501 kart pracy z plastyki

Rysuj • odkrywaj • projektuj

Rysunek i barwa • kompozycja i przestrzeń
Sztuka i dziedzictwo • muzyka, teatr i ruch

Ćwiczenia, projekty, próby i refleksja

Materiały do wyboru dla klas 4–8 i szkół ponadpodstawowych

501 numerowanych kart • miejsce na własne odpowiedzi

Jak korzystać z kart

501 ćwiczeń do wyboru

1 Dobierz poziom

Oznaczenia klas wskazują proponowaną złożoność. Dobierz kartę do doświadczenia i potrzeb grupy; nie wyznaczają sztywnych granic wieku ani obowiązkowej kolejności.

Klasy 4–6: krótsze etapy i wspólne czytanie. Klasy 7–8: porównanie wariantów. Szkoły ponadpodstawowe: samodzielny projekt i uzasadnienie decyzji.

2 Przygotuj materiały

Przeczytaj cel, materiały i polecenie przed lekcją. Przygotuj wskazane przedmioty, reprodukcje z opisami, nagrania, cennik lub instrukcję materiału, jeżeli wymaga tego karta.

Nagrania, reprodukcje i przybory nauczyciel dobiera osobno. Zestaw nie zawiera biblioteki plików dźwiękowych ani wszystkich omawianych dzieł.

3 Wydrukuj próbę

Wybierz A4 pionowo, skalę 100% i wydruk jednostronny. Sprawdź marginesy drukarki. Przed zadaniem wymagającym pomiaru zweryfikuj wielkość wydruku linijką.

4 Zostaw miejsce na pomysł

Pola pozostają puste: służą odpowiedziom ucznia. Małe przykłady objaśniają procedurę; nie są jedynym wzorem poprawnej pracy.

5 Sprawdź i dostosuj

Omów kryterium „Sprawdzam”, poproś o dowód decyzji i zaplanuj poprawkę. Dostosuj narzędzia, czas oraz sposób odpowiedzi; udział w prezentacji lub ruchu uzgadniaj dobrowolnie.

6 Szukaj źródła

Numery w wykazie identyfikują źródła. Pełne adresy oraz przypisanie źródeł do kart: Bibliografia-Fichas.html.

Kontur bez odrywania ręki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprowadzisz jedną linię, obserwując brzeg przedmiotu.

Materiały: ołówek i prosty, stabilny przedmiot.

Ustaw przedmiot przed sobą i wybierz punkt startu. Rysuj powoli, przesuwając wzrok po brzegu; nie odrywaj ołówka od kartki.

Gdy linia wraca przez środek, zachowaj jej ciągłość. Nie poprawiaj jej gumką. Celem jest obserwacja, nie idealny obrys.

Mój rysunek

Sprawdzam: linia ma jeden początek i jeden koniec; jej przebieg wynika z obserwacji przedmiotu.

Najtrudniejszy fragment: _____

Przy kolejnej próbie zmienię: _____

Przestrzeń między przedmiotami

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zauważysz kształty pustych miejsc między rzeczami.

Materiały: ołówek oraz dwa przedmioty o różnych kształtach.

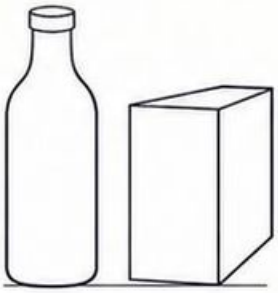

Ustaw je z odstępem. Najpierw obserwuj jasny obszar pomiędzy nimi. Narysuj jego granice, zamiast zaczynać od nazw przedmiotów.

Dorysuj tylko fragmenty rzeczy potrzebne do pokazania tego odstępu. Porównaj szerokość pustego miejsca u góry, w środku i na dole.

Mój rysunek przestrzeni

Sprawdzam: granice pustego miejsca pasują do obu przedmiotów; nie zamieniłem odstępu w dowolny prostokąt.

Najwęższe miejsce znajduje się: _____

Poprawię: _____

Oś symetrii liścia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwie strony prawdziwego liścia, zamiast zakładać ich idealną zgodność.

Materiały: opadły liść, ołówek i linijka.

Połóż liść płasko. Zaznacz w szkicu linię biegnącą wzdłuż głównego nerwu. Obserwuj kontur po obu stronach.

Wybierz trzy miejsca na tej linii. Porównaj odległości do brzegów liścia, mierzone prostopadle do linii. Zaznacz zauważoną nierówność.

Mój liść i linia pomocnicza

Sprawdzam: porównuję odpowiadające sobie miejsca; nie wymuszam symetrii, jeśli obserwowany liść jej nie ma.

Zauważona różnica: _____

Kubek z elipsą

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz otwór kubka i ustawisz go zgodnie z jego bryłą.

Materiały: ołówek i pusty kubek bez wzoru.

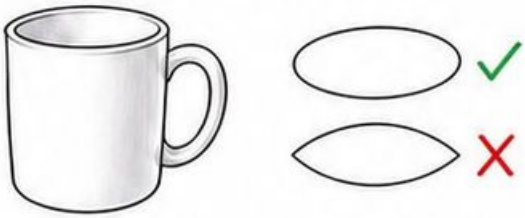

Postaw kubek poniżej poziomu oczu. Obejrzyj widoczny otwór. Naszkicuj jego szerokość i wysokość, potem dodaj boki oraz uchwyt.

Przeprowadź lekką linię przez środek kubka. Sprawdź, czy otwór i podstawa należą do tej samej bryły. Nie zastępuj otworu migdałem.

Mój kubek

Sprawdzam: otwór nie ma ostrych końców; jego położenie zgadza się z bokami kubka.

Co poprawię w ustawieniu otworu? _____

Szkic w trzech minutach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uchwycisz największe kształty przedmiotu przed dodaniem szczegółów.

Materiały: ołówek, przedmiot i minutnik.

Przez pierwszą minutę zaznacz wysokość, szerokość oraz główne części. W drugiej połącz je w całość. W trzeciej dodaj jeden charakterystyczny szczegół.

Nie zaczynaj od małego zdobienia. Po sygnale odłóż ołówek i porównaj ogólną sylwetkę z obserwowanym przedmiotem.

Szkic: trzy minuty

Sprawdzam: mieszczę całą sylwetkę w polu; największe części mają zbliżone do obserwowanych relacje wielkości.

Najważniejsza część konstrukcji: _____

Szczegół, który mógł poczekać: _____

Przedmiot z brył

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz proste bryły pomocne w budowaniu rysunku.
Materiały: ołówek oraz przedmiot z co najmniej dwiema wyraźnymi częściami.

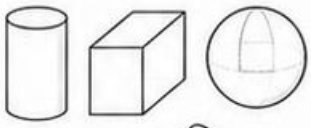

Obejrzyj przedmiot z jednego miejsca. Lekko zaznacz części przypominające walec, prostopadłościan lub kulę. Dopasuj je do obserwacji.

Połącz części, potem skoryguj kontur. Bryły są pomocą: nie musisz wciskać każdej krzywizny w idealny kształt geometryczny.

Bryły pomocnicze

Dokładniejszy kontur

Sprawdzam: części łączą się w tych samych miejscach co w przedmiocie; detal nie zastępuje głównej konstrukcji.

Najważniejsze połączenie: _____

Miara ołówkiem

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

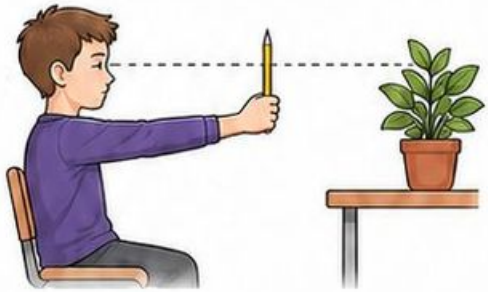

Cel: porównasz wysokość i szerokość bez mierzenia przedmiotu w centymetrach.

Materiały: ołówek oraz stabilny przedmiot.

Usiądź w jednym miejscu. Wyprostuj rękę z ołówkiem. Zamknij jedno oko, jeśli to wygodne. Kciukiem zaznacz widoczną wysokość przedmiotu.

Zachowaj odległość ręki i pozycję głowy. Porównaj zaznaczony odcinek z widoczną szerokością. Przenieś na szkic relację, nie rzeczywisty wymiar.

Szkic i porównanie

Sprawdzam: podczas obu porównań nie zmieniam miejsca ani odległości ołówka od oka.

Wysokość wobec szerokości: _____

Po sprawdzeniu poprawię: _____

Rysunek do góry nogami

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: skupisz się na kierunkach linii zamiast na nazwie przedstawienia.
Materiały: ołówek i mały, prosty rysunek wskazany przez nauczyciela.

Obróć wzór o pół obrotu. Kopiuj go w takim ustawieniu. Porównuj pochylenie, długość oraz miejsca, w których linie się spotykają.

Dopiero po zakończeniu odwróć oba rysunki. Zaznacz na swoim szkicu dwa fragmenty wymagające sprawdzenia, bez oceniania talentu.

Kopia odwróconego wzoru

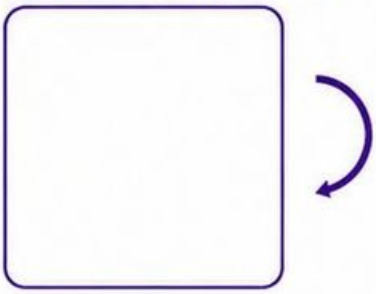

Sprawdzam: porównuję konkretne kąty i odległości, a nie tylko ogólne podobieństwo.

Dwa fragmenty do poprawy: _____

_____

Kontur i detal

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz obserwację całego przedmiotu z dokładnym badaniem fragmentu.

Materiały: ołówek i przedmiot z widocznym detalem.

W większym polu naszkicuj całą rzecz. Obok narysuj powiększony fragment, na przykład zapięcie, łączenie albo brzeg.

Na szkicu całości zaznacz małą ramkę wskazującą wybrany fragment. Sprawdź, czy układ linii w powiększeniu odpowiada temu miejscu.

Cały przedmiot

Powiększony detal

Sprawdzam: potrafię odnaleźć detal na szkicu całości; powiększenie pokazuje dodatkową obserwację, nie przypadkową ozdobę.

Co zobaczyłem dopiero z bliska? _____

Karta pracy 010

Siatka proporcji

Klasy 4–6

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przeniesiesz układ linii, kontrolując ich położenie w kratkach.
Materiały: ołówek i linijka.

Wzór

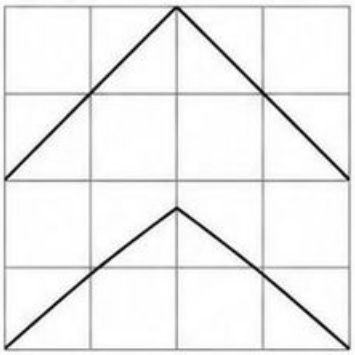

Obejrzyj prosty wzór w małej siatce. W dużej odtwórz fragmenty kolejno, kratka po kratce. Zwracaj uwagę na przecięcia z granicami pól.

Najpierw sprawdź położenie linii przy krawędziach kratek, dopiero potem ich przebieg wewnątrz. Nie zmieniaj liczby rzędów ani kolumn.

Moja kopia

Sprawdzam: obie siatki mają tyle samo pól; linie przechodzą przez odpowiadające sobie miejsca.

Kratka wymagająca poprawy: _____

Przecinające się osie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz kierunki dwóch przedmiotów, które nie stoją równolegle.

Materiały: ołówek oraz dwa długie, bezpieczne przedmioty.

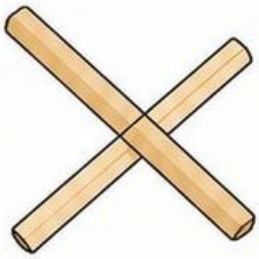

Ułóż je na stole pod różnymi kątami. Naszkicuj lekką linię wzdłuż środka każdego przedmiotu. Zwróć uwagę na miejsce przecięcia przedłużonych linii.

Następnie dodaj szerokość i kontur. Nie prostuj pochylenia tylko dlatego, że łatwiej narysować linię pionową lub poziomą.

Osie i kontury

Sprawdzam: obie osie odpowiadają obserwowanym kierunkom; kontury są z nimi zgodne.

Który kierunek zmieniłem po porównaniu? _____

Dłoń z prostych form

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz szkic dłoni z dużej formy i krótszych odcinków.

Materiały: ołówek; własna rozluźniona dłoń albo model wskazany przez nauczyciela.

Podeprzyj dłoń wygodnie. Zaznacz obszar śródręcza oraz kierunki palców. Porównuj widoczne długości i miejsca zgięć, nie narzucaj jednej proporcji wszystkim palcom.

Dodaj kontur dopiero po sprawdzeniu układu. Jeśli dłoń zmieniła pozycję, ustaw ją ponownie zamiast łączyć dwie różne pozy.

Mój szkic dłoni

Sprawdzam: kciuk ma właściwe połączenie z dłonią; palce wynikają z obserwowanej pozy, a nie z pięciu jednakowych kresek.

Jedna poprawiona relacja: _____

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zauważysz, jak widok z góry zmienia wygląd części buta.

Materiały: ołówek i czysty but ustawiony na stole.

Usiądź tak, by widzieć górę buta. Zaznacz jego największą szerokość i długość widoczną z tego miejsca. Dodaj nos, otwór oraz sznurowanie.

Porównuj części w obrazie, nie z wiedzą o rzeczywistym bucie. Fragment biegnący w głąb może wyglądać krócej.

But widziany z góry

Sprawdzam: rysuję zaobserwowany kształt otworu i nosa, zamiast bocznego symbolu buta.

Co wyglądało krócej, niż się spodziewałem? _____

Ten sam przedmiot z boku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz te same części przedmiotu w dwóch widokach.

Materiały: ołówek oraz przedmiot z wyraźnym przodem i bokiem.

Naszkicuj przedmiot od przodu. Następnie obróć go o ćwierć obrotu i narysuj z boku, utrzymując podobną wielkość szkicu.

Wybierz dwie części widoczne w obu ujęciach. Oznacz je tymi samymi, samodzielnie wybranymi symbolami. Nie dopisuj części niewidocznych.

Widok z przodu	Widok z boku

Sprawdzam: oznaczenia wskazują te same części; różnice konturu wynikają ze zmiany widoku.

Największa zauważona zmiana: _____

Martwa natura z trzech rzeczy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz układ trzech rzeczy i ich wzajemne zasłanianie.

Materiały: ołówek, kubek, pudełko i owoc lub inne trzy przedmioty.

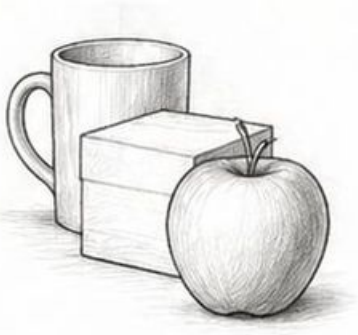

Ustaw rzeczy tak, by jedna częściowo zasłaniała drugą. Zaznacz ogólną szerokość i wysokość całego układu. Potem rozmieść poszczególne kształty.

W miejscach zasłaniania przerwij linię przedmiotu dalszego. Porównaj odstępy oraz punkty styku. Nie rysuj niewidocznego brzegu przez bliższą rzecz.

Moja martwa natura

Sprawdzam: potrafię wskazać kolejność przedmiotów; linie nie prześwitują przez nieprzezroczyste rzeczy.

Najpierw widzę: _____

Rysunek dotykiem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz wyobrażenie kształtu z jego późniejszą obserwacją.

Materiały: ołówek, woreczek i znany, gładki przedmiot bez ostrych krawędzi.

Za zgodą zbadaj dotykiem przedmiot w woreczku. Nie patrząc na niego, narysuj zapamiętany kształt. Nie musisz zamykać oczu.

Wyjmij rzecz i obejrzyj ją. W drugim polu wykonaj szkic z obserwacji. Jeśli nie chcesz dotykać, poproś o słowny opis.

Po dotyku lub opisie

Po obserwacji

Sprawdzam: wskazuję dwie konkretne różnice między szkicami, zamiast oceniać pierwszy jako nieudany.

Dwie różnice: _____

_____

Gałązka i jej rytm

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz rzeczywisty rytm rozgałęzień i liści.
Materiały: ołówek oraz opadła gałązka lub fotografia wskazana przez nauczyciela.

Najpierw naszkicuj kierunek łodygi. Zaznacz miejsca wyrastania liści, porównując odstępy. Dopiero potem dodaj kształt i ustawienie wybranych liści.

Nie zamieniaj obserwowanej gałązki w regularny ornament. Sprawdź także miejsca puste oraz liście widziane pod innym kątem.

Moja gałązka

Sprawdzam: odstępy wynikają z obserwacji; co najmniej trzy liście różnią się ustawieniem, jeśli tak wyglądają we wzorze.

Zauważona nieregularność: _____

Kamień bez obrysu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz bryłę kamienia za pomocą jasnych i ciemnych plam.

Materiały: miękki ołówek i gładki kamień oświetlony z jednej strony.

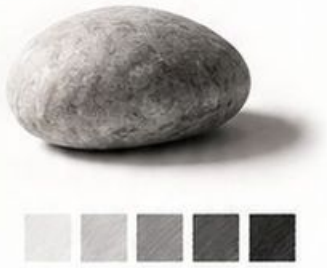

Obejrzyj kamień, nie zmieniając miejsca. Zaznacz największą ciemną plamę, potem jaśniejsze obszary. Pozostaw papier tam, gdzie jest najjaśniej.

Buduj kształt stopniowo, bez zamykającej go mocnej linii. Porównaj granicę kamienia z tłem oraz położenie cienia na stole.

Kamień z plam

Sprawdzam: bryła pozostaje czytelna bez mocnego obrysu; ciemne miejsca odpowiadają obserwowanemu oświetleniu.

Najciemniejsze miejsce: _____

Tkanina w fałdach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozróżnisz wypukłe grzbiety i zagłębienia fałd materiału.

Materiały: ołówek i jasna tkanina bez wzoru.

Ułóż trzy większe fałdy. Oświetl je z boku. Narysuj kierunki ich przebiegu, potem dodaj jasne i ciemne obszary.

Obserwuj każdą fałdę osobno. Zagłębienie nie zawsze jest jednakowo ciemne na całej długości. Porównuj sąsiednie plamy zamiast obrysowywać każdą zmarszczkę.

Moje trzy fałdy

Sprawdzam: potrafię odnaleźć na materiale każdą narysowaną fałdę; zmiany jasności pomagają pokazać jej formę.

Fragment wymagający ponownej obserwacji: _____

Portret z linii pomocniczych

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustawisz części twarzy zgodnie z obserwowaną pozycją głowy.

Materiały: ołówek, lustro albo fotografia udostępniona do ćwiczenia.

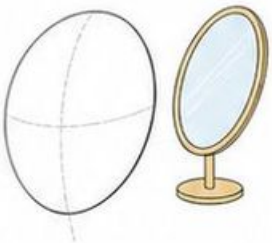

Naszkicuj ogólny kształt głowy. Lekko zaznacz linię jej środka i kierunek oczu. Porównaj położenie nosa, ust oraz brody.

Traktuj linie jako pomoc, nie sztywny przepis na każdą twarz. Przy skręcie głowy obie strony nie muszą wyglądać jednakowo szeroko.

Mój portret z liniami pomocniczymi

Sprawdzam: części twarzy należą do jednej pozy głowy; poprawiam położenie przed dodaniem włosów i ozdób.

Co przesunę po porównaniu? _____

Profil twarzy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaobserwujesz indywidualny przebieg profilu twarzy.
Materiały: ołówek i zdjęcie profilowe wskazane przez nauczyciela.

Zaznacz ogólną wysokość głowy. Obserwuj kolejno czoło, nasadę nosa, jego czubek, usta i brodę. Porównuj wysunięcia oraz cofnięcia linii.

Dodaj tył głowy i szyję. Rysuj oko zgodnie z widokiem z boku. Nie zastępuj obserwacji steretopyowym znakiem twarzy.

Mój profil

Sprawdzam: położenie nosa, ust i brody porównuję z tym samym zdjęciem; uwzględniam również objętość czaszki.

Dwa charakterystyczne miejsca: _____

_____

Rysunek lustrzany

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

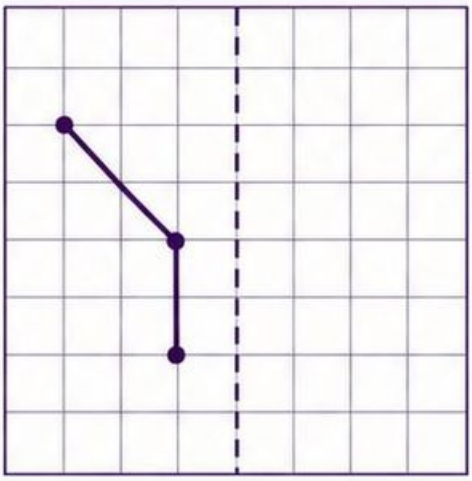

Cel: odtworzysz odbicie prostego kształtu względem osi.
Materiały: ołówek i linijka.

Przyjrzyj się linii po lewej stronie osi. Wybierz jej narożniki. Po prawej zaznacz punkty na tej samej wysokości i w jednakowej odległości od osi.
Połącz punkty w odpowiedniej kolejności. Sprawdź odległości prostopadle do osi. Odbicie zmienia stronę, ale nie rozmiar kształtu.

Moje odbicie

Sprawdzam: każda para odpowiadających punktów leży po przeciwnych stronach osi, na wspólnej prostej prostopadłej do niej.

Który punkt poprawię? _____

Szkic architektoniczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uchwycisz główne proporcje fasady, zanim dodasz okna i dekoracje.

Materiały: ołówek oraz fotografia budynku widzianego możliwie na wprost.

Zaznacz szerokość i wysokość całej fasady. Podziel ją na największe części. Sprawdź, która część jest najwyższa, a która najszersza.

Dodaj otwory dopiero po rozmieszczeniu dużych kształtów. Jeśli fotografia pokazuje skrót, zachowaj widoczne pochylenia zamiast udawać dokładny plan budowlany.

Masy i podziały fasady

Sprawdzam: duże części pasują do całej bryły; liczba ozdób nie zastępuje poprawnych proporcji.

Najważniejszy podział: _____

Rysunek z pamięci i z natury

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz zapamiętany schemat przedmiotu od cech zauważonych podczas obserwacji.

Materiały: ołówek i przedmiot wybrany przez nauczyciela.

Oglądaj przedmiot przez chwilę. Po jego zasłonięciu narysuj go w pierwszym polu. Następnie odsłoń i naszkicuj ponownie z obserwacji.

Porównaj oba rysunki. Wskaż trzy konkretne zmiany dotyczące proporcji, połączeń lub położenia części. Nie oceniaj wyłącznie staranności kreski.

Z pamięci

Z obserwacji

Sprawdzam: każdą zmianę potrafię powiązać z widoczną cechą przedmiotu.

Trzy zmiany:

1. _____
2. _____
3. _____

Wybór kadru do rysunku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

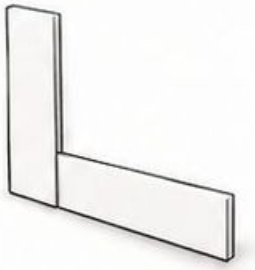

Cel: wybierzesz kadr, który wyraźnie pokazuje wybrany temat.

Materiały: ołówek i dwa paski papieru zagięte w kształt litery L, tworzące ruchomą ramkę.

Obserwuj tę samą scenę przez ramkę. W trzech małych polach zanotuj różne kadry: szeroki, bliższy i przesunięty na bok.

Wybierz jeden. Narysuj go w większym polu. Uzasadnij, co zostawiasz wewnątrz i z czego rezygnujesz, aby podkreślić temat.

Trzy próby kadru

Wybrany kadr

Sprawdzam: próby różnią się zakresem widoku; uzasadnienie odnosi się do konkretnego elementu sceny.

Wybieram ten kadr, ponieważ: _____

Linie o różnym ciężarze

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: użyjesz grubości linii do wyróżnienia ważnej części rysunku.

Materiały: ołówek i cienkopis lub kredka.

W pięciu polach wykonaj linie od najcieńszej do najgrubszej. Zmieniaj szerokość śladu, nie tylko jego ciemność.

Naszkicuj prosty przedmiot. Wybierz jeden ważny fragment i podkreśl go grubszą linią. Pozostałe krawędzie pozostaw delikatniejsze.

Pięć grubości

Rysunek z wybranym akcentem

Sprawdzam: próbki różnią się szerokością; najmocniejszy kontur nie obejmuje bezmyślnie wszystkich części.

Co wyróżniłem i dlaczego? _____

Linia spokojna i nerwowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa sposoby prowadzenia linii i opiszesz własny odbiór.

Materiały: ołówek lub cienkopis.

W pierwszym polu prowadź płynne, powtarzalne linie. W drugim użyj gwałtownych zmian kierunku i nierównych odstępów. Zachowaj podobną wielkość pola.

Obejrzyj obie próby. Zapisz, która wydaje ci się spokojniejsza, a która bardziej napięta. Wskaż konkretną cechę, zamiast przypisywać emocję wszystkim odbiorcom.

Próba płynna

Próba łamana

Sprawdzam: różnicę odczuć uzasadniam przebiegiem linii, nie samym tytułem pola.

Moje porównanie: _____

Rytm kreski

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz rytm kresek i wprowadzisz zauważalną przerwę.

Materiały: ołówek i linijka do porównania odstępów.

Wymyśl krótki układ dwóch lub trzech kresek. Powtórz go co najmniej cztery razy, zachowując wybraną kolejność i odstępy.

W drugim pasku powtórz ten sam układ, lecz w jednym miejscu zostaw większą przerwę. Nie zmieniaj jednocześnie wszystkich cech.

Rytm bez przerwy

Ten sam rytm z przerwą

Sprawdzam: po obu stronach przerwy wraca ta sama reguła; potrafię wskazać miejsce zmiany.

Moja reguła: _____

Kreskowanie równoległe

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzyskasz trzy jasności przez zmianę odstępów między kreskami.

Materiały: ołówek i trzy pola na próbki.

W pierwszym polu rysuj równoległe kreski dość rzadko. W drugim zmniejsz odstępy. W trzecim zagęść je jeszcze bardziej.

Utrzymuj podobny nacisk i kierunek. Obejrzyj próbki z niewielkiej odległości. Jeśli jasności są podobne, zmień odstępy zamiast mocniej naciskać.

Rzadko

Gęściej

Najgęściej

Sprawdzam: widzę trzy różne jasności; kreski pozostają w przybliżeniu równoległe i nie zlewają się w jedną plamę.

Którą próbkę poprawię? _____

Kreskowanie krzyżowe

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przyciemnisz fragment rysunku przez nakładanie kierunków kreskowania.

Materiały: ołówek i prosty przedmiot oświetlony z boku.

Zaznacz kształt przedmiotu. W cieniu dodaj pierwszą warstwę kresek. W ciemniejszych miejscach nałóż drugą, prowadzoną pod innym kątem.

Najjaśniejszy obszar pozostaw niezarysowany lub bardzo delikatny. Nie zasłaniaj go przypadkowo kolejną warstwą. Porównuj jasności, nie liczbę kresek w całym szkicu.

Mój szkic

Próba dwóch kierunków

Sprawdzam: skrzyżowane warstwy wzmacniają wybrany cień; zachowuję czytelne miejsce najjaśniejsze.

Gdzie pozostawiłem światło? _____

Kreska po formie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz zaokrąglenie bryły kierunkiem kreskowania.

Materiały: ołówek; piłka i walcowaty pojemnik jako modele.

Naszkicuj kulę oraz walec na podstawie modeli. Dodaj kreski, których łuki pomagają pokazać ich powierzchnię.

Na kuli zmieniaj krzywiznę zgodnie z wyobrażonym przebiegiem po powierzchni. Na walcu porównaj łuki z jego widocznym otworem lub podstawą.

Kula

Walec

Sprawdzam: kreski wspierają odczucie bryły; nie wyglądają jak jednakowe, proste paski naklejone na płaski kontur.

Który łuk wymaga zmiany? _____

Punktowanie waloru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz jasność pola za pomocą gęstości punktów.

Materiały: cienkopis lub dobrze zaostrzony ołówek.

W długim pasku zacznij od rzadkich punktów. Stopniowo zwiększaj ich liczbę na podobnej powierzchni, zachowując zbliżoną wielkość śladu.

Nie zamieniaj punktów w krótkie kreski. Obejrzyj pasek z oddalenia. Popraw nagłe uskoki, jeśli zamierzasz uzyskać łagodne przejście.

Moja skala punktowa

Sprawdzam: zmiana jasności wynika głównie z zagęszczenia; najjaśniejszy fragment ma wyraźnie więcej pustego papieru.

Gdzie przejście jest zbyt nagłe? _____

Linia i plama w dialogu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozdzielisz zadania konturu i plamy w jednym przedstawieniu.

Materiały: ołówek oraz kredka lub miękki grafit.

Wybierz prosty przedmiot. Konturem pokaż wybrane granice. Plamą zaznacz obszar cienia albo dużą część kolorystyczną.

Nie wzmacniaj automatycznie każdego brzegu. Sprawdź, czy plama może kończyć się bez mocnej linii. Uzasadnij jedną decyzję dotyczącą każdego środka.

Mój rysunek

Kontur pomaga pokazać: _____

Plama pomaga pokazać: _____

Sprawdzam: oba środki mają wskazaną funkcję; nie dublują bez potrzeby wszystkich informacji.

Ślad narzędzia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz ślady, które możesz świadomie uzyskać jednym narzędziem.

Materiały: miękki ołówek i podkładka.

W pierwszym polu rysuj czubkiem, w drugim bokiem grafitu. W kolejnych dwóch porównaj lekki i mocniejszy, wygodny nacisk.

Zachowaj podobną długość próby. Nie naciskaj tak, by uszkadzać papier. Podpisz próbki własnymi słowami i wybierz ślad przydatny do dużej powierzchni.

Moje cztery próby

Wybrany ślad i zastosowanie: _____

Sprawdzam: potrafię ponownie wykonać wybrany ślad, zmieniając ustawienie narzędzia albo nacisk.

Rysunek gumką

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wydobędziesz jaśniejsze miejsca przez usuwanie części grafitu.

Materiały: miękki ołówek i czysta gumka.

Lekko pokryj pole grafitem, bez wcierania go palcem. Gumką wyjmij szeroką jasną plamę, potem mniejszy, jaśniejszy akcent.

Porównaj oba miejsca z pozostawionym tłem. Jeśli grafit trudno usunąć, nie szoruj papieru: sprawdź lżejszą warstwę w małej próbce.

Rysunek wydobyty gumką

Próba materiałowa

Sprawdzam: odróżniam tło, półton i najjaśniejszy akcent; papier pozostaje nieuszkodzony.

Co zmienię w warstwie grafitu? _____

Biała linia na ciemnym tle

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz jasny ślad na ciemnym podłożu.

Materiały: mały kawałek ciemnego papieru, biała kredka i klej w sztyfcie.

Przyklej papier w wyznaczonym polu. Wybierz prosty przedmiot. Jasną linią zaznacz najważniejsze krawędzie lub miejsca silnego światła.

Pozostaw część tła bez śladów. Sprawdź, gdzie kontrast jest najmocniejszy. Nie musisz obrysowywać jednakowo całego przedmiotu.

Tu przyklej ciemny papier

Sprawdzam: jasna linia jest czytelna; jej położenie pomaga rozpoznać formę, zamiast tworzyć przypadkową siatkę.

Najmocniejszy kontrast znajduje się: _____

Faktura przez frotaż

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz cztery faktury zapisane przez pocieranie papieru.

Materiały: cienki papier, miękka kredka i cztery suche, czyste powierzchnie bez ostrych krawędzi.

Połóż papier na pierwszej powierzchni. Przytrzymaj go i pocieraj bokiem kredki. Powtórz w kolejnych polach, używając podobnego nacisku.

Przy każdej próbce zapisz źródło faktury. Nie pocieraj cennych, delikatnych ani cudzych przedmiotów bez zgody. Porównaj rytm i wielkość śladów.

Cztery próbki frotażu

Źródło faktury: _____

Źródło faktury: _____

Źródło faktury: _____

Źródło faktury: _____

Sprawdzam: każdą próbkę łączę z właściwą powierzchnią; nie mylę jej naturalnej faktury z przypadkowym zagnieceniem papieru.

Kreski jak deszcz

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz różne odległości deszczu przez zróżnicowanie kresek.

Materiały: ołówek lub cienkopis.

Zaplanuj niewielki krajobraz. W dalszym planie użyj krótszych, delikatniejszych śladów deszczu; bliżej dodaj wybrane dłuższe i mocniejsze.

Zmieniaj również zagęszczenie, pozostawiając część widoku czytelną. To umowny sposób przedstawienia, a nie pomiar rzeczywistych kropli lub kierunku wiatru.

Mój deszcz w przestrzeni

Sprawdzam: potrafię wskazać dwa plany i użyte między nimi różnice; kreski nie zasłaniają całego tematu.

Które ślady wyglądają na bliższe? _____

Linia prowadząca wzrok

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz drogę patrzenia przez układ linii.

Materiały: ołówek i trzy proste kształty wybrane jako elementy obrazu.

Rozmieść kształty w polu. Wybierz punkt rozpoczęcia oglądania, miejsce najważniejsze oraz miejsce wyjścia wzroku. Połącz je kierunkami linii.

Oznacz te trzy miejsca własnymi symbolami. Poproś drugą osobę o wskazanie pierwszego zauważonego elementu; potraktuj odpowiedź jako obserwację, nie obowiązującą regułę.

Mój układ prowadzący

Móje symbole:

Sprawdzam: potrafię wyjaśnić związek linii z wybranym akcentem; dopuszczam inny odbiór.

Co zmienię po próbie? _____

Kontur otwarty

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zachowasz czytelność przedmiotu mimo przerw w jego obrysie.

Materiały: ołówek i prosty przedmiot.

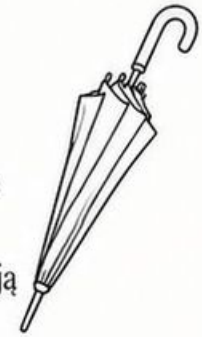

Naszkicuj przedmiot, świadomie pomijając fragmenty konturu. Pozostaw linie w miejscach, które najlepiej informują o charakterystycznym kształcie.

Nie przerywaj linii wyłącznie w równych odstępach. Obejrzyj szkic z oddalenia i sprawdź, czy pominięcia nadal pozwalają zrozumieć formę.

Mój otwarty kontur

Sprawdzam: mogę wskazać co najmniej dwa celowe pominięcia i wyjaśnić, dlaczego pozostałe fragmenty wystarczają.

Który zachowany fragment jest najważniejszy? _____

Linia gestu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz dominujący kierunek pozy bez rysowania drobnych szczegółów.

Materiały: ołówek i fotografia postaci udostępniona do ćwiczenia lub stabilny model.

Przyjrzyj się ułożeniu tułowia. Jedną lekką linią zaznacz główny kierunek pozy. Dodaj krótkie wskazania ramion i nóg.

Wykonaj obok drugą próbę tej samej pozy. Nie odtwarzaj niebezpiecznego ruchu. Porównaj kierunki z modelem, zanim dodasz kontur ubrania.

Pierwsza próba

Druga próba

Sprawdzam: z zapisu można odczytać pochylenie lub wyprostowanie postaci; detale nie zasłaniają głównego kierunku.

Najważniejsza poprawka: _____

Pisanie obrazem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz czytelne słowo z kierunkiem i charakterem linii.

Materiały: ołówek, cienkopis lub kredka.

Wybierz krótkie polskie słowo opisujące zjawisko, na przykład deszcz lub wiatr. Napisz je najpierw zwyczajnie, potem przekształć linie liter.

Zmieniaj wygięcia, długość lub układ, ale zachowaj kolejność liter i potrzebne znaki. Poproś kogoś o odczytanie słowa bez podpowiedzi.

Słowo przed zmianą

Moja wersja obrazowa

Sprawdzam: druga osoba odczytuje zamierzone słowo; wybrane linie mają uzasadniony związek z jego znaczeniem.

Co poprawię po próbie odczytu? _____

Labirynt o czytelnym rytmie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz labirynt z jedną drogą od wejścia do wyjścia.

Materiały: ołówek, gumka i linijka.

Zaznacz wejście oraz wyjście na brzegu pola. Najpierw lekko narysuj jedną łączącą je trasę. Następnie dodaj ściany i ślepe odnogi.

Zachowaj czytelne odstępy. Sprawdź trasę palcem, a potem prześledź każdą odnogę. Jeśli dwie drogi prowadzą do wyjścia, zamknij niezamierzony skrót.

Mój labirynt

Sprawdzam: istnieje przejście bez przekraczania ścian i tylko jedna trasa łączy wejście z wyjściem.

Miejsce poprawione po sprawdzeniu: _____

Linia organiczna i geometryczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz płynne krzywizny z układem prostych odcinków.

Materiały: ołówek i wybrany prosty motyw, na przykład gałązka.

W pierwszym polu przedstaw motyw za pomocą płynnych linii. W drugim pokaż ten sam układ, używając odcinków i wyraźnych załamań.

Zachowaj podobną wielkość i główne części. Nie zmieniaj tematu, aby porównanie dotyczyło sposobu prowadzenia linii.

Wersja krzywoliniowa

Wersja odcinkowa

Sprawdzam: oba rysunki odnoszą się do tego samego motywu; różnicę potrafię wskazać w konkretnym fragmencie.

Jak zmienił się charakter motywu? _____

Odcisk zamiast kreski

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz czytelny obrys z oddzielnych odcisków.

Materiały: zmywalna farba, płaski korek lub gotowy stempel, papier próbny.

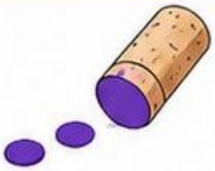

Wybierz prosty kształt. Lekko zaznacz jego położenie. Stempluj wzdłuż planowanego brzegu, pozostawiając rozpoznawalne pojedyncze ślady.

Przed pracą sprawdź ilość farby na papierze próbnym. Po wyschnięciu obejrzyj rysunek z oddalenia. Nie dopisuj ciągłej linii, by ukryć nieczytelność.

Próba odcisku

Mój kontur ze stempli

Sprawdzam: odstępy pozwalają odczytać kształt; ślady nie zlewają się w przypadkową plamę.

Który odstęp zmienię? _____

Linia z drutu na papierze

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ciągłą formę z drutu i miejsca jej przymocowania do papieru.

Materiały: ołówek; do realizacji miękki drut przygotowany przez nauczyciela i taśma papierowa.

Narysuj trasę jednego odcinka drutu, bez odrywania linii. Wybierz prosty motyw. Zaznacz miejsca, w których taśma utrzyma formę na kartce.

Najpierw sprawdź projekt jako płaski rysunek. Nauczyciel przygotowuje końce drutu; nie tnij go samodzielnie. Realizacja może pozostać projektem papierowym.

Plan ciągłej formy

Miejsca mocowania

Sprawdzam: forma powstaje z jednego odcinka; mocowania nie zasłaniają ważnych fragmentów.

Co podtrzyma projekt? _____

Cień zapisany kreską

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przełożysz obserwowany cień na układ kresek.
Materiały: ołówek, prosty przedmiot i bezpieczna lampka.

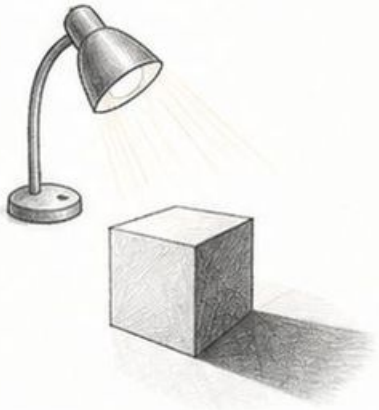

Ustaw światło z jednej strony. Obejrzyj cień na przedmiocie i na podłożu. Naszkicuj granice formy, a ciemne miejsca zapisz kreskowaniem.

Dobierz gęstość śladów do zauważonych różnic jasności. Na szkicu zaznacz strzałką kierunek padania światła. Nie myl cienia rzeczy z jej ciemnym wzorem.

Mój szkic cienia

Sprawdzam: kierunek światła zgadza się z położeniem cienia rzuconego; kreski różnicują jasne i ciemne obszary.

Największa różnica jasności: _____

Przerywany kontur ruchu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz kolejne pozycje poruszającego się przedmiotu.

Materiały: ołówek i prosty motyw, na przykład piłka.

Zaplanuj trzy pozycje motywu na jednej drodze. Najważniejszą pokaż wyraźniej. Pozostałe zaznacz częściowymi, lżejszymi konturami.

Zachowaj rozpoznawalny kształt w każdej pozycji. Użyj przerw tak, by ślady nie zlały się w nowy, przypadkowy przedmiot.

Mój zapis ruchu

Sprawdzam: potrafię wskazać trzy pozycje i kolejność przemieszczania; częściowy kontur nie jest przypadkową dziurą.

Jak zaznaczyłem kierunek? _____

Mapa nacisku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz wpływ nacisku i wybierzesz dwa ślady do konkretnego celu.

Materiały: miękki ołówek i gładki papier.

W pięciu polach wykonaj kreski tym samym ołówkiem. Stopniowo zwiększaj nacisk, pozostając w wygodnym zakresie.
Nie uszkadzaj papieru.

Wybierz dwie próbki. W małym rysunku zastosuj jedną do delikatnej granicy, drugą do mocnego akcentu.
Uzasadnij wybór ich wyglądem.

Pięć prób nacisku

Zastosowanie dwóch śladów

Sprawdzam: próbki różnią się widocznie; wybrany ślad umiem powtórzyć bez rozdzierania ani wgniatania kartki.

Dlaczego wybrałem te dwie próby? _____

Kreskowa interpretacja dźwięku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz usłyszany wzór za pomocą własnej reguły graficznej.

Materiały: ołówek; krótki wzór dźwiękowy wykonany przez nauczyciela.

Posłuchaj wzoru dwa razy. Wybierz cechę do zapisania, na przykład czas trwania dźwięku albo przerwy. Ustal, co będzie oznaczał znak.

Zapisz regułę w legendzie, potem narysuj przebieg. Poproś drugą osobę, by na podstawie legendy spróbowała odtworzyć wzór gestem lub stukaniem.

Moja legenda

☐ _____

☐ _____

Zapis wzoru

Sprawdzam: ta sama cecha otrzymuje konsekwentnie ten sam znak; rozpoznaję, co zgadza się z wykonanym wzorem.

Po próbie poprawię: _____

Koło barw z mieszanek

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz szkolne koło barw z własnych mieszanek farb.

Materiały: farby czerwona, żółta i niebieska, pędzel oraz paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

W trzech polach koła, rozmieszczonych naprzemiennie, umieść barwy wyjściowe. Między nimi namaluj mieszanki sąsiadujących par. Używamy uproszczonego modelu malarskiego RYB.

Przy każdej mieszance zanotuj użyte farby. Wynik zależy od pigmentów; gdy kolor jest przygaszony, zapisz obserwację zamiast dopisywać idealny wynik.

Moje koło z sześciu pól

Użyte mieszanki:

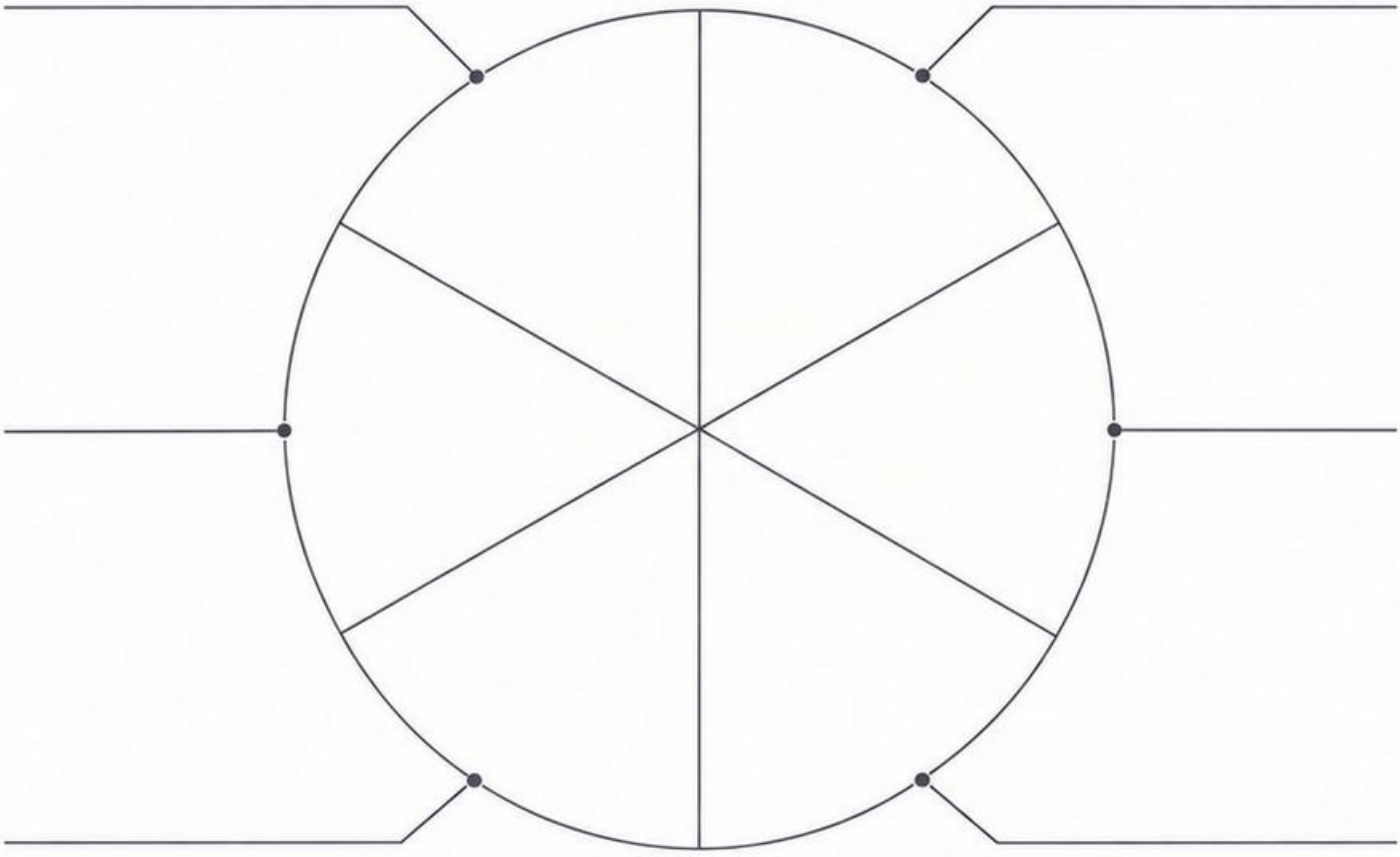

☐ **Sprawdzam:** mieszanki leżą między tworzącymi je barwami; zapis odpowiada próbom na mojej palecie.

Barwy ciepłe i chłodne

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz temperaturę barw i uzasadnisz przypadek niejednoznaczny.
Materiały: kredki lub farby oraz papier na próbki.

1. Wybierz sześć barw. Namaluj próbki i podziel je na odczuwane jako cieplejsze oraz chłodniejsze. Porównuj je ze sobą, nie tylko z nazwą koloru.
2. Jedną próbkę umieść osobno, jeśli jej temperatura zależy od sąsiedztwa. Zapisz, przy której barwie wydaje się cieplejsza, a przy której chłodniejsza.

Moje próbki

Barwy cieplejsze

Barwy chłodniejsze

Przypadek do porównania

Sprawdzam: uzasadnienie odnosi się do konkretnego zestawienia, nie do stałej temperatury w stopniach.

Moje uzasadnienie:

Trzy kolory pochodne

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz trzy pary mieszanek uzyskanych w modelu szkolnym.

Materiały: farby czerwona, żółta i niebieska oraz paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Połącz żółtą z czerwoną, żółtą z niebieską i czerwoną z niebieską. Dla każdej pary przygotuj dwie próby, zmieniając przewagę jednej farby.

Podpisz użyte farby i porównaj wyniki. Nie zakładaj jednakowej intensywności wszystkich pigmentów. Jeśli fiolet jest przygaszony, zapisz to jako wynik materiałowej próby.

Sześć mieszanek

Użyte farby: _____ Użyte farby: _____

Użyte farby: _____ Użyte farby: _____

Użyte farby: _____ Użyte farby: _____

Sprawdzam: każda para ma dwa wyniki; notatka pokazuje, której farby użyłem więcej.

Największa zauważona różnica:

_____

_____

Jaśniej bez zmiany koloru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz pięć próbek o coraz większej jasności.

Materiały: wybrana farba plakatowa, biel i paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Pierwszą próbkę wykonaj wybraną farbą. Do kolejnych porcji dodawaj stopniowo więcej bieli. Zachowaj tę samą farbę wyjściową, bez dodawania innego koloru.

Po wyschnięciu porównaj próbki i ponumeruj je od najciemniejszej do najjaśniejszej. Dodatek bieli może zmienić także nasycenie; nie obiecujemy zmiany wyłącznie jasności.

Pięć prób rozjaśniania

○	○	○	○	○

Sprawdzam: skala jest uporządkowana; potrafię wskazać farbę wyjściową i zauważoną zmianę wyglądu.

Co zmieniło się oprócz jasności?

_____

_____

Ciemniej z umiarem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przyciemnisz farbę małymi dodatkami i sprawdzisz jej wygląd.

Materiały: wybrana farba, czerń oraz paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Przygotuj porcję farby wyjjściowej. Do kolejnych próbek dodawaj bardzo mało czerni, dokładnie mieszając. Nie zaczynaj od równej ilości obu farb.

Zapisz, kiedy różnica staje się wyraźna. Porównaj także nasycenie: czy barwa wygląda bardziej przygaszona? Oceniaj własne pigmenty, nie zakładaj identycznych wyników każdej farby.

Cztery próby przyciemniania

Obserwacje:	Obserwacje:	Obserwacje:	Obserwacje:
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____
_____	_____	_____	_____

Sprawdzam: widzę stopniową zmianę; w notatce oddzielam jasność od intensywności barwy.

Przy której próbce barwa wyraźnie się zmieniła? _____

Karta pracy 056

Klasy 4–7

Para dopełniająca

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: użyjesz pary dopełniającej do wyróżnienia miejsca w kompozycji.

Materiały: kredki lub farby i szkolne koło RYB; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

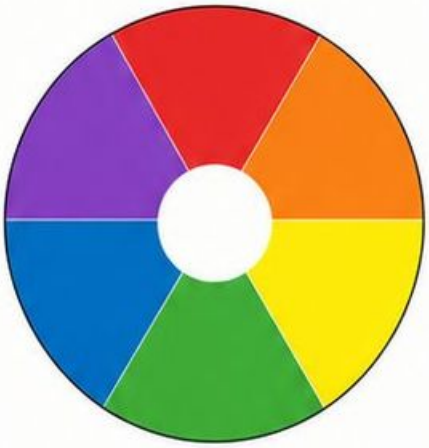

Wybierz parę leżącą po przeciwnych stronach tego koła: czerwoną i zieloną, niebieską i pomarańczową albo żółtą i fioletową.

Zaplanuj prosty motyw. Jednej barwie przyznaj większy obszar, drugiej mniejszy akcent. Porównaj efekt z próbą, w której obszary są podobne.

Wybrana para

Próba: podobne obszary

Moja kompozycja

Sprawdzam: para wynika z przyjętego modelu; potrafię wskazać, jak wielkość plam wpływa na zamierzony akcent.

Co przyciąga uwagę jako pierwsze?

Sąsiedzi na kole barw

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz niewielką paletę z trzech sąsiednich barw.
Materiały: farby lub kredki oraz szkolne koło barw; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

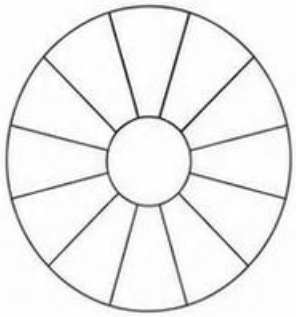

Wybierz trzy barwy leżące obok siebie na kole. Zapisz ich nazwy i przygotuj próbki. Nie dodawaj barwy z przeciwnej strony koła.

Użyj palety w prostym motywie. Różnicuj wielkość plam i jasność, aby części nie zlały się ze sobą. Porównaj pracę z wybranymi próbkami.

Moje trzy barwy

_____ _____ _____

Motyw w ograniczonej gamie

Sprawdzam: barwy są sąsiednie; wszystkie elementy pracy dają się powiązać z wybraną paletą.

☐

☐

Jak rozdzieliłem sąsiadujące kształty?

_____

_____

_____

Karta pracy 058

Barwa lokalna i światło

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz wygląd tego samego przedmiotu w dwóch warunkach oświetlenia.
Materiały: przedmiot o jednolitej powierzchni, kredki i dwa bezpieczne źródła światła wskazane przez nauczyciela.

Obejrzyj przedmiot kolejno w obu światłach. Wykonaj dwie małe próby barwne z tego samego miejsca. Nie zmieniaj równocześnie tła.
Zapisz zauważone różnice. Jeśli zmiana jest niewielka, opisz to uczciwie. Nie uznawaj barwy przedmiotu za niezależną od warunków oglądania.

Światło pierwsze

Światło drugie

Zauważona zmiana:

_____

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** porównuję ten sam przedmiot; w notatce wskazuję warunki, a nie tylko dwie nazwy kolorów.

Szarość z kolorów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz, czy mieszanka wybranej pary daje barwę bliską neutralnej.

Materiały: dwie farby tworzące parę dopełniającą w szkolnym kole RYB; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Wykonaj próbę z przewagą pierwszej farby, próbę pośrednią i próbę z przewagą drugiej. Mieszaj na palecie i zapisuj przewagę składnika.

Szukaj próbki najbardziej przygaszonej. Wynik może być brunatny albo chromatyczny, zależnie od pigmentów; nie każda para da idealną szarość.

Moje trzy mieszanki

Sprawdzam: wybór najbardziej neutralnej próbki wynika z porównania; nie podpisuję automatycznie każdej mieszaniny jako szarej.

Najbliżej neutralnej jest próbka: _____

Nasycenie krok po kroku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz nasycenie pięciu próbek, oddzielając je od jasności.

Materiały: farba barwna i przygotowana szarość o zbliżonej jasności; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Pierwszą próbkę namaluj farbą barwną. Do kolejnych porcji dodawaj coraz więcej szarości. Staraj się zachować podobną jasność, porównując suche próbki.

Jeśli próbka mocno jaśnieje albo ciemnieje, odnotuj to osobno. Przygaszenie nie oznacza automatycznie przyciemnienia.

Pięć prób nasycenia

Sprawdzam: potrafię wskazać zmianę intensywności i osobno zmianę jasności; nie łączę ich w jedną ocenę.

Największa zmiana nasycenia: _____

Zauważona zmiana jasności: _____

Karta pracy 061
Ograniczona paleta

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przedstawisz motyw, korzystając z trzech wybranych pigmentów.
Materiały: trzy farby, pędzel i paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Przygotuj próbki trzech farb. Wykonaj dwie mieszanki między nimi i zapisz skład.
Biel papieru możesz pozostawić bez zamalowania.

W dużym polu przedstaw prosty motyw wyłącznie tą paletą oraz jej mieszankami.
Nie dodawaj czwartej farby, gdy zabraknie oczekiwanego odcienia.

Trzy pigmenty i dwie mieszanki

_____ _____	_____ _____	_____ _____	_____ _____	_____ _____

Mój motyw

Sprawdzam:

każdą plamę potrafię powiązać z wybraną farbą lub zapisaną mieszanką. ☐

Która mieszanka była najbardziej przydatna? _____

Dwa nastroje jednej sceny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz nastrój tej samej sceny przez dobór palety.

Materiały: kredki lub farby; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Naszkicuj prostą scenę w obu polach, zachowując te same główne kształty. Pierwszą wersję opracuj jedną paletą, drugą wyraźnie inną.

Zapisz zamierzone odczucie i wskaż konkretne zestawienie barw. Nie zakładaj, że każdy odbiorca musi zareagować tak samo.

Pierwsza paleta

Druga paleta

☐ **Sprawdzam:** scena pozostaje rozpoznawalnie ta sama; uzasadnienie dotyczy koloru, nie zmienionego tematu.

Moje porównanie nastroju: _____

_____

_____

Kontrast walorowy w kolorze

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz kolory według jasności i wykorzystasz kontrast walorowy.

Materiały: kredki lub farby; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Przygotuj cztery próbki różnych barw. Porównaj ich jasność po wyschnięciu i ustal kolejność od najjaśniejszej do najciemniejszej. Sama nazwa koloru nie wystarcza.

W małym motywie zestaw jasną próbkę z ciemną przy wybranym akcencie. Obok sprawdź zestawienie dwóch próbek o zbliżonej jasności.

Cztery próbki

Moja kolejność próbek:

Kontrast większy

Kontrast mniejszy

Sprawdzam: odróżniam zmianę jasności od zmiany nazwy barwy; potrafię wskazać zamierzone miejsce skupienia uwagi.

Akcent barwny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz działanie małego akcentu barwnego.
Materiały: kredki lub farby; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Zaplanuj kompozycję z przewagą spokojnej, ograniczonej gamy. Wybierz jeden niewielki obszar i zastosuj w nim wyraźnie odmienną barwę.

Pokaż pracę drugiej osobie przez chwilę. Zapytaj, co zauważyła najpierw. Porównaj odpowiedź z zamiarem; nie traktuj jej jako błędu odbiorcy.

Moja kompozycja z akcentem

Zamierzone miejsce uwagi: _____

Pierwsza obserwacja drugiej osoby: _____

Sprawdzam: akcent zajmuje małą część pola; jego funkcję oceniam w odniesieniu do całego układu.

Po próbie zmienię: _____

Karta pracy 065

Kolor na dwóch tłach

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz wpływ otoczenia na wygląd tej samej próbki.

Materiały: kolorowy papier, nożyczki szkolne i klej.

Wytnij dwa małe kwadraty z tego samego kawałka papieru. Umieść je na dwóch większych tłach o różnych barwach, zachowując podobną wielkość otoczenia.

Obejrzyj oba zestawienia jednocześnie. Opisz różnicę pozorną albo jej brak. Potem połóż kwadraty obok siebie na wspólnym tle, aby sprawdzić ich zgodność.

Pierwsze tło

Drugie tło

☐ Sprawdzam: próbki rzeczywiście pochodzą z jednego papieru; odróżniam zmianę wrażenia od zmiany materiału.

Moja obserwacja:

_____

_____

_____

_____

Przezroczysta warstwa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz wynik nałożenia dwóch przezroczystych warstw.

Materiały: akwarela, pędzel i papier do technik wodnych lub osobny arkusz do wklejenia.

Namaluj jasny pasek jednej farby i poczekaj, aż wyschnie. Drugim kolorem poprowadź pasek poprzecznie, zachowując przezroczystość.

Porównaj pierwszą warstwę, drugą oraz miejsce przecięcia. Nie szoruj zaschniętej farby. Zapisz obserwowany wynik zamiast zakładać idealną mieszankę.

Próba nakładania

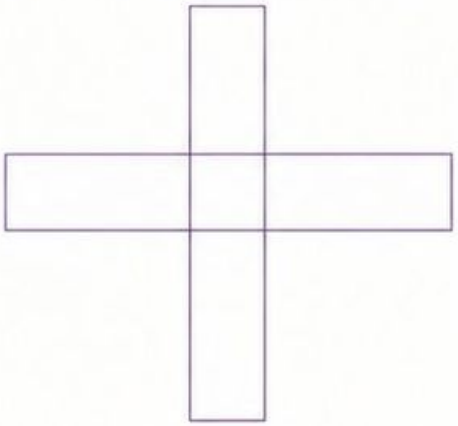

Sprawdzam: pierwsza warstwa była sucha; miejsce przecięcia da się porównać z obiema barwami osobno.

Użyte barwy:

W przecięciu widzę:

Karta pracy 067
Kryjąca warstwa

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz krycie jednej i dwóch warstw farby.

Materiały: farba plakatowa, pędzel i osobny papier do próby.

Na papierze przygotuj dwa podobne ciemne znaki i poczekaj na wyschnięcie. Oba przykryj jedną warstwą jaśniejszej farby.

Po wyschnięciu nałóż drugą warstwę tylko na jednej próbie. Porównaj widoczność znaku. Jeśli farba słabo kryje, zapisz wynik zamiast przypisywać go niedbałości.

Jedna warstwa

Dwie warstwy

Sprawdzam: obie próby mają podobne podłoże; różnią się liczbą suchych warstw, a nie przypadkowo wielkością znaku.

Co nadal prześwituje? _____

Karta pracy 068

Klasy 4–7

Kolor skóry bez gotowej farby

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz trzy różne mieszaniny inspirowane obserwowanymi odcieniami skóry.
Materiały: farby, paleta i fotografia udostępniona do ćwiczenia albo własna dłoń; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Wybierz fragmenty jaśniejszy, pośredni i ciemniejszy. Mieszaj dostępne farby małymi porcjami, dobierając jasność oraz cieplejszy lub chłodniejszy charakter do obserwacji.
Zapisz skład każdej próby. Nie istnieje jeden kolor skóry dla wszystkich osób ani wszystkich miejsc na tej samej dłoni.

Trzy mieszaniny z obserwacji

_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Sprawdzam: ☐ próbki różnią się zgodnie z wybranym modelem; nie oceniam wyglądu osoby ani nie przypisuję mieszaninom grup ludzi.

Najważniejsza korekta mieszanki:

Zieleń z własnej palety

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzyskasz cztery zielenie i porównasz użyte proporcje farb.
Materiały: żółta i niebieska farba oraz paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Przygotuj cztery oddzielne porcje mieszaniny. Zacznij od przewagi żółtej, potem zwiększaj udział niebieskiej. Przy każdej próbie zanotuj przybliżony skład.

Używaj tego samego sposobu odmierzania, na przykład podobnych nabrań pędzla. Nie traktuj ich jako dokładnej miary laboratoryjnej. Porównaj suche próbki.

Cztery moje zielenie

Sprawdzam: zapis pokazuje zmianę udziałów farb; wyniki oceniam dla własnych pigmentów, bez obiecywania identycznego odcienia innym osobom.

Najbardziej różnią się próbki: _____

Biel w obrazie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz biały przedmiot, zachowując światło i zauważone barwy cienia.

Materiały: biała tkanina lub kubek, farby i bezpieczne światło boczne; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Obejrzyj przedmiot na kolorowym tle. Wskaż najjaśniejszy fragment i pozostaw tam biel papieru lub zastosuj białą farbę odpowiednią do techniki.

W cieniu szukaj subtelnych różnic barwnych. Nie dodawaj koloru tylko dlatego, że wymaga tego nazwa ćwiczenia; zapisz również cień wyglądający neutralnie.

Mój biały przedmiot

Sprawdzam: obiekt nadal odczytuję jako biały; światło i cień wynikają z obserwacji.

_____

_____

_____

Jak otoczenie wpłynęło na cień?

_____

_____

_____

Czerń chromatyczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz bardzo ciemną mieszankę barwną z gotową czernią.

Materiały: kilka farb barwnych, czerń i paleta; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Wybierz dwie lub trzy farby i spróbuj uzyskać możliwie ciemną mieszaninę. Obok namaluj próbkę czerni. Zapisz skład swojej mieszanki.

Po wyschnięciu porównaj jasność i odcień. Nie każda paleta pozwoli uzyskać barwę bliską czerni. W takim przypadku opisz rzeczywistą różnicę.

Moja ciemna mieszanka	Gotowa czerń

Sprawdzam: porównuję podobne powierzchnie i grubości warstwy; nazwa ćwiczenia nie zastępuje wyniku próby.

Skład i zauważona różnica:

_____

_____

_____

_____

Karta pracy 072

Paleta pory dnia

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz trzy palety odpowiadające różnym porom dnia.

Materiały: kredki lub farby oraz własna obserwacja lub fotografie jednego miejsca; papier odpowiedni do farb lub osobny arkusz do wklejenia.

Wybierz poranek, środek dnia i wieczór. Przygotuj dla każdej pory trzy próbki na podstawie wybranych warunków. Nie przypisuj jednej palety każdej pogodzie.

Pod próbkami zanotuj źródło obserwacji i warunki światła. Porównaj zestawy, wskazując zmianę, którą naprawdę zauważasz albo świadomie planujesz.

Poranek

Źródło obserwacji i warunki światła: _____

Środek dnia

Źródło obserwacji i warunki światła: _____

Wieczór

Źródło obserwacji i warunki światła: _____

☐ **Sprawdzam:** każda paleta ma uzasadnienie w obserwacji lub jasno opisanym zamiarze.

Najważniejsza różnica: _____

Karta pracy 073

Mapa temperatury obrazu

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

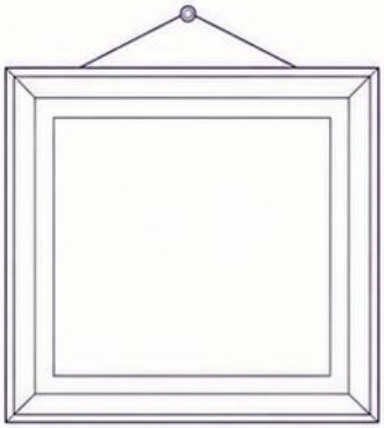

Cel: opiszesz rozmieszczenie cieplejszych i chłodniejszych obszarów obrazu.

Materiały: reprodukcja wskazana przez nauczyciela, ołówek i dwie kredki.

W polu wykonaj uproszczony schemat głównych plam obrazu. Własnymi symbolami oznacz obszary odczuwane jako cieplejsze i chłodniejsze. Dodaj legendę.

Wskaż miejsce porównawcze, w którym ocena zależy od sąsiedztwa. Nie domyślaj się na tej podstawie temperatury powietrza ani intencji artysty.

Mój schemat temperatury barw

Legenda:

Sprawdzam: oznaczenia odnoszą się do konkretnych zestawień; interpretację układu oddzielam od informacji o autorze.

Jak obszary współpracują w kompozycji?

Kolor informuje

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: stworzysz konsekwentny kod informacji oparty na trzech barwach.

Materiały: trzy kredki i ołówek.

Wymyśl prosty plan, na przykład rozmieszczenie trzech rodzajów miejsc w fikcyjnym ogrodzie. Każdej kategorii przypisz inną barwę i zapisz legendę.

Narysuj plan, stosując tę samą barwę do tej samej kategorii. Poproś drugą osobę o odczytanie wybranego miejsca wyłącznie z legendy.

Moja legenda trzech barw

Plan informacyjny

Sprawdzam: każda kategoria ma jedno znaczenie; poprawiam niespójny znak po próbie odczytu.

Co było czytelne, a co nie?

Karta pracy 075

Barwa a dostępność

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: poprawisz kod, który przekazuje informację wyłącznie barwą.

Materiały: trzy kredki i ołówek.

Wymyśl lub wybierz prosty kod trzech kategorii. Do każdej barwy dodaj inny kształt albo wzór linii. Zapisz rozszerzoną legendę.

Narysuj mały plan z nowymi oznaczeniami. Sprawdź go na czarno-białej kopii albo zakrywając próbki koloru i porównując same kształty lub wzory.

Moja rozszerzona legenda

Plan po zmianie

Sprawdzam: rozróżniam wszystkie kategorie również bez rozpoznawania barwy; nie zamieniam tego ćwiczenia w test wzroku.

Które oznaczenie poprawię?

_____

Kompozycja otwarta

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz, że układ trwa poza granicami obrazu.

Materiały: ołówek i kredka.

Rozmieść kilka prostych form tak, aby co najmniej trzy zostały przecięte brzegiem pola. Pokaż tylko ich widoczne fragmenty.

Porównaj miejsca cięcia. Zachowaj ciągłość kierunku lub rytmu, dzięki której można wyobrazić sobie dalszy ciąg poza kadrem.

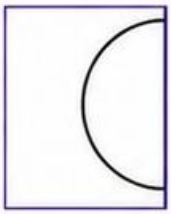

Moja kompozycja otwarta

Sprawdzam: wskazuję trzy cięcia oraz cechę sugerującą kontynuację; przypadkowe niedokończenie nie zastępuje zamiaru.

Co mogłoby znajdować się poza kadrem? _____

Kompozycja zamknięta

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zorganizujesz formy jako wyraźną całość wewnątrz pola.

Materiały: ołówek i kredka.

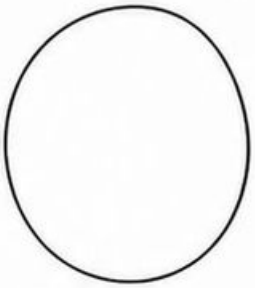

Wybierz pięć prostych form. Rozmieść je tak, aby żadna nie została przecięta brzegiem. Zostaw wokół grupy widoczny odstęp.

Powiąż części kierunkami, podobieństwem lub wzajemnym ustawieniem. Samo odsunięcie od brzegu nie wystarcza, jeśli elementy nie tworzą czytelnej całości.

Mój zamknięty układ

Sprawdzam: wszystkie formy mieszczą się w kadrze; potrafię wyjaśnić, co łączy je w grupę.

Co spaja moją kompozycję? _____

Symetria w układzie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozmieścisz pięć elementów symetrycznie względem pionowej osi.

Materiały: ołówek i linijka.

Narysuj lekką pionową oś. Umieść jeden element na osi, a pozostałe cztery w dwóch odpowiadających sobie parach po obu stronach.

Porównaj kształty i odległości prostopadle do osi. Oznacz pary własnymi symbolami. Element na osi powinien pokrywać się ze swoim odbiciem.

Pięć elementów i oś

Sprawdzam: mam dokładnie pięć elementów; każda para zachowuje położenie i kształt wymagane przez odbicie.

Którą odległość poprawię? _____

Równowaga bez symetrii

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz równowagę wizualną układu bez lustrzanego odbicia.

Materiały: ołówek i kredka.

Po jednej stronie umieść większą formę, po drugiej kilka mniejszych. Zmieniaj ich odległość od środka oraz wzajemne odstępy.

Wykonaj dwie próby z tym samym zestawem form. Wybierz układ, który odbierasz jako bardziej zrównoważony, i uzasadnij konkretną zmianę położenia.

Pierwsza próba

Druga próba

Sprawdzam: obie wersje używają tych samych form; równowaga jest oceną wizualną, nie pomiarem fizycznej masy.

Co zmieniło odbiór układu? _____

Dominanta kompozycyjna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyróżnisz jeden element przede wszystkim jego wielkością.

Materiały: ołówek i jedna kredka.

Narysuj sześć podobnych form. Jedną wyraźnie powiększ. Zachowaj ten sam kolor, zbliżoną jasność i podobny sposób opracowania wszystkich form.

Pokaż układ drugiej osobie i zapytaj o pierwszy zauważony element. Porównaj odpowiedź z zamiarem, nie oceniając odbiorcy.

Moja dominanta

Sprawdzam: rozmiar jest główną celowo zmienioną cechą; potrafię wskazać, które pozostałe cechy utrzymałem podobne.

Co zauważył odbiorca? _____

Rytm regularny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz rytm z powtarzalnej jednostki i równych odstępów.
Materiały: ołówek i linijka.

Wymyśl jednostkę z dwóch różnych prostych znaków. Powtórz ją sześć razy w tej samej kolejności, bez zmiany wielkości.

Mierz odstępy między początkami kolejnych jednostek. Zapisz swoją regułę. Sprawdź, czy podobieństwo wynika z powtórzenia, a nie tylko z liczby znaków.

Mój rytm regularny

Moja reguła: _____

Sprawdzam: rozpoznaję sześć jednostek; ich początki dzieli ten sam odstęp.

Który odstęp skoryguję? _____

Rytm narastający

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz narastanie jednej wybranej cechy rytmu.

Materiały: ołówek i linijka.

Narysuj sześć podobnych form. Wybierz jedną regułę: stopniowo zwiększaj wielkość przy równych odstępach albo zwiększaj odstępy przy stałej wielkości.

Nie zmieniaj obu cech jednocześnie. Podpisz wybraną regułę i porównaj wszystkie przejścia, nie tylko pierwszy oraz ostatni element.

Mój rytm narastający

Sprawdzam: wzrost dotyczy tej samej cechy na całej długości; potrafię wskazać wyjątek wymagający poprawy.

Wybrana reguła: _____

Gdzie narastanie się urywa? _____

Układ statyczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz układ oparty głównie na pionach i poziomach.

Materiały: ołówek i linijka.

Przedstaw prosty motyw, na przykład półkę z przedmiotami. Uporządkuj główne kierunki pionowo i poziomo, zachowując czytelne odstępy.

Zaznacz dwa dominujące kierunki własnymi strzałkami. Opisz wrażenie układu. Piony i poziomy mogą wspierać statyczność, lecz nie gwarantują identycznej reakcji wszystkich widzów.

Mój układ statyczny

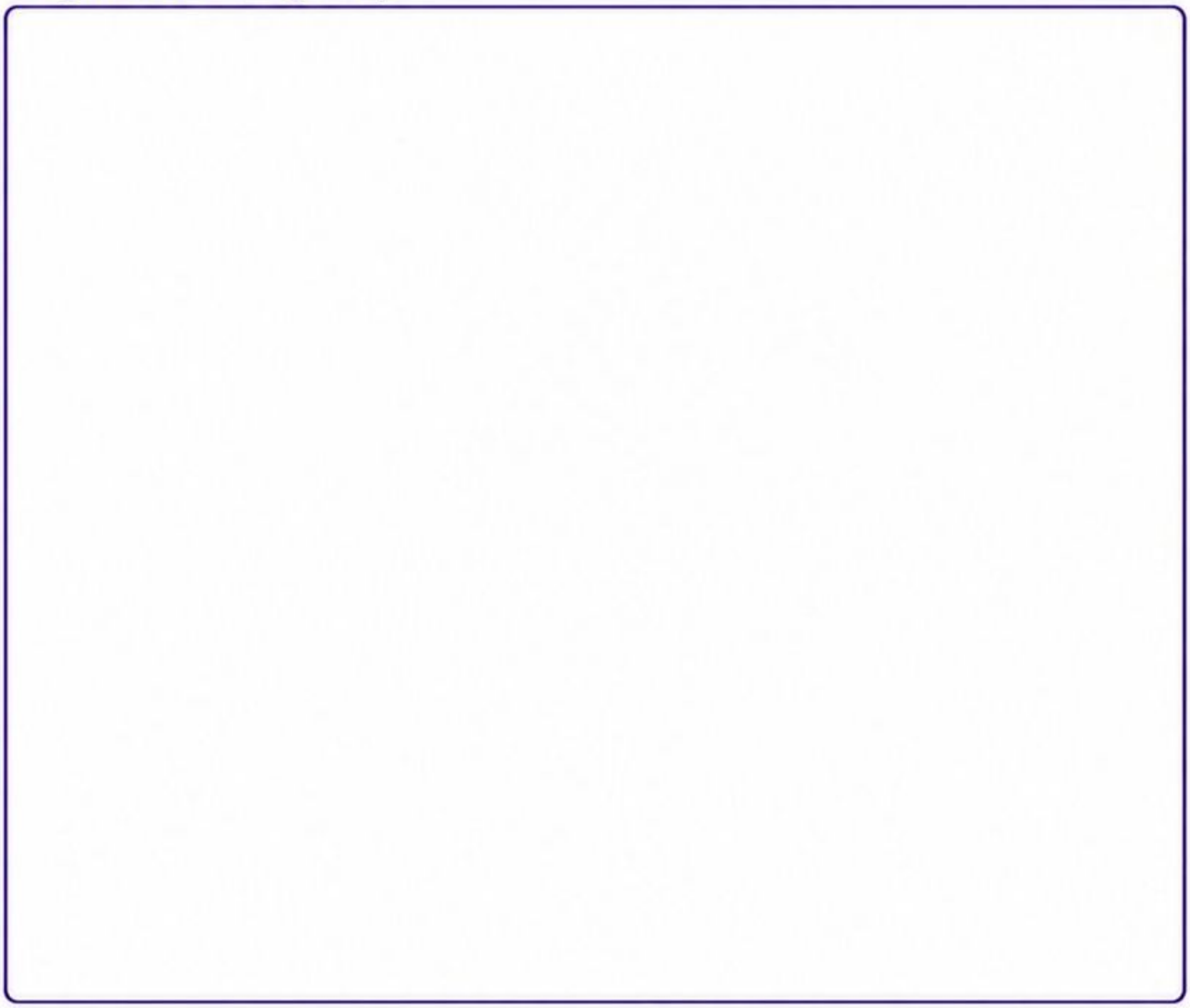

Sprawdzam: piony i poziomy organizują główne części, a nie tylko niewielki szczegół.

Co wzmacnia wrażenie stabilności? _____

Układ dynamiczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: użyjesz ukośnych kierunków do zasugerowania dynamiki.

Materiały: ołówek i kredka.

Wybierz prosty motyw i rozmieść jego części wzdłuż wyraźnego skosu. Powtórz wybrany kierunek w kilku miejscach.

Zaznacz kierunek dominujący strzałką. Sprawdź, czy ukośne relacje obejmują całość, zamiast ograniczać się do przypadkowo pochylonego detalu.

Mój układ dynamiczny

Sprawdzam: wskazuję konkretne skosy i ich współpracę; dynamika kompozycji nie musi przedstawiać rzeczywistego ruchu.

Który kierunek prowadzi układ? _____

Kompozycja centralna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uczynisz środek pola ważnym punktem kompozycji.

Materiały: ołówek i kredka.

Umieść główną formę w pobliżu środka. Pozostałe rozmieść wokół niej tak, aby kierunkiem, skalą lub odstępami wspierały jej rolę.

Sprawdź położenie środka przez porównanie przeciwległych brzegów. Nie musisz tworzyć lustrzanej symetrii. Wyjaśnij funkcję jednego elementu na obrzeżu.

Mój układ centralny

Sprawdzam: centrum jest czytelne; elementy wokół współtworzą układ, zamiast pozostawać przypadkowymi dodatkami.

Jak obrzeże wspiera środek? _____

Trójkąt kompozycyjny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz trzy ważne miejsca w strukturę trójkątną.

Materiały: ołówek i kredka.

Wymyśl trzy formy lub grupy form. Rozmieść ich najważniejsze miejsca tak, aby nie leżały na jednej prostej.

Połącz je lekko liniami pomocniczymi. Porównaj trójkąt z całą kompozycją, potem osłab linie, jeśli miały służyć wyłącznie planowaniu.

Trzy miejsca i ich relacja

Sprawdzam: trzy punkty wyznaczają trójkąt; nie mylę schematu kompozycji z obowiązkowym konturem przedstawionych rzeczy.

Co łączy trzy miejsca? _____

Przekątna obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zorganizujesz układ wzdłuż przekątnej prostokątnego pola.

Materiały: ołówek i linijka.

W pierwszym polu rozmieść cztery proste formy. W drugim użyj tych samych form, ustawiając ich grupę wzdłuż jednej przekątnej.

Porównaj przebieg od narożnika ku przeciwległemu narożnikowi. Zostaw część pustego miejsca, aby kierunek nie zginął w nadmiarze elementów.

Pierwszy układ

Układ wzdłuż przekątnej

Sprawdzam: zestaw form się nie zmienił; wskazuję przekątną organizującą drugą wersję.

Jak zmienił się przebieg układu? _____

Puste miejsce pracuje

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz puste miejsce jako część zamierzonego układu.

Materiały: ołówek i kredka.

Wybierz jeden główny motyw. Narysuj dwie wersje: w pierwszej pozostaw dużą pustą przestrzeń obok niego, w drugiej zmniejsz tę przestrzeń.

Zachowaj podobny motyw oraz format. Porównaj relację tła i formy. Wyjaśnij, do czego służy pustka w wybranej wersji.

Więcej pustego miejsca

Mniej pustego miejsca

Sprawdzam: porównuję przestrzeń wokół tego samego motywu; puste miejsce nie jest automatycznie błędem ani ozdobą.

Którą wersję wybieram i dlaczego? _____

Kadrowanie przez wycięcie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz trzy kadry oraz informację pominiętą w każdym z nich.

Materiały: fotografia do ćwiczenia i dwa paski papieru zagięte w literę L.

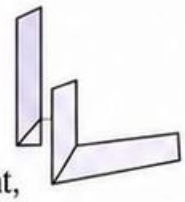

Przesuwaj papierową ramkę nad fotografią. W trzech polach naszkicuj różne wycinki. Nie wycinaj oryginału ani cennego zdjęcia.

Pod każdą próbą zanotuj jeden element, który pozostał poza kadrem. Wybierz wersję najlepiej wspierającą twój temat.

Trzy wycinki

Pozostaje poza kadrem:

_____

_____

_____

Sprawdzam: kadry różnią się zakresem informacji; uzasadniam wybór konkretnym włączeniem lub pominięciem.

Mój wybór: _____

Format pionowy i poziomy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dostosujesz ten sam temat do pionowego i poziomego formatu.
Materiały: ołówek i kredka.

Wybierz motyw z trzema głównymi częściami. Przedstaw go w obu polach, zmieniając rozmieszczenie części odpowiednio do kształtu kadru.

Nie rozciągaj przedmiotów tylko po to, by zapełnić pole. Porównaj odstępy, cięcia i miejsce najważniejszego elementu.

Format pionowy

Format poziomy

Sprawdzam: temat i najważniejsze części pozostają te same; zmiana formatu prowadzi do świadomej reorganizacji.

Co przesunąłem po zmianie formatu? _____

Zasada trzech planów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz czytelny pierwszy, drugi i dalszy plan obrazu.

Materiały: ołówek i kredki.

Zaplanuj krajobraz z trzema grupami elementów w różnych odległościach. Wykorzystaj częściowe zasłanianie lub zmianę wielkości podobnych przedmiotów.

Oznacz plany własnymi symbolami i dodaj legendę. Ten podział jest pomocą w ćwiczeniu, a nie obowiązkową zasadą każdego obrazu.

Mój krajobraz w trzech planach

Moja legenda:

☐ _____

☐ _____

☐ _____

Sprawdzam: potrafię wskazać trzy odległości i środki, które je rozróżniają; nie mylę planu z samym poziomym paskiem.

Co wskazuje największą odległość? _____

Powtórzenie z wyjątkiem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyróżnisz jeden element przez odstępstwo od reguły powtórzenia.

Materiały: ołówek i jedna kredka.

Narysuj osiem podobnych znaków według jednej reguły. Następnie w jednym miejscu zmień tylko kierunek albo kształt znaku, zachowując pozostałe cechy.

Pokaż układ drugiej osobie. Zapytaj, gdzie zauważa wyjątek i po czym go rozpoznaje. Porównaj odpowiedź ze swoim zamiarem.

Powtórzenie i jeden wyjątek

Sprawdzam: potrafię opisać regułę oraz jedno odstępstwo; nie zmieniam przypadkowo kilku znaków.

Co wyróżnia wyjątek? _____

Kontrast wielkości

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz różnicę znaczenia przez kontrast wielkości.

Materiały: ołówek i jedna kredka.

Wybierz dwa symbole rzeczy o podobnym rzeczywistym rozmiarze. W pierwszej wersji powiększ pierwszy symbol, w drugiej drugi.

Zachowaj ich kolor i styl. Opisz, jak zmienia się sugerowana ważność. To zabieg kompozycyjny, nie informacja o fizycznych wymiarach rzeczy.

Ważniejszy pierwszy symbol

Ważniejszy drugi symbol

Sprawdzam: zmiana znaczenia wynika głównie ze skali; nie zastępuję jej dodatkowym kolorem lub napisem.

Co sugeruje większy rozmiar? _____

Hierarchia trzech poziomów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz trzy poziomy ważności informacji.

Materiały: ołówek i linijka.

Wymyśl tytuł, prosty obraz i krótki podpis do fikcyjnej wystawy. Rozmieść je tak, aby miały odmienną skalę i wyraźne odstępy.

Ustal zamierzoną kolejność czytania. Pokaż szkic drugiej osobie i zanotuj jej pierwsze trzy wskazania, bez podpowiadania.

Mój projekt informacyjny

Zamierzona kolejność: _____

Zaobserwowana kolejność: _____

Sprawdzam: odróżniam trzy poziomy; porównanie odbioru prowadzi do konkretnej poprawki.

Co poprawię? _____

Kierunek spojrzenia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz kierunek spojrzenia narysowanej postaci w układzie obrazu.

Materiały: ołówek i kredka.

Umieść prostą postać blisko jednego brzegu i skieruj jej twarz ku wnętrzu pola. Dodaj przedmiot, na który może patrzeć.

Obok wykonaj małą próbę z twarzą skierowaną ku brzegowi. Porównaj pozostawione miejsce i możliwe odczytanie relacji postaci z otoczeniem.

Spojrzenie ku wnętrzu

Próba ku brzegowi

Sprawdzam: ustawienie twarzy i przedmiotu jest czytelne; kierunek spojrzenia postaci nie gwarantuje drogi wzroku każdego odbiorcy.

Jak zmieniła się relacja? _____

Ciężar ciemnej plamy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbadasz wpływ ciemnej plamy na równowagę wizualną.

Materiały: miękki ołówek lub czarna kredka.

Narysuj jedną niewielką ciemną plamę blisko brzegu. Dodaj jaśniejsze formy po drugiej stronie, dobierając ich wielkość oraz odległość.

W drugiej próbie użyj tych samych form, ale zmień ich położenie. Porównaj odbiór. Ciężar wizualny jest metaforą, nie wagą w gramach.

Pierwsza próba

Druga próba

Sprawdzam: wskazuję konkretną zmianę rozmieszczenia; nie utożsamiam automatycznie większej powierzchni z większą uwagą.

Co równoważy ciemną plamę? _____

Przesunięty środek

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przesuniesz główny akcent poza środek i uporządkujesz pozostałe części.

Materiały: ołówek i kredka.

W pierwszym polu umieść główną formę centralnie. W drugim przesuń ją wyraźnie na bok, zachowując podobną wielkość.

Przeorganizuj dwie mniejsze formy, aby wspierały nowy układ. Porównaj odstępy i kierunki, zamiast dodawać coraz więcej ozdób.

Środek geometryczny

Akcent przesunięty

Sprawdzam: główna forma zmieniła położenie, a mniejsze elementy mają uzasadnione miejsce; nie obowiązuje jedna recepta na równowagę.

Co zmieniłem oprócz akcentu? _____

Moduł i pole

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozróżnisz obrót i odbicie niesymetrycznego modułu.

Materiały: ołówek, linijka i mały moduł wycięty przez nauczyciela z papieru.

Obrysuj własny moduł w pierwszym polu. W drugim obróć go o ćwierć obrotu bez odwracania papieru i ponownie obrysuj.

W trzecim odwróć moduł jak stronę książki, uzyskując odbicie względem pionowego kierunku. Wskaż cechę, po której rozpoznajesz różnicę.

Moduł początkowy	Ćwierć obrotu	Odbicie

Sprawdzam: obrót i odbicie zachowują wielkość; wybrany niesymetryczny szczegół pozwala odróżnić oba przekształcenia.

Co odróżnia moje wyniki? _____

Porządek i chaos

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz uporządkowanie tych samych elementów w dwóch układach.

Materiały: ołówek i kredka.

Wybierz siedem prostych form. W pierwszym polu zastosuj jedną czytelną regułę, na przykład równe odstępy lub wspólny kierunek.

W drugim zachowaj liczbę i rodzaj form, lecz zróżnicuj ich położenie oraz obroty. Opisz, które relacje stały się trudniejsze do przewidzenia.

Układ z regułą

Układ mniej przewidywalny

Sprawdzam: w obu polach jest ten sam zestaw; słowa porządek i chaos odnoszę do wskazanych cech, nie oceny osoby.

Jaką regułę zmieniłem? _____

Redakcja kompozycji

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz czytelność kompozycji przez świadome usunięcie dwóch elementów.

Materiały: ołówek i gumka.

Narysuj prosty układ z sześciu elementów. Ustal jego temat i główny akcent. W drugim polu odtwórz układ bez dwóch wybranych części.

Nie przesuwaj pozostałych form na początku porównania. Wyjaśnij, jak każde pominięcie wpływa na temat. Jeśli usuwa potrzebną informację, wybierz inaczej.

Przed redakcją

Po usunięciu dwóch elementów

Sprawdzam: pierwsza wersja ma sześć, druga cztery elementy; uzasadniam czytelność, zamiast zakładać, że mniej zawsze znaczy lepiej.

Które pominięcie pomogło najbardziej? _____

Perspektywa rzędowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz odległość przedstawionych rzeczy za pomocą rzędów.
Materiały: ołówek i kredka.

Podziel pole na trzy poziome pasy. W każdym umieść podobne znaki ludzi lub przedmiotów. Najniższy rząd potraktuj jako najbliższy.
Wyższe rzędy oznaczają w tym ćwiczeniu dalsze położenie. Zachowaj podobną wielkość znaków, aby badać porządek pasowy, nie perspektywę zbieżną.

_____
_____
_____

Trzy rzędy przestrzeni

Sprawdzam: potrafię wskazać kolejność odległości; nie mylę umownej zasady rzędowej z widokiem fotograficznym.

Jak rozpoznaję najdalszy rząd?

_____
_____
_____

Perspektywa kulisowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz kolejność czterech form przez częściowe zasłanianie.
Materiały: ołówek i cztery papierowe kształty.

Ułóż cztery kształty tak, aby każdy kolejny częściowo zasłaniał poprzedni. Żaden nie powinien całkowicie znikać. Naszkicuj widoczny układ.

W miejscach zasłaniania pomiń niewidoczne fragmenty dalszego konturu. Zapisz kolejność od najbliższego do najdalszego, używając własnych symboli.

Cztery formy w przestrzeni

Moja kolejność:

1.

2.

3.

4.

Sprawdzam: rozpoznaję wszystkie cztery formy; linie dalszych nie przechodzą przez bliższe, nieprzezroczyste części. ☐

Którą granicę poprawię?

Karta pracy 103

Klasy 6–8

Jeden punkt zbiegu

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: zbudujesz korytarz w perspektywie z jednym punktem zbiegu.

Materiały: ołówek, gumka i linijka.

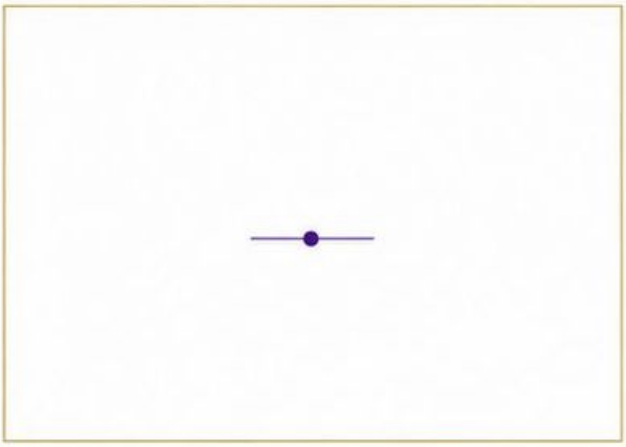

1. W polu wybierz linię horyzontu i jeden punkt na niej. Narysuj prostokąt ściany końcowej otaczający ten punkt. Połącz narożniki z punktem.
2. Przedłuż odpowiednie linie ku brzegom pola, uzyskując podłogę, sufit i ściany boczne. Dodaj jedne drzwi, sprawdzając ich piony oraz krawędzie biegnące w głąb.

Mój korytarz

Sprawdzam: krawędzie równoległe do kierunku korytarza zbiegają się w jednym punkcie; piony pozostają pionowe.

Które przedłużenie nie trafia w punkt?

_____

_____

Karta pracy 104

Dwa punkty zbiegu

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: narysujesz pudełko widziane od narożnika, korzystając z dwóch punktów zbiegu.
Materiały: ołówek i linijka.

Zaznacz poziomy horyzont i dwa odległe punkty na nim. Między nimi, poniżej horyzontu, narysuj pionową przednią krawędź pudełka.
Jej końce połącz z oboma punktami. Wybierz szerokości boków, dodaj pionowe krawędzie i zamknij górną powierzchnię liniami do właściwych punktów.

Moje pudełko

Sprawdzam: dwa kierunki poziomych krawędzi mają osobne punkty zbiegu; piony nie uciekają do tych punktów. Którą rodzinę linii sprawdzę?

Karta pracy 105

Linia horyzontu

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz widoczność powierzchni przy zmianie wysokości oczu.
Materiały: ołówek i zamknięte pudełko ustawione stabilnie.

Obejrzyj pudełko z trzech wysokości: z góry, w pobliżu jego górnej krawędzi i niżej. Nie przechylaj go ani nie podnoś.

Wykonaj trzy małe szkice z obserwacji. Przy każdym zaznacz wysokość oczu. Porównaj, kiedy górna powierzchnia staje się węższa albo przestaje być widoczna.

Trzy wysokości obserwacji

Sprawdzam: zmieniam położenie oczu, nie przedmiotu; nie dopisuję niewidocznego spodu pudełka stojącego na stole.

Kiedy widzę najmniej górnej powierzchni? _____

Karta pracy 106

Droga w głąb

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz oddalanie się prostej drogi na *płaskim terenie.*

Materiały: ołówek i linijka.

Zaznacz horyzont i punkt zbiegu. Poprowadź ku niemu dwa brzegi drogi. Wzdłuż jednego brzegu zaplanuj pięć podobnych słupków.

Zmniejszaj widoczną wysokość słupków i odstępy między nimi w miarę oddalania. Porównaj górne i dolne końce z wybranym kierunkiem zbiegu.

Moja droga w głąb

Sprawdzam: droga zwęża się ku temu samemu punktowi; dalsze słupki nie rosną przypadkowo ani nie zachowują równych odstępów na kartce.

Co najbardziej wzmacnia oddalenie?

_____

_____

_____

Karta pracy 107 | Okno w perspektywie

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: umieścisz otwór okienny w ścianie biegnącej w głąb.

Materiały: ołówek i linijka.

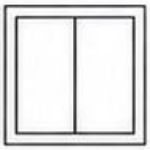

Zaznacz horyzont oraz punkt zbiegu. Narysuj fragment bocznej ściany korytarza. Górną i dolną granicę otworu skieruj ku temu punktowi.

Boczne krawędzie okna narysuj pionowo. Dodaj jeden pionowy podział; jego miejsce wybierz świadomie, bez udawania dokładnego środka mierzonego na płaskiej kartce.

Moje okno w ścianie

Sprawdzam: górna i dolna granica należą do tej samej płaszczyzny; pionowy podział pozostaje zgodny z pionami ściany.	**Co sprawdzę linijką?**

Karta pracy 108

Klasy 6–8

Szachownica podłogi

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz podłogę z regularnych kwadratów w perspektywie.
Materiały: ołówek i linijka.

1. Narysuj horyzont, punkt zbiegu oraz przedni brzeg podłogi. Podziel ten brzeg na cztery równe części i połącz podziały z punktem.
2. Na horyzoncie, po prawej, zaznacz punkt odległości wskazany przez nauczyciela. Połącz z nim lewy przedni narożnik podłogi.
3. Przecięcia tej przekątnej z kolejnymi liniami w głąb wyznaczą poprzeczne rzędy. Przez przecięcia prowadź poziome linie, nie odmierzaj jednakowych odstępów na kartce.

Moja podłoga modułowa

Sprawdzam: granice w głąb zbiegają się, a kolejne rzędy skracają się; nie odmierzam równych pasów w głąb na kartce.

Który rząd wymaga poprawy? _____

Perspektywa powietrzna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz głębię przez osłabianie kontrastu i szczegółów.

Materiały: ołówek oraz fotografia krajobrazu wybrana przez nauczyciela.

Trzy odległości w powietrzu

Wydziel w szkicu trzy grupy odległości. Najbliższą opracuj wyraźniej, dalsze delikatniej, ograniczając drobne detale i różnice jasności.

Porównaj szkic z fotografią. Traktuj ten sposób jako model ćwiczenia; warunki atmosferyczne mogą sprawiać, że rzeczywisty widok wygląda inaczej.

Sprawdzam: odległość wynika z konkretnych zmian kontrastu i szczegółu, a nie wyłącznie z umieszczenia form wyżej.

Co pominąłem w dalszym planie?

Karta pracy 110

Perspektywa barwna

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz, jak temperatura i nasycenie barw mogą sugerować odległość.
Materiały: kredki i ołówek.

Narysuj dwa układy takich samych plam bez perspektywy zbieżnej. W pierwszym zestaw ciepłe, intensywne plamy z chłodniejszymi i bardziej przygaszonymi.
W drugim zamień gamy miejscami. Zapytaj, które obszary wydają się bliższe. Opisz wynik porównania, nie ogłaszając uniwersalnej zasady dla każdego koloru i tła.

Pierwsza próba barwna

Próba po zamianie

Sprawdzam: zachowuję kształty i położenie; oddzielam wynik własnego porównania od twierdzenia o rzeczywistej odległości.

Co wydaje się bliższe i dlaczego?

_____

_____

_____

Skala człowieka w pejzażu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustawisz podobnej wysokości postacie na jednym płaskim podłożu.
Materiały: ołówek i linijka.

1. Przyjmij, że oczy obserwatora są na wysokości oczu narysowanych osób. Wyznacz horyzont i pierwszą postać z oczami na tej linii.
2. Dodaj dwie dalsze osoby o podobnym rzeczywistym wzroście. Ich oczy pozostaw na horyzoncie, a stopy umieść coraz bliżej niego, zmniejszając sylwetki.

Trzy postacie na wspólnym terenie

Sprawdzam: stosuję zadane założenie wysokości oczu i płaskiego terenu; nie przenoszę reguły bez zmian na schody lub wzgórze.

Co określa wysokość dalszej postaci?

_____

_____

Walec w świetle

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: pokażesz zaokrąglenie walca przez obserwowane zmiany jasności.

Materiały: miękki ołówek, jasny walcowaty pojemnik i bezpieczne światło boczne.

Naszkicuj kształt pojemnika z jednego miejsca. Zaznacz najjaśniejszy obszar i stopniowo dodawaj półtony oraz cień własny.

Porównaj przejścia na powierzchni z cieniem na stole. Nie zamieniaj zaokrąglenia w jednakowe pionowe pasy ani nie obrysowuj każdej zmiany tonu.

Mój walec w świetle

Sprawdzam: zmiana jasności wspiera wypukłość; cień rzucony pozostaje związany z położeniem światła.

Gdzie przejście jest zbyt gwałtowne?

Kula w pięciu walorach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz kulę, korzystając z pięciu stopni jasności.

Materiały: miękki ołówek i jasna piłka oświetlona z boku.

W pięciu polach przygotuj skalę od jasnego papieru do ciemnego grafitu. Naszkicuj piłkę i przyporządkuj próbki obserwowanym obszarom.

Łącz tony zgodnie z formą, nie jako pięć równych pasów. Miejsce najjaśniejsze wynika z oświetlenia, a nie z dowolnego punktu w okręgu.

Pięć prób waloru

Moja kula

Sprawdzam: skala ma pięć rozróżnialnych stopni; rozmieszczenie tonów odpowiada obserwacji jednej bryły.

Które sąsiednie tony słabo się różnią?

Sześcian i trzy ściany

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

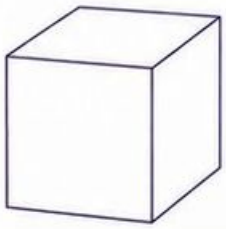

Cel: porównasz jasność trzech widocznych ścian sześcianu.
Materiały: ołówek, jasne pudełko i bezpieczne światło boczne.

Ustaw pudełko tak, aby widzieć trzy ściany. Naszkicuj je. Porównaj ich kierunki wobec światła, zanim wybierzesz stopnie jasności.

Nadaj ścianom trzy zaobserwowane walory. Zachowaj ich płaski charakter. Gdy różnice są małe, nie wymyślaj ostrego kontrastu bez sprawdzenia oświetlenia.

Trzy ściany i trzy walory

Sprawdzam: każda ściana ma uzasadnioną jasność; nie stosuję automatycznej recepty góra jasna, bok ciemny niezależnie od lampy.

Co uzasadnia najciemniejszą ścianę?

_____

_____

_____

Cień własny i rzucony

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz cień na przedmiocie od cienia na podłożu.
Materiały: ołówek, nieprzezroczysty przedmiot i bezpieczna lampka ustawiona przez nauczyciela.

Obejrzyj przedmiot oświetlony z jednej strony. Naszkicuj całość. Własnymi symbolami oznacz zacienioną powierzchnię rzeczy i cień padający na stół.
Dodaj legendę oraz kierunek światła. Sprawdź, czy ciemny wzór na rzeczy nie został błędnie potraktowany jako cień.

Mój szkic i oznaczenia

Moja legenda:

☐ _____

☐ _____

Sprawdzam: cień własny i rzucony znajdują się na różnych powierzchniach; umiem wyjaśnić związek obu z zasłanianiem światła.

Co odróżnia moje dwa oznaczenia?

_____

_____

Cień a wysokość światła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz długość cienia przy dwóch wysokościach źródła światła.

Materiały: ołówek, linijka, pionowy klocek i chłodna lampka ustawiana przez nauczyciela.

Nie przesuwaj klocka. Nauczyciel ustawia lampkę raz wyżej, raz niżej, zachowując tę samą poziomą odległość od klocka.

Obrysuj oba cienie na osobnych arkuszach. Zmierz ich długości od podstawy klocka.

Porównaj wynik; nie patrz bezpośrednio w źródło światła.

Światło wyżej	Światło niżej

Długości moich cieni:

Światło wyżej: _____ | Światło niżej: _____

☐ **Sprawdzam:** zmieniona została wysokość lampki, a nie położenie klocka lub pozioma odległość źródła.

Jaki związek zauważam?

_____

_____

_____

Dwie lampy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz dwa obszary cienia z dwoma źródłami światła.

Materiały: ołówek, klocek i dwie chłodne lampki obsługiwane przez nauczyciela.

1. Obejrzyj układ z obiema lampkami. Następnie nauczyciel włącza każdą osobno. Zaznacz na szkicach, które zacienienie pozostaje przy danym źródle.
2. Porównaj wynik z obiema lampkami: druga może rozjaśniać część cienia pierwszej. Nie zakładaj, że wszystkie ciemne miejsca muszą być jednakowo mocne.

Obie lampki	Pierwsza lampka	Druga lampka

☐ **Sprawdzam:** kierunek cienia wiążę z właściwą lampką, korzystając z prób osobnych, a nie z odgadywania.

Co zmienia druga lampka?

_____

_____

_____

Światło od tyłu

Imię i nazwisko:

Data:

Cel: przedstawisz sylwetkę widzianą na jaśniejszym tle.

Materiały: ołówek i fotografia podświetlonego od tyłu przedmiotu wskazana przez nauczyciela.

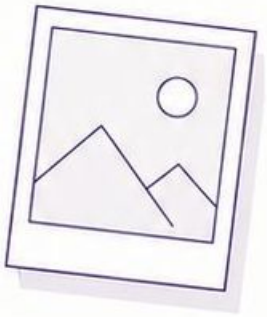

Obserwuj zarys i jasność przedmiotu względem tła. Naszkicuj duże plamy, pozostawiając detale tylko tam, gdzie rzeczywiście je widać.

Nie zakładaj, że każdy kontrastowy kontur musi być czarny.
Nie obserwuj słońca ani ostrej lampy; pracuj na wybranej fotografii.

Moja sylwetka pod światło

Sprawdzam: kształt pozostaje rozpoznawalny; stopień uproszczenia wynika z widoczności na fotografii.

Który detal mogłem pominąć?

Światło boczne

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz bryłę uproszczonej głowy przy świetle z boku.

Materiały: ołówek i fotografia głowy lub model gipsowy oświetlony przez nauczyciela.

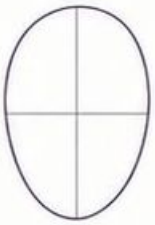

Naszkicuj ogólny kształt. Zaznacz dużą strefę światła i cienia, potem porównaj przejścia na czole, nosie oraz policzku.

Nie dziel twarzy automatycznie na dwie równe połowy. Uwzględnij zwrot głowy i kierunek światła, zamiast wzmacniać kontur każdego szczegółu.

Moja głowa w bocznym świetle

Sprawdzam: jasności opisują jedną bryłę; nie traktuję oświetlenia jako oceny wyglądu lub charakteru osoby.

Która powierzchnia zmienia kierunek?

_____

_____

_____

Karta pracy 120

Prześwit i odbicie

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz światło przechodzące przez materiał od odbitego od powierzchni.

Materiały: ołówek, przezroczyste tworzywo, lusterko z bezpiecznego akrylu i lampka obsługiwana przez nauczyciela.

Nauczyciel kieruje światło przez tworzywo na białą kartkę. Następnie oświetla lusterko, ustawiając odbicie na innej kartce, poza twarzami.

Naszkicuj oba układy i oznacz drogę światła. Nie kieruj odbicia w oczy. Nie używaj lasera ani skupiających soczewek.

Światło przechodzi	Światło odbija się

Sprawdzam: wskazuję materiał na drodze światła i powierzchnię zmieniającą jego kierunek; nie mylę przezroczystości z połyskiem.

Co odróżnia oba układy?

_____

_____

_____

Karta pracy 121

Błyszcząca powierzchnia

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz połysk metalu z powierzchnią matową.
Materiały: ołówek, metalowa łyżka oraz matowy przedmiot wskazany przez nauczyciela.

Obejrzyj oba przedmioty w tym samym świetle. Wykonaj dwa szkice, zaznaczając położenie najsilniejszych rozjaśnień i ciemnych odbić.

Lekko zmień punkt obserwacji, nie poruszając przedmiotów. Zanotuj zmianę. Nie zamieniaj błysku w biały znak dodawany zawsze w tym samym miejscu.

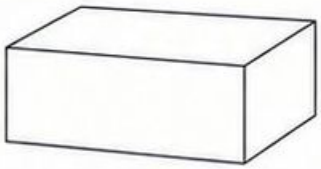

Powierzchnia błyszcząca	Powierzchnia matowa

Sprawdzam: opisuję konkretne granice i kontrasty; błysk zależy od powierzchni, otoczenia oraz miejsca patrzenia.

Co zmieniło się po przesunięciu wzroku?

_____

_____

_____

Szkło na jasnym tle

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zasugerujesz przezroczystość naczynia na jasnym tle.

Materiały: ołówek i przezroczysty kubek z bezbarwnego tworzywa zamiast kruchego szkła.

Ustaw kubek przed jasną kartką. Obserwuj brzegi, odbicia i widoczne przez niego fragmenty otoczenia. Naszkicuj tylko potrzebne linie oraz plamy.

Porównaj oba boki naczynia; nie muszą być jednakowo ciemne. Zachowaj duże jasne obszary, zamiast wypełniać całą bryłę szarością.

Moje przezroczyste naczynie

Sprawdzam: krawędzie i odbicia wynikają z obserwacji; jasne tło pozostaje widoczne przez przezroczyste części.

Gdzie wystarczy przerwa w linii?

_____

Karta pracy 123
Skala planu pomieszczenia

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: narysujesz prosty plan w skali 1:50 i sprawdzisz dwie długości.
Materiały: ołówek i linijka.

Zaprojektuj prostokątne pomieszczenie o wymiarach 4 m na 3 m. W skali 1:50 jeden centymetr na planie odpowiada pięćdziesięciu centymetrom w rzeczywistości.

Oblicz obie długości na planie i narysuj prostokąt. Dodaj drzwi o wybranej szerokości, stosując tę samą skalę. Podpisz jednostki.

Mój plan 1:50

Moje obliczenia:

Sprawdzam: obie długości przeliczam tą samą regułą; rzeczywisty metr nie staje się przypadkowo centymetrem na planie.

Dwie sprawdzone długości:

_____ _____

Karta pracy 124
Aksonometria bryły

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz rysunek prostej bryły z trzema rodzinami równoległych krawędzi.

Materiały: ołówek i linijka.

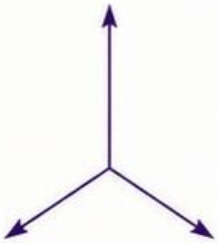

Wybierz trzy kierunki osi: pionowy i dwa ukośne. Od jednego narożnika odmierz odcinki tworzące wysokość, szerokość oraz głębokość bloku.

Przez ich końce prowadź linie równoległe do odpowiednich osi. Zamknij widoczne ściany. Nie kieruj tych krawędzi do punktów zbiegu.

Moja bryła w aksonometrii

Sprawdzam: każda rodzina krawędzi zachowuje swój kierunek; rysunek różni się od perspektywy zbieżnej sposobem przedstawiania równoległości.

Które krawędzie powinny być równoległe?

Karta pracy 125

Błąd perspektywy

Klasy 6–8

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: poprawisz pięć niespójności w rysunkach przestrzeni.
Materiały: ołówek i linijka.
Przyjrzyj się pięciu małym szkicom. Każdy zawiera jeden celowy błąd dotyczący kierunku krawędzi lub spotkania linii. Przedłuż linie pomocnicze.
W dużym polu narysuj poprawione fragmenty. Przy każdym zapisz zasadę, która uzasadnia zmianę.
Nie nazywaj błędem samego wyboru innej konwencji przedstawiania.

1. Jeden punkt zbiegu

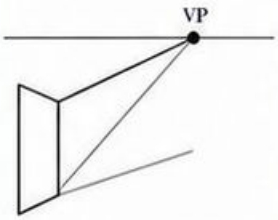

2. Dwa punkty zbiegu

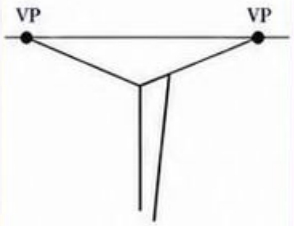

3. Aksonometria

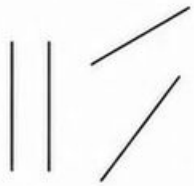

4. Jeden punkt zbiegu

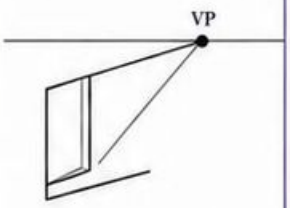

5. Połączenie krawędzi

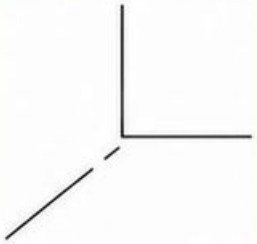

Moje pięć poprawek

Uzasadnienia:

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: wskazuję pięć konkretnych napraw; każda wynika z założeń danego szkicu, a nie wyłącznie z wrażenia, że coś wygląda dziwnie.

Która zasada pomogła najbardziej? _____

Karta pracy 126

Suchy pędzel

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzyskasz przerywany ślad pędzla, odsłaniający fakturę papieru.

Materiały: akwarela, pędzel i szorstki papier akwarelowy do wklejenia.

Zwilż pędzel i odciśnij nadmiar wody. Nabierz trochę farby. Przeciągnij go lekko po suchym papierze, nie dociskając włosia całkowicie.

Obok wykonaj próbę bardziej wilgotnym pędzlem. Porównaj ciągłość śladów. Nie poprawiaj pierwszej próby kolejnymi pociągnięciami, które zakryją pozostawione prześwity.

Pędzel mniej wilgotny

Pędzel bardziej wilgotny

Sprawdzam: potrafię wskazać prześwity papieru i powiązać je z ilością wody oraz naciskiem.

☐

Co zmienię przy następnej próbie?

Karta pracy 127

Mokre na mokrym

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaobserwujesz rozchodzenie się barwy na wilgotnym papierze.
Materiały: akwarela, pędzel i papier akwarelowy do wklejenia.

Zwilż pole czystą wodą, bez kałuży. Dotknij go pędzlem z farbą. Dodaj drugi kolor w pobliżu i obserwuj granice plam.

Nie rozcieraj od razu miejsca spotkania. Po wyschnięciu porównaj je z mokrą próbą, którą zapamiętałeś. Zanotuj, czy granice pozostały równie wyraźne.

Moja sucha próbka

Podczas schnięcia zauważyłem:

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** opis dotyczy zachowania farby na wilgotnym podłożu; nie mylę rozpływania z mechanicznym mieszaniem pędzlem.

Mokre na suchym

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz granicę akwarelowej plamy na suchym podłożu.
Materiały: akwarela, pędzel i suchy papier akwarelowy do wklejenia.

Na suchym papierze poprowadź jeden szeroki ślad. Obok wykonaj drugi, nie dotykając pierwszego. Pozostaw próby do wyschnięcia bez rozcierania ich brzegów.

Obejrzyj kontury.
Zwróć uwagę na nadmiar wody i nierówności papieru.
Wyraźniejsza granica jest celem próby, nie gwarancją każdego pociągnięcia.

Dwa ślady na suchym papierze

Sprawdzam: podłoże było suche przed malowaniem; wskazuję rzeczywiście zaobserwowaną granicę i ewentualne zacieki.

Który brzeg jest najbardziej czytelny?

Laserunek

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz wygląd barwy przez przezroczystą warstwę na suchej farbie.

Materiały: akwarela, pędzel i papier akwarelowy do wklejenia.

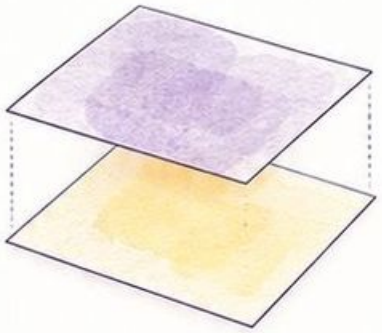

Namaluj jasną plamę i poczekaj na całkowite wyschnięcie. Drugim kolorem pokryj tylko jej część, delikatnie prowadząc przezroczystą warstwę.

Obok pozostaw próbkę drugiego koloru na czystym papierze. Porównaj trzy obszary: podkład, nakładkę osobno oraz ich nałożenie. Zapisz użyte farby.

Próba laserunku

Użyte farby: _____

☐ Sprawdzam: pierwsza warstwa wyschła przed drugą; przez nakładkę nadal rozpoznaję wpływ podkładu.

Co zmieniło się w miejscu nałożenia?

_____

_____

_____

Rezerwa papieru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zachowasz trzy jasne miejsca przez pozostawienie bieli papieru.
Materiały: akwarela, pędzel i papier akwarelowy do wklejenia.

Zaplanuj prosty motyw z trzema miejscami światła. Lekko zaznacz ich położenie. Maluj wokół, pozostawiając te fragmenty bez farby.
Nie zakrywaj ich bielą z tuby. Po wyschnięciu sprawdź, czy jasne miejsca należą do zamierzonego motywu, zamiast wyglądać jak przypadkowe braki.

Mój motyw z rezerwą

Sprawdzam: wszystkie trzy miejsca są bielą podłoża; potrafię wskazać ich funkcję w obrazie.

☐

Które jasne miejsce ma największe znaczenie?

Sól w akwareli

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz wpływ soli na wyschniętą akwarelową plamę.

Materiały: akwarela, papier akwarelowy, niewielka ilość soli i pędzel.

Przygotuj dwie podobne mokre plamy. Jedną pozostaw bez dodatku, na drugą rozsyp trochę soli. Nie rozcieraj ziaren w farbie.

Poczekaj na pełne wyschnięcie. Delikatnie usuń luźną sól. Wklej obie próbki i porównaj ślady; wynik zależy od wilgotności, pigmentu i ziaren.

Bez soli

Z solą

Sprawdzam: porównuję podobną farbę i podłoże; opisuję uzyskany efekt, nie obiecany wzór gwiazdek.

Zauważona różnica:

_____

_____

_____

Karta pracy 132

Maskowanie taśmą

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzyskasz granicę malowanej plamy dzięki masce z taśmy.

Materiały: papier do malowania, odpowiednia delikatna taśma malarska i farba.

Na skrawku sprawdź, czy taśma odkleja się bez uszkodzenia. Przyklej krótki pasek do próby. Pomaluj obok krawędzi, nie zalewając powierzchni.

Po wyschnięciu farby odklejaj taśmę powoli, nisko nad papierem. Jeśli papier zaczyna się rozwarstwiać, przerwij i skonsultuj sposób z nauczycielem.

Próba maskowanej krawędzi

Sprawdzam: brzeg jest czytelny, a podłoże nieuszkodzone; dobór taśmy poprzedził test na skrawku.

Co wpłynęło na wygląd brzegu?

Gwasz warstwowy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz krycie gwaszu nakładanego na suchy podkład.
Materiały: gwasz, pędzel i papier do malowania.

Na osobnym arkuszu namaluj ciemniejszy pas i poczekaj, aż wyschnie. Jaśniejszą farbą pokryj jego fragment, ograniczając liczbę powtórnych pociągnięć. Obok zostaw odsłonięty podkład. Po wyschnięciu porównaj próbki. Nadmiar wody lub ponowne zwilżenie podkładu mogą zmienić efekt; zanotuj wynik.

Moja próba krycia

Sprawdzam:

porównuję nakładkę z odsłoniętym podkładem; nie uznaję każdego prześwitu za ten sam problem.

Co poprawię:

wodę, warstwę czy sposób nakładania?

Impast małą szpachelką

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz wpływ bocznego światła na niewielki relief farby.

Materiały: gęsta farba lub pasta szkolna przeznaczona do reliefu, kartonik i mała tępa szpachelka.

Na kartoniku rozprowadź cienką próbę, obok pozostaw wyraźniejsze grzbiety. Użyj materiału zgodnie z instrukcją producenta; nie zastępuj go dowolną farbą.

Po wyschnięciu obejrzyj obie powierzchnie w świetle bocznym. W polu narysuj ich wygląd albo przyklej fotografię, nie grubą, kruszącą się próbę.

Dwie powierzchnie w świetle

Sprawdzam: rozpoznaję rzeczywisty relief i jego cień, a nie tylko namalowaną ciemną linię

Zauważona zmiana światła:

Karta pracy 135

Monotypia z płytki

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykonasz pojedynczy transfer i porównasz płytkę z odbitką.
Materiały: gładka płytka z tworzywa bez ostrych krawędzi, zmywalna farba i papier.

Na płytce rozprowadź cienką warstwę farby i wykonaj prosty motyw. Przyłóż papier, dociśnij równomiernie dłonią, potem ostrożnie unieś jeden brzeg.

Wklej suchą odbitkę. Naszkicuj obok zapamiętany układ na płytce, zaznaczając kierunek. Ewentualna kolejna odbitka może być słabsza i inna.

Odbitka

Układ na płytce

Sprawdzam: wskazuję zmianę stron oraz ślad nacisku; nie oczekuję wielu identycznych kopii z tej samej farby.

Największa różnica: _____

Karta pracy 136

Odbitka lustrana

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz odwrócone litery, które staną się czytelne po odbiciu.

Materiały: ołówek, papier, lusterko oraz prosty stempel przygotowany z nauczycielem.

1. Wybierz krótkie słowo z co najmniej jedną literą niesymetryczną. Napisz je w planie matrycy w odbiciu lustrzanym. Sprawdź odczyt lusterkiem.
2. Przenieś plan na stempel i wykonaj próbę. Nie wycinaj matrycy ostrzem. Po wyschnięciu wklej odbitkę i porównaj kierunek liter z planem.

Plan matrycy

Moja odbitka

Sprawdzam: odbitkę można odczytać zwyczajnie; matryca i papier nie pokazują liter w tej samej orientacji. ☐

Którą literę musiałem poprawić? _____

Karta pracy 137
Stempel z pianki
Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykonasz bezpieczny stempel z pianki i sprawdzisz powtarzanie znaku.

Materiały: cienka pianka plastyczna, nożyczki szkolne, kartonik, klej i zmywalna farba.

Wytnij prosty kształt nożyczkami i przyklej do kartonika. Poczekaj, aż klej zwiąże. Najpierw wykonaj próbny odcisk na skrawku.

Następnie odbij znak cztery razy, ponownie nabierając podobną ilość farby, Porównaj czytelność kształtu; nie dociskaj tak mocno, by ślad się rozmazał.

Plan stempla

Cztery odciski

Sprawdzam: pianka pozostaje przyklejona; rozpoznaję ten sam znak mimo drobnych różnic farby i nacisku.

Która próba jest najczytelniejsza i dlaczego?

Karta pracy 138
Kolografia z kartonu

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz trzy faktury uzyskane z kartonowej matrycy.

Materiały: kartonik, cienkie kawałki tektury, klej, zmywalna farba i papier.

Na kartoniku przyklej trzy niewysokie układy faktur. Zostaw do wyschnięcia. Z nauczycielem dobierz ilość farby i sposób docisku do grubości matrycy.

Wykonaj odbitkę. Wklej ją w polu i wskaż, które ślady odpowiadają trzem powierzchniom. Nie doklejaj wysokich elementów uniemożliwiających kontakt papieru.

Moja odbitka trzech faktur

Sprawdzam: rozpoznaję trzy różne ślady; łączę każdy z konkretną częścią matrycy, nie z przypadkową plamą.

Która faktura odbiła się najsłabiej? _____

_____ _____ _____

Karta pracy 139
Frotaż warstwowy

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz dwie faktury frotażu bez utraty ich rozpoznawalności.

Materiały: cienki papier, kredka i dwie czyste powierzchnie o wyraźnej fakturze.

Na osobnym papierze wykonaj pierwszy frotaż bokiem kredki. Zmień podłożoną powierzchnię i dodaj drugi, częściowo zachodzący na pierwszy.

Reguluj nacisk, aby nie zasłonić wszystkich śladów pierwszej faktury. Wklej próbę i opisz miejsce, gdzie spotykają się oba układy.

Moje nałożone faktury

Pierwsza powierzchnia: _____

Druga powierzchnia: _____

☐ **Sprawdzam:** odnajduję oba wzory również poza przecięciem; nakładanie jest zamierzone, a nie skutkiem przesuniętego papieru.

Kolaż z kontrastem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz wyraźny akcent przez kontrast papierowych faktur.

Materiały: papiery o różnych powierzchniach, klej i nożyczki szkolne.

Wybierz dwie wyraźnie różne faktury, na przykład gładką i pofałdowaną. Najpierw ułóż kompozycję bez kleju. Jednej przyznaj większy obszar, drugiej mniejszy akcent.

Sprawdź układ z oddalenia, dopiero potem przyklej elementy. Nie dodawaj kolejnych materiałów tylko po to, by zapełnić każde wolne miejsce.

Mój kolaż z kontrastem

Sprawdzam: wskazuję akcent i konkretną różnicę powierzchni; elementy pozostają przyklejone bez nadmiaru kleju.

Co kieruje uwagę ku akcentowi?

Karta pracy 141
Fotomontaż zmienia sens

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz znaczenie obrazu przez zestawienie dwóch fotografii.

Materiały: własne fotografie albo materiały udostępnione do tego użycia, klej i nożyczki.

Wybierz dwa fragmenty. Ułóż je tak, by powstała nowa relacja, na przykład zmiana skali lub nieoczekiwane otoczenie. Najpierw przetestuj układ bez kleju.

Przyklej wybraną wersję. Zapisz źródła zdjęć i wyjaśnij zmianę. Nie przedstawiaj montażu jako dokumentu rzeczywistego wydarzenia.

Mój fotomontaż

Źródła fotografii:

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** opisuję znaczenie wynikające z połączenia; nie przypisuję fotografowanym osobom nieudokumentowanych działań.

Nowy sens zestawienia:

_____

_____

Karta pracy 142
Asamblaż na płaszczyźnie

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: ..... **Data:** .....

Cel: połączysz lekkie przedmioty z płaskim podłożem i sprawdzisz ich mocowanie.

Materiały: sztywny karton, lekkie czyste elementy i odpowiedni klej szkolny.

Zaplanuj układ z papierowej rolki, sznurka lub innych lekkich rzeczy. Sprawdź, które części dotykają podłoża i jak tworzą wspólną całość.

Przyklej elementy i odczekaj zgodnie z instrukcją kleju. Delikatnie przechyl pracę nad stołem. W polu narysuj układ i miejsca mocowania.

Plan i mocowania asamblażu

Sprawdzam: elementy utrzymują się przy ostrożnym przechyleniu; potrafię wyjaśnić zasadę ich połączenia wizualnego.

- ☐ elementy utrzymują się przy ostrożnym przechyleniu
- ☐ potrafię wyjaśnić zasadę ich połączenia wizualnego

Które mocowanie wzmocnię?

.....

.....

.....

Karta pracy 143

Papier mâché

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz papierową formę i uwzględnisz przerwy na schnięcie.

Materiały: paski papieru, kartonowy szkielet i odpowiedni klej szkolny.

Naszkicuj prostą formę na lekkim szkielecie. Zaplanuj nakładanie pasków z klejem tak, by zachodziły na siebie. Nie zapisuj jednej godziny schnięcia dla wszystkich warunków.

W małej próbie sprawdź warstwowanie. Kolejne etapy i malowanie zaplanuj po wyschnięciu odpowiednich warstw, zgodnie z materiałem oraz wskazaniem nauczyciela.

Mój szkielet i warstwy

Plan pracy i schnięcia

Sprawdzam: plan uwzględnia stabilne podparcie i przerwy na schnięcie; dekoracja nie wyprzedza przygotowania formy.

_____

_____

_____

Co sprawdzę przed malowaniem?

_____

_____

_____

Karta pracy 144

Relief z masy

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: utworzysz relief z trzema rozróżnialnymi wysokościami.
Materiały: masa plastyczna odpowiednia do pracy szkolnej i sztywny podkład.

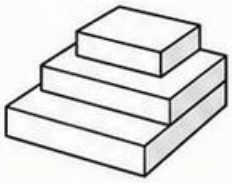

Wykonaj niską podstawę. Dodaj dwa poziomy form, nie odrywając całej pracy od podłoża. Porównuj wysokości z boku przed wykonaniem drobnych szczegółów.

Obejrzyj relief w świetle bocznym. W polu naszkicuj widok z góry i mały profil, pokazując trzy wybrane wysokości.

Widok z góry

Profil reliefu

Sprawdzam: potrafię wskazać trzy wysokości rzeczywistej powierzchni; cienie pomagają je rozpoznać, ale nie zastępują modelowania.

Który poziom wymaga zmiany?

_____

_____

Karta pracy 145

Rzeźba przez odejmowanie

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz bryłę przez stopniowe usuwanie miękkiego materiału.

Materiały: miękka masa szkolna, tępa plastikowa szpatułka i podkładka.

Uformuj prostą bryłę wyjściową. Naszkicuj ją w pierwszym polu. Zaplanuj dwa miejsca, z których zdejmiesz niewielkie porcje materiału.

Usuwaj stopniowo, nie używając ostrza. W drugim polu pokaż zmienioną formę. Porównaj sylwetkę i powstałe zagłębienia, zanim wykonasz kolejne ruchy.

Bryła przed zmianą

Bryła po odejmowaniu

☐ **Sprawdzam:** różnica wynika z usunięcia materiału, nie z doklejenia nowej części; narzędzie pozostaje tępe i kontrolowane.

Która zmiana najbardziej wpłynęła na formę?

_____

_____

Karta pracy 146

Rzeźba przez dodawanie

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz formę przez łączenie części i sprawdzisz połączenia.

Materiały: plastelina lub inna masa szkolna oraz podkładka.

Przygotuj trzy proste części. Połącz je, dociskając i wygładzając miejsca styku. Nie zakładaj, że samo przyłożenie dwóch kawałków zapewni trwałe połączenie.

Delikatnie porusz pracą nad podkładką, bez podnoszenia za cienki fragment. Naszkicuj całość i zaznacz miejsca, które sprawdziłeś.

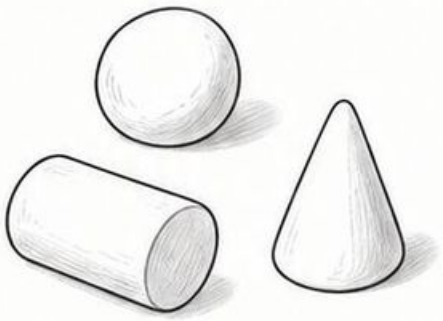

Moja forma z dodanych części

Sprawdzam: części pozostają połączone przy ostrożnym ruchu; potrafię wskazać, gdzie materiał został dodany.

Słabsze połączenie:

Sposób poprawy:

Karta pracy 147
Wydzieranka tonalna

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz formę pięcioma jasnościami papieru, bez rysowanego konturu.

Materiały: pięć papierów różniących się jasnością i klej.

Porównaj papiery i ułóż je od najjaśniejszego do najciemniejszego. Wydzieraj małe fragmenty. Zbuduj prosty motyw, dopasowując jasność sąsiadujących plam.
Nie obrysowuj gotowej pracy ołówkiem. Sprawdź z oddalenia, czy różnice jasności wystarczają do rozpoznania formy. W razie potrzeby zmień sąsiedztwo papierów.

Pięć moich jasności

Moja wydzieranka

Sprawdzam: wykorzystuję pięć odróżnialnych wartości; formę budują plamy i ich brzegi, a nie dodana linia.

Gdzie potrzebny jest większy kontrast?

Karta pracy 148

Mozaika papierowa

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz czytelny motyw z papierowych części oddzielonych przerwami.

Materiały: kolorowy papier, nożyczki szkolne i klej.

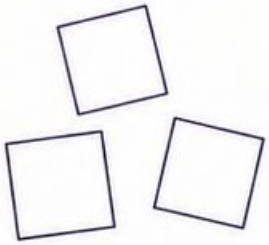

1. Przygotuj drobne kawałki papieru. Najpierw ułóż je bez kleju, pozostawiając między nimi widoczne odstępy. Dopasuj kierunek elementów do motywu.
2. Obejrzyj układ z oddalenia. Popraw miejsca, gdzie przerwy rozbijają ważny fragment lub części zlewają się w przypadkowy obszar. Następnie przyklej.

Moja papierowa mozaika

Sprawdzam: widzę pojedyncze elementy i cały motyw; odstępy są zamierzone, choć nie muszą być idealnie jednakowe.

Którą przerwę zmieniłem i dlaczego?

_____

_____

Karta pracy 149

Szablon wielokrotny

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powtórzysz jeden szablon w różnych miejscach, zachowując czytelne brzegi.

Materiały: gotowy papierowy szablon, gąbka, zmywalna farba i papier do próby.

Przyłóż szablon i nabierz niewiele farby. Nakładaj ją lekkim tapowaniem, nie wciskając pod krawędź. Ostrożnie unieś szablon.

Po przeschnięciu zmień położenie i powtórz znak trzykrotnie. Nie przesuwaj mokrej maski po gotowym odcisku. Wklej próbę albo wykonaj ją na odpowiednim arkuszu.

Cztery powtórzenia szablonu

Sprawdzam:
rozpoznaję ten sam kształt w różnych miejscach; brzegi nie są przypadkowo rozmazane.

Co poprawię:
ilość farby, docisk czy uniesienie?

Karta pracy 150

Diagnoza nieudanej odbitki

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: zbadasz przyczynę nieczytelnej odbitki, zmieniając jedną rzecz naraz.

Materiały: prosty stempel, zmywalna farba, papier i rzeczywista słabsza odbitka z próby.

Wklej słabszą odbitkę. Opisz widoczny problem bez zgadywania jego przyczyny. Wybierz jedną hipotezę dotyczącą ilości farby, nacisku albo powierzchni papieru.

W drugiej próbie zmień tylko wybrany czynnik. Pozostałe zachowaj podobne. Porównaj wynik i zapisz, czy hipoteza uzyskała wsparcie, czy wymaga kolejnego testu.

Odbitka początkowa	Odbitka po zmianie

Sprawdzam: poprawkę łączę z kontrolowaną zmianą; jedna próba nie dowodzi wszystkich możliwych przyczyn.

Problem: _____

_____

Zmieniam: _____

_____

Wynik porównania: _____

_____

Karta pracy 151

Raport wzoru

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz jednostkę wzoru, której brzegi łączą się po powtórzeniu.

Materiały: ołówek, linijka i kalka.

Narysuj prostokątny raport. Motyw dochodzący do prawego brzegu kontynuuj na tej samej wysokości po lewej. Podobnie sprawdź górę i dół.

Przerysuj jednostkę cztery razy w układzie dwóch rzędów i dwóch kolumn. Porównaj wszystkie styki, zanim dodasz szczegóły.

Mój raport

Próba czterech powtórzeń

☐ Sprawdzam: linie spotykają się na odpowiadających sobie brzegach; powtórzenie nie wymaga poprawiania każdego styku osobno.

Który brzeg poprawię?

Pas ornamentalny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: utrzymasz regułę naprzemiennego powtarzania dwóch jednostek.

Materiały: ołówek i kredki.

Wymyśl dwa proste, różne motywy. Zapisz je w dwóch małych polach. W pasie powtórz kolejność pierwszy, drugi co najmniej cztery razy.

Zachowaj zbliżoną szerokość jednostek i odstępy. Zaznacz początek każdej pary. Sprawdź kolejność także przy końcu pasa, nie tylko na początku.

Pierwsza jednostka

Druga jednostka

Mój pas

Sprawdzam: rozpoznaję cztery pary w tej samej kolejności; przypadkowe pominięcie nie jest zamierzoną zmianą rytmu.

Gdzie poprawię odstęp? _____

Rozeta z osi

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

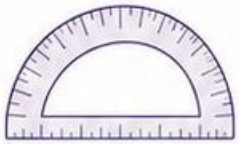

Cel: rozmieścisz powtarzany motyw w sześciu równych sektorach koła.

Materiały: ołówek, linijka, kątomierz i cyrkiel używany zgodnie z zasadami klasy.

1. Narysuj koło i zaznacz środek. Podziel pełny obrót na sześć sektorów po sześćdziesiąt stopni. W jednym zaplanuj prosty motyw.
2. Powtórz motyw, obracając go wokół środka do kolejnych sektorów. Porównaj odległości od środka i przejścia na granicach, nie dodawaj siódmej części.

Moja rozeta

☐ **Sprawdzam:** mam sześć równych sektorów; po pełnym obrocie układ wraca do początku bez dodatkowej przerwy.

Które połączenie sprawdzę? _____

Karta pracy 154

Wzór przez przesunięcie

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powtórzysz moduł przez przesunięcie bez zmiany jego orientacji.

Materiały: ołówek, linijka i mały papierowy szablon.

Zaprojektuj niesymetryczny znak. Obrysuj go, następnie przesuń o ustalony odcinek w tym samym kierunku. Nie obracaj ani nie odwracaj papieru.

Wykonaj cztery powtórzenia. Oznacz wybrany szczegół i porównaj jego położenie w każdym znaku. Zapisz kierunek oraz długość przesunięcia.

Mój wzór przez przesunięcie

Przesunięcie: _____ →

Sprawdzam: wszystkie moduły zachowują wielkość i orientację; odpowiadające sobie punkty przesunęły się o taki sam odcinek.

Który znak wymaga poprawy? _____

Wzór przez obrót

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz powtórzenie przez obrót wokół jednego punktu.

Materiały: ołówek, kalka, linijka i kątomierz.

1. Zaznacz środek obrotu. Zaprojektuj niesymetryczny moduł obok niego. Przenieś go trzy razy, za każdym razem obracając o dziewięćdziesiąt stopni w tym samym kierunku.
2. Zachowaj odległości odpowiadających punktów od środka. Podpisz użyty kąt. Porównaj orientację modułów; nie zastępuj obrotu ich odbiciem.

Mój wzór przez obrót

Użyty **kąt:** _____

Sprawdzam: widzę cztery położenia modułu; kolejne ćwierci obrotu odnoszą się do tego samego środka.

Który szczegół pokazuje obrót? _____

Karta pracy 156

Wzór przez odbicie

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz motyw z jego odbiciem w pasie ornamentalnym.

Materiały: ołówek, linijka i lusterko.

Narysuj niesymetryczny motyw po jednej stronie pionowej osi. Po drugiej odtwórz jego odbicie, porównując odległości prostopadle do osi.

Potraktuj parę jako jednostkę pasa. Umieść w nim trzy takie pary. Zaznacz osie własnymi liniami pomocniczymi. Sprawdź, czy odbicia nie stały się obrotami.

Moja lustrzana para

Pas z trzema parami

☐ **Sprawdzam:**
odpowiadające punkty leżą po przeciwnych stronach osi w równych odległościach; zachowuję regułę w całym pasie.

Którą parę poprawię?

Płytka bez szczelin

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz prostą płytkę, która pokrywa pole bez szczelin i nakładania.

Materiały: ołówek, linijka, papier, klej i nożyczki szkolne.

1. Zacznij od prostokątnej płytki. Odetnij niewielki fragment z lewej krawędzi i przesuń go na prawą, bez obracania. Przyklej dokładnie na odpowiadającej wysokości.

2. Obrysuj płytkę kilka razy na osobnym arkuszu, przesuwając ją w rzędach. Sprawdź złącza. Wklej próbę albo naszkicuj wynik w polu.

Moja płytka

Próba pokrycia

Sprawdzam: przesunięty fragment odpowiada wycięciu; płytki nie pozostawiają luk ani nie nachodzą na siebie.

Które złącze poprawię? _____

_____

_____

Dodatnie i ujemne

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz rolę wyciętej formy i pozostawionego po niej miejsca.

Materiały: dwa prostokąty papieru w różnych kolorach, nożyczki szkolne i klej.

1. Z jednego prostokąta wytnij prosty kształt, zaczynając od brzegu. Zachowaj wycinek i resztę arkusza. Ułóż je obok siebie na kontrastowym podłożu.
2. Porównaj odpowiadające brzegi oraz wielkość wycinka i otworu. Wykorzystaj oba w jednym układzie, bez wyrzucania fragmentu. Dopiero po próbie przyklej.

Mój układ formy i pustki

☐ **Sprawdzam:** rozpoznaję związek wycinka z otworem; porównuję ich obszary, nie zakładając równości całych dwóch połówek pracy.

Co zmienia tło?

_____

_____

Karta pracy 159
Ornament roślinny

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekształcisz obserwowaną gałązkę w uproszczony motyw ornamentalny.

Materiały: ołówek, kredki i opadła gałązka albo fotografia do ćwiczenia.

Naszkicuj kierunek łodygi, miejsca rozgałęzień i ustawienie liści. W drugim polu ogranicz szczegóły, zachowując dwie wybrane cechy tej struktury.

Powtórz uproszczony motyw trzy razy w pasie. Porównaj odstępy i połączenia. Nie nazywaj projektu wiernym rysunkiem botanicznym, jeśli celowo zmieniasz proporcje.

Obserwacja

Uproszczony motyw i pas

Sprawdzam: wskazuję dwie zachowane cechy oraz jedną świadomie zmienioną; powtórzenie nadal jest czytelne.

_____

_____

_____

Co uprościłem?

_____

_____

_____

Karta pracy 160
Ornament geometryczny

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: utworzysz geometryczną bordiurę według opisanej reguły.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Wybierz dwie figury i ustal ich kolejność oraz odstępy. Zaplanuj szerokość pasa. Powtórz jednostkę przynajmniej cztery razy, nie zmieniając reguły po drodze.

Dodaj prostą linię ograniczającą pas, jeśli pomaga jego funkcji. Opisz, które cechy pozostają stałe, a które zmieniają się w jednostce.

Moja bordiura

Reguła:

_____

_____

_____

Sprawdzam: rozpoznaję jednostkę i jej powtórzenia; ozdobna linia nie zasłania błędów kolejności lub odstępów.

Który styk poprawię? _____

Karta pracy 161

Inspiracja wycinanką

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykonasz własną wycinankę z zachowanymi połączeniami przy zgięciu.

Materiały: cienki papier, ołówek, nożyczki szkolne i klej.

1. Złóż prostokąt papieru na pół. Przy zgięciu zaplanuj prosty motyw. Zostaw kilka nieprzeciętych mostków, które po rozłożeniu utrzymają części razem.

2. Wytnij stopniowo i ostrożnie rozłóż. Sprawdź, które brzegi odpowiadają sobie po obu stronach zgięcia. Wklej pracę lub narysuj plan poprawy.

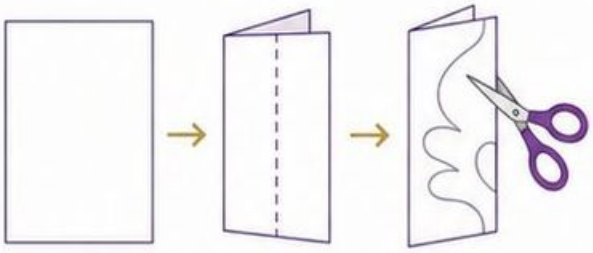

Moja wycinanka

Sprawdzam:
części pozostają połączone; wskazuję oś oraz miejsce, gdzie cięcie mogłoby niepotrzebnie rozdzielić pracę.

_____

_____

_____

Który mostek wzmocnię?

_____

_____

_____

_____

Karta pracy 162
Motyw z haftu
Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz motyw inspirowany haftem, rozdzielając kontur i wypełnienie.
Materiały: ołówek, kredki i papier w kratkę do wklejenia.

Obejrzyj przykład haftu wskazany przez nauczyciela. Zapisz jego źródło. Zaprojektuj własny motyw w kratkach, nie kopiując całej gotowej dekoracji.
Zastosuj odrębny sposób oznaczania konturu i wnętrza. Dodaj legendę. To projekt graficzny; nie musi być instrukcją poprawnego wykonania konkretnego ściegu.

Mój projekt na siatce

Moja legenda:

☐ _____

☐ _____

Źródło inspiracji: _____

☐ **Sprawdzam:** rozróżniam kontur i wypełnienie; symbole mają znaczenie zapisane w legendzie, a inspirację potrafię wskazać.

Karta pracy 163
Wzór na tkaninę

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz cztery powtórzenia raportu przeznaczonego na tkaninę.
Materiały: ołówek, kredki, linijka i kalka.

1. W małym kwadracie zaprojektuj raport. Przenieś go cztery razy w dwóch rzędach i dwóch kolumnach, zachowując wielkość oraz orientację.

2. Porównaj styki pionowe i poziome. Wyobraź sobie wzór na małym i dużym przedmiocie. Wskaż zastosowanie odpowiednie do wybranej skali.

Mój raport

Cztery powtórzenia

☐ **Sprawdzam:** jednostka daje się powtarzać w dwóch kierunkach; przejście przez brzeg jest zamierzone, nie przypadkowo urwane.

Proponowane zastosowanie: _____

Opakowanie z ornamentem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

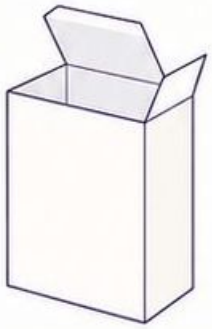

Cel: umieścisz ornament na opakowaniu, zachowując czytelność i miejsca zgięcia.
Materiały: ołówek, kredki i czyste, rozłożone papierowe pudełko jako wzór.

Naszkicuj widoczne panele opakowania i zaznacz zgięcia. Ustal miejsce nazwy fikcyjnego produktu. Dopiero potem rozmieść własny ornament na wybranych powierzchniach.

Sprawdź, co stanie się na narożniku i przy zamknięciu. Zostaw przy nazwie spokojne tło. Nie kopiuj znaków istniejącej marki.

Mój projekt opakowania

Sprawdzam: wzór nie utrudnia odczytu nazwy ani zamknięcia; odróżniam zgięcie od zewnętrznego brzegu panelu.

_____

_____

Co zmienię przy zgięciu?

_____

_____

Rytm z przerwą

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz jedną zamierzoną przerwę w regularnym rytmie.
Materiały: ołówek, linijka i kredka.

Zaplanuj sześć równo oddalonych pozycji. Wymyśl prostą jednostkę i umieść ją w pięciu pozycjach. Jedną wybraną pozycję pozostaw bez znaku.

Zachowaj pozostałe odstępy i wielkości. Pokaż układ drugiej osobie. Zapytaj, czy przerwa jest zauważalna i jak wpływa na odbiór pasa.

Mój rytm z przerwą

Sprawdzam: sześć zaplanowanych pozycji obejmuje pięć znaków i jedną pustą pozycję; nie rozbijam reguły w kilku miejscach.

Jak działa moja przerwa?

Karta pracy 166

Skala wzoru

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz ten sam wzór w trzech skalach.

Materiały: ołówek, linijka, kredki i kalka.

Zaprojektuj prosty moduł. W trzech polach pokaż jego powtórzenia jako małe, średnie i duże. Zachowaj proporcje motywu oraz tę samą regułę układu.

Porównaj czytelność z bliska i z oddalenia. Do każdej wersji zaproponuj zastosowanie, uwzględniając wielkość przedmiotu oraz odległość oglądania.

Mała skala	Średnia skala	Duża skala

Trzy zastosowania:

1. _____
2. _____
3. _____

☐ Sprawdzam: zmieniłem skalę, nie motyw; uzasadniam zastosowania konkretną różnicą czytelności.

Dwie gęstości

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz gęstość układu bez zmiany wielkości modułu.

Materiały: ołówek, linijka i mały papierowy szablon.

Zaprojektuj jeden znak. W pierwszym polu rozmieść jego powtórzenia blisko siebie. W drugim zwiększ odstępy, zachowując ten sam kształt i rozmiar.

Porównaj udział pustego miejsca. Nie rozciągaj znaku, żeby zmieścić go w rzędzie. Zanotuj, jak zmiana odstępów wpływa na czytelność motywu.

Gęściej

Rzadziej

Sprawdzam: moduł pozostał taki sam; różnica wynika głównie z odstępów, nie ze zmiany koloru lub wielkości.

Gdzie motyw jest czytelniejszy?

_____

_____

Karta pracy 168

Wzór dwukolorowy

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz wzór z dwóch barw i sprawdzisz czytelność motywu.
Materiały: dwie kredki i ołówek.

1. Wybierz dwie barwy. Jedną przeznacz dla motywu, drugą dla tła. Powtórz własny znak cztery razy w ustalonej kolejności.
2. Obok wykonaj małą próbę z zamienionymi rolami barw. Porównaj granice form. Jeśli zlewają się z tłem, zaproponuj inną parę lub wyraźniejszy kształt.

Mój wzór dwukolorowy

Próba zamiany barw

Sprawdzam: korzystam z dwóch barw; oceniam rzeczywisty kontrast wybranych kredek, nie samą nazwę koloru.

Którą parę wybieram?

_____

_____

Wzór bez koloru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zastąpisz różnice barw różnicami faktur rysunkowych.

Materiały: ołówek i własny wcześniejszy wzór kolorowy.

Naszkicuj kontury wcześniejszego motywu. Każdemu obszarowi barwnemu przypisz inny ślad, na przykład krótkie kreski albo kropki. Zapisz legendę.

Wypełnij pola bez użycia koloru. Sprawdź, czy sąsiednie faktury pozostają rozróżnialne. W razie potrzeby zmień gęstość lub kierunek śladów.

Mój wzór bez koloru

Legenda zamiany:

☐ _____

☐ _____

☐ _____

Sprawdzam: odnajduję te same obszary co w wersji barwnej; rozróżnienie nie zależy od dopisanej nazwy koloru.

Którą fakturę zmienię? _____

Karta pracy 170

Motyw z codzienności

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uprościsz codzienny przedmiot do znaku nadającego się do powtarzania.
Materiały: ołówek, kredki i wybrany niewielki przedmiot.

Naszkicuj przedmiot z obserwacji. W drugim polu usuń drobne szczegóły, zachowując dwie rozpoznawalne cechy sylwetki lub konstrukcji. Powtórz znak cztery razy w pasie. Sprawdź, które fragmenty trudno odtworzyć w tej skali. Uprość je, nie gubiąc wybranych cech.

Obserwacja

Mój znak i powtórzenia

Sprawdzam: wyjaśniam związek znaku z przedmiotem; uproszczenie ułatwia powtarzanie zamiast dodawać przypadkową ozdobę.

Dwie zachowane cechy:

_____

_____

Karta pracy 171
Kafelek z narożnikiem

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz narożnik łączący dwie prostopadłe bordiury.
Materiały: ołówek, linijka i kalka.

Narysuj dwa pasy spotykające się pod kątem prostym. Wymyśl jednostkę dla prostych odcinków. Zaplanuj osobną płytkę w miejscu zmiany kierunku.

Porównaj wejście i wyjście motywu na obu brzegach narożnika. Sprawdź ciągłość grubości oraz odstępów. Nie zakładaj, że dowolny obrót jednostki zawsze wystarczy.

Mój narożnik i dwa pasy

Sprawdzam: płytka narożna łączy oba kierunki bez niezamierzonego urwania; wskazuję odpowiadające sobie miejsca styku.

Który styk poprawię? _____

Karta pracy 172

Dekoracja a funkcja

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz dekorację, która utrudnia odczyt informacji.

Materiały: ołówek i kredki.

Wymyśl krótką nazwę fikcyjnego wydarzenia. W pierwszym polu pokaż próbę z ornamentem blisko liter. Zaznacz miejsce, gdzie ich kształty zaczynają się mylić.

W drugim polu odsuń lub uprość ornament, zachowując nazwę. Porównaj odczyt z drugą osobą. Nie trzeba rezygnować z całej dekoracji.

Próba przed poprawą	Próba po poprawie

Sprawdzam: zmiana dotyczy konkretnego utrudnienia; czytelność sprawdzam w wybranej wielkości, zamiast oceniać wyłącznie urodę wzoru.

Co ułatwiło odczyt?

_____

_____

Mapa powtórzeń w otoczeniu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz trzy zaobserwowane wzory i porównasz ich reguły.

Materiały: ołówek, podkładka i miejsce obserwacji uzgodnione z nauczycielem.

1. W klasie lub na zaplanowanym spacerze znajdź trzy powtórzenia. Zanotuj miejsce i naszkicuj mały fragment każdego, bez kopiowania całej powierzchni.
2. Wskaż jednostkę oraz sposób jej powtarzania: przesunięcie, obrót lub odbicie, jeśli rzeczywiście go rozpoznajesz. Przy niepewnym przykładzie zapisz pytanie do sprawdzenia.

Trzy obserwacje

Miejsce i reguła:	Miejsce i reguła:	Miejsce i reguła:
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Sprawdzam: opis opieram na widocznym fragmencie; nie nazywam każdego podobieństwa symetrią ani nie dopowiadam brakującej części.

Który przykład wymaga sprawdzenia? _____

Karta pracy 174
Tradycja i własny projekt

Klasy 4–7

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz źródło inspiracji i opracujesz własną strukturę ornamentu.

Materiały: ołówek, kredki i opisany przykład z muzeum lub materiału nauczyciela.

Zapisz instytucję, nazwę obiektu i podane miejsce pochodzenia. W małym szkicu zanotuj regułę, na przykład naprzemienność albo odbicie, bez kopiowania całej pracy.

Zastosuj tę regułę do własnego motywu z codzienności. Wskaż dwie różnice projektu i źródła. Nie nazywaj ćwiczenia autentycznym wyrobem danej społeczności.

Źródło inspiracji:

_____

_____

_____

_____

Zaobserwowana reguła

Mój projekt

Sprawdzam: wskazuję źródło oraz własne zmiany; odróżniam inspirację strukturą od przypisywania sobie autorstwa tradycyjnego obiektu.

Napraw raport

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: znajdziesz i poprawisz trzy niezamierzone błędy łączenia własnego raportu.
Materiały: ołówek, kalka i wcześniejsza próba powtarzanego wzoru.

Wybierz próbę z trzema rzeczywistymi miejscami niedopasowania. Zaznacz je własnymi symbolami. Opisz, czy problem dotyczy położenia linii, kierunku czy odstępu.

Jeśli nie znajdujesz trzech błędów, wybierz z nauczycielem inną wcześniejszą próbę do analizy.

Popraw jednostkę, potem ponownie sprawdź cztery powtórzenia w dwóch rzędach i dwóch kolumnach. Nie maskuj każdego złącza osobnym dodatkiem. Zachowaj wcześniejszą wersję do porównania.

Próba początkowa	Próba po poprawie

Trzy poprawki:

1. _____
2. _____
3. _____

☐ **Sprawdzam:** poprawiona jednostka działa we wszystkich powtórzeniach; każde zaznaczone miejsce zostało ponownie sprawdzone.

Plakat z jednym komunikatem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz plakat przekazujący jedną wybraną wiadomość.
Materiały: ołówek i kredki.

Wymyśl fikcyjne wydarzenie klasowe. Ułóż krótkie hasło i jeden prosty obraz. Zdecyduj, którą wiadomość odbiorca powinien zauważyć jako pierwszą.

Pokaż szkic z większej odległości drugiej osobie. Zapytaj, co odczytała. Usuń dodatki konkurujące z głównym komunikatem, zamiast powiększać wszystko jednocześnie.

Mój plakat

Sprawdzam: obraz i hasło wspierają ten sam komunikat; test odczytu prowadzi do konkretnej poprawki.

Co odczytano najpierw? _____

Hierarchia plakatu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz tytuł, datę i miejsce według ich funkcji.

Materiały: ołówek i linijka.

Wymyśl komplet danych fikcyjnej wystawy. Rozmieść tytuł, datę oraz miejsce, różnicując wielkość pisma i odstępy. Nie zmieniaj treści danych podczas poprawiania układu.

Ustal kolejność czytania. Poproś drugą osobę o znalezienie daty i miejsca. Zapisz, co pomogło lub przeszkodziło, i popraw jeden poziom hierarchii.

Mój projekt plakatu

Moja kolejność: _____

Sprawdzam: trzy informacje pozostają czytelne; ważności nie określa wyłącznie kolor ani przypadkowa dekoracja.

Co poprawię? _____

Znak bez słów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz, czy znak bez słów przekazuje zamierzoną czynność.

Materiały: ołówek i czarna kredka.

Wybierz prostą sytuację, na przykład miejsce odkładania parasoli. Zaprojektuj znak, ograniczając szczegóły do cech potrzebnych do rozpoznania jego funkcji.

Pokaż go bez podpisu dwóm osobom. Zanotuj ich odczytania. Jeśli są inne niż zamiar, zmień kształt i wykonaj ponowną próbę.

Mój znak

Odczytania:

_____

_____

Sprawdzam: odróżniam własny zamiar od wyniku testu; znak nie staje się automatycznie zrozumiały dla wszystkich.

Co zmienię w znaku? _____

Piktogram dostępnej przestrzeni

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz znak, kierunek i krótki tekst w czytelną informację.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Zaprojektuj fikcyjną tabliczkę prowadzącą do miejsca odpoczynku. Dodaj prosty piktogram, strzałkę oraz krótki podpis. Nie opieraj znaczenia wyłącznie na kolorze.

Poproś drugą osobę o wskazanie kierunku i celu. Sprawdź zgodność strzałki z opisanym położeniem. Projekt ćwiczeniowy nie potwierdza dostępności rzeczywistego budynku.

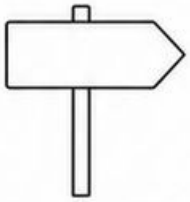

Moja tabliczka

Sprawdzam: znak i tekst wzajemnie się wyjaśniają; nie zastępuję sprawdzenia trasy samym symbolem dostępności.

Co wymaga wyjaśnienia? _____

Logo z inicjałów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz dwie litery w rozpoznawalny znak graficzny.

Materiały: ołówek, linijka i czarna kredka.

Wybierz dwa inicjały fikcyjnej pracowni. Wykonaj dwie próby ich połączenia. Zachowaj cechy, po których można odróżnić obie litery.

Wybierz wersję i przerysuj ją znacznie mniejszą. Sprawdź, czy cienkie przerwy nie znikają. Nie kopiuj znaku istniejącej firmy ani osoby.

Dwie próby

Mój znak po zmniejszeniu

Sprawdzam: obie litery pozostają rozpoznawalne; połączenie nie zależy od dopisania ich nazw.

Który szczegół uproszczę? _____

Litera jako obraz

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekształcisz literę w obraz, zachowując jej rozpoznawalną budowę.

Materiały: ołówek i kredki.

Wybierz jedną wielką literę. Narysuj ją zwyczajnie, potem połącz jej kształt z prostym motywem. Nie zasłaniaj wszystkich charakterystycznych części.

Pokaż wersję obrazową bez podpowiedzi. Zapytaj o literę i motyw. Porównaj odpowiedzi z zamiarem i popraw fragment, który utrudnia odczyt.

Litera wyjściowa

Moja litera jako obraz

Sprawdzam: potrafię wskazać zachowany element konstrukcji; obraz nie zastąpił litery przypadkowym rysunkiem.

Co odczytano? _____

Krój pisma i nastrój

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa sposoby pisania tego samego hasła.

Materiały: ołówek, cienkopis lub kredka.

Wymyśl krótkie hasło fikcyjnego wydarzenia. Napisz je w dwóch wersjach, zmieniając grubość, zakończenia lub pochylenie liter. Zachowaj identyczne słowa.

Opisz związek każdej wersji z charakterem wydarzenia. Zapytaj odbiorcę o skojarzenia. Nie zakładaj, że każdy krój wywoła tę samą emocję u wszystkich.

Pierwszy sposób pisania

Drugi sposób pisania

Sprawdzam: różnice dotyczą formy liter, nie treści; uzasadnienie wskazuje konkretną cechę, a nie samą nazwę nastroju.

Którą wersję wybieram? _____

Odstępy między literami

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz odstępy tak, aby słowo było czytelną całością.

Materiały: ołówek, gumka i linijka.

Wybierz słowo z sześciu lub siedmiu liter. Napisz je dużymi znakami. Porównaj jasne przestrzenie między parami, nie tylko odległości mierzone przy podstawie.

W drugiej próbie popraw miejsca wyglądające na zbyt ciasne albo rozdzielone. Pokaż obie wersje tej samej osobie. Nie musisz uzyskać identycznych odległości liczbowych.

Przed poprawą

Po poprawie

Sprawdzam: nie zmieniam kolejności ani kształtu liter bez potrzeby; wskazuję dwie świadomie skorygowane pary.

Które pary poprawiłem?

_____

_____

Tekst w kolumnie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz krótki tekst w kolumnie z czytelnymi odstępami.

Materiały: ołówek, linijka i własny krótki tekst.

Napisz cztery zdania o wymyślonej wystawie. Wyznacz lewy i prawy margines. Rozmieść tekst, utrzymując podobne odstępy między wierszami i większą przerwę między akapitami.

Przeczytaj go od początku do końca. Jeśli gubisz przejście do następnego wiersza, zmień szerokość kolumny lub odstępy, zamiast ściskać litery.

Moja kolumna tekstu

Sprawdzam: marginesy są zachowane; żaden wiersz nie nachodzi na sąsiedni i wszystkie zdania zostały przeniesione.

Co ułatwia czytanie? _____

Okładka książki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz tytuł, nazwisko autora i obraz na okładce.

Materiały: ołówek i kredki.

Wymyśl książkę oraz fikcyjnego autora. Zapisz krótki tytuł. Zaplanuj prosty obraz związany z tematem, zostawiając czytelne miejsce na oba napisy.

Sprawdź okładkę z oddalenia i po pomniejszeniu szkicu. Jeśli obraz przecina litery, zmień jego położenie lub uprość tło. Zachowaj wszystkie dane.

Moja okładka

Moja okładka

Sprawdzam: tytuł i autor są odczytywane bez zgadywania; ilustracja wspiera temat, a nie tylko wypełnia wolne miejsce.

Co zmienię po teście? _____

Zakładka czytelnicza

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz wąską zakładkę, która pozostaje wygodna w użyciu.
Materiały: ołówek, kredki i pasek papieru do próby.

Ustal wielkość zakładki dla wybranej książki. Zaplanuj jeden motyw i krótki napis. Zachowaj płaską powierzchnię bez grubych przyklejonych elementów.

Przetestuj papierową próbę między kartkami. Sprawdź, czy wystający fragment pozwala ją znaleźć, a motyw nadal jest czytelny. Nie wkładaj mokrej pracy do książki.

Mój projekt zakładki

Wynik próby:

Sprawdzam: forma nie rozpycha książki; napis i motyw mieszczą się w wybranym wąskim formacie.

Co uproszczę? _____

Zaproszenie z kompletem danych

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz zaproszenie z danymi potrzebnymi odbiorcy.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Wymyśl fikcyjne spotkanie klasowe. Zapisz nazwę, datę, godzinę oraz miejsce. Dodaj informację, czy trzeba potwierdzić udział i w jaki umówiony sposób.

Rozmieść dane w projekcie. Poproś drugą osobę o odnalezienie każdego szczegółu. Nie wpisuj prawdziwego telefonu, adresu domowego ani prywatnego kontaktu.

Moje zaproszenie

Sprawdzam: komplet danych jest zgodny w całym projekcie; odbiorca wie, kiedy i gdzie przyjść oraz jak odpowiedzieć.

Której informacji szukano najdłużej? _____

Program wydarzenia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz trzy punkty programu w czytelną sekwencję czasową.

Materiały: ołówek i linijka.

Wymyśl trzy atrakcje fikcyjnego wydarzenia. Dla każdej ustal godzinę rozpoczęcia i zakończenia. Uwzględnij krótką przerwę potrzebną na zmianę miejsca lub przygotowanie.

Zapisz program od najwcześniejszego punktu. Porównaj wszystkie godziny. Jeśli działania mają następować kolejno, popraw nakładanie się przedziałów zamiast ukrywać je dekoracją.

Mój program

Sprawdzam: trzy punkty mają nazwy i godziny; odbiorca potrafi odczytać kolejność oraz przerwy.

Którą godzinę poprawię? _____

Infografika z liczb

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przedstawisz trzy ilości za pomocą proporcjonalnych długości.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Użyj fikcyjnych danych o liczbie książek: półka A ma dwa tomy, B cztery, C sześć. Narysuj trzy poziome paski jednakowej grubości.

Wszystkie zacznij od wspólnego zera. Przyjmij tę samą długość dla jednego tomu. Podpisz półki, liczby i umówioną skalę, nie powiększaj ozdobnych ikon.

Moja infografika

Przyjęta skala: _____

Sprawdzam: pasek B jest dwa razy dłuższy od A, a C trzy razy; podpisy zgadzają się z danymi.

Co sprawdziłem linijką? _____

Mapa informacyjna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: narysujesz czytelną trasę z punktu początkowego do celu.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Wymyśl plan małej przestrzeni z wejściem, salą i miejscem odpoczynku. Dodaj trzy rozpoznawalne punkty orientacyjne. Zaznacz trasę, omijając narysowane przeszkody.

Przygotuj legendę znaków. Poproś drugą osobę o prześledzenie drogi według rysunku. To model ćwiczeniowy, nie zatwierdzona mapa ewakuacji lub dostępności budynku.

Moja mapa

Legenda:

☐ _____

☐ _____

☐ _____

Sprawdzam: początek, cel i przebieg są jednoznaczne; kolory nie stanowią jedynego wyjaśnienia symboli.

Co wymaga doprecyzowania? _____

Instrukcja obrazkowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz prostą czynność w czterech kolejnych obrazach.

Materiały: ołówek i kartka do wykonania próby.

Wybierz łatwy sposób złożenia papierowej kieszonki albo innej bezpiecznej formy, który już znasz. Wykonaj go i wyróżnij cztery najważniejsze etapy.

Narysuj każdy etap w osobnym kadrze. Dodaj potrzebne strzałki i krótkie podpisy. Poproś drugą osobę o próbę wykonania bez dodatkowego objaśniania.

Moje cztery etapy

Sprawdzam: każdy obraz pokazuje zmianę potrzebną do następnego; strzałki wskazują działanie, nie przypadkową ozdobę.

Który etap poprawię? _____

Etykieta produktu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz nazwę, zawartość i sposób użycia na etykiecie.

Materiały: ołówek, linijka i kredki.

Zaprojektuj etykietę fikcyjnego pudełka materiałów plastycznych. Wymyśl nazwę, opisz zawartość i dodaj jedno proste zalecenie przechowywania. Zostaw miejsce między grupami danych.

Sprawdź projekt w planowanym małym rozmiarze. Nie wymyślaj znaków certyfikacji ani obietnic bezpieczeństwa. To ćwiczenie graficzne, nie gotowa etykieta produktu do sprzedaży.

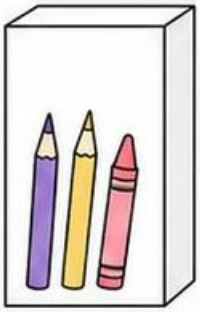

Moja etykieta

Sprawdzam: trzy grupy informacji dają się odczytać; obraz nie zastępuje opisu zawartości ani zalecenia.

Co powiększę lub skrócę? _____

Opakowanie z siatki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz ściany pudełka, zakładki klejowe, cięcia i zgięcia.

Materiały: gotowa siatka od nauczyciela, linijka, nożyczki szkolne i klej.

Obejrzyj sprawdzoną siatkę prostopadłościanu. Dorysuj brakujące zakładki według wskazania nauczyciela. Własnymi symbolami odróżnij linie cięcia od zgięć i zapisz legendę.

Wytnij model na osobnym arkuszu. Zegnij bez klejenia i sprawdź spotkanie krawędzi. Dopiero po dopasowaniu sklej; w polu zapisz lub narysuj wynik próby.

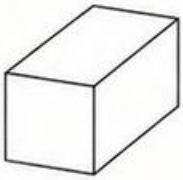

Mój plan i wynik złożenia

Legenda linii:

Sprawdzam: sześć ścian tworzy zamknięte pudełko; zakładki nie są dodatkowymi ścianami ani nie zasłaniają zamknięcia.

Projekt torby

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dopasujesz nadruk do powierzchni torby i położenia uchwytów.

Materiały: ołówek, kredki i czysta torba papierowa jako model.

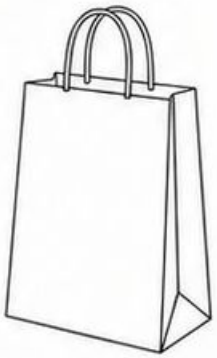

Naszkicuj przód torby wraz z uchwytami i zgięciami. Zaprojektuj jeden motyw oraz krótki napis dla fikcyjnej pracowni. Zostaw odstęp przy górnej krawędzi.

Przyłóż papierową próbę do torby. Sprawdź, co jest widoczne podczas trzymania. Nie zakrywaj mocowań ani nie zakładaj nadruku na uchwytach bez sprawdzenia technologii.

Mój projekt torby

Sprawdzam: motyw i napis mieszczą się na wybranej powierzchni; test uwzględnia uchwyty oraz zgięcia.

Co przesunę? _____

Komunikat ekologiczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz komunikat ekologiczny z konkretną możliwą czynnością.

Materiały: ołówek i kredki.

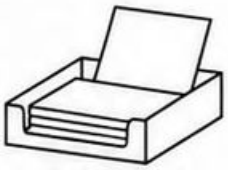

Wybierz działanie uzgodnione w klasie, na przykład odkładanie czystych skrawków papieru do ponownego użycia. Ułóż krótką instrukcję wskazującą, co zrobić i gdzie.

Dodaj obraz pomagający rozpoznać działanie. Pokaż projekt drugiej osobie i zapytaj o następny krok. Nie dodawaj niepotwierdzonych liczb ani ogólnych obietnic ratowania świata.

Mój komunikat z działaniem

Sprawdzam: odbiorca wskazuje wykonalny krok; hasło nie zastępuje instrukcji ani lokalnych zasad postępowania z materiałem.

Co trzeba dopowiedzieć? _____

Plakat w skali szarości

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zachowasz hierarchię plakatu po usunięciu barw.

Materiały: własny wcześniejszy projekt, ołówek i czarna kredka.

Naszkicuj wcześniejszy plakat, zastępując kolory różnymi jasnościami. Zachowaj wszystkie potrzebne słowa i ich kolejność ważności. Nie zmieniaj tylko wszystkiego na jednakową szarość.

Porównaj sąsiadujące obszary i odczyt z oddalenia. Jeśli informację rozróżniała wyłącznie barwa, dodaj podpis, kształt lub różnicę jasności odpowiednią do znaczenia.

Mój plakat w szarościach

Sprawdzam: tekst pozostaje czytelny; najważniejsze rozróżnienia nie zależą wyłącznie od koloru oryginału.

Który kontrast poprawię? _____

Dwa formaty jednego projektu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dostosujesz jeden projekt do kwadratu i pionowego prostokąta.
Materiały: ołówek, linijka i własny szkic informacyjny.

W kwadratowym polu rozmieść tytuł, obraz i krótką informację. W drugim zachowaj te same treści, zmieniając położenie oraz wielkość elementów dla pionowego formatu.

Nie rozciągaj liter i obrazów w jednym kierunku. Porównaj marginesy, kolejność czytania i czytelność. Jeśli skracasz tekst, sprawdź, czy nie usuwasz potrzebnej wiadomości.

Wersja kwadratowa

Wersja pionowa

Sprawdzam: formaty rzeczywiście się różnią; zachowane informacje dają się odnaleźć w obu wersjach.

Co przeorganizowałem? _____

Makieta strony

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz prostą stronę z czytelną drogą do jednego działania.

Materiały: ołówek i linijka.

Wymyśl stronę fikcyjnego koła plastycznego. Zaznacz nagłówek, krótkie informacje, nawigację oraz przycisk prowadzący do programu spotkań. Podpisz ich funkcje własnymi słowami.

Poproś drugą osobę o wskazanie miejsca, które wybrałaby, aby znaleźć program. Sprawdź nazwę przycisku. Obok zapisz tekstowy opis znaczenia najważniejszej ilustracji.

Moja makieta strony

Opis ilustracji:

Sprawdzam: odbiorca odnajduje działanie bez zgadywania; ważna informacja nie zależy wyłącznie od obrazu lub koloru.

Co uproszczę? _____

Test miniatury

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz utratę czytelności po zmniejszeniu projektu.

Materiały: własny projekt, ołówek, linijka i mała kopia albo szkic.

W dużym polu zanotuj najważniejsze części projektu. Obok przygotuj jego mniejszą wersję, zachowując proporcje całego formatu. Nie upraszczaj jej przed pierwszym porównaniem.

Zaznacz elementy, których nie można już odczytać. Popraw jeden z nich przez powiększenie, uproszczenie lub zmianę odstępu. Ponownie sprawdź małą wersję.

Projekt większy

Moja miniatura

Sprawdzam: poprawka dotyczy utraconej informacji; mały projekt nie musi zachowywać każdego nieistotnego szczegółu.

Co zniknęło i jak to poprawię? _____

Korekta projektu graficznego

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz pięć problemów projektu i sprawdzisz skuteczność korekty.

Materiały: własny wcześniejszy projekt, ołówek i kalka.

Wybierz szkic do poprawy z nauczycielem. Zaznacz pięć konkretnych miejsc dotyczących hierarchii, wyrównania, odstępów lub kontrastu. Opisz trudność w każdym, bez oceniania autora.

Zaplanuj poprawki i wykonaj nową wersję. Porównaj obie z odbiorcą, korzystając z tych samych pytań. Jeśli brakuje pięciu problemów, wybierz inny szkic.

Projekt przed korektą

Projekt po korekcie

Pięć problemów i poprawek:

Lp.	Opis trudności (bez oceniania autora)	Plan poprawki
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Sprawdzam: każda zmiana odpowiada opisanej trudności; potrafię wskazać wynik ponownego testu, a nie tylko ładniejszy wygląd.

Kadr bliski i daleki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz informacje zawarte w dwóch odległościach kadrowania.

Materiały: ołówek; aparat lub papierowa ramka.

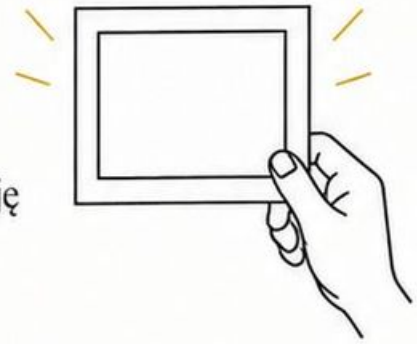

Wybierz nieruchomy przedmiot, na przykład plecak na krześle. Zaplanuj kadr bliski i daleki, zachowując ten sam główny temat.

W dwóch polach naszkicuj granice obrazu. Podpisz jedną informację widoczną tylko w szerszym ujęciu. Nie oceniaj kadru wyłącznie liczbą szczegółów.

Kadr bliski

Kadr daleki

Sprawdzam: temat pozostaje rozpoznawalny; wskazuję konkretny element otoczenia dodany przez szerszy kadr.

Który kadr lepiej służy mojemu celowi? _____

Punkt widzenia aparatu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz, jak wysokość aparatu zmienia widok jednego przedmiotu.

Materiały: ołówek; aparat albo ramka do obserwacji.

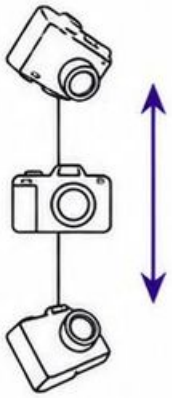

Obejrzyj krzesło z góry, na wprost i z dołu. Pozostaw przedmiot w tym samym miejscu. Nie wchodź na meble.

Naszkicuj trzy ujęcia. Zaznacz powierzchnie, które odsłoniły się lub zniknęły. Oddziel zmianę widoku od własnego skojarzenia, na przykład wrażenia wielkości.

Z góry

Na wprost

Z dołu

Sprawdzam: trzy szkice pokazują ten sam przedmiot; różnice wynikają z położenia aparatu, a nie wymiany modelu.

Co odsłoniło niskie ustawienie? _____

Światło przy oknie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz portret oświetlony z boku światłem okna.

Materiały: ołówek; okno i dobrowolnie pozująca osoba lub głowa manekina.

Ustaw model bokiem do okna, bez bezpośredniego patrzenia w słońce. Obserwuj jaśniejszą i ciemniejszą stronę twarzy. Zaplanuj miejsce aparatu.

Narysuj mały plan ustawienia, potem szkic kadru. Oznacz kierunek światła strzałką i opisz zauważoną różnicę jasności. Nie wypełniaj cieni automatycznie czernią.

Plan ustawienia

Szkic kadru

Sprawdzam: źródło światła, strzałka i rozkład jasności są zgodne z obserwacją.

Jak zmieni się obraz po obrocie modelu?

Tło bez rozproszeń

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz tło wspierające temat fotografii.

Materiały: ołówek; własny przedmiot i dwa dostępne tła.

Zaplanuj zdjęcie butelki lub zabawki na tle pełnym rzeczy. Zapisz, które elementy odciągają uwagę i dlaczego.

Przygotuj drugi kadr po zmianie ustawienia, odległości lub tła. Zachowaj temat. Uzasadnij jedną decyzję; proste tło nie musi być całkowicie puste.

Przed zmianą

Po zmianie

Sprawdzam: wyjaśniam, jak konkretne usunięcie lub przesunięcie elementu zwiększyło czytelność tematu.

Który element tła pozostawiłem celowo?

Ostrość jako wybór

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wskażesz wybrany obszar ostrości i ocenisz pozostałe plany.

Materiały: ołówek; aparat z wyborem miejsca ustawiania ostrości.

Ustaw dwa przedmioty w różnej odległości. Wybierz jeden jako temat. Ustaw na nim ostrość, pozostawiając aparat w stałym miejscu.

Zapisz, co rzeczywiście jest ostre, a co rozmyte. Jeśli oba plany pozostają wyraźne, zanotuj wynik; samo dotknięcie ekranu nie gwarantuje rozmycia tła.

Plan zdjęcia

Wynik obserwacji

Sprawdzam: odróżniam wybrany punkt ustawiania ostrości od całego zakresu obiektów widocznych wyraźnie.

Czy wynik odpowiadał zamiarowi? _____

Fotograficzny rytm

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: znajdziesz powtórzenie i jego przerwę w otoczeniu.

Materiały: ołówek; aparat albo papierowa ramka.

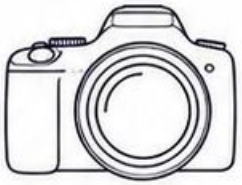

Poszukaj bezpiecznego widoku z szeregiem podobnych elementów, na przykład okien lub krzeseł. Wybierz kadr, w którym powtórzenie jest czytelne.

Naszkicuj ujęcie. Wskaż miejsce przerwania układu i opisz jego rolę. Nie dodawaj nieistniejącego elementu do zdjęcia przedstawianego jako zapis obserwacji.

Mój kadr rytmu

Miejsce przerwania: _____

Sprawdzam: potrafię nazwać powtarzający się element i pokazać konkretną zmianę w jego układzie.

Co przyciąga uwagę jako pierwsze? _____

Cień w roli bohatera

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz fotografię, w której głównym tematem jest cień.

Materiały: ołówek, prosty przedmiot i bezpieczna lampka.

Ustaw przedmiot na jasnym podłożu. Przesuwaj lampkę i obserwuj cień. Wybierz ustawienie, w którym jego kształt stanie się tematem kadru.

Narysuj plan z położeniem lampki, przedmiotu i aparatu. Obok naszkicuj planowany obraz. Sprawdź kierunek cienia w prawdziwym ustawieniu przed wykonaniem zdjęcia.

Plan ustawienia

Kadr cienia

Sprawdzam: cień pada po stronie przeciwnej do źródła światła; kadr podkreśla jego kształt.

Czy przedmiot musi znaleźć się w kadrze? _____

Odbicie i rzeczywistość

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozróżnisz przedmiot i jego obraz w powierzchni odbijającej.

Materiały: ołówek; bezpieczne lusterko akrylowe lub szyba.

Znajdź odbicie nieruchomego przedmiotu. Wybierz kadr obejmujący odbicie oraz fragment rzeczywistego otoczenia, który pomaga rozpoznać sytuację.

Naszkicuj kompozycję. Oznacz własnymi podpisami przedmiot i odbicie. Zapisz, gdzie znajduje się aparat. Nie zakładaj, że każda powierzchnia odbija jednakowo wyraźnie.

Mój kadr z odbiciem

Położenie aparatu: _____

Sprawdzam: podpisy wskazują różne części sytuacji; nie traktuję odbitego obrazu jako drugiego fizycznego przedmiotu.

Co ujawnia powierzchnię odbijającą? _____

Seria trzech zdjęć

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz trzy fotografie w czytelną sekwencję zmiany.

Materiały: ołówek; trzy własne zdjęcia albo ich plan.

Wybierz proste zdarzenie, na przykład rozpakowanie pudełka. Zaplanuj początek, zmianę i zakończenie. Zachowaj rozpoznawalny przedmiot oraz miejsce działania.

Naszkicuj trzy kadry i dodaj krótkie podpisy. Pokaż serię innej osobie bez objaśniania. Sprawdź, czy odczytuje tę samą kolejność i przemianę.

Początek

Zmiana

Zakończenie

Sprawdzam: każdy kadr wnosi inną informację; całość pozwala odtworzyć przebieg zdarzenia.

Który kadr wymaga doprecyzowania? _____

Zdjęcie inscenizowane

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz inscenizowane zdjęcie z określoną rolą przedmiotów.
Materiały: ołówek; własne rekwizyty i aparat.

Wymyśl scenę, na przykład spotkanie dwóch zabawek. Zapisz, co ma się wydarzyć. Rozmieść przedmioty, aparat i źródło światła na planie.

Naszkicuj kadr i opisz potrzebną czynność. Jeśli uczestniczą osoby, udział jest dobrowolny. Oznacz efekt jako inscenizację, zamiast przedstawiać go jako przypadkowo zarejestrowane zdarzenie.

Plan sceny

Projekt kadru

Potrzebna czynność:

_____

_____

_____

Sprawdzam: ustawienie służy zamierzonej historii; potrafię wskazać, które elementy zostały świadomie przygotowane.

Co zmienię przed wykonaniem zdjęcia? _____

_____

Zgoda na publikację

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz, jakie informacje trzeba sprawdzić przed publikacją szkolnego zdjęcia.

Materiały: ołówek; szkolne zasady udostępniania wizerunku wskazane przez nauczyciela.

Rozważ trzy sytuacje: portret ucznia na stronie szkoły; zdjęcie samej pracy plastycznej; rozpoznawalna osoba w tle relacji z wydarzenia.

Przy każdej zapisz pytanie do nauczyciela o cel, odbiorców i wymagane upoważnienia. Nie rozstrzygaj sam wyjątków prawnych. Uszanuj zdanie fotografowanej osoby.

Portret ucznia

Praca plastyczna

Osoba w tle

Sprawdzam: wskazuję brakujące informacje i właściwą procedurę szkoły; nie uznaję obecności na wydarzeniu za automatyczne pozwolenie.

Z kim sprawdzę warunki publikacji? _____

Autor i źródło obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: udokumentujesz autora, pochodzenie i warunki wykorzystania obrazu.

Materiały: ołówek; strona źródłowa wskazanego obrazu.

Otwórz stronę zawierającą obraz, nie tylko wynik wyszukiwania. Odszukaj autora, tytuł, adres źródła i dokładne oznaczenie licencji lub innej podstawy użycia.

Wpisz znalezione dane. Sprawdź warunki przeróbek i udostępniania. Brak informacji zaznacz jako brak; nie zastępuj nazwiska autora nazwą wyszukiwarki ani nie zakładaj dowolnego użycia.

Autor:

Tytuł:

Źródło:

Licencja lub podstawa użycia:

Warunki:

Sprawdzam: dane prowadzą do konkretnego materiału; potrafię wskazać dokument potwierdzający zapisane warunki.

Która informacja wymaga wyjaśnienia? _____

Kolaż cyfrowy z warstw

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz kolaż z trzech warstw o różnych funkcjach.

Materiały: ołówek; własne lub dozwolone materiały obrazowe.

Wybierz tło, główny motyw i element uzupełniający. Zapisz kolejność trzech warstw od najniższej do najwyższej oraz rolę każdej z nich.

Naszkicuj wynik. Zaznacz miejsca zasłaniania. Sprawdź, czy zamiana dwóch warstw zmienia sens lub czytelność pracy. Zachowaj dane o źródłach wykorzystanych materiałów.

Plan trzech warstw

1.

2.

3.

Projekt kolażu

Sprawdzam: kolejność wyjaśnia widoczne nakładanie; każda warstwa ma nazwaną funkcję, a nie tylko numer.

Która warstwa musi pozostać na wierzchu? _____

Przezroczystość warstwy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz krycie warstwy na podstawie czytelności kompozycji.

Materiały: ołówek; edytor z regulacją krycia warstw.

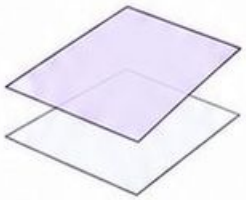

Na tym samym tle umieść jeden motyw. Porównaj jego krycie ustawione na 25%, 50% i 100%, nie zmieniając innych właściwości warstwy.

W polach zapisz lub naszkicuj zaobserwowane różnice. Wybierz ustawienie dla *konkretnego* celu. Niższe krycie odsłania tło, ale nie musi poprawiać czytelności motywu.

Krycie 25%	Krycie 50%	Krycie 100%

Sprawdzam: porównuję ten sam motyw i tło; uzasadniam wybór widocznością ważnych informacji.

Która część obrazu stała się nieczytelna? _____

_____

_____

Przycięcie zmienia opowieść

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz, jak dwa wycinki jednego zdjęcia zmieniają odczytanie sytuacji.

Materiały: ołówek; własna fotografia z widocznym otoczeniem tematu.

Zaplanuj dwa różne prostokątne wycinki tego samego zdjęcia. Jeden niech zachowa kontekst, drugi niech pomija wybraną informację. Nie dodawaj nowych obiektów.

Naszkicuj kadry. Przy każdym zapisz możliwy wniosek odbiorcy i wskaż, która widoczna lub pominięta informacja go wspiera. Oddziel interpretację od potwierdzonego faktu.

Wycinek z kontekstem

Możliwy wniosek odbiorcy:

Która widoczna informacja go wspiera?

Co jest faktem w kadrze?

Wycinek bez wybranej informacji

Możliwy wniosek odbiorcy:

Która widoczna lub pominięta informacja go wspiera?

Co jest faktem w kadrze?

Sprawdzam: oba wycinki pochodzą z jednego obrazu; wyjaśniam konkretną różnicę w informacjach.

Co odbiorca powinien zobaczyć poza kadrem?

Retusz a dokument

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz korektę jasności od zmiany treści zdjęcia.

Materiały: ołówek; własne zdjęcie i jego dwie kopie.

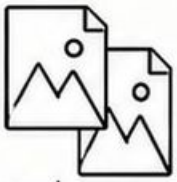

Zaplanuj dwie wersje: pierwsza zmienia jasność całego obrazu, druga usuwa wybrany przedmiot. Opisz obie operacje, zamiast udawać niezmieniony zapis zdarzenia.

Oceń, co odbiorca może odczytać inaczej. Także korekta jasności może ukryć szczegóły. Dobierz uczciwy podpis do każdej wersji i zachowaj plik wyjściowy.

Korekta jasności

Zmiana zawartości

Proponowane podpisy:

Sprawdzam: rozróżniam rodzaj operacji i jej wpływ na informację; sam wygląd naturalności nie dowodzi braku edycji.

Która zmiana wymaga wyjaśnienia odbiorcy? _____

Rozdzielczość do druku

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: obliczysz rozmiar wydruku na podstawie liczby pikseli i rozdzielczości.
Materiały: ołówek i kalkulator.

Plik ma 1800 × 1200 pikseli. Przyjmij 300 pikseli na cal oraz 1 cal równy 2,54 cm. Nie dodawaj pikseli przez interpolację.

Podziel każdy wymiar przez 300, potem przelicz cale na centymetry. Zapisz działania i jednostki. Porównaj z wydrukiem przy 150 pikselach na cal.

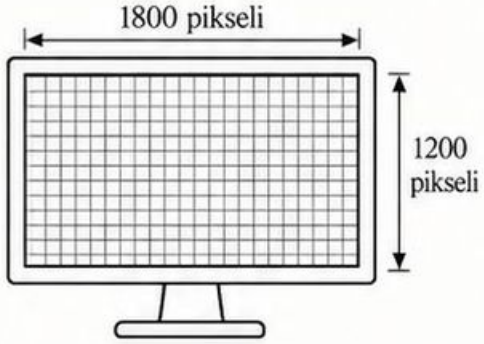

Obliczenia dla 300 ppi

Obliczenia dla 150 ppi

Sprawdzam: zmiana ppi bez przeliczania obrazu nie zmienia liczby pikseli; większy wydruk oznacza mniejszą ich gęstość.

Jak zmienił się rozmiar wydruku? _____

Raster i wektor

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz powiększenie obrazu rastrowego i wektorowego.

Materiały: ołówek; fotografia oraz prosty plik wektorowy w odpowiednim programie.

Powiększ oba materiały. W fotografii obserwuj piksele, a w wektorze krawędź opisaną kształtem. Zapisz nazwę użytego pliku i sposób podglądu.

Naszkicuj zaobserwowany detal każdego obrazu. Nie oceniaj typu pliku tylko po rozszerzeniu; dokument może łączyć elementy rastrowe i wektorowe. Porównuj zawartość, nie ikonę programu.

Detal rastra

Nazwa użytego pliku:

Sposób podglądu:

Detal wektora

Nazwa użytego pliku:

Sposób podglądu:

Sprawdzam: wskazuję różnicę w sposobie zapisu; nie zakładam, że zamiana rozszerzenia automatycznie tworzy wektor.

Kiedy wybiorę każdy z tych zapisów?

Paleta cyfrowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz paletę za pomocą kodów i sprawdzisz czytelność tekstu.

Materiały: ołówek; edytor pokazujący szesnastkowe kody kolorów.

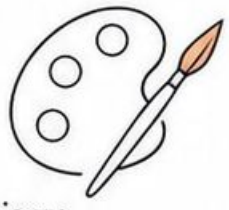

Wybierz trzy kolory. Zapisz ich kody i role: tło, tekst oraz akcent. Przygotuj dwa zestawienia tego samego krótkiego napisu z tłem.

Obejrzyj je w rzeczywistym rozmiarze. Wybierz czytelniejszą parę i uzasadnij decyzję. Sam kod nie potwierdza dostępności; sprawdzenie wzrokowe nie zastępuje pomiaru wymaganego kontrastu.

Trzy kolory i kody

Rola: _____	Rola: _____	Rola: _____
Kod: _____	Kod: _____	Kod: _____

Dwie próby tekstu na tle

Sprawdzam: kody odpowiadają użytym kolorom; porównanie dotyczy tego samego napisu i rozmiaru.

Co poprawię w mniej czytelnej próbie? _____

Animacja z sześciu klatek

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz sześć kolejnych klatek jednego ruchu.

Materiały: ołówek; prosty motyw, na przykład przesuwany krążek.

W sześciu polach pokaż kolejne położenia motywu. Zachowaj jego wielkość oraz stały punkt odniesienia. Zmieniaj pozycję małymi, czytelnymi krokami.

Obejrzyj klatki w kolejności i sprawdź ciągłość. Zaznacz jedną zmianę do poprawy. Nie utożsamiaj sześciu klatek z określonym czasem bez ustalenia tempa odtwarzania.

1

2

3

4

5

6

Sprawdzam: ruch ma czytelny kierunek; niezamierzone zmiany kształtu i tła nie odwracają uwagi.

Który krok ruchu wymaga korekty? _____

Pętla animacji

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz koniec i początek krótkiej animacji bez niezamierzonego skoku.

Materiały: ołówek; własny projekt sześciu klatek.

Zaplanuj ruch powracający, na przykład obrót wskazówki. Narysuj sześć kolejnych faz. Uwzględnij przejście z ostatniej klatki z powrotem do pierwszej.

Sprawdź ten krok tak samo jak pozostałe. Pierwsza i ostatnia klatka nie muszą być identyczne; ich przejście powinno pasować do rytmu zaplanowanego ruchu.

1

2

3

4

5

6

Przejście 6 → 1:

Sprawdzam: przy ponownym odtworzeniu nie pojawia się przypadkowe cofnięcie ani dodatkowe zatrzymanie.

Którą fazę zmienię, aby zamknąć pętlę? _____

Film poklatkowy z przedmiotów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz film poklatkowy z nieruchomym aparatem i tłem.

Materiały: ołówek; aparat na stabilnym podparciu i lekki przedmiot.

Wymyśl krótki ruch, na przykład przesunięcie klocka. Zaznacz miejsce aparatu i tła. Fotografuj po niewielkich zmianach położenia, odsuwając ręce przed każdym zdjęciem.

W polach zaplanuj cztery etapy pracy. Zapisz sposób utrzymania stałego światła i kadru. Po próbie sprawdź, czy drgania aparatu nie zastępują zamierzonego ruchu przedmiotu.

Ustawienie

Początek ruchu

Zmiana

Koniec

Sprawdzam: aparat, tło i oświetlenie pozostają możliwie stałe; porusza się wybrany przedmiot.

Jak zabezpieczę ustawienie między zdjęciami? _____

Dźwięk do obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dobierzesz trzy dźwięki o określonych funkcjach w obrazie.

Materiały: ołówek; własna scena lub krótki film do analizy.

Wybierz moment wydarzenia. Zaplanuj trzy dźwięki, na przykład odgłos czynności, tło miejsca i sygnał napięcia. Nie muszą występować jednocześnie.

Przy każdym zapisz źródło, moment wejścia i funkcję. Zaznacz również potrzebną ciszę. Nagrania wykonaj samodzielnie albo sprawdź warunki użycia; karta nie zawiera plików audio.

Dźwięk 1

Źródło: _____

Moment wejścia: _____

Funkcja: _____

Miejsce ciszy: _____

Dźwięk 2

Źródło: _____

Moment wejścia: _____

Funkcja: _____

Miejsce ciszy: _____

Dźwięk 3

Źródło: _____

Moment wejścia: _____

Funkcja: _____

Miejsce ciszy: _____

Sprawdzam: każdy wybór wspiera konkretną informację lub nastrój i nie zagłusza ważniejszego dźwięku.

Który dźwięk można usunąć bez straty? _____

Obraz wygenerowany i opisany

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: oddzielisz analizę obrazu syntetycznego od potwierdzania historycznego zdarzenia.

Materiały: ołówek; obraz syntetyczny i opis jego pochodzenia przygotowane przez nauczyciela.

Obejrzyj obraz. Zapisz dwa miejsca wymagające sprawdzenią, na przykład połączenia przedmiotów, odbicia lub napis.

Opisz widoczną cechę; jeśli nie dostrzegasz niespójności, zapisz to zamiast wymyślać błąd.

Porównaj opis pochodzenia z wiarygodnym źródłem o przedstawionym temacie. Brak widocznych błędów nie czyni ilustracji fotografią historyczną. Zaproponuj podpis ujawniający syntetyczny charakter obrazu.

Miejsce do sprawdzenia 1

Miejsce do sprawdzenia 2

Źródło porównania:

Mój podpis:

Sprawdzam: odróżniam zaobserwowaną cechę, potwierdzoną informację i własne przypuszczenie.

Czego nie da się ustalić z samego wyglądu?

Archiwum projektu

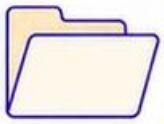

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz wersje projektu, źródła i plik przeznaczony do oddania.

Materiały: ołówek; własny folder roboczy projektu.

Wypisz plik źródłowy, dwie wersje robocze i eksport końcowy. Nadaj nazwy pozwalające rozpoznać temat, kolejność oraz rodzaj pliku bez otwierania każdego dokumentu.

Obok zapisz miejsce przechowywania materiałów oraz informacji o autorach i licencjach. Sprawdź, czy końcowy eksport otwiera się poprawnie. Zachowaj źródło edytowalne; kopia bezpieczeństwa powinna znajdować się w innym miejscu.

	Nazwa pliku	Miejsce przechowywania
Plik źródłowy		
Wersja robocza 1		
Wersja robocza 2		
Eksport końcowy		

Źródła, autorzy i licencje:

Sprawdzam: potrafię szybko znaleźć właściwą wersję, wskazać źródła i odtworzyć gotowy plik.

Gdzie zapiszę kopię bezpieczeństwa? _____

Karta pracy 226

Bryła pełna i ażurowa

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz zwartą bryłę z formą zawierającą rzeczywiste prześwity.

Materiały: ołówek, papier i plastelina albo miękka masa szkolna.

1. Naszkicuj dwie wersje prostego motywu. Pierwszą zaplanuj jako zwartą, drugą z otworem, przez który można zobaczyć tło. Zachowaj podobną wielkość.
2. Wykonaj małe modele lub obejrzyj przygotowane próbki. Zmień punkt patrzenia. Sprawdź, czy prześwit biegnie przez formę, czy jest tylko narysowanym ciemnym miejscem.

Forma zwarta

Forma ażurowa

Sprawdzam: odróżniam otwór od zagłębienia i namalowanej plamy; wskazuję części podtrzymujące formę ażurową.

Co widać przez prześwit?

Rzeźba z jednej bryły

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ciągłą formę z jednej porcji miękkiego materiału.

Materiały: ołówek, plastelina i podkładka.

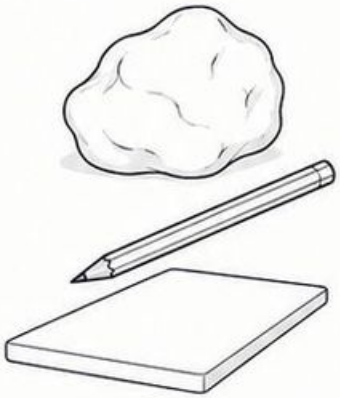

Uformuj zwartą bryłę. Przez ugniatanie wydobądź prosty motyw bez doklejania oddzielnych części. Zostaw szerokie połączenia tam, gdzie forma staje się węższa.

Naszkicuj model z przodu i z boku. Zaznacz podstawę oraz najcieńsze miejsce. Jeśli fragment opada, zmień jego grubość lub położenie.

Widok z przodu

Widok z boku

Sprawdzam: całość pozostaje połączona; opisuję rzeczywiście sprawdzony model, a nie obiecuję trwałości dowolnej dużej rzeźby.

Które miejsce wzmocnię?

Relief o trzech wysokościach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz relief z trzema rozróżnialnymi wysokościami powierzchni.
Materiały: ołówek, masa szkolna i sztywny podkład.

Przygotuj niską podstawę i dwa wyższe poziomy motywu. Zachowaj połączenie z podłożem. Porównuj wysokości z boku, zanim wykonasz drobne ślady.

Oświetl próbę z boku. Naszkicuj widok z góry oraz profil. Własnymi symbolami oznacz trzy wysokości, nie zastępując rzeczywistego reliefu samymi ciemnymi liniami.

Widok z góry

Profil i trzy wysokości

☐ _____

☐ _____

☐ _____

Sprawdzam: rozpoznaję trzy poziomy powierzchni; cień pomaga je zobaczyć, ale nie jest dodatkową warstwą materiału.

Co zmienię w profilu?

_____

_____

_____

Karta pracy 229

Konstrukcja z papierowych rur

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz lekką konstrukcję z rur papierowych i sprawdzisz połączenia.

Materiały: papierowe rurki, taśma papierowa, nożyczki szkolne i podkładka.

Zaplanuj małą konstrukcję stojącą na stole. Połącz kilka rurek tak, aby dotykały podłoża w oddalonych od siebie miejscach. Nie używaj ostrych patyczków.

Sprawdź, czy własny ciężar nie rozsuwa połączeń. Porównaj wersję przed wzmocnieniem i po nim. Konstrukcja jest modelem, nie podporą dla książek lub ciała.

Plan konstrukcji

Miejsce połączenia

Sprawdzam: model utrzymuje własny kształt; wskazuję sprawdzone połączenie i konkretny sposób jego poprawy.

_____

_____

_____

Co wzmocniłem? _____

_____

Karta pracy 230

Balans rzeźby

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz stabilność niewielkiej stojącej formy.

Materiały: plastelina, kartonik i ołówek.

Wykonaj mały model z wyraźnym wysunięciem na jedną stronę. Ustaw go na płaskiej podkładce. Obserwuj, czy stoi bez podtrzymywania ręką.

Zmień jeden czynnik: szerokość podstawy, położenie masy albo wielkość wysunięcia. Porównaj wynik w tych samych warunkach, bez popychania i zrzucania modelu.

Przed zmianą

Po zmianie

Sprawdzam: zapisuję, co rzeczywiście poprawiło stanie modelu; równowaga wizualna nie zastępuje jego fizycznej stabilności.

Zmieniony czynnik i wynik:

Karta pracy 231

Mobil z równowagą

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dobierzesz punkty zawieszenia lekkiego mobilu przez próbę równowagi.
Materiały: dwie krótkie papierowe rurki, krótkie nitki, papierowe kształty i taśma.

1. Zawieś dwa lekkie kształty przy końcach dolnej rurki. Przesuwaj punkt podwieszenia, aż rurka pozostanie poziomo. Dorosły trzyma nitkę, nie podpiera samej rurki.
2. Na jednym końcu górnej rurki zawieś dolny poziom, na drugim papierowy kształt. Wyreguluj podwieszenie. Nie wieszaj nad głową ani w przejściu.

Mój mobil i mocowania

☐ **Sprawdzam:** każdy poziom został przetestowany osobno; nie zakładam, że sama jednakowa długość ramion wystarczy dla różnych obciążeń.

Który punkt przesunąłem? _____

Karta pracy 232
Łączenie bez kleju
Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dopasujesz nacięcia do grubości kartonu w połączeniu bez kleju.

Materiały: dwa kawałki cienkiego kartonu, linijka i nożyczki szkolne.

Na skrawkach zaplanuj nacięcia dochodzące do połowy wysokości każdej części. Dobierz ich szerokość do rzeczywistej grubości materiału, zamiast stosować dowolną szczelinę.

Wsuń części prostopadle. Jeśli karton się zgniata, popraw próbę; jeśli połączenie jest luźne, przygotuj węższe nacięcie. Zapisz wynik przed budowaniem większej formy.

Mój plan połączenia

Wynik próby:

Sprawdzam:

- [ ] elementy łączą się bez rozrywania; nacięcia są dopasowane do użytego kartonu, nie tylko do wymiaru na szkicu.

Karta pracy 233

Masa i faktura

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: połączysz trzy faktury powierzchni z narzędziami, które je tworzą.

Materiały: masa szkolna, podkładka i trzy tępe narzędzia zatwierdzone przez nauczyciela.

Przygotuj trzy podobne płytki masy. Na każdej pozostaw ślady innego narzędzia. Zachowaj powierzchnię wystarczająco grubą, aby odcisk nie przebił jej na wylot.

Obejrzyj próbki w świetle bocznym. Naszkicuj ślady i podpisz narzędzia. Porównaj gęstość oraz głębokość, nie tylko nazwę użytego przedmiotu.

Trzy moje faktury

Narzędzia i ślady:

Sprawdzam: łączę każdą fakturę z właściwą próbą; nie mylę odcisku z przypadkowym pęknięciem materiału.

Który nacisk poprawię?

Naczynie z wałeczków

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz małe naczynie z wałeczków, łącząc kolejne warstwy.

Materiały: masa samoutwardzalna wskazana przez nauczyciela, podkładka i tępa szpatułka.

Przygotuj płaskie dno oraz wałeczki podobnej grubości. Układaj je wokół brzegu. Łącz i wygładzaj styki metodą odpowiednią do użytej masy, według jej instrukcji.

Podpieraj ściankę drugą ręką podczas wygładzania. Zakończ na niewielkiej wysokości. Naszkicuj połączenie. To model dekoracyjny; nie przeznaczaj go do jedzenia ani picia.

Mój model naczynia

Połączenie warstw

☐ **Sprawdzam:** warstwy są połączone, nie tylko położone jedna na drugiej; uwzględniam schnięcie podane dla materiału.

Który styk poprawię? _____

Karta pracy 235

Płytka z odciskiem

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykonasz odcisk w płytce, zachowując jej grubość i brzegi.

Materiały: masa szkolna, podkładka i czysty przedmiot o tępej fakturze.

Uformuj płytkę o zbliżonej grubości. Zostaw margines przy brzegach. Wciśnij wybrany przedmiot na tyle płytko, aby nie przeciąć ani nie przebić podłoża. Unieś go bez przeciągania po powierzchni. Porównaj odcisk z użytym fragmentem. Naszkicuj płytkę oraz profil najgłębszego miejsca, zanim dodasz kolejne ślady.

Moja płytka

Profil odcisku

☐ **Sprawdzam:** brzegi pozostają ciągłe; rozpoznaję ślad narzędzia i miejsce, w którym pozostało wystarczająco dużo materiału.

Co zmienię w nacisku?

Karta pracy 236
Pusta forma z papieru

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz papierową powłokę z otworem pozwalającym usunąć podporę.

Materiały: paski papieru, klej szkolny i gładka forma dobrana przez nauczyciela.

Wybierz płytką miskę jako podporę. Uzgodnij warstwę oddzielającą, aby papier nie przywarł. Oklej tylko zewnętrzną część, pozostawiając szeroki otwór bez zawijania brzegów.

Poczekaj na wyschnięcie zgodnie z klejem i warunkami pracy. Zdejmuj delikatnie, bez ostrza. Jeśli powłoka nie odchodzi, przerwij i poproś nauczyciela o pomoc.

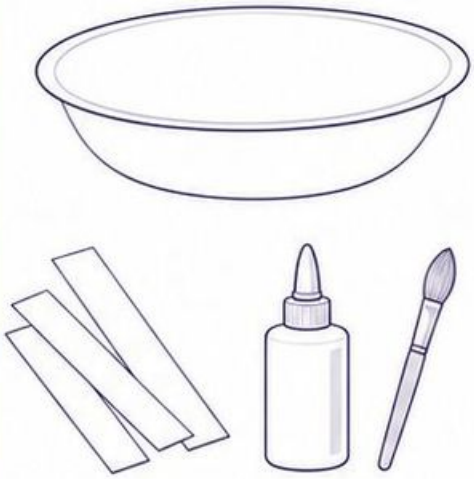

Plan powłoki i otworu

☐ **Sprawdzam:** projekt przewiduje wyjęcie podpory; dekorowanie następuje po sprawdzeniu suchej formy.

Co ułatwi wyjęcie podpory?

Postać na szkielecie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz lekką postać na szkielecie z papieru i kartonu.
Materiały: ołówek, papier, karton, taśma i nożyczki szkolne.

Zaprojektuj prostą stojącą postać z dwiema szeroko ustawionymi stopami. Naszkicuj tułów i podpory. Szkielet wykonaj z krótkich zwiniętych pasków, bez metalowego drutu.

Połącz części taśmą i sprawdź stanie na podkładce przed dodaniem lekkiego okrycia. Zaznacz miejsca wzmocnienia. Nie ukrywaj niestabilnego podparcia samą dekoracją.

Mój szkielet postaci

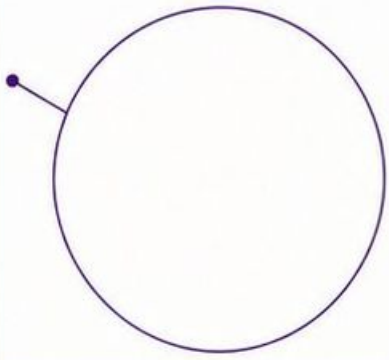

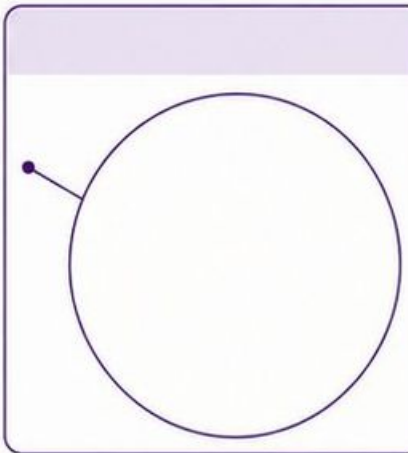

Sprawdzam: podpory mają kontakt z podłożem; okrycie nie przeciąża sprawdzonej konstrukcji ani nie rozłącza jej części.

Które podparcie poprawię?

Karta pracy 238

Rzeźba z kartonu

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz zgodność dwóch widoków rzeźby z połączonych płaszczyzn.

Materiały: karton, linijka, nożyczki szkolne i ołówek.

Zaprojektuj dwie proste części z kartonu łączone nacięciami. Najpierw wykonaj próbę dopasowania na skrawkach. Złóż mały model bez dodatkowej dekoracji.

Naszkicuj go z przodu i po obrocie o ćwierć obrotu. Własnymi znakami wskaż te same części oraz miejsca styku w obu widokach.

Widok z przodu

Widok z boku

Sprawdzam: oba rysunki opisują jeden model; niewidoczna część nie zmienia położenia tylko po to, by ułatwić szkic.

Co sprawdziłem na modelu?

Karta pracy 239
Przedmiot znaleziony

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: zmienisz znaczenie czystego przedmiotu przez nowe otoczenie lub ustawienie.
Materiały: ołówek, czysty lekki przedmiot przeznaczony do ponownego użycia i kartonik.

Zapisz pierwotną funkcję przedmiotu. Wymyśl dla niego nową rolę w pracy plastycznej. Zmień ustawienie lub połącz go z jednym lekkim elementem.

Naszkicuj projekt i wyjaśnij zmianę znaczenia. Nie musisz zniszczyć przedmiotu ani udawać jego nowej praktycznej użyteczności. Dobór materiału uzgodnij z nauczycielem.

Przedmiot przed zmianą

Mój projekt i nowa rola

Sprawdzam: wskazuję, co zmienił kontekst; odróżniam interpretację artystyczną od naprawy lub rzeczywistego działania przedmiotu.

Karta pracy 240
Asamblaż z relacją

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: powiążesz trzy lekkie przedmioty jedną wybraną relacją.

Materiały: trzy czyste elementy, karton, klej szkolny i ołówek.

Wybierz relację położenia, skali albo faktury. Ułóż elementy bez klejenia i naszkicuj próbę. Nie dodawaj nowych rzeczy tylko po to, by zapełnić podstawę.

Sprawdź układ z dwóch stron. Po uzgodnieniu mocowania połącz części i odczekaj zgodnie z klejem. Zapisz, jak każde położenie wspiera całość.

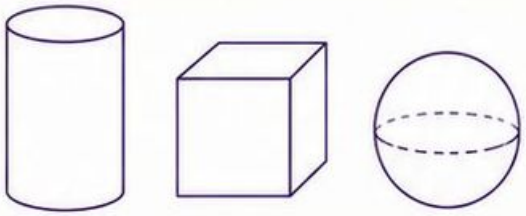

Mój asamblaż

Wybrana relacja: _____

Sprawdzam: wszystkie trzy przedmioty mają uzasadnione miejsce; mocowanie jest sprawdzone, a nie tylko zasłonięte dekoracją.

_____

_____

_____

Co zmienię w ustawieniu?

_____

_____

_____

Instalacja w małej skali

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz małą instalację, uwzględniając przestrzeń, światło i punkt oglądania.

Materiały: pudełko bez pokrywy, lekkie materiały, ołówek i lampka ustawiana przez dorosłego.

Zaprojektuj wewnątrz pudełka trzy elementy tworzące wspólną sytuację. Naszkicuj ich ustawienie oraz miejsce, z którego odbiorca zobaczy planowaną relację.

Porównaj dwa kierunki światła zewnętrznego. Nie wkładaj źródła światła pod papier ani do zamkniętego pudełka. Wybierz wersję i opisz wpływ cienia.

Plan przestrzeni

Punkt oglądania i światło

Sprawdzam: elementy współdziałają z przestrzenią; wskazany widok pozwala zobaczyć to, co zaplanowałem.

Co zmienia oświetlenie?

Rzeźba oglądana z czterech stron

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz cztery widoki tego samego niewielkiego modelu.

Materiały: prosty model własny albo udostępniony przez nauczyciela, ołówek i podkładka.

1. Ustaw model na stole. Naszkicuj przód, bok, tył i drugi bok, obracając podkładkę kolejno o ćwierć obrotu. Zachowaj podobną wysokość szkiców.
2. Wybierz jeden charakterystyczny fragment i oznacz jego położenie w widokach, w których jest widoczny. Nie dorysowuj go przez nieprzezroczystą powierzchnię.

Przód	Prawy bok

Tył	Lewy bok

☐ **Sprawdzam:** szczegóły należą do tego samego modelu; różnice wynikają z punktu patrzenia, nie ze zmiany konstrukcji.

Który widok poprawię? _____

Materiał i znaczenie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dobierzesz materiał do zamierzonego charakteru formy i jej wykonania.

Materiały: ołówek oraz próbki papieru, kartonu i miękkiej masy szkolnej.

Wybierz własny motyw, na przykład osłonę albo kiełek. Naszkicuj trzy wersje z różnych materiałów. Zapisz cechę przydatną w każdej: giętkość, sztywność lub podatność na modelowanie.

Porównaj wygląd oraz możliwość połączenia części. Wybierz materiał i uzasadnij decyzję. Nie zakładaj, że miękki materiał oznacza tę samą emocję dla każdego.

Trzy wersje materiałowe

_____ _____ _____

Mój wybór: _____

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** uzasadnienie łączy właściwość materiału z konkretną formą; sam kolor nie zastępuje oceny wykonania.

Powierzchnia gładka i chropowata

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz wpływ bocznego światła na gładką i chropowatą powierzchnię.

Materiały: dwie podobne płytki masy szkolnej, tępe narzędzie i lampka ustawiana przez dorosłego.

Jedną płytkę wygładź, na drugiej wykonaj płytkie nierówności. Obejrzyj obie przy tym samym kierunku światła i z tej samej odległości.

Naszkicuj jasne oraz ciemne miejsca. Dopiero potem zmień kierunek światła. Nie utożsamiaj narysowanej faktury z rzeczywistą zmianą powierzchni próbki.

Powierzchnia gładka

Powierzchnia chropowata

Sprawdzam: pierwsze porównanie zachowuje podobne warunki; opisuję zaobserwowane cienie, nie z góry obiecany połysk.

_____

_____

_____

Co zmieniło światło?

_____

_____

_____

Pomnik a mała forma

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz małą formę z projektem oglądanym z większej odległości.

Materiały: ołówek, linijka i mały własny model.

Naszkicuj model na stole, a obok jego wyobrażone większe zastosowanie w przestrzeni. Zaznacz umowną postać odbiorcy, aby pokazać różnicę skali.

Wskaż drobny szczegół, który z daleka może zniknąć, oraz część wymagającą innego podparcia. To koncepcja plastyczna; nie jest projektem budowlanym ani instrukcją powiększania konstrukcji.

Mała forma	Koncepcja większej skali

Sprawdzam: rozróżniam zmianę rozmiaru i warunki prezentacji; nie obiecuję trwałości dużej formy na podstawie małego modelu.

Co wymagałoby przeprojektowania?

_____

_____

Rzeźba nietrwała

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz nietrwały układ i sposób zapisania jego zmian.

Materiały: lekkie papierowe elementy, podkładka, ołówek i aparat używany za zgodą nauczyciela.

Ułóż pracę, którą po zakończeniu zajęć rozłożysz. Przed działaniem *zaplanuj* dwa zdjęcia lub szkice: stanu początkowego i końcowego. Zapisz czas obserwacji.

Zmień układ w jeden ustalony sposób i udokumentuj różnicę. Potem zbierz materiały. Nie pozostawiaj elementów w przyrodzie ani w miejscu utrudniającym przejście.

Stan początkowy

Czas obserwacji: _____ min

Stan po zmianie

Czas obserwacji: _____ min

Sprawdzam: zapis pozwala porównać oba stany; dokumentacja nie jest tym samym co zachowana materialnie praca.

Co pozostało w zapisie? _____

Karta pracy 247

Bezpieczna pracownia

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: Data:

Cel: dobierzesz szkolne materiały i sposób pracy do zaplanowanej czynności.

Materiały: ołówek, instrukcje materiałów oraz lista propozycji omówiona z nauczycielem.

Wybierz trzy etapy własnego projektu. Przy każdym zapisz materiał, narzędzie i możliwy problem, na przykład ostry brzeg, niestabilne podparcie lub niewłaściwy klej.

Zaproponuj zmianę: tępe narzędzie, lżejszy element albo połączenie sprawdzone na skrawku. Przed wykonaniem uzgodnij wybór z nauczycielem, korzystając z instrukcji danego materiału.

Trzy etapy i moje zmiany

Etap	Materiał	Narzędzie	Możliwy problem	Zaproponowana zmiana

Etap	Materiał	Narzędzie	Możliwy problem	Zaproponowana zmiana

Etap	Materiał	Narzędzie	Możliwy problem	Zaproponowana zmiana

Sprawdzam: zmiana odpowiada konkretnemu problemowi; określenie szkolny nie zastępuje sprawdzenia przeznaczenia produktu.

Co uzgodnię przed pracą?

Karta pracy 248
Test połączenia

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa sposoby połączenia takich samych lekkich części.

Materiały: kartonowe skrawki, taśma i klej szkolny dobrany z nauczycielem.

Przygotuj dwie pary podobnych części. Jedną połącz taśmą, drugą klejem. Zachowaj podobną powierzchnię styku i odczekaj czas podany dla użytego kleju.

Sprawdź ostrożnym ruchem nad stołem, bez szarpania. Zapisz odklejenie, przesunięcie albo brak widocznej zmiany. Nie porównuj mokrego kleju z gotowym połączeniem taśmowym.

Połączenie taśmą

Połączenie klejem

Co zaobserwowałem?

_____

_____

_____

_____

Co zaobserwowałem?

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: opisuję obserwację w ustalonych warunkach; nie ogłaszam jednego sposobu najlepszym dla wszystkich materiałów.

Projekt podstawy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dopasujesz podstawę do niewielkiej formy i sposobu jej oglądania.

Materiały: własny lekki model, kartonik, ołówek i taśma.

Naszkicuj dwa warianty podstawy. Porównaj ich szerokość z miejscami podparcia modelu. Sprawdź, czy brzeg podstawy nie zasłania ważnej części formy.

Wykonaj papierową próbę i ustaw na płaskim stole. Oceń stanie bez podtrzymywania. Przenoszenie oraz trwałe mocowanie uzgodnij z nauczycielem, nie podnoś za cienki fragment.

Pierwsza podstawa

Druga podstawa

Sprawdzam: wybór uwzględnia podparcie i widoczność; dekoracyjny kolor nie naprawia niestabilnego ustawienia.

Którą podstawę wybieram i dlaczego?

Karta pracy 250

Dokumentacja rzeźby

Klasy 5–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz zapis pozwalający rozpoznać formę, materiał i wielkość rzeźby.

Materiały: własny model, linijka, ołówek i aparat używany za zgodą nauczyciela.

Wybierz widok ogólny, drugi bok oraz detal połączenia lub faktury. Wykonaj zdjęcia albo szkice na spokojnym tle. Nie obcinaj podstawy w widoku ogólnym.

Zmierz wysokość, szerokość i głębokość modelu. Zapisz jednostkę, materiały oraz roboczy tytuł. Nie umieszczaj osób w tle bez uzgodnienia.

Trzy widoki dokumentacyjne

Tytuł i materiały:

Wymiary z jednostką:

Sprawdzam: opis i obrazy dotyczą tej samej pracy; zbliżenie nie zastępuje zapisu całej formy.

Karta pracy 251

Fasada i jej rytm

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz rytm otworów na fasadzie.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Obejrzyj fotografię frontu budynku z powtarzającymi się otworami i widocznym odstępstwem. Naszkicuj obrys oraz rozmieszczenie okien i drzwi, pomijając drobne ozdoby.

Oznacz powtarzający się moduł i jedno odstępstwo. Zaprojektuj drugi wariant tej samej fasady, zmieniając tylko odstępy między otworami.

Fasada obserwowana	Mój wariant

Sprawdzam: wskazuję rzeczywiste powtórzenie i odstępstwo; rozróżniam rytm od samej obecności wielu okien.

Jak zmiana odstępów wpływa na fasadę?

_____

_____

_____

Karta pracy 252

Plan funkcjonalny pokoju

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozmieścisz trzy funkcje pokoju i połączysz je przejściem.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

1. Narysuj z góry prostokątny pokój z drzwiami i oknem. Zaplanuj miejsca nauki, odpoczynku oraz przechowywania. Wymyśl własne wymiary i zapisz jednostkę.
2. Dodaj obrysy mebli i strzałką prześledź drogę od drzwi do każdej strefy. Sprawdź także miejsce potrzebne do otwarcia drzwi.

Plan pokoju

Sprawdzam: przejście nie urywa się na meblu; meble mają wzajemnie zgodne proporcje.

Który element przesunę po sprawdzeniu drogi? _____

Wejście czytelne dla każdego

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz łatwiejsze do odnalezienia wejście.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Wymyśl budynek biblioteki. Naszkicuj dojście, drzwi i miejsce informacji. Uwzględnij osobę poruszającą się na wózku oraz osobę słabowidzącą.

Zaznacz ciągłą drogę bez stopni oraz czytelny znak wyróżniający wejście. Opisz jedną potrzebę, której nie rozstrzyga sam rysunek.

Wejście i dojście

Sprawdzam: wejście można odnaleźć; oznaczenie nie zastawia drogi. Szkic pomysłu nie potwierdza spełnienia wszystkich wymagań dostępności.

Co wymaga dalszego sprawdzenia?

Karta pracy 254

Dom z prostych brył

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz proste bryły w czytelną koncepcję domu.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Zestaw w szkicu trzy prostopadłościany o różnej wysokości. Przypisz im funkcje: wspólne spędzanie czasu, odpoczynek i wejście.

Narysuj drugi widok. Zaznacz połączenie części oraz główne wejście. Wyjaśnij, gdzie bryły się stykają, a gdzie pozostaje wolna przestrzeń.

Widok pierwszy

Widok drugi

Sprawdzam: oba widoki pokazują ten sam układ; nie dodaję pomieszczenia, do którego nie prowadzi żadne połączenie.

Która bryła wskazuje wejście? _____

Karta pracy 255

Rzut i elewacja

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz rzut poziomy z elewacją tego samego obiektu.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

1. Zaprojektuj prostą parterową pracownię. Na rzucie zaznacz jedno wejście i dwa okna w wybranej ścianie. Podpisz tę ścianę literą A.
2. Na rzucie zaznacz strzałką kierunek patrzenia na elewację.
3. Poniżej narysuj widok z zewnątrz ściany A. Zachowaj zgodne położenie otworów oraz wzajemne odległości; wysokości wymyśl osobno.

Rzut poziomy

Elewacja A

Sprawdzam: liczba i położenie otworów odpowiadają sobie; rzut nie jest widokiem dachu.

Jak sprawdziłem zgodność obu rysunków?

_____

_____

Przekrój wyjaśnia wnętrze

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz wnętrze budynku za pomocą przekroju.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

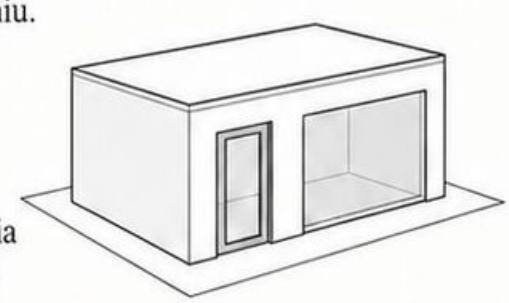

1. Narysuj z góry mały pawilon. Wybierz prostą linię pionowego przecięcia przechodzącą przez drzwi i główną przestrzeń. Oznacz kierunek patrzenia.
2. W drugim polu naszkicuj przekrój: podłogę, wysokość pomieszczenia i dach. Wyraźniej zaznacz elementy przecięte, delikatniej widoczne za nimi.

Plan i linia przecięcia

Przekrój

Sprawdzam: przekrój odpowiada wskazanemu miejscu; pokazuję wnętrze, a nie wyłącznie zewnętrzną ścianę.

Co przekrój wyjaśnia lepiej niż elewacja?

_____

_____

_____

Karta pracy 257

Światło dzienne w sali

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz zmienne warunki światła dziennego w sali.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Naszkicuj plan znanej sali z oknami i stołami. Podczas uzgodnionej obserwacji zaznacz miejsca jasne i zacienione oraz zapisz godzinę i pogodę.

Zaproponuj inne ustawienie miejsca do czytania. Uwzględnij widoczność tekstu i możliwe olśnienie. Nie patrz bezpośrednio w słońce.

Plan sali i obserwacje

Godzina: _____

Sprawdzam: opis dotyczy określonego czasu i pogody; nie zakładam jednakowego oświetlenia przez cały dzień.

_____

_____

_____

Co sprawdzę przy innej pogodzie?

_____

_____

_____

Karta pracy 258

Plac z miejscem spotkania

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pogodzisz miejsce spotkania z przechodzeniem przez plac.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Zaprojektuj niewielki plac między trzema uliczkami. Narysuj ich wloty oraz miejsce wspólnego siedzenia dla kilku osób.

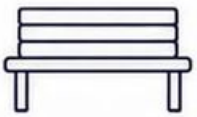

Wyznacz dwie drogi przejścia przez plac. Sprawdź, czy przechodnie nie muszą przeciskać się między siedzącymi. Dodaj rozpoznawalny punkt spotkania.

Plan placu

Sprawdzam: miejsce zatrzymania i ruch pieszy mają własną przestrzeń; punkt spotkania można wskazać prostym opisem.

Gdzie umówiłbym spotkanie i dlaczego?

_____

_____

_____

Karta pracy 259
Zieleń w przestrzeni

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przypiszesz zieleni konkretne zadania w przestrzeni.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Naszkicuj szkolny dziedziniec. Zaplanuj trzy różne miejsca zieleni: do odpoczynku, oddzielenia stref oraz wskazania wejścia.

Dodaj własną legendę i wyjaśnij wybór. Uwzględnij przyszły wzrost roślin; nie zasłaniaj wejścia ani potrzebnej widoczności na drodze.

Plan zieleni

Moja legenda

- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____

Sprawdzam: opisuję funkcję każdego miejsca; możliwość cienia zależy od wielkości roślin, pory dnia i roku.

Co trzeba sprawdzić przed wyborem roślin?

_____

_____

Karta pracy 260

Skala człowieka

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: użyjesz sylwetki człowieka jako odniesienia wielkości.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Wymyśl wejście do pawilonu. Narysuj obok sylwetkę umownej osoby o wysokości 170 cm. Przyjmij w szkicu 1 cm jako 50 cm.

Oblicz wysokość sylwetki na papierze. Zaznacz linię podłoża i zaprojektuj wejście w tej samej skali. Zapisz własną wysokość otworu.

Wejście i sylwetka

Moje obliczenia:

_____

_____

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** wszystkie wysokości przeliczam według tej samej zasady; jedna sylwetka nie reprezentuje potrzeb wszystkich użytkowników.

☐ Co zmieniłaby postać dziecka?

_____

_____

Karta pracy 261

Most i jego podparcie

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz rozmieszczenie podpór w trzech koncepcjach mostu.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Narysuj tę samą umowną rzekę w trzech małych szkicach. Zaplanuj różne położenia podpór i zaznacz część łączącą brzegi.

Oznacz przęsła pomiędzy kolejnymi podporami. Porównaj liczbę podpór w wodzie. Nie oceniaj nośności na podstawie samego wyglądu.

Trzy koncepcje mostu

Sprawdzam: podpory łączą się z podtrzymywaną częścią; rozróżniam podporę i przęsło. To porównanie form, nie projekt wykonawczy.

Który wariant pozostawia więcej wolnego nurtu?

Karta pracy 262

Łuk i belka

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz łuk od prostej belki nad otworem.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Na wybranych przez nauczyciela zdjęciach znajdź otwór zamknięty łukiem i otwór przykryty prostą belką. Naszkicuj oba z widocznymi podporami.
Podpisz kształt przekrycia i miejsca podparcia. Zaproponuj po jednym zastosowaniu jako motyw fasady, nie przeprowadzając próby obciążenia.

Łuk

Kształt przekrycia: _____

Miejsca podparcia: _____

Zastosowanie (motyw fasady): _____

Belka

Kształt przekrycia: _____

Miejsca podparcia: _____

Zastosowanie (motyw fasady): _____

Sprawdzam: porównuję przebieg elementu nad otworem; ozdobna linia namalowana na ścianie nie musi być rzeczywistym łukiem konstrukcyjnym.

Jaka różnica jest widoczna w sylwecie otworu?

_____

_____

Karta pracy 263

Kopuła i sklepienie

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz kopułę ze sklepieniem kolebkowym.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Kopuła jest rodzajem sklepienia nad przestrzenią o planie centralnym. Sklepienie kolebkowe przypomina wewnętrzną powierzchnię połowy walca.

Na fotografiach wskazanych przez nauczyciela poszukaj obu form. Naszkicuj ich wnętrza i prosty plan przestrzeni pod każdym przekryciem.

Kopuła: wnętrze i plan

Sklepienie kolebkowe: wnętrze i plan

☑ **Sprawdzam:** kształt planu odpowiada oglądanemu przykładowi; nie przeciwstawiam kopuły wszystkim sklepieniom, ponieważ sama do nich należy.

Jak przekrycie kieruje wzrok we wnętrzu?

_____

_____

_____

Karta pracy 264

Kolumna i filar

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz kształt kolumny i filaru na konkretnych przykładach.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Wybierz dwa zdjęcia podpór, podpisane przez muzeum lub autora opracowania jako kolumna i filar. Naszkicuj widok oraz przekrój każdej podpory.

Zwróć uwagę na trzon, zakończenie i połączenie z podłożem. Nie rozpoznawaj elementu wyłącznie po obecności dekoracji.

Kolumna

Widok:

Przekrój:

Filar

Widok:

Przekrój:

Sprawdzam: powołuję się na konkretny opis i cechy przykładu; kolumny mogą mieć także trzony wieloboczne.

Która cecha pomaga porównać te przykłady?

_____

Karta pracy 265

Zabytek i nowa funkcja

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz nową funkcję z poszanowaniem wartości dawnego budynku.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

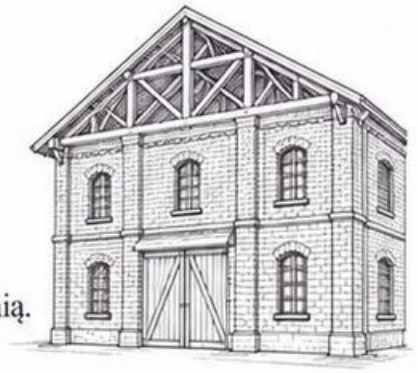

Wymyśl dawny magazyn z ceglaną fasadą i dużą drewnianą konstrukcją dachu. Zaproponuj nową funkcję dostępną dla lokalnej społeczności.

W szkicu zachowaj dwa charakterystyczne elementy. Zaznacz nową część inną linią. Wyjaśnij, dlaczego wybrana funkcja pasuje do istniejącej przestrzeni.

Budynek po zmianie

Zachowane elementy:

1. _____
2. _____

Sprawdzam: nowa funkcja nie wymaga usunięcia wskazanych wartości; rzeczywista adaptacja wymaga rozpoznania zabytku i odpowiednich uzgodnień.

Co trzeba poznać przed przebudową?

_____

_____

_____

Karta pracy 266
Detal architektoniczny

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz detal architektoniczny z całym budynkiem.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Na fotografii wybranego budynku znajdź niewielki element: klamkę, fragment obramienia albo połączenie materiałów. Zaznacz jego miejsce na ogólnym szkicu.

Obok narysuj powiększenie. Zapisz widoczny materiał, kształt i funkcję, jeśli można ją ustalić. Oddziel obserwację od przypuszczenia.

Budynek i położenie detalu	Powiększenie detalu

☑ **Sprawdzam:** powiększenie przedstawia dokładnie zaznaczone miejsce; nie dopisuję wieku ani materiału wyłącznie na podstawie koloru zdjęcia.

Co wymagałoby sprawdzenia w opisie obiektu?

_____

_____

_____

Karta pracy 267

Makieta z recyklingu

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

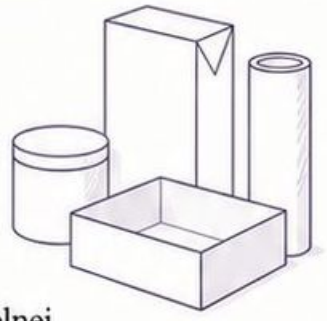

Cel: wykonasz makietę z czytelną zasadą wielkości.

Materiały: czyste opakowania, podkładka, ołówek, linijka, nożyczki szkolne, taśma i odpowiedni klej.

Z czystych opakowań wybierz części do niewielkiej makiety pawilonu. Ustal, jaka rzeczywista długość odpowiada jednemu centymetrowi modelu.

Zaplanuj podstawę, wejście i sąsiedztwo. Przelicz jeden wymiar. Buduj na oddzielnej podkładce, używając nożyczek szkolnych, taśmy i dobranego kleju.

Szkic makiety

Zasada skali i obliczenie:

Sprawdzam: opakowanie jest materiałem, nie gotową skalą; wielkość wejścia odpowiada przyjętej zasadzie. Który element muszę skrócić lub zmniejszyć?

Karta pracy 268

Projekt pawilonu

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz mały pawilon z określonym przeznaczeniem.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

1. Wybierz funkcję: punkt wymiany książek albo miejsce odpoczynku. Zapisz, kto korzysta z pawilonu i co powinno zmieścić się wewnątrz.
2. Narysuj rzut i widok bryły. Zaznacz wejście, osłonę przed deszczem oraz sposób wpuszczenia światła. Połącz te elementy z wybraną funkcją.

Rzut

Widok pawilonu

Sprawdzam: wejście prowadzi do miejsca użytkowania; dach i otwory są spójne w obu przedstawieniach. Który element najlepiej wspiera funkcję?

_____

_____

Mała architektura

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: ..... Data: .....

Cel: ocenisz pomysł ławki z punktu widzenia użytkownika.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Naszkicuj ławkę do szkolnego ogrodu. Określ użytkowników oraz sposób siedzenia. Pokaż widok z boku i z przodu. Zaznacz podparcie, oparcie oraz przestrzeń obok dla osoby, która pozostaje na wózku.
Opisz wybór materiału bez obiecywania sprawdzonej wytrzymałości.

Widok z boku

Widok z przodu

Sprawdzam: ławka ma czytelne podparcie; nie zajmuje całej drogi. Szkic wymaga sprawdzenia wymiarów i konstrukcji przed wykonaniem.

Co sprawdziłbym w modelu lub prototypie?

.....

.....

.....

.....

Przestrzeń bez barier

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wskażesz konkretną barierę i zaproponujesz zmianę.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Wymyśl trasę od bramy szkoły do sali wystawowej. Zaznacz trzy możliwe utrudnienia, na przykład stopień, zastawione przejście albo nieczytelne oznaczenie.
Przy każdym zaproponuj zmianę. Rozpatrz zarówno poruszanie się, jak i odnajdywanie drogi.
Nie wykonuj ćwiczeń z zasłoniętymi oczami.

Trasa i trzy zmiany

1	Utrudnienie:	Proponowana zmiana:
2	Utrudnienie:	Proponowana zmiana:
3	Utrudnienie:	Proponowana zmiana:

Sprawdzam:

- ☐ każda propozycja odpowiada zaznaczonemu utrudnieniu; usunięcie jednej bariery nie dowodzi dostępności całej trasy.
- ☐ Czy po zmianie powstała nowa przeszkoda?

Karta pracy 271

Akustyka jako doświadczenie

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: porównasz słyszalne wybrzmiewanie dźwięku w dwóch miejscach.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Z nauczycielem wybierz dwa spokojne pomieszczenia: jedno z wieloma twardymi powierzchniami, drugie z większą ilością miękkich materiałów.

W każdym wypowiedz to samo krótkie zdanie zwykłym głosem z podobnej odległości od słuchacza. Opisz zrozumiałość i wybrzmiewanie, bez krzyczenia.

Miejsce pierwsze

Miejsce drugie

Sprawdzam: zapisuję warunki i rzeczywiste wrażenie; pochłanianie dźwięku we wnętrzu nie oznacza pełnego odizolowania od hałasu z zewnątrz.

Co oprócz materiałów mogło wpłynąć na wynik?

Przestrzeń wystawy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozmieścisz prace tak, aby można je było oglądać.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Zaplanuj wystawę czterech prac w wymyślonej sali. Narysuj wejście, ściany i obrysy miejsc prezentacji; nadaj pracom własne numery.

Strzałką prześledź drogę zwiedzającego. Zaznacz miejsca zatrzymania oraz czytania podpisów. Sprawdź, czy oglądający jedną pracę nie zasłania całego przejścia.

Plan wystawy

Moja legenda

- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____

Sprawdzam: każdą pracę można obejrzeć; sposób ekspozycji uwzględnia różne wysokości patrzenia.

Które miejsce wymaga większej przestrzeni? _____

Karta pracy 273

Osiedle z usługami

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz mieszkania z potrzebnymi usługami i drogami pieszymi.
Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

1. Zaprojektuj fragment osiedla z domami, sklepem spożywczym, szkołą i miejscem wypoczynku. Wybierz rozmieszczenie, zanim dodasz dekorację.

2. Narysuj ciągłe drogi piesze od mieszkań do usług. Zaznacz przejścia przez jezdnię i porównaj dwie możliwe trasy do szkoły.

domy (mieszkania)

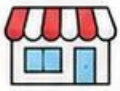
sklep spożywczy

szkoła

miejsce wypoczynku

Plan osiedla

☐ **Sprawdzam:** usługi są połączone z mieszkaniami; najkrótsza kreska nie musi oznaczać najlepszego rzeczywistego dojścia.

Którą trasę wybieram i z jakiego powodu?

_____

_____

_____

Karta pracy 274

Stare i nowe w mieście

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa sposoby dodania nowego budynku do istniejącego otoczenia.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

Naszkicuj fragment ulicy z trzema niskimi domami. W wolnym miejscu zaprojektuj dwa różne warianty nowej zabudowy.

W pierwszym zachowaj podobną wysokość i rytm otworów. W drugim zmień jeden z tych elementów. Porównaj wpływ obu propozycji na ulicę.

Wariant pierwszy

Wariant drugi

Sprawdzam: ocena odnosi się do skali i konkretnej cechy; podobieństwo stylu nie jest jedynym sposobem nawiązania do otoczenia.

Który wariant wybieram i dlaczego?

Karta pracy 275

Ocena własnego projektu

Klasy 6–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz projekt po sprawdzeniu jego działania.

Materiały: ołówek, linijka; fotografie lub materiały wskazane w zadaniu.

1. Wybierz swój plan pokoju, pawilonu albo placu. Wskaż funkcję, dojście, warunki światła oraz jedno miejsce zatrzymania użytkownika.

2. Prześledź działanie projektu krok po kroku. Wybierz jeden problem i narysuj poprawiony fragment. Opisz skutek zmiany, nie tylko jej wygląd.

Fragment przed poprawą	Fragment po poprawie

Sprawdzam: zmiana odpowiada rozpoznanej potrzebie; zapisuję także pytanie, którego nie da się rozstrzygnąć na podstawie samego szkicu.

Co sprawdzę w następnym etapie?

Opis bez interpretacji

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz pięć sprawdzalnych obserwacji bez przypisywania autorowi intencji.

Materiały: ołówek; reprodukcja wybrana przez nauczyciela.

Obejrzyj całość i szczegóły. Opisz pięć widocznych elementów, na przykład położenie postaci, kierunek linii lub różnicę jasności. Wskaż ich miejsce.

Usuń zdania mówiące, co autor na pewno czuł lub chciał. Zastąp je opisem obrazu. Zachowaj osobno pytanie, którego sam wygląd nie rozstrzyga.

Pięć obserwacji

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Pytanie do sprawdzenia:

_____

Sprawdzam: druga osoba potrafi odnaleźć opisane elementy; przypuszczenie nie występuje jako widoczny fakt.

Które zdanie wymagało zmiany? _____

Interpretacja z dowodem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzasadnisz jedną interpretację trzema konkretnymi szczegółami obrazu.
Materiały: ołówek; reprodukcja i jej podpis źródłowy.

Zapisz możliwe odczytanie pracy. Wybierz trzy szczegóły, które je wspierają. Każdy opisz tak, aby można było odnaleźć go w obrazie.

Wyjaśnij związek każdego szczegółu z proponowanym odczytaniem. Rozważ inną możliwą interpretację. Nie zastępuj argumentu stwierdzeniem, że wszystkim obraz musi kojarzyć się jednakowo.

Moja interpretacja

Trzy szczegóły i ich znaczenie

	Szczegół (co widać na obrazie?)	**Znaczenie** (jak wspiera interpretację?)
1.		
2.		
3.		

Inna możliwość:

Sprawdzam: argument łączy obserwację z wnioskiem; zaznaczam, co pozostaje interpretacją, a nie potwierdzoną intencją autora.

Który szczegół jest najmocniejszym argumentem? _____

Temat i motyw

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz ogólny temat pracy od powracającego lub charakterystycznego motywu.

Materiały: ołówek; reprodukcja wskazana przez nauczyciela.

Najpierw opisz, czego dotyczy przedstawienie, na przykład codziennej pracy. Następnie wskaż konkretny motyw, taki jak dłonie, narzędzie lub otwarte okno.

Naszkicuj wybrany fragment i wyjaśnij jego związek z tematem. Sprawdź podpis muzealny, jeśli rozpoznanie sceny wymaga wiedzy. Ten sam motyw może występować w różnych tematach.

Temat i uzasadnienie

Wybrany motyw

Źródło rozpoznania:

Sprawdzam: nie nazywam tematu wyłącznie pojedynczym przedmiotem; wskazuję widoczne podstawy obu określeń.

Co pozostaje niepewne?

Portret czy autoportret

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz, czy portret przedstawia autora, korzystając z dokumentacji.

Materiały: ołówek; dwa portrety z *muzealnymi kartami obiektów.*

W każdej karcie odszukaj nazwisko autora i tożsamość przedstawionej osoby. Dopiero porównanie tych danych pozwala rozpoznać autoportret; samo spojrzenie w stronę widza nie wystarcza.

Porównaj funkcję obu przedstawień, korzystając z opisu muzeum. Oddziel udokumentowaną informację od własnego odczytania stroju, pozy lub gestu. Zapisz adresy źródeł.

Portret A

Portret B

Porównanie funkcji:

Sprawdzam: tożsamość opieram na dokumentacji; wizualny szczegół wspiera analizę, ale nie zastępuje ustalenia autorstwa.

Który zapis potwierdza rozpoznanie? _____

Pejzaż z punktem widzenia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz położenie obserwatora, plany i obszar skupiający uwagę w pejzażu.

Materiały: ołówek; reprodukcja pejzażu przygotowana przez nauczyciela.

Naszkicuj uproszczony układ krajobrazu. Zaznacz pierwszy plan, dalsze obszary i horyzont, jeśli są rozpoznawalne. Wskaż, co sugeruje wysokość punktu patrzenia.

Oznacz miejsce przyciągające wzrok i podaj widoczną przyczynę, na przykład kontrast lub kierunek linii. Nie wymuszaj trzech planów, jeśli obraz nie pokazuje takiego podziału.

Schemat pejzażu

Dowody przestrzeni i skupienia uwagi:

_____

_____

Sprawdzam: odróżniam ślad widoczny w obrazie od przypuszczenia o rzeczywistym miejscu pracy artysty.

Który element prowadzi moje spojrzenie? _____

Martwa natura i wybór rzeczy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz dobór przedmiotów z kompozycją martwej natury.

Materiały: ołówek; reprodukcja martwej natury i opis muzealny.

Wybierz trzy przedstawione rzeczy. Zapisz ich położenie, wielkość względem siebie oraz sposób nakładania. Zwróć uwagę na puste miejsca między nimi.

Zaproponuj jedną możliwą relację między przedmiotami i poprzyj ją szczegółem. Symboliczne znaczenie sprawdź w źródle; owoc lub czaszka nie mają jednego sensu w każdym obrazie.

Trzy rzeczy i ich relacje	Możliwe odczytanie

Źródło kontekstu:

Sprawdzam: opis układu jest sprawdzalny; kontekstowe znaczenie nie zostaje przedstawione jako automatyczna reguła.

Co zmieniłoby usunięcie jednego przedmiotu? _____

Scena rodzajowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz widoczną czynność od hipotezy o sytuacji codziennej.

Materiały: ołówek; reprodukcja sceny rodzajowej oraz podpis.

Wskaż dwie czynności postaci i przedmioty, które pomagają je rozpoznać. Zapisz to, co rzeczywiście widać, na przykład ułożenie rąk lub narzędzia.

Obok zaproponuj możliwy kontekst wydarzenia. Sprawdź go w opisie muzealnym. Nie rozpoznawaj zawodu, statusu ani emocji wyłącznie na podstawie pojedynczego gestu lub stroju.

Dwie obserwowane czynności

Hipoteza o sytuacji

Co potwierdza źródło:

Sprawdzam: oznaczam różnicę między opisem, przypuszczeniem i udokumentowaną informacją.

Który szczegół wymagał kontekstu? _____

Scena historyczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: oddzielisz przedstawione wydarzenie od decyzji kompozycyjnych malarza.

Materiały: ołówek; obraz historyczny z kartą muzealną i źródłem o wydarzeniu.

Zapisz datę powstania obrazu oraz datę przedstawionego wydarzenia. Odszukaj potwierdzenie w źródłach, zamiast zakładać, że artysta był świadkiem sceny.

Wybierz dwa zabiegi kierujące uwagą, na przykład skalę postaci i światło. Wyjaśnij ich rolę. Obraz jest świadectwem przedstawiania historii, nie automatycznie fotograficznym zapisem wydarzenia.

Daty i źródła

Dwie decyzje kompozycyjne

Sprawdzam: nie mylę czasu namalowania z czasem wydarzenia; uzasadniam analizę widocznymi szczegółami.

Czego obraz sam nie potwierdza? _____

Abstrakcja geometryczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przeanalizujesz relacje kształtów, barw i powtórzeń w abstrakcji geometrycznej.

Materiały: ołówek; reprodukcja wskazana przez nauczyciela.

Wybierz trzy rodzaje kształtów lub kierunków. Zaznacz ich miejsca w uproszczonym schemacie. Opisz jedną relację wielkości, położenia albo barwy.

Wskaż powtórzenie i odstępstwo, jeśli występują. Nie musisz dopisywać historii o ukrytych postaciach. Rozróżnij własne skojarzenie od formalnego opisu układu.

Schemat relacji

Powtórzenie i zmiana:

Sprawdzam: analiza odnosi się do widocznych cech, a nie wymaga rozpoznania realnych przedmiotów.

Która relacja organizuje całość? _____

Abstrakcja organiczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz krzywizny i relacje form w abstrakcji organicznej.

Materiały: ołówek; reprodukcja wybrana przez nauczyciela.

Wyszukaj trzy nieregularne kształty lub płynne linie. Naszkicuj ich uproszczony przebieg. Oznacz miejsca zbliżenia, nakładania albo przerwy między formami.

Wyjaśnij, jak te relacje wpływają na kierunek patrzenia. Podobieństwo do liścia czy organizmu zapisz jako skojarzenie, jeśli tytuł lub źródło go nie potwierdza.

Mapa krzywizn i relacji

Opis widocznych napięć: _____

_____

Sprawdzam: uzasadniam opis konkretnymi miejscami; organiczny charakter nie oznacza obowiązkowo przedstawienia rozpoznawalnej rośliny.

Gdzie układ wydaje się najbardziej skupiony? _____

Kompozycja dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zredukujesz kompozycję do głównych mas i miejsc skupienia uwagi.

Materiały: ołówek; reprodukcja całego dzieła.

Naszkicuj obrys obrazu, zachowując proporcje. Zamiast szczegółów zaznacz główne grupy form i większe puste obszary. Porównaj ich położenie oraz wielkość.

Wskaż pierwszy i drugi obszar przyciągający wzrok. Podaj przyczynę widoczną w obrazie, na przykład kontrast. Nie utożsamiaj środka geometrycznego z obowiązkowym centrum uwagi.

Schemat głównych mas

Pierwszy i drugi obszar uwagi:

_____

_____

Sprawdzam: uproszczenie zachowuje ważne relacje; hierarchię uzasadniam konkretną cechą, a nie samym numerem.

Który szczegół mogę pominąć w schemacie? _____

Kolor dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odtworzysz roboczą paletę dzieła i wyjaśnisz rolę jednego kontrastu.

Materiały: kredki; możliwie wierna barwna reprodukcja i jej dane.

Wybierz pięć ważnych kolorów. Przygotuj próbki i zaznacz, gdzie występują, Porównuj także jasność oraz nasycenie, nie tylko nazwy barw.

Wskaż sąsiedztwo dwóch plam, które przyciąga uwagę. Wyjaśnij efekt. Zapisz, że próbki pochodzą z reprodukcji; ekran lub wydruk może zmieniać wygląd oryginalnych kolorów.

Pięć próbek i miejsca

Kontrast oraz jego rola:

Sprawdzam: paleta opisuje analizowany obraz; nie wyciągam pewnych wniosków o pigmentach z samej fotografii.

Którą próbkę najtrudniej było dobrać? _____

Światło dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz rozkład jasności z objętością i skupieniem uwagi w dziele.

Materiały: ołówek; reprodukcja ze światłocieniem.

Odszukaj najjaśniejsze i najciemniejsze obszary. Naszkicuj ich położenie. Sprawdź, czy cienie pozwalają rozpoznać kierunek światła i bryłę przedstawionych rzeczy.

Opisz jeden fragment, w którym jasność kieruje uwagą. Jeśli źródło światła jest niepewne lub umowne, zaznacz ograniczenie. Nie zakładaj jednej lampy w każdym obrazie.

Mapa jasności

Objętość i uwaga:

Sprawdzam: odróżniam widoczne plamy od domysłu o oświetleniu; wyjaśnienie odpowiada analizowanemu fragmentowi.

Czego nie można ustalić o źródle światła?

Faktura dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz fakturę materiału od faktury przedstawionej w obrazie.

Materiały: ołówek; całość i powiększenie dzieła oraz opis techniki.

Wybierz fragment pokazujący na przykład tkaninę lub drewno. Opisz, jak linie i plamy sugerują jego powierzchnię. Obok sprawdź materiał rzeczywistej pracy.

Porównaj obraz z muzealnym zbliżeniem lub opisem. Fotografia nie pozwala dotknąć powierzchni. Jeśli nie widać grubości farby, zaznacz brak danych zamiast dopisywać relief.

Faktura przedstawiona

Powierzchnia rzeczywistego dzieła

Źródło danych: _____

Sprawdzam: nie przenoszę cechy namalowanej rzeczy automatycznie na materiał obrazu.

Którą cechę trzeba sprawdzić przy oryginale? _____

Perspektywa dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz widoczne sposoby budowania lub spłaszczania przestrzeni.

Materiały: ołówek; reprodukcja dzieła wskazana przez nauczyciela.

Poszukaj nakładania form, różnic wielkości i kierunków krawędzi. Zaznacz wybrane ślady w schemacie. Przedłużaj linie tylko wtedy, gdy wspiera je przedstawienie.

Zapisz, czy da się wskazać spójny punkt zbiegu. Brak takiego punktu nie oznacza błędu. Obraz może stosować inną konwencję albo świadomie podkreślać płaskość.

Schemat śladów przestrzeni

Rozpoznana konwencja i dowody:

Sprawdzam: wniosek wynika z konkretnych relacji; nie wymuszam perspektywy linearnej w każdym dziele.

Który ślad jest najbardziej przekonujący? _____

Symbol z kontekstem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz możliwe znaczenie symbolu w określonym dziele i kontekście.

Materiały: ołówek; reprodukcja oraz źródło wskazane przez nauczyciela.

Wybierz jeden motyw, którego znaczenie wymaga wyjaśnienia. Opisz jego wygląd i miejsce. Odszukaj w źródle informację dotyczącą tego dzieła, czasu lub tradycji.

Zapisz interpretację i zakres jej zastosowania. Oddziel ogólne skojarzenie od udokumentowanego odczytania. Nie przypisuj temu samemu znakowi jednego znaczenia we wszystkich kulturach i epokach.

Motyw i miejsce

Znaczenie w tym kontekście

Źródło i zakres:

Sprawdzam: źródło dotyczy właściwego kontekstu; wskazuję, czego nie da się z niego uogólnić.

Jakiej informacji nadal brakuje? _____

Funkcja obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz format, materiał i udokumentowany sposób użycia obrazu.

Materiały: ołówek; reprodukcja, wymiary i muzealny opis funkcji.

Zapisz format oraz materiał dzieła. Sprawdź, czy pierwotnie służyło na przykład prywatnej pamięci, publicznej prezentacji lub praktyce religijnej. Korzystaj z dokumentacji.

Wskaż cechę widoczną w pracy, która pasuje do opisanej funkcji. Oddziel pierwotne użycie od dzisiejszej ekspozycji muzealnej. Sama duża skala nie dowodzi jednej funkcji.

Dane i udokumentowane użycie

Cecha wspierająca funkcję

Dzisiejsza prezentacja:

Sprawdzam: wniosek łączy źródło z obserwacją; nie zastępuję danych domysłem opartym wyłącznie na wyglądzie.

Co zmieniło przeniesienie do muzeum? _____

Dwa dzieła ten sam temat

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa dzieła o tym samym temacie według trzech kryteriów.

Materiały: ołówek; dwie reprodukcje i ich karty muzealne.

Zapisz dane prac i potwierdź wspólny temat. Porównaj kompozycję, kolor oraz sposób przedstawienia postaci lub przedmiotów. W każdej rubryce podaj konkretny szczegół.

Na podstawie porównania zaproponuj różnicę w odczytaniu. Nie zakładaj identycznego przesłania tylko dlatego, że temat jest wspólny. Zaznacz własną interpretację.

	Dzieło A	Dzieło B
Kompozycja		
Kolor		
Sposób przedstawienia		

Wniosek z porównania:

Sprawdzam: oba dzieła oceniam według tych samych kryteriów; różnicę znaczenia wspierają obserwacje.

Która różnica jest najważniejsza? _____

Dwa dzieła różne techniki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyjaśnisz związek techniki z widocznym efektem w dwóch dziełach.

Materiały: ołówek; dwie prace wykonane różnymi technikami i ich opisy.

Z kart muzealnych wypisz materiały i techniki. Wybierz po jednym efekcie powierzchni lub linii. Opisz go, wskazując miejsce w każdej pracy.

Wyjaśnij możliwy związek efektu z procesem wykonania. Nie przypisuj każdej różnicy samej technice; znaczenie mają także narzędzia, podłoże i decyzje autora.

Dzieło A: technika i efekt

Dzieło B: technika i efekt

Porównanie procesu:

Sprawdzam: nazwy technik pochodzą ze źródła; wyjaśnienie odnosi się do widocznych cech, nie tylko etykiety.

Co wymaga dodatkowego sprawdzenia? _____

Argument w trzech zdaniach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz argument składający się z tezy, dowodu i wniosku.

Materiały: ołówek; analizowana reprodukcja oraz wcześniejsze notatki.

W pierwszym zdaniu zaproponuj odczytanie konkretnego aspektu pracy. W drugim przywołaj dokładny szczegół i wyjaśnij, jak wspiera tezę. Unikaj samej oceny podoba mi się.

W trzecim zdaniu sformułuj wniosek wynikający z argumentu. Przeczytaj całość: czy wskazany szczegół uzasadnia właśnie tę tezę, czy tylko opisuje dowolną część obrazu?

Teza

Dowód i jego związek z tezą

Wniosek

Sprawdzam: trzy zdania tworzą logiczny ciąg; wniosek nie dodaje nowej informacji bez uzasadnienia.

Które połączenie poprawię? _____

Karta danych dzieła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sporządzisz kartę danych jednego dzieła na podstawie wiarygodnej dokumentacji.

Materiały: ołówek; muzealna karta obiektu lub katalog kolekcji.

Odszukaj autora, tytuł, datę, technikę oraz kolekcję. Zachowaj oznaczenia niepewności, takie jak *około* lub *autor nieznany*, jeśli występują w źródle.

Zapisz adres strony albo dane katalogu i datę dostępu. Jeśli informacje się różnią, odnotuj rozbieżność. Nie uzupełniaj brakującej daty na podstawie samego stylu reprodukcji.

Autor:

Tytuł:

Data:

Technika:

Kolekcja:

Źródło i data dostępu:

Sprawdzam: każdy zapis można sprawdzić; niepewność w dokumentacji nie zamienia się w pozornie dokładny fakt.

Która informacja była niepełna? _____

Pytanie do obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sformułujesz dwa pytania o obraz możliwe do zbadania.

Materiały: ołówek; reprodukcja i jej podpis źródłowy.

Wybierz szczegół budzący wątpliwość. Ułóż pytanie o jego wygląd oraz pytanie o kontekst. Unikaj pytania zakładającego z góry niepotwierdzoną intencję autora.

Przy każdym wskaż potrzebny dowód: powiększenie, opis muzealny, dokument lub porównanie. Zapisz, gdzie go poszukasz i po czym rozpoznasz, czy odpowiada na pytanie.

Pytanie o wygląd	Potrzebny dowód i miejsce poszukiwania

Pytanie o kontekst	Potrzebny dowód i miejsce poszukiwania

Sprawdzam: pytania mają określony przedmiot i możliwy sposób sprawdzenia; nie wymagają zgadywania cudzych myśli.

Od którego pytania zacznę? _____

Oryginał i reprodukcja

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: określisz ograniczenia analizy na podstawie reprodukcji.

Materiały: ołówek; reprodukcja i dokumentacja wymiarów oraz materiału oryginału.

Zapisz, co możesz opisać z udostępnionego obrazu: układ, motywy lub widoczne kontrasty. Osobno wymień trzy cechy wymagające innych danych, na przykład skalę i fakturę.

Porównaj wymiary oryginału z formatem reprodukcji. Nie udawaj bezpośredniego oglądu. Wskaż, które pytanie rozstrzyga dokumentacja, a które wymaga wizyty lub lepszego zdjęcia.

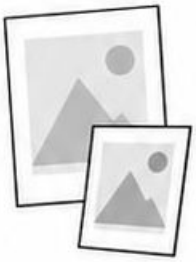

Co widzę w reprodukcji

Trzy ograniczenia

1. _____
2. _____
3. _____

Jak sprawdzę brakujące dane:

Sprawdzam: nie mylę powierzchni wydruku z powierzchnią dzieła; wskazuję granice własnego opisu.

Który wniosek muszę osłabić? _____

Błąd w opisie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz trzy zdania niezgodne z udostępnionym obrazem lub jego dokumentacją.

Materiały: ołówek; reprodukcja, karta obiektu i trzy błędne zdania przygotowane przez nauczyciela.

Przeczytaj każde zdanie i zaznacz fragment wymagający zmiany. Sprawdź go w obrazie albo karcie obiektu. Nie uznawaj odmiennej uzasadnionej interpretacji automatycznie za błąd.

Zapisz poprawioną wersję oraz dowód. Przy każdym rozstrzygnij, czy problem dotyczył opisu widocznej cechy, danych dokumentalnych czy nieuprawnionego uogólnienia.

Zdanie 1: poprawka i dowód

Zdanie 2: poprawka i dowód

Zdanie 3: poprawka i dowód

Sprawdzam: każda poprawka odpowiada wskazanemu błędowi; nie wymieniam jednego domysłu na drugi.

Który dowód rozstrzygnął sprawę? _____

Recenzja krótkiej analizy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ocenisz krótką analizę i zaproponujesz konkretną poprawę argumentu.

Materiały: ołówek; reprodukcja i krótka analiza przygotowana przez nauczyciela.

W analizie odnajdź zdanie oparte na szczególe, uogólnienie oraz ewentualny błąd. Każdy wybór uzasadnij obrazem lub dokumentacją; nie musisz znaleźć błędu za wszelką cenę.

Zaproponuj zmianę jednego zdania. Zachowaj sens uzasadnionej interpretacji, dodając brakujący dowód albo ograniczenie. Oddziel jakość argumentu od tego, czy zgadzasz się z oceną autora.

Szczegół i dowód

Uogólnienie do sprawdzenia

Proponowana korekta

Sprawdzam: uwaga wskazuje konkretne miejsce oraz sposób poprawy; nie ogranicza się do oceny dobre lub złe. _____

Co poprawka wnosi do analizy? _____

Karta pracy 301
Zabytek w mojej okolicy

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: udokumentujesz lokalny obiekt i wyjaśnisz jego znaczenie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz obiekt opisany przez muzeum, gminę lub Narodowy Instytut Dziedzictwa. Zapisz nazwę, położenie, dawną funkcję oraz źródło tych danych.

Naszkicuj charakterystyczną cechę. Wyjaśnij, co warto zachować i dlaczego. Obserwację terenową wykonuj tylko w uzgodnionym, dostępnym miejscu; można pracować ze zdjęcia.

Dane i źródło	Cecha oraz znaczenie
1. Nazwa obiektu: _____ _____ **2.** Położenie: _____ _____ **3.** Dawna funkcja: _____ _____ **4.** Źródło danych: _____ _____	

☐ **Sprawdzam:** sam dawny wygląd nie potwierdza daty ani statusu ochrony; odróżniam informacje źródłową od własnej oceny.

Jaką informację muszę jeszcze sprawdzić?

_____

_____

Karta pracy 302

Mapa miejsc kultury

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz mapę trzech miejsc kultury z informacją o dojściu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz bibliotekę, muzeum i inne miejsce kultury w jednej miejscowości. Sprawdź ich położenie na oficjalnych stronach lub mapie udostępnionej przez nauczyciela.

Zaznacz trzy punkty i trasę między nimi. Dodaj własną legendę. Zapisz, gdzie sprawdzisz aktualne godziny oraz dostępność wejścia. Mapa może być schematyczna.

Mapa trzech miejsc

Legenda i informacje do sprawdzenia

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

☑ **Sprawdzam:** punkty odpowiadają opisanym miejscom; schemat bez skali nie pozwala obliczać odległości linijką.

Które dojście wymaga dokładniejszego rozpoznania?

_____

_____

_____

Muzeum a galeria

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz zadania dwóch konkretnych instytucji.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Przeczytaj opisy działalności muzeum i galerii wskazane przez nauczyciela. Dla każdej wypisz sposób gromadzenia, badania, prezentowania lub udostępniania sztuki.

Wskaż wspólną funkcję i jedną różnicę potwierdzoną opisem. Nie zakładaj, że każda galeria sprzedaje prace albo że muzeum pokazuje wyłącznie dawne przedmioty.

Muzeum

Galeria

Wspólna funkcja i różnica

Sprawdzam: porównuję konkretne instytucje na podstawie źródeł; sama nazwa nie wyjaśnia wszystkich działań.

O co zapytałbym pracownika instytucji?

_____

_____

_____

Karta pracy 304
Etykieta muzealna

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: napiszesz etykietę obiektu z potwierdzonymi danymi.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

1. Wybierz przedmiot z udostępnioną kartą muzealną. Odszukaj nazwę, autora lub wytwórcę, datę oraz materiał. Zachowaj zapis nieznany albo około, jeśli występuje.
2. Ułóż krótki podpis i jedno zdanie wyjaśniające funkcję. Osobno zapisz hipotezę wymagającą sprawdzenia. Nie dodawaj jej do etykiety jako pewnego faktu.

Moja etykieta

Hipoteza i sposób sprawdzenia

_____

_____

_____

Źródło danych: _____

Sprawdzam: podpis dotyczy konkretnego przedmiotu; brak danych pozostaje widoczny, a interpretacja nie udaje informacji z katalogu.

Co skrócę, zachowując potrzebne informacje?

_____

_____

Karta pracy 305

Trasa małej wystawy

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz trasę wystawy czterech prac według wybranej idei.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz cztery własne prace lub reprodukcje udostępnione przez nauczyciela. Zapisz ich robocze oznaczenia. Określ wspólną ideę, na przykład przemianę motywu.

Rozmieść cztery stanowiska na planie sali i zaznacz kolejność oglądania. Uzasadnij przejście między każdą parą sąsiadujących prac, zamiast układać je przypadkowo.

Plan i kolejność

Idea oraz trzy związki między pracami

1. _____
2. _____
3. _____

Sprawdzam: wszystkie prace uczestniczą w opowieści; droga oglądania nie zastawia wejścia ani potrzebnego przejścia.

Które przejście jest najsłabiej uzasadnione?

_____

Karta pracy 306

Kolekcja z zasadą

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz pięć przedmiotów według jasnej zasady kolekcji.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Zaproponuj kolekcję bezpiecznych przedmiotów codziennych, na przykład opakowań lub własnych rysunków. Ustal jedno kryterium, które można sprawdzić w każdym elemencie.

Wpisz pięć propozycji i uzasadnij ich przynależność. Dodaj przykład rzeczy odrzuconej oraz powód. Korzystaj z własnych przedmiotów lub fotografii, bez zbierania znalezisk.

Zasada kolekcji

Pięć przedmiotów i uzasadnienia

1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Przedmiot odrzucony:

- ☐ **Sprawdzam:** kryterium działa dla wszystkich pięciu pozycji; nie zmieniam go po to, aby przyjąć dowolny przedmiot.
- ☐ Czy zasada jest zrozumiała dla innej osoby?

Karta pracy 307

Przedmiot codzienny jako świadectwo

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: oddzielisz cechy przedmiotu od przypuszczeń o jego użyciu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

1. Obejrzyj udostępniony przedmiot codzienny lub jego dokumentację. Zapisz materiał, kształt i ślady zużycia, które rzeczywiście można zobaczyć. Nie czyść go.
2. Zaproponuj dawne zastosowanie i wskaż cechę wspierającą hipotezę. Sprawdź ją w podpisie lub katalogu. Zarysowanie samo nie dowodzi konkretnego zdarzenia.

Widoczne cechy	Hipoteza o użyciu

Potwierdzenie w źródle:

Sprawdzam: opis i hipoteza pozostają oddzielne; dokumentacja może potwierdzić, osłabić albo pozostawić pytanie bez odpowiedzi.

Który ślad jest najbardziej informacyjny?

_____

_____

Karta pracy 308

Sztuka ludowa bez stereotypu

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: opiszesz konkretną praktykę regionalną bez uogólniania na wszystkich mieszkańców.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

1. Wybierz udokumentowaną pracę twórcy regionalnego. Zapisz autora, miejsce, czas i źródło. Jeśli autor jest nieznany, zachowaj tę informację.
2. Opisz materiał i jeden sposób wykonania. Wyjaśnij funkcję wskazaną w dokumentacji. Nie nazywaj jednego przykładu niezmienną tradycją całego regionu ani całej Polski.

Przykład i dokumentacja	Materiał, wykonanie i funkcja

Sprawdzam: rozróżniam konkretną pracę, lokalną praktykę i własne skojarzenie; nie oceniam kultury według stereotypowego obrazu.

Jakich innych przykładów potrzebuję do porównania?

Wycinanka łowicka

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przeanalizujesz warstwy, kolor i symetrię wybranej wycinanki łowickiej.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Obejrzyj reprodukcję opisaną przez muzeum jako wycinanka łowicka. Zapisz twórcę, datę i źródło, jeśli są znane. Nie rozpoznawaj pochodzenia wyłącznie po kogucie.

Naszkicuj niewielki fragment. Zaznacz nakładanie papierowych części i możliwą oś symetrii. Jeśli wybrana kompozycja nie jest symetryczna, opisz jej rzeczywisty układ.

Fragment i relacje

Dane oraz źródło:

_____

_____

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** analiza dotyczy wskazanego przykładu; nie przypisuję wszystkim wycinankom jednego kształtu ani identycznego układu barw.

Jak warstwy pomagają budować motyw?

_____

_____

Karta pracy 310

Ceramika regionalna

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: powiążesz formę naczynia z udokumentowaną funkcją i pochodzeniem.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz obiekt ceramiczny opisany w katalogu muzeum. Zapisz miejsce wykonania, datę oraz nazwę wytwórcy, jeśli podano. Odróżnij pochodzenie od miejsca przechowywania.

Naszkicuj profil naczynia i fragment ornamentu. Wyjaśnij związek jednej cechy z opisaną funkcją. Sam wzór nie dowodzi, że naczynie pochodzi z określonego ośrodka.

Profil naczynia

Fragment ornamentu

Dane i funkcja:

Sprawdzam: materiał i funkcję sprawdzam w dokumentacji; dekoracja nie zastępuje ustalenia pochodzenia.

Która cecha jest praktyczna, a która ozdobna?

Strój jako źródło

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbadasz strój jako źródło informacji o konkretnym miejscu i czasie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz fotografię lub eksponat z opisem muzealnym. Zapisz miejscowość, czas i okazję używania, jeśli są znane. Nie utożsamiaj stroju odświętnego z codziennym.

Naszkicuj dwa elementy. Oddziel widoczny kolor i krój od danych o materiale oraz użytkowniku. Informacji niewidocznych szukaj w dokumentacji, nie zgaduj ich.

Dwa elementy stroju

1.

2.

Obserwacje i dane źródłowe

Miejscowość: _____

Czas: _____

Okazja używania: _____

Sprawdzam: opis dotyczy konkretnego zestawu; nie zakładam, że wszyscy mieszkańcy regionu nosili go jednakowo.

Co zmienia znajomość okazji używania?

Karta pracy 312

Architektura drewniana

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz widoczne cechy drewnianej budowli z jej dokumentacją.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz budynek opisany przez muzeum lub NID. Naszkicuj bryłę, dach i jeden fragment ściany. Zapisz nazwę, miejsce oraz źródło.

Sprawdź w opisie rodzaj konstrukcji i materiał pokrycia dachu. Widoczne deski mogą być okładziną; nie przesądzają, jak zbudowano ukrytą pod nimi ścianę.

Bryła i detal

Dane o konstrukcji:

Sprawdzam: oddzielam element widoczny od rozpoznania źródłowego; materiał ścian nie określa automatycznie materiału dachu.

Której części nie potrafię rozpoznać ze zdjęcia?

Detal do zachowania

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: uzasadnisz zachowanie konkretnego detalu dawnego obiektu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz udokumentowany detal, na przykład obramienie, klamkę lub znak rzemieślnika. Zapisz, do jakiego obiektu należy, i wskaż jego położenie.

Naszkicuj powiększenie. Wyjaśnij, jak detal pomaga rozpoznać historię, technikę albo charakter miejsca. Nie proponuj samodzielnego odrywania, czyszczenia ani przemalowania elementu.

Detal i jego miejsce	Powód zachowania

Źródło: _____

☑ **Sprawdzam:** argument wskazuje konkretną wartość; sam ozdobny wygląd nie wyczerpuje znaczenia historycznego obiektu.

Jakich danych potrzebowałby opiekun obiektu?

Karta pracy 314

Zagrożenia dla zabytku

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz trzy zagrożenia z odpowiednimi działaniami opiekuńczymi.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Na podstawie materiału nauczyciela wybierz trzy sytuacje dotyczące zabytku, na przykład zalewanie, silne nasłonecznienie lub niewłaściwe dotykanie. Nie diagnozuj uszkodzeń ze zdjęcia.

Do każdej dopisz możliwy skutek i działanie zapobiegawcze do uzgodnienia z opiekunem. Oddziel obserwację ucznia od zabiegu konserwatorskiego wymagającego specjalisty.

Trzy zagrożenia, skutki i zapobieganie

	Zagrożenie (sytuacja)	**Możliwy skutek**	**Działanie zapobiegawcze** do uzgodnienia z opiekunem
1.			
2.			
3.			

☐ Sprawdzam: działanie odpowiada problemowi; nie zalecam domowych preparatów ani samodzielnej naprawy oryginału.

Komu przekażę zauważony problem? _____

Dotykać czy oglądać

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: dobierzesz sposób poznawania obiektu do zasad danej ekspozycji.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Rozważ: oryginał za szybą, replikę dotykową oraz niepodpisany przedmiot na wystawie. Zapisz właściwy następny krok w każdej sytuacji.

Uzasadnij wybór ochroną obiektu i możliwością dostępu. Sprawdź regulamin lub zapytaj pracownika. Brak gabloty nie jest sam w sobie zgodą na dotykanie.

1. Oryginał za szybą

Mój następny krok:

_____

_____

Uzasadnienie:

_____

_____

_____

_____

2. Replika dotykowa

Mój następny krok:

_____

_____

Uzasadnienie:

_____

_____

_____

_____

3. Przedmiot bez informacji

Mój następny krok:

_____

_____

Uzasadnienie:

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: zasada wynika z oznaczeń i informacji opiekuna; pomoce dotykowe nie oznaczają, że można dotykać każdego oryginału.

O co zapytam przed kontaktem z obiektem?

_____

_____

Audiodeskrypcja obiektu

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: napiszesz opis pomagający wyobrazić sobie rozmieszczenie części obiektu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz prosty przedmiot lub reprodukcję. Zacznij od rodzaju, ogólnego kształtu i proporcji. Następnie opisz części w stałej kolejności, podając ich położenie.

Przeczytaj tekst dobrowolnemu słuchaczowi, który nie ogląda obrazu. Poproś o wskazanie niejasności. Nie zasłaniaj oczu; popraw niejednoznaczne kierunki i oddziel opis od interpretacji.

Mój opis	Niejasność i poprawka

Sprawdzam: punkt odniesienia pozostaje stały; słuchacz może odtworzyć układ bez zgadywania znaczenia określenia tutaj.

Które zdanie najbardziej ułatwia orientację? _____

_____

Karta pracy 317

Wystawa dostępna

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaproponujesz trzy ulepszenia dostępności szkolnej wystawy.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Naszkicuj fikcyjną salę z wejściem, pracami i podpisami. Przeanalizuj drogę przejścia, czytelność informacji oraz możliwość oglądania z różnych wysokości.

Zaznacz trzy problemy i odpowiadające im zmiany. Uwzględnij miejsce zatrzymania. Jeśli to możliwe, omów projekt z osobą korzystającą z danego rozwiązania, bez narzucania udziału.

Plan i trzy zmiany

1 **Problem:** _____ → **Zmiana:** _____

2 **Problem:** _____ → **Zmiana:** _____

3 **Problem:** _____ → **Zmiana:** _____

Sprawdzam: propozycje odpowiadają konkretnym potrzebom; sam większy napis ani pojedyncza pochylnia nie potwierdzają dostępności całej wystawy.

Którą zmianę trzeba sprawdzić w rzeczywistym rozmiarze?

_____

Karta pracy 318

Reprodukcja z podpisem

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: przygotujesz podpis wskazujący autora, źródło i warunki użycia reprodukcji.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Otwórz stronę źródłową wskazanej reprodukcji. Zapisz dane dzieła oraz autora fotografii, jeśli go podano. Odszukaj dokładne oznaczenie praw lub licencji.

Ułóż podpis z adresem źródła i informacją o zmianach, na przykład przycięciu. Nie zastępuj danych nazwą wyszukiwarki. Nie publikuj materiału z niewyjaśnionymi warunkami.

1 Dane dzieła i reprodukcji	2 Warunki użycia	3 Mój podpis

Sprawdzam: podpis prowadzi do konkretnego obrazu; uwzględniam warunki wskazanego materiału, a nie domniemaną ogólną zgodę.

Którą informację muszę wyjaśnić?

_____

_____

_____

Karta pracy 319
Domena publiczna i licencja

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz status dzieła od warunków udostępnienia jego reprodukcji.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Porównaj dwie karty materiałów wybrane przez nauczyciela. Wypisz osobno informacje o prawach do dzieła oraz oznaczenie reprodukcji lub pliku cyfrowego.
Wskaż, jaki dokument określa możliwość wykorzystania. Zapisz nierozstrzygnięte pytania.
Wiek przedmiotu ani możliwość pobrania zdjęcia nie wystarczają do ustalenia warunków.

Materiał A: dzieło i plik	Materiał B: dzieło i plik

Sprawdzam: nie utożsamiam domeny publicznej z dowolną licencją; nie przyjmuję, że każda fotografia ma identyczny status.

Z kim sprawdzę niejasne oznaczenie?

_____

Pamiątka z odpowiedzialnością

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz pamiątkę odnoszącą się do miejsca własnym rozwiązaniem.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

1. Wybierz udokumentowany obiekt albo opowieść. Wskaż jedną cechę, która stanie się punktem wyjścia. Zapisz źródło i kontekst, zamiast kopiować całą pracę.
2. Naszkicuj dwa pomysły użytkowej pamiątki. Wyjaśnij, co przekształcasz i dlaczego. Sprawdź prawa oraz stosowność użycia motywu, szczególnie przy symbolach religijnych lub wspólnotowych.

Pomysł pierwszy

Pomysł drugi

Inspiracja i przekształcenie:

Sprawdzam: projekt ma własną funkcję i kompozycję; informacja o inspiracji nie zastępuje sprawdzenia warunków wykorzystania.

Który pomysł lepiej wyjaśnia związek z miejscem?

_____

_____

Karta pracy 321

Wywiad o lokalnym obiekcie

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz pytania do rozmowy o lokalnym obiekcie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz znane miejsce i ułóż cztery otwarte pytania o jego wygląd, użycie lub przemiany. Nie sugeruj rozmówcy odpowiedzi ani oczekiwanej daty.

Zaplanuj dobrowolną rozmowę za zgodą rozmówcy i nauczyciela. Osobno uzgodnij nagrywanie i udostępnianie. Zapisz, które informacje porównasz później z dokumentem lub fotografią.

Cztery pytania

1.

2.

3.

4.

Co i w jakim źródle sprawdzę:

Sprawdzam: wspomnienie jest cenną relacją konkretnej osoby; nie zamieniam go automatycznie w potwierdzoną chronologię.

Które pytanie mogło niechcący sugerować odpowiedź? _____

Karta pracy 322
Oś czasu miejsca

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz cztery udokumentowane przemiany jednego miejsca w kolejności czasu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz miejsce opisane w materiałach nauczyciela. Znajdź cztery wydarzenia lub zmiany. Przy każdej zapisz datę i źródło, zachowując oznaczenia niepewności.

Rozmieść je na osi czasu. Zdecyduj, czy odstępy mają odzwierciedlać długość okresów. Jeśli nie, zaznacz, że oś pokazuje tylko kolejność.

Oś czterech przemian

1.
Wydarzenie / zmiana:
_____
_____
_____
Data: _____
Źródło: _____
_____
_____

2.
Wydarzenie / zmiana:
_____
_____
_____
Data: _____
Źródło: _____
_____
_____

3.
Wydarzenie / zmiana:
_____
_____
_____
Data: _____
Źródło: _____
_____
_____

4.
Wydarzenie / zmiana:
_____
_____
_____
Data: _____
Źródło: _____
_____
_____

Źródła i niepewności

Sprawdzam: nie dopisuję dokładnej daty do przybliżenia; widoczne odstępy odpowiadają zadeklarowanej zasadzie.

Który moment wymaga dalszego badania? _____

Karta pracy 323
Przewodnik jednej strony

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: opracujesz zwięzły przewodnik po jednym miejscu kultury.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz obiekt i określ odbiorców przewodnika. Z oficjalnego źródła zapisz kontekst, sposób dojścia oraz miejsce sprawdzania aktualnych zasad i dostępności.
Zaproponuj dwa punkty uważnej obserwacji. Ułóż na stronie krótki wstęp, schemat dojścia i pytania do oglądania. Oddziel dane aktualizowane od trwałego opisu obiektu.

Wstęp i kontekst

Schemat dojścia

Dwa punkty obserwacji

Sprawdzam: przewodnik wskazuje źródła; nie gwarantuje wejścia ani godzin, których nie sprawdzono przed wizytą.

Co trzeba ponownie sprawdzić przed wyjściem?

Spór o przestrzeń publiczną

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz argumenty dotyczące zmiany w przestrzeni publicznej.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Rozważ fikcyjny pomysł zastąpienia części placu ekspozycją plenerową. Sformułuj dwa stanowiska: osoby organizującej wystawę oraz osoby korzystającej codziennie z placu.

Dla każdego zapisz potrzebę, argument i dowód do sprawdzenia. Poszukaj rozwiązania uwzględniającego oba stanowiska. Nie przypisuj wszystkim mieszkańcom tej samej opinii.

Stanowisko pierwsze	
Potrzeba	
Argument	
Dowód do sprawdzenia	

Stanowisko drugie	
Potrzeba	
Argument	
Dowód do sprawdzenia	

Propozycja i potrzebne dane

Sprawdzam: odróżniam wartość, interes i sprawdzalną informację; kompromis wyjaśnia konkretną zmianę, a nie tylko hasło zgody.

Kogo jeszcze trzeba wysłuchać?

Karta pracy 325

Plan ochrony małej kolekcji

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz podstawowe zasady opieki nad małą szkolną kolekcją.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

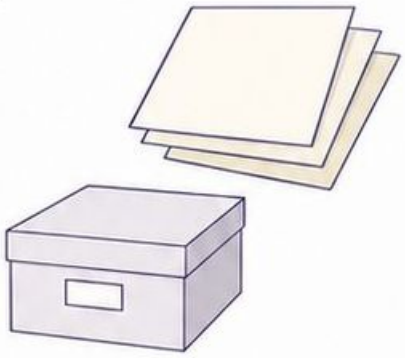

Wybierz pięć własnych prac na papierze. Nadaj im robocze numery i zapisz sposób rozpoznawania. Nie pisz numerów na powierzchni rysunków ani nie przyklejaj etykiet.

Zaplanuj suche miejsce bez bezpośredniego słońca, podparcie i przenoszenie. Materiały przechowywania uzgodnij z nauczycielem. Nie stosuj domowych środków do czyszczenia prac.

Rejestr pięciu prac

Lp.	Roboczy numer pracy	Sposób rozpoznawania
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

Przechowywanie i przenoszenie

Problem do zgłoszenia:

Sprawdzam: zasady odpowiadają wybranemu materiałowi; plan szkolny nie zastępuje konserwacji wartościowego oryginału.

Co sprawdzę przy kolejnym przeglądzie?

Ślad prehistoryczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz ślady pod względem materiału i podłoża, oddzielając opis od hipotezy.

Materiały: ołówek; dwie fotografie zabytków prehistorycznych z opisami muzealnymi.

Wypisz materiały i podłoża podane w dokumentacji. Naszkicuj po jednym fragmencie śladu. Porównaj jego szerokość, głębokość albo granicę plamy.

Zapisz jedną możliwą interpretację i wskaż, czego źródło nie potwierdza. Nie uznawaj funkcji rytualnej ani magii łowieckiej za oczywisty fakt wynikający z wyglądu.

Ślad A

Ślad B

Opis, hipoteza i ograniczenie:

Sprawdzam: cecha widoczna i informacja źródłowa pozostają rozróżnione; nie dopisuję pewnego znaczenia nieznanemu znakowi.

Jakiego dowodu nadal brakuje? _____

Malowidło a powierzchnia skały

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz związek przedstawienia zwierzęcia z nierównością skalnego podłoża.

Materiały: ołówek; udokumentowana fotografia malowidła z widoczną powierzchnią skały.

Wybierz fragment, na którym widać zarówno kontur malarski, jak i nierówność podłoża. Naszkicuj je różnymi własnymi liniami i dodaj legendę.

Opisz, czy skała wspiera odczytanie sylwetki w tym konkretnym miejscu. Nie zakładaj takiej relacji w każdym malowidle. Cień na fotografii może wymagać dodatkowego ujęcia.

Schemat konturu i powierzchni

Moja legenda i wniosek:

Sprawdzam: wniosek odnosi się do wskazanego fragmentu; nie mylę pęknięcia skały z pewną linią namalowaną.

Co sprawdzę w drugim ujęciu? _____

Egipska zasada przedstawiania

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz wybrane konwencje przedstawiania postaci w egipskim zabytku.

Materiały: ołówek; reprodukcja opisana przez muzeum.

Porównaj ustawienie głowy, oka, tułowia i stóp wybranej postaci. Zapisz, które części pokazano z profilu, a które bardziej frontalnie.

Naszkicuj schemat obserwowanych połączeń. Sprawdź informacje o obiekcie i jego funkcji. Nie traktuj odmiennej konwencji jako dowodu, że twórca nie potrafił obserwować ciała.

Schemat postaci

Cztery obserwacje

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Źródło i funkcja:

_____

_____

Sprawdzam: opisuję konkretny przykład; nie uznaję jednej zasady za obowiązującą w każdym okresie i rodzaju egipskiej sztuki.

Co świadczy o świadomym wyborze? _____

Egipski rejestr scen

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz scenę w pasach i zastosujesz umowną skalę hierarchiczną.

Materiały: ołówek; muzealny przykład egipskich rejestrów scen.

Obejrzyj przykład i zapisz jego źródło. Zaplanuj własną fikcyjną uroczystość szkolną w trzech poziomych pasach. Ustal kolejność czytania.

Wybraną postać pokaż większą ze względu na rolę w opowieści. Wyjaśnij tę regułę. To ćwiczenie współczesne, nie rekonstrukcja egipskiego zabytku ani ocena wartości osób.

Trzy rejestry mojej sceny

Reguła wielkości i kolejność: _____

Sprawdzam: pasy organizują scenę; różnica wielkości jest opisana jako umowna, a nie pomyłka perspektywiczna.

Jak rozpoznajemy kolejność opowieści? _____

Grecka proporcja figury

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz ustawienie ciała i podparcie w dwóch greckich rzeźbach.

Materiały: ołówek; dwa muzealne zdjęcia całych figur z opisami.

W każdej figurze zaznacz oś tułowia, ułożenie barków i bioder oraz nogi podpierające ciało. Korzystaj z widocznego ustawienia, nie z samej nazwy okresu.

Porównaj relacje części. Jeśli źródło wskazuje kontrapost, sprawdź przeniesienie ciężaru. Nie dopisuj kanonu proporcji wszystkim greckim rzeźbom ani pełnej wiedzy o podparciu z jednego ujęcia.

Figura A

Figura B

Podparcie i proporcje:

_____

_____

_____

Sprawdzam: porównanie dotyczy konkretnych pozycji; rozróżniam obserwowane ustawienie od informacji wymagającej opisu lub drugiego widoku.

Który szczegół pokazuje różnicę postawy? _____

Greckie porządki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz trzy udokumentowane kapitele z nazwami porządków i ich cechami.

Materiały: ołówek; fotografie podpisane: porządek dorycki, joński i koryncki.

Przerysuj uproszczony obrys każdego kapitelu. Zapisz nazwę zgodną z podpisem źródłowym i wyróżniającą cechę, na przykład woluty lub motyw liści.

Porównaj kapitele z pozostałą częścią kolumny na zdjęciu. Nie rozpoznawaj całej budowli wyłącznie po ozdobie ani nie zakładaj jednego wyglądu wszystkich historycznych odmian.

Dorycki	Joński	Koryncki
Nazwa:	Nazwa:	Nazwa:
Wyróżniająca cecha:	Wyróżniająca cecha:	Wyróżniająca cecha:

Źródła porównania:

Sprawdzam: nazwy odpowiadają dokumentacji; cechy opisuję na konkretnych przykładach, nie na podstawie zgadywania.

Która cecha była rozstrzygająca? _____

Rzymski portret

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz sposoby indywidualizacji w dwóch rzymskich portretach.

Materiały: ołówek; dwa muzealne zdjęcia portretów i ich opisy.

Wskaż po dwa szczegóły twarzy lub fryzury w każdym przykładzie. Opisz linie, proporcje i sposób opracowania powierzchni zamiast oceniać urodę osoby.

Sprawdź funkcję oraz datowanie w źródle. Porównaj idealizację i podkreślanie cech indywidualnych, jeśli wspierają to przykłady. Nie uznawaj każdego rzymskiego portretu za wierny zapis wyglądu.

Portret A

Portret B

Porównanie i źródło:

Sprawdzam:

Sprawdzam: wniosek wspierają widoczne szczegóły oraz dokumentacja; nie odczytuję charakteru osoby z rysów twarzy.

Jaką rolę mógł pełnić portret według źródła?

Rzymska przestrzeń publiczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz budowle rzymskiej przestrzeni publicznej z udokumentowanymi funkcjami.

Materiały: ołówek; uproszczony plan forum i opis trzech budowli od nauczyciela.

Odszukaj trzy budowle na dostarczonym planie. Zapisz nazwy i funkcje na podstawie opisu. Zaznacz własnymi symbolami możliwe drogi przemieszczania między nimi.

Wyjaśnij jedną relację między miejscem a użyciem budowli. Plan jest uproszczeniem, nie pełnym zapisem wszystkich faz miasta. Nie przypisuj każdej bazyliki funkcji kościoła.

Mój schemat powiązań

Trzy budowle i funkcje

1.	
2.	
3.	

Sprawdzam: korzystam z właściwego opisu planu; droga i funkcja nie są wywnioskowane wyłącznie z podobieństwa kształtu.

Co pominięto w uproszczonym planie? _____

Mozaika i jej moduł

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz mozaikę z niewielkich papierowych części, zachowując czytelny kontur.

Materiały: ołówek, kolorowy papier, klej i nożyczki szkolne.

Obejrzyj muzealny przykład mozaiki. Zapisz źródło. Zaprojektuj prosty własny motyw i podziel go na pola przeznaczone dla drobnych kawałków papieru.

Ułóż kawałki przed przyklejeniem. Dopasuj kierunek ich rzędów do konturu. To papierowa analogia sposobu układania, nie rekonstrukcja trwałej posadzki z historycznych materiałów.

Plan modułów i konturu

Źródło inspiracji: _____

Sprawdzam: małe części budują rozpoznawalną formę; nie zastępuję całego konturu przypadkowym rozrzuceniem elementów.

Gdzie zmienię układ kawałków? _____

Ikona i konwencja

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz frontalność, tło i hierarchię w jednym udokumentowanym przykładzie ikony.

Materiały: ołówek; reprodukcja ikony z muzealnym opisem.

Zapisz dane obiektu. Wskaż ustawienie postaci, gesty oraz relację figury z tłem. Naszkicuj układ, pozostawiając szczegóły rozpoznawane z dokumentacji w notatkach.

Sprawdź znaczenie atrybutu w źródle. Nie tłumacz napisu na podstawie podobieństwa znaków. Nie zakładaj, że każda ikona ma identyczne tło, funkcję lub sposób przedstawiania.

Schemat wybranego przykładu

Konwencja, atrybut i źródło:

Sprawdzam: odróżniam opis konkretnego obiektu od uogólnienia o całej tradycji.

Który element wymagał dokumentacji? _____

Romański portal

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpoznasz części romańskiego portalu i ich związek z dekoracją rzeźbiarską.

Materiały: ołówek; fotografia portalu z opisem części od nauczyciela.

Naszkicuj obrys wejścia. Korzystając z opisu, zaznacz podpory, nadproże i pole nad wejściem, jeśli występują w przykładzie. Wskaż położenie rzeźby.

Opisz, jak dekoracja dostosowuje się do kształtu części architektonicznej. Nie nazywaj każdego półkolistego wejścia romańskim bez sprawdzenia obiektu, datowania i kontekstu.

Mapa części portalu

Rzeźba i architektura:

Sprawdzam: podpisy odpowiadają widocznym elementom i źródłu; brakującej części nie dorysowuję dla dopasowania do schematu.

Jak forma miejsca wpływa na dekorację?

Gotyckie światło

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz rolę otworów okiennych i witrażu w konkretnym gotyckim wnętrzu.

Materiały: ołówek; zdjęcia okna i wnętrza z opisem zabytku.

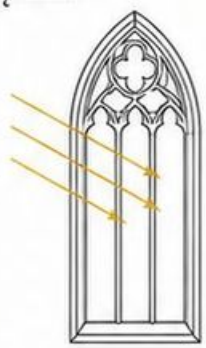

Zaznacz na szkicu miejsca wpuszczania światła. Opisz widoczne barwne plamy oraz podział okna. Sprawdź, czy dokumentacja mówi o historycznym lub późniejszym przeszkleniu.

Porównaj dwa ujęcia, uwzględniając ustawienia fotografii i porę. Nie uznawaj samej jasności zdjęcia za dowód, że wnętrze zawsze było tak samo oświetlone.

Okno i droga światła

Dwie obserwacje oraz ograniczenie:

Sprawdzam: odróżniam budowę okna od zmiennych warunków światła; opis dotyczy wybranego obiektu.

Co trzeba sprawdzić poza zdjęciem? _____

Renesansowa perspektywa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz zbieżność wybranych krawędzi w udokumentowanym dziele renesansowym.

Materiały: ołówek, linijka i reprodukcja wskazana przez nauczyciela.

Wybierz widoczne krawędzie należące do jednej rodziny kierunków w głąb. Przedłuż je na kopii lub własnym schemacie. Poszukaj zgodnego miejsca zbiegu.

Zaznacz horyzont tylko wtedy, gdy wspierają go dane. Sprawdź odchylenia i niepewność reprodukcji. Nie wymuszaj jednego punktu dla wszystkich kierunków ani wszystkich obrazów renesansowych.

Mój schemat zbieżności

Krawędzie i uzasadnienie: _____

Sprawdzam: porównuję właściwą rodzinę linii; punkt zbiegu wynika z konstrukcji, a nie z wyboru środka kartki.

Którą krawędź trzeba sprawdzić? _____

Renesansowy portret

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz figurę, tło i przedmiot w udokumentowanym portrecie renesansowym.

Materiały: ołówek; reprodukcja oraz karta muzealna portretu.

Zapisz autora i osobę przedstawioną, jeśli są znani. Naszkicuj relację sylwetki do tła. Wybierz jeden widoczny przedmiot lub element stroju.

Opisz jego rolę formalną i sprawdź możliwe znaczenie w muzealnym komentarzu. Nie przypisuj zawodu ani cech charakteru wyłącznie na podstawie jednego atrybutu.

Figura i tło

Przedmiot: obserwacja i kontekst

Sprawdzam: oddzielam widoczne położenie od udokumentowanego znaczenia; nie wymyślam biografii przedstawionej osoby.

Jak tło wpływa na odbiór figury? _____

Barokowy ruch

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyjaśnisz wrażenie ruchu przez kierunki kompozycji i gesty.

Materiały: ołówek; reprodukcja wybranego dzieła barokowego.

Naszkicuj główne kierunki ułożenia postaci lub brył. Zaznacz gest prowadzący spojrzenie ku innej części pracy. Nie zaczynaj od rysowania wszystkich szczegółów.

Opisz związek dwóch kierunków z wrażeniem ruchu. Sprawdź, czy dotyczy całej kompozycji, czy tylko fragmentu. Nie traktuj każdej pracy barokowej jako równie dynamicznej.

Mapa kierunków i gestów

Dwa szczegóły i efekt:

Sprawdzam: wskazuję konkretne relacje; słowo dynamiczny ma wyjaśnienie w obrazie, nie tylko w nazwie epoki.

Co zatrzymuje ruch spojrzenia? _____

Barokowy kontrast światła

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz kontrast jasności z wybranym miejscem skupienia uwagi.

Materiały: ołówek; reprodukcja barokowego obrazu ze światłocieniem.

Wybierz jasny obszar i sąsiadującą ciemną plamę. Naszkicuj ich proporcje. Sprawdź, czy kontrast wyróżnia postać, gest lub przedmiot ważny dla przedstawienia.

Oddziel modelowanie objętości od roli narracyjnej światła. Nie zakładaj, że najjaśniejszy punkt zawsze jest bohaterem ani że wszystkie dzieła epoki używają takiego samego kontrastu.

Mapa jasności

Objętość i kierowanie uwagą: _____

Sprawdzam: interpretację wspiera opisany fragment; nie odczytuję pewnej intencji autora z samej jasnej plamy.

Który szczegół uzasadnia mój wniosek? _____

Klasycyzm i wzorzec antyczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wskażesz konkretne zapożyczenie formy antycznej w dziele klasycystycznym.

Materiały: ołówek; dokumentalne zdjęcia dzieła klasycystycznego i wskazanego wzorca antycznego.

Porównaj wybrany fragment, na przykład kolumnę, fronton lub układ figury. Naszkicuj podobieństwo i różnicę. Zapisz nazwy obiektów oraz źródła.

Sprawdź, czy dokumentacja potwierdza nawiązanie. Samo podobieństwo nie dowodzi bezpośredniego kopiowania konkretnego zabytku. Wyjaśnij, jak dawna forma otrzymała inne zastosowanie.

Forma antyczna

Nazwa obiektu: _____

Źródło: _____

Forma klasycystyczna

Nazwa obiektu: _____

Źródło: _____

Podobieństwo, różnica i źródło:

Sprawdzam: nie mylę inspiracji dawnym językiem form z identycznością czasu, funkcji lub materiału.

Co zmieniło się w użyciu wzorca? _____

Romantyczny pejzaż

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz relację wielkości postaci i natury w romantycznym pejzażu.

Materiały: ołówek; udokumentowana reprodukcja pejzażu z postacią.

Zaznacz w schemacie figurę i główne masy krajobrazu. Porównaj ich wielkości w obrazie, położenie i kierunek spojrzenia postaci, jeśli można go rozpoznać.

Zaproponuj odczytanie relacji człowieka z otoczeniem i poprzyj je dwoma szczegółami. Nie zakładaj jednej emocji wspólnej wszystkim widzom ani wszystkim dziełom romantycznym.

Postać wobec krajobrazu

Dwa dowody i interpretacja:

Sprawdzam: wniosek wynika z relacji widocznych form; nie udaję dokładnego pomiaru rzeczywistej wielkości gór lub postaci.

Jaka inna interpretacja jest możliwa? _____

Realizm i codzienność

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przeanalizujesz temat codzienny i sposób przedstawienia ludzi w dziele realistycznym.

Materiały: ołówek; reprodukcja oraz muzealny opis obrazu.

Wskaż czynność postaci, przedmioty pracy i otoczenie. Opisz dwa szczegóły bez dopisywania emocji lub oceny społecznej, których nie można sprawdzić w obrazie.

Następnie przeczytaj komentarz źródłowy o kontekście. Porównaj go z obserwacją. Realistyczny sposób przedstawiania nie oznacza braku wyboru, kompozycji ani stanowiska autora.

Obserwacje codzienności

Kontekst ze źródła

Moja interpretacja:

Sprawdzam: oddzielam trzy rodzaje informacji; odczytanie społeczne wspierają szczegóły i dokumentacja.

Co dodało źródło do pierwszej obserwacji? _____

Impresjonistyczne światło

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: powiążesz widoczne pociągnięcia i relacje barw z przedstawieniem światła.

Materiały: ołówek lub kredki; całość i powiększenie obrazu impresjonistycznego.

Wybierz fragment w świetle i fragment w cieniu. Naszkicuj kierunek oraz wielkość pociągnięć. Zapisz różnice kolorów, jasności i granic plam.

Sprawdź opis pracy i warunków przedstawienia. Nie twierdź, że obraz musiał powstać w całości na zewnątrz. Barwy reprodukcji nie dowodzą dokładnego składu pigmentów.

Fragment światła

Różnice kolorów:

Jasność:

Granice plam:

Kierunek i wielkość pociągnięć:

Fragment cienia

Różnice kolorów:

Jasność:

Granice plam:

Kierunek i wielkość pociągnięć:

Porównanie i źródło:

Sprawdzam: wniosek opisuje konkretne środki malarskie; nie sprowadzam impresjonizmu do dowolnych kolorowych kropek.

Która różnica najlepiej sugeruje światło? _____

Kubistyczne punkty widzenia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz obserwacje przedmiotu z dwóch punktów widzenia w jednym układzie.

Materiały: ołówek, papier i prosty własny przedmiot.

Naszkicuj przedmiot z przodu i z boku. Wybierz rozpoznawalny fragment z każdego widoku. Ułóż z nich trzeci rysunek, świadomie zmieniając ciągłość przestrzeni.

Opisz, skąd pochodzą połączone części. To autorskie ćwiczenie inspirowane operacją kubistyczną, nie kopia dzieła ani dowód, że kubizm polega wyłącznie na rozcinaniu przedmiotów.

Widok pierwszy

Widok drugi

Moje połączenie

Sprawdzam: potrafię wskazać dwa punkty obserwacji i celowe przekształcenie; przypadkowy błąd nie zastępuje decyzji.

Który fragment łączy oba widoki? _____

Surrealistyczne zestawienie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz nieoczekiwane zestawienie przedmiotów z jasno opisaną regułą przestrzeni.

Materiały: ołówek; dwa codzienne przedmioty jako inspiracja.

Wybierz dwa przedmioty o różnych funkcjach. Zmień ich wzajemną skalę albo umieść je w nietypowej relacji. Naszkicuj jedną spójną sytuację.

Zapisz, co pozostaje możliwe przestrzennie, a co celowo naruszasz. Ćwiczenie nawiązuje do nieoczekiwanych skojarzeń, ale nie jest kopią obrazu surrealisty ani zapisem prawdziwego zdarzenia.

Moje zestawienie

Reguła przestrzeni i naruszenie: _____

Sprawdzam: wyjaśniam konkretną zmianę relacji; dziwność ma zaplanowane źródło, a nie wynika wyłącznie z przypadkowego błędu rysunku.

Jak zmienił się sens zwykłego przedmiotu? _____

Pop-art i powtórzenie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbadasz wpływ powtórzenia na obraz fikcyjnego przedmiotu codziennego.

Materiały: ołówek i kredki; muzealny przykład pop-artu do analizy.

W przykładzie wskaż powtarzany motyw i związek z kulturą masową według opisu źródłowego. Następnie wymyśl własne opakowanie bez znaku istniejącej marki.

Powtórz własny motyw cztery razy, zmieniając jedną cechę kolorystyczną. Zapisz, jak seria wpływa na uwagę. Nie przerysowuj gotowej kompozycji artysty ani chronionego logo.

Cztery powtórzenia mojego motywu

Obserwacja źródła i efekt serii:

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: motyw jest własny; analiza odróżnia powtórzenie jako środek od samej liczby narysowanych kopii.

Co zmieniła seryjność? _____

_____

_____

Sztuka konceptualna i instrukcja

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz możliwą do wykonania instrukcję, której idea organizuje pracę.

Materiały: ołówek, papier i trzy lekkie papierowe elementy.

Wymyśl działanie możliwe do przeprowadzenia na stole, na przykład zmianę odległości trzech części. Zapisz krótką instrukcję określającą materiał, kolejność i warunek zakończenia.

Daj ją drugiej osobie bez dodatkowych wyjaśnień. Zapisz niejasność i popraw tekst. Wyjaśnij rolę pomysłu; instrukcja nie musi sama stanowić przykładu całej sztuki konceptualnej.

Moja instrukcja

Próba wykonania i poprawka

Sprawdzam: odbiorca może przeprowadzić działanie; decyzje ważne dla pomysłu wynikają z instrukcji, nie z domyślania się moich zamiarów.

Co jest ważniejsze od wyglądu rezultatu? _____

Porównanie epok z dowodem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa dzieła z różnych epok według funkcji, materiału i organizacji.

Materiały: ołówek; dwie udokumentowane reprodukcje z kartami obiektów.

Zapisz nazwy prac i źródła. W trzech rubrykach porównaj udokumentowaną funkcję, materiał oraz widoczny układ form. Stosuj te same pytania do obu przykładów.

Sformułuj jedną różnicę i jedno podobieństwo, podając dowody. Nie oceniaj późniejszej epoki jako automatycznie lepszej ani dwóch obiektów jako reprezentacji całej kultury.

	Dzieło A	Dzieło B
Funkcja		
Materiał		
Organizacja form		

Podobieństwo i różnica:

Sprawdzam: oddzielam dane dokumentalne od opisu; każde porównanie dotyczy wybranych dzieł, nie nieuzasadnionego uogólnienia.

Które kryterium zmieniło moją ocenę? _____

Karta pracy 351

Puls czy rytm

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz równy puls od wykonywanego na nim wzoru rytmicznego.

Materiały: ołówek; krótki przykład wykonany przez nauczyciela.

Najpierw zaznaczaj puls spokojnym gestem. Następnie słuchaj rytmu i utrzymuj ten sam równy ruch. Nie utożsamiaj każdego dźwięku z kolejnym pulsem.

W dwóch polach zaproponuj własne znaki dla pulsu i rytmu. Dodaj legendę oraz pokaż różnicę w wykonaniu. Oba zapisy odnoszą się do tego samego fragmentu.

Mój zapis pulsu

Mój zapis rytmu

Legenda:

Sprawdzam: gest pulsu pozostaje równy, także gdy rytm ma więcej dźwięków lub przerw.

Gdzie rytm odbiega od pulsu?

Karta pracy 352

Cztery uderzenia

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: ułożysz wzór o łącznym czasie czterech równych **jednostek pulsu.**

Materiały: ołówek; równy puls podawany przez nauczyciela.

Przyjmij jedną jednostkę jako czas między kolejnymi punktami pulsu. Zaplanuj dźwięki i ciszę. Każdemu znakowi przypisz w legendzie czas trwania.

Zsumuj wartości, aby otrzymać cztery jednostki. Wykonaj wzór przy równym pulsie. Nie zwiększaj tempa tylko po to, by nadmiar znaków zmieścił się w czasie.

Mój wzór

Legenda czasów

_____ _____ _____

_____ _____ _____

_____ _____ _____

_____ _____ _____

Suma jednostek: _____

Sprawdzam: czas dźwięków i ciszy daje cztery jednostki; zapis i wykonanie korzystają z tej samej reguły.

Który czas muszę poprawić? _____

Karta pracy 353

Głośniej i ciszej

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: zapiszesz przebieg zmian głośności w krótkim wykonaniu.

Materiały: ołówek; przykład przygotowany przez nauczyciela na umiarkowanym poziomie.

Posłuchaj, gdzie dźwięk stopniowo staje się głośniejszy, a gdzie cichszy. Ustal znak dla wzrostu i spadku. Nie zmieniaj jego znaczenia podczas zapisu.

Narysuj przebieg i zaznacz moment zmiany kierunku. Porównaj z drugim odsłuchem. Głośniej nie oznacza automatycznie wyżej ani szybciej, oceń właśnie zmianę głośności.

Przebieg dynamiki

Moja legenda:

Sprawdzam: potrafię odnaleźć wzrost i zmniejszenie głośności w wykonaniu, bez mylenia ich z ruchem melodii.

Który fragment sprawdzę ponownie?

_____

_____

Karta pracy 354

Szybciej nie znaczy głośniej

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: porównasz tempo i głośność jako dwie różne cechy wykonania.

Materiały: ołówek; porównania wykonań tego samego wzoru przygotowane przez nauczyciela.

1. Posłuchaj wersji wolniejszej i szybszej, wykonanych z podobną głośnością. Zapisz osobno ocenę tempa oraz głośności każdej wersji. Nie łącz ich jedną etykietą.

2. Przy kolejnym porównaniu nauczyciel zachowuje tempo, zmieniając głośność. Opisz, która cecha pozostała podobna. Uzasadnij odpowiedź słyszalnym przebiegiem, nie energicznym gestem wykonawcy.

Porównanie tempa

Tempo (wersja 1): _____

Głośność (wersja 1): _____

Tempo (wersja 2): _____

Głośność (wersja 2): _____

Porównanie głośności

Tempo (wersja 1): _____

Głośność (wersja 1): _____

Tempo (wersja 2): _____

Głośność (wersja 2): _____

Sprawdzam: rozpoznaję, co rzeczywiście zmieniono; szybsza kolejność dźwięków nie jest dowodem większej głośności.

Które porównanie było trudniejsze?

_____

_____

Karta pracy 355

Wysokość dźwięku

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz trzy wyraźnie różne wysokości dźwięku.
Materiały: ołówek; trzy dźwięki o ustalonej wysokości wykonane przez nauczyciela.

Posłuchaj przykładów o podobnej głośności. Ustal kolejność od najniższego do najwyższego. Zapisz własne oznaczenia źródeł lub numerów podanych przez nauczyciela.

W drugim odsłuchu sprawdź kolejność, porównując dźwięki parami. Nie uznawaj głośniejszego dźwięku automatycznie za wyższy. Jeśli przykład jest niejednoznaczny, poproś o powtórzenie.

Od najniższego do najwyższego

Dowód porównania:

Sprawdzam: kolejność dotyczy wysokości, nie głośności ani długości; potrafię wskazać porównywaną parę.

Którą parę sprawdzę ponownie?

Barwa instrumentu

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opiszesz różnicę barwy dwóch udokumentowanych źródeł dźwięku.

Materiały: ołówek; dwa przykłady instrumentalne wybrane przez nauczyciela i ich podpisy.

Posłuchaj źródeł przy możliwie podobnej wysokości i głośności. Zapisz cechy ataku, podtrzymania lub zanikania, na przykład krótki początek albo długi wybrzmiewający ślad.

Sprawdź nazwy instrumentów w podpisach. Nie rozpoznawaj źródła wyłącznie po skojarzeniu z kolorem. Wyjaśnij, która słyszalna cecha pomaga odróżnić oba przykłady.

Źródło A

Źródło B

Cechy rozróżniające:

Sprawdzam: opis odnosi się do słyszanego przebiegu; nazwa instrumentu jest sprawdzona, a nie zgadywana jako pewnik.

Co zmieniłby inny sposób zagrania?

Karta pracy 357

Rodziny instrumentów

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przyporządkujesz instrumenty według wskazanego sposobu wytwarzania dźwięku.

Materiały: ołówek; trzy opisane przykłady instrumentów od nauczyciela.

Dla każdego zapisz, co drga i jak zostaje pobudzone. Dopiero potem użyj klasyfikacji wskazanej przez nauczyciela: akustycznej albo grup orkiestrowych.

Uzasadnij przyporządkowanie jedną cechą. Nie mieszaj systemów: fortepian ma struny uderzane młoteczkami, a metalowy flet należy do orkiestrowej grupy drewnianej. Materiał obudowy nie wystarcza.

Instrument 1

Instrument 2

Instrument 3

Użyta klasyfikacja:

Sprawdzam: każda odpowiedź korzysta z tego samego systemu i wyjaśnia mechanizm, nie tylko wygląd.

Który przypadek wymagał wyjaśnienia?

Dźwięk długi i krótki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz własny zapis różnic czasu trwania dźwięków.
Materiały: ołówek; dwa różne czasy dźwięku demonstrowane przez nauczyciela.

Ustal dwa znaki dla dłuższego i krótszego dźwięku. Zapisz ich czasy względem wspólnej jednostki pulsu. Ta sama długość znaku powinna mieć stałe znaczenie.

Ułóż krótki wzór i wykonaj go według legendy. Porównaj z zapisem. Nie używaj położenia wyżej lub niżej do oznaczania długości bez wyraźnego wyjaśnienia reguły.

Moja legenda czasów

Mój wzór do wykonania

Sprawdzam: odbiorca może odtworzyć dłuższe i krótsze odcinki; legenda nie zmienia się w połowie wzoru.

Który znak trzeba doprecyzować? _____

Cisza w rytmie

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wprowadzisz ciszę do wzoru, nie przerywając równomiernego pulsu.

Materiały: ołówek; prosty wzór wykonany z nauczycielem.

Ustal znak ciszy i jej czas w jednostkach pulsu. Zaplanuj wzór z jednym takim miejscem. W czasie ciszy podtrzymuj puls spokojnym gestem.

Wykonaj wzór dwukrotnie i porównaj moment powrotu dźwięku. Pauza zajmuje zaplanowany czas; nie jest przyspieszeniem do następnego dźwięku ani przypadkowym zatrzymaniem liczenia.

Wzór z ciszą

Znak ciszy i czas:

Sprawdzam: dźwięk wraca po ustalonej liczbie jednostek; puls pozostaje równy także wtedy, gdy go nie słychać.

Jak sprawdzę długość ciszy?

Karta pracy 360

Powtórzenie i kontrast w muzyce

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: oznaczysz powracający fragment i kontrastującą część w słyszanym przykładzie.

Materiały: ołówek; przykład z powracającą i kontrastującą częścią przygotowany przez nauczyciela.

1. Przy pierwszym słuchaniu zapisz kolejność rozpoznanych części. Dla podobnego materiału używaj tego samego symbolu, dla wyraźnie odmiennego innego. Dodaj legendę.

2. Sprawdź granice przy ponownym słuchaniu. Opisz, po czym rozpoznajesz powrót lub kontrast: melodii, rytmie, barwie albo obsadzie. Nie każda mała zmiana tworzy nową część.

Mapa części

Legenda i dowody:

Sprawdzam: symbol odnosi się do całego odcinka muzyki, nie do jednego przypadkowego dźwięku.	Która granica wymaga powtórnego odsłuchu?

Karta pracy 361
Forma ABA

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przedstawisz kontrast i powrót w prostym modelu formy ABA.

Materiały: ołówek; przykład ABA wykonany albo wskazany przez nauczyciela.

Wysłuchaj pierwszej części, odcinka kontrastującego i powrotu początkowego materiału.
W trzech polach opisz charakterystyczny ślad każdej części własnymi znakami.
Podpisz kolejność A, B, A. Wyjaśnij podobieństwo pierwszej i trzeciej części.
Model dotyczy odcinków muzyki; trzy pojedyncze dźwięki nie wystarczają do rozpoznania takiej formy.

Pierwsza część	Część kontrastująca	Powrót

Dowód podobieństwa:

_____

_____

_____

Sprawdzam: odróżniam kontrast od powrotu; wskazuję słyszalną cechę łączącą oba odcinki A.

_____

Czy powrót musi być całkiem identyczny?

_____

Rondo na diagramie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz powroty refrenu i odmienne epizody w modelu ronda.
Materiały: ołówek; przykład w układzie ABACA przygotowany przez nauczyciela.

Posłuchaj pięciu części. Oznacz powracający refren tą samą literą, a dwa różne epizody innymi. Zapisz kolejność na własnym diagramie.

Podaj cechę pozwalającą rozpoznać refren po przerwie. **ABACA jest** modelem ćwiczenia, nie jedynym możliwym rondem. Nie utożsamiaj liter z pięcioma pojedynczymi uderzeniami.

Mój diagram ronda

Cechy refrenu i epizodów:

_____

_____

_____

Sprawdzam: refren powraca między epizodami; oznaczenia wynikają ze słyszanego materiału, nie wyłącznie z zapamiętanego schematu.

Po czym rozpoznaję drugi epizod?

_____

_____

Karta pracy 363
Ostinato

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: stworzysz krótki wzór powtarzany jako akompaniament.

Materiały: ołówek; cichy gest dźwiękowy lub szkolny instrument dobrany przez nauczyciela.

1. Ustal krótki rytm i jego czas trwania. Zapisz wzór własnymi znakami z legendą. Powtórz go cztery razy, zachowując puls oraz kolejność zdarzeń.
2. Dodaj prostą linię główną wykonywaną przez inną osobę. Słuchaj, czy powtarzany wzór ją wspiera. Nie zagłuszaj jej zwiększaniem głośności podczas kolejnych powtórzeń.

Moje ostinato

Legenda i rola akompaniamentu:

Sprawdzam: powtarzany wzór zachowuje tożsamość i czas; potrafię rozpoznać go pod linią główną.

Co poprawię, aby wesprzeć drugą osobę?

Melodia jako kontur

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz ogólny kierunek zmian wysokości melodii.

Materiały: ołówek; krótka melodia wykonana przez nauczyciela.

Słuchając, prowadź linię wyżej przy wzroście wysokości, niżej przy spadku i poziomo przy podobnej wysokości. Ustal własny sposób oznaczenia przerwy.

Porównaj kontur z drugim wykonaniem. To szkic kierunków, nie dokładna partytura. Nie podnoś linii tylko dlatego, że melodia staje się głośniejsza.

Mój kontur melodii

Legenda i sprawdzenie:

Sprawdzam: kierunek linii odpowiada zmianie wysokości; nie mylę jej z głośnością albo czasem trwania.

Który zwrot melodii był trudny do zapisania?

Karta pracy 365

Dwa głosy

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozróżnisz linię główną i towarzyszącą w prostym wykonaniu dwugłosowym.
Materiały: ołówek; dwie linie muzyczne prezentowane przez nauczyciela.

Posłuchaj każdej linii osobno, potem obu razem. Zapisz własne znaki rozpoznawcze i momenty wejścia. Sprawdź, która pełni w tym przykładzie rolę główną.
Opisz jedną relację, na przykład wspólny rytm lub kontrast długości. Nie uznawaj każdej głośniejszej linii automatycznie za melodię główną; korzystaj z całego przykładu.

Linia główna

Linia towarzysząca

Wejścia i relacja:

Sprawdzam: potrafię śledzić dwie partie i uzasadnić rozpoznane role, zamiast opisać wyłącznie łączny hałas.

Którą linię trudniej było śledzić? _____

Karta pracy 366

Słuchanie warstw

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: zarejestrujesz wejścia i zakończenia trzech rozpoznawalnych warstw dźwięku.
Materiały: ołówek; przykład z trzema źródłami przygotowany przez nauczyciela.

Nadaj trzem źródłom własne symbole. Podczas słuchania zaznacz, kiedy każde się pojawia i znika. Ustal wspólny punkt rozpoczęcia zapisu.

Przy ponownym odsłuchu sprawdź jeden moment nakładania warstw. Opisz, co wtedy słychać. Zapis jest mapą obserwacji, nie dokładnym pomiarem sekund bez zegara.

Źródło 1 ☐ _____

Źródło 2 ☐ _____

Źródło 3 ☐ _____

Wspólny początek i legenda:

☐ **Sprawdzam:** wejścia odnoszą się do tego samego przebiegu; ciszy jednej warstwy nie mylę z ciszą wszystkich.

Które nałożenie sprawdzę ponownie?

Dźwięki otoczenia

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: opiszesz trzy dźwięki otoczenia według źródła i przebiegu.

Materiały: ołówek; miejsce obserwacji uzgodnione z nauczycielem.

W spokojnym miejscu posłuchaj bez celowego wzbudzania hałasu. Wybierz trzy dźwięki. Zanotuj prawdopodobne źródło, względny czas trwania oraz charakter początku i zanikania.

Oddziel pewne rozpoznanie od przypuszczenia. Porównaj powtórzenie i ciągłość. Nie zapisuj rozmów ani danych osób; wystarczy opis zaobserwowanych cech dźwięku.

Dźwięk 1

Dźwięk 2

Dźwięk 3

☐ **Sprawdzam:** opisy dotyczą różnych słyszalnych zdarzeń; źródło nie staje się pewnikiem tylko dlatego, że je sobie wyobraziłem.

Którego źródła nie udało się potwierdzić? _____

Pejzaż dźwiękowy

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz krótką kompozycję dźwięków przywołującą wybrane otoczenie.

Materiały: ołówek; własne ciche odgłosy wykonane z nauczycielem.

Wybierz miejsce, na przykład deszczowy przystanek. Zaplanuj trzy rodzaje dźwięku i ich kolejność. Zdecyduj, co będzie tłem, a co pojedynczym zdarzeniem.

Zapisz wejścia, ciszę i zakończenie własnymi znakami. Uzasadnij jeden kontrast. To autorski pejzaż dźwiękowy; nie przedstawiaj inscenizacji jako nagrania rzeczywistego miejsca bez wyjaśnienia.

Plan mojego pejzażu

Źródła, role i legenda:

Sprawdzam: kolejność jest możliwa do wykonania; kontrast i tło wspierają zamierzoną sytuację.

Co zmieniłoby usunięcie jednego dźwięku?

Muzyka i nastrój obrazu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz relację muzyki i obrazu na podstawie wskazanych cech.

Materiały: ołówek; jedna reprodukcja i dwa fragmenty muzyczne od nauczyciela.

Obejrzyj obraz i posłuchaj obu fragmentów. Wybierz dwa kryteria porównania, na przykład rytm podziałów i tempo albo kontrast jasności i zmiany głośności.

Zapisz, które zestawienie jest dla ciebie przekonujące i dlaczego. Podobieństwo nie jest obiektywnym przekładem kolorów na dźwięki. Inny odbiorca może uzasadnić odmienną relację.

Zestawienie A

Zestawienie B

Kryteria i mój wybór:

☐ **Sprawdzam:** argument wskazuje cechy obu mediów; nie ogłaszam jednej obowiązkowej emocji dla całej grupy.

Co przekonuje mnie w innym odczytaniu?

Rytm zapisany kolorem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: utworzysz kolorowy kod rytmu możliwy do wykonania według legendy.

Materiały: kredki; ciche gesty dźwiękowe uzgodnione z nauczycielem.

Przypisz dwóm kolorom dwa rodzaje gestu, a osobnemu znakowi ciszę. Zapisz czasy trwania w jednostkach pulsu. Ułóż krótki przebieg według tej legendy.

Przekaż zapis drugiej osobie i wykonajcie go przy równym pulsie. Zachowaj stałe znaczenia. Kolor jest umowną instrukcją, nie dowodem naturalnego związku barwy z określonym dźwiękiem.

Moja legenda

□ _____ _____ | □ _____ _____ | □ _____ _____

Mój zapis kolorem

Sprawdzam: wykonanie odpowiada kolorom i czasom; cisza zajmuje przewidziane miejsce, zamiast usuwać część pulsu.

Który znak wymaga poprawy? _____

Instrument z materiałów wtórnych

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz prosty instrument i wskażesz część wytwarzającą drgania.

Materiały: ołówek; czyste lekkie pudełko i taśma, zatwierdzone przez nauczyciela.

Sprawdź ciche stukanie palcem w ściankę pudełka nad stołem. Zaobserwuj różnicę brzmienia po zmianie miejsca stukania. Nie stosuj ostrych pałek ani metalowych odpadów.

Naszkicuj projekt i oznacz pobudzaną część oraz sposób działania. W opisie odróżnij drgającą ściankę od dłoni, która ją pobudza. To mały model do szkolnej próby.

Mój projekt instrumentu

Co drga i jak jest pobudzane:

_____

_____

_____

_____

☐ **Sprawdzam:** mechanizm wynika z rzeczywistej próby; nie przypisuję dźwięku samemu wyglądowi dekoracji.

☐ Które miejsce daje wyraźniejszy ślad dźwiękowy? _____

Karta pracy 372
Bezpieczne słuchanie

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaproponujesz zmianę warunków słuchania ograniczającą niepotrzebny hałas.
Materiały: ołówek; trzy sytuacje szkolne omówione z nauczycielem.

Rozważ słuchawki podkręcane w hałasie, długie słuchanie bez przerwy oraz miejsce tuż przy głośniku. Wskaż problem w każdej sytuacji, bez przeprowadzania głośnego eksperymentu.

Zaproponuj zmianę: ciszej, krócej z przerwą lub dalej od źródła. Uzgodnij warunki z nauczycielem. Sam procent na suwaku nie potwierdza bezpiecznej dawki dźwięku.

Słuchawki w hałasie	Słuchanie bez przerwy	Blisko głośnika

Sprawdzam: poprawka odpowiada sytuacji; uwzględniam poziom dźwięku i czas, zamiast uznać brak bólu za gwarancję bezpieczeństwa.

Jaką zmianę zastosuję przed słuchaniem?

Karta pracy 373

Program koncertu

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz program trzech fragmentów i uzasadnisz ich kolejność.
Materiały: ołówek; trzy przykłady oraz dane nagrań wybrane przez nauczyciela.

Zapisz tytuły lub oznaczenia fragmentów i źródła. Wybierz kolejność, biorąc pod uwagę podobieństwo, kontrast oraz przejście między przykładami. Nie dopisuj nieznanych autorów. Przy każdym miejscu programu podaj konkretny powód wyboru. Zaznacz planowaną przerwę. Krótki program korzysta z przygotowanych nagrań lub wykonań; karta nie zawiera biblioteki muzycznej.

Pozycja 1

Pozycja 2

Pozycja 3

Przerwa i uzasadnienie:

Sprawdzam: kolejność ma wyjaśnienie w słyszalnych cechach i celu prezentacji, nie tylko w osobistej sympatii.

Które przejście sprawdzę przed prezentacją?

Karta pracy 374

Opis po pierwszym odsłuchu

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zanotujesz pierwsze obserwacje tempa, barwy i budowy fragmentu.
Materiały: ołówek; przykład odtworzony przez nauczyciela.

Podczas pierwszego słuchania zapisz krótkie obserwacje w trzech polach. Jeśli nie rozpoznajesz instrumentu lub granicy części, zaznacz niepewność zamiast zgadywać nazwę.

Osobno dopisz własną ocenę lub skojarzenie. Przy kolejnym odsłuchu wybierz jeden szczegół do sprawdzenia. Nie zamieniaj pierwszego wrażenia w pewne dane o wykonawcy lub autorze.

Tempo

Barwa

Budowa

Moja ocena lub skojarzenie:

Sprawdzam: odróżniam cechy słyszanego przykładu od upodobania; wskazuję konkretny punkt do ponownego sprawdzenia.

Co zweryfikuję przy drugim odsłuchu?

Karta pracy 375

Recenzja muzyczna z argumentem

Klasy 4–8

Imię i nazwisko: Data:

Cel: napiszesz krótką ocenę muzyczną wspartą dwiema słyszalnymi obserwacjami.

Materiały: ołówek; fragment i dane nagrania wskazane przez nauczyciela.

Zapisz ocenę jednego aspektu wykonania. Wybierz dwa szczegóły, na przykład zmianę dynamiki i sposób wejścia instrumentu. Wyjaśnij, jak każdy wspiera twoją ocenę.

Sprawdź szczegóły przy ponownym słuchaniu. Zakończ wnioskiem dotyczącym tego fragmentu. Nie oceniaj całego gatunku ani umiejętności wszystkich wykonawców na podstawie krótkiego urywka.

Moja ocena

Obserwacja 1 i uzasadnienie

Obserwacja 2 i uzasadnienie

Wniosek:

Sprawdzam: ocena ma dwa sprawdzalne argumenty; nazwy i dane nagrania pochodzą ze źródła, nie z domysłów.

Który argument najlepiej wspiera ocenę?

Postać ma cel

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: określisz cel postaci, przeszkodę i widoczną próbę działania.

Materiały: ołówek; własna fikcyjna sytuacja sceniczna.

Wymyśl postać, która chce odzyskać pożyczony przedmiot. Zapisz, czego potrzebuje teraz i co utrudnia osiągnięcie celu. Nie zastępuj celu samą cechą charakteru.

Zaplanuj dwie różne próby działania wobec przeszkody. Wybierz jedną do krótkiej sceny lub storyboardu. Sprawdź, czy odbiorca może rozpoznać cel bez dodatkowego komentarza.

Cel i przeszkoda

Dwie próby działania

Wybrana próba:

Sprawdzam: działanie ma związek z celem; przeszkoda wymaga odpowiedzi postaci, nie jest wyłącznie ozdobą opowieści.

Co postać zmieni po nieudanej próbie? _____

Konflikt w jednej scenie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zbudujesz scenę opartą na dwóch różnych interesach.

Materiały: ołówek; dwie dobrowolnie wybrane role lub papierowe figurki.

Wymyśl sytuację, w której dwie postacie potrzebują tego samego miejsca do różnych działań. Zapisz interes każdej i warunek, którego nie chce oddać.

Zaplanuj początek, próbę rozwiązania i zmianę na końcu. Konflikt nie wymaga krzyku ani fizycznej walki. Role mogą zostać przedstawione rysunkiem zamiast odegrania.

Interes postaci A

Interes postaci B

Przebieg i zmiana:

Sprawdzam: obie postacie mają uzasadniony cel; finał wynika z ich działań, nie z nagłego przypadkowego ratunku.

Co zmieniło relację postaci? _____

Dialog z podtekstem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: napiszesz cztery kwestie, w których intencja nie zostaje powiedziana wprost.

Materiały: ołówek; dwie fikcyjne postacie.

Ustal sytuację: jedna postać chce zakończyć spotkanie, lecz nie mówi tego bezpośrednio. Napisz cztery kolejne kwestie dialogu, po dwie dla każdej osoby.

Dodaj krótki gest lub pauzę sugerującą intencję. Poproś czytelnika o interpretację. Nie uznawaj jednego gestu za uniwersalny dowód ukrytych myśli prawdziwej osoby.

Cztery kwestie dialogu

1. Postać: _____ Gest / pauza: _____

Kwesta: _____

_____

2. Postać: _____ Gest / pauza: _____

Kwesta: _____

_____

3. Postać: _____ Gest / pauza: _____

Kwesta: _____

_____

4. Postać: _____ Gest / pauza: _____

Kwesta: _____

_____

Wskazówki podtekstu:

_____

_____

_____

Sprawdzam: słowa i działanie pozwalają odczytać możliwą intencję; nie wyjaśniam jej wyłącznie dopiskiem autora.

Która kwestia potrzebuje wyraźniejszego kontekstu? _____

Monolog z działaniem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz krótką wypowiedź jednej postaci z konkretnym działaniem.

Materiały: ołówek; lekki rekwizyt albo szkic sceny.

Wymyśl postać przygotowującą wiadomość do wysłania. Zapisz, do czego dąży podczas mówienia. Zaplanuj czynność, która zmienia sytuację, na przykład podarcie nieudanego szkicu.

Napisz krótki monolog i zaznacz dwa momenty działania. Sprawdź, czy słowa wpływają na wybór postaci. Monolog nie musi być nieruchomym opowiadaniem o przeszłości.

Mój monolog

Dwa momenty działania:

Sprawdzam: wypowiedź ma adresata lub cel; działanie nie jest przypadkowym ruchem niezwiązanym z tekstem.

Co zmienia się podczas wypowiedzi? _____

Początek zwrot finał

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz historię w trzech momentach z czytelną zmianą.

Materiały: ołówek; własna fikcyjna sytuacja.

W pierwszym polu pokaż, czego chce postać. W drugim wprowadź zdarzenie zmieniające jej plan. W trzecim pokaż skutek nowej decyzji.

Dodaj krótkie podpisy i sprawdź związek między momentami. Zwrot powinien wpływać na dalszą akcję. Trzy rysunki tego samego stanu nie tworzą jeszcze rozwoju sceny.

Początek	Zwrot	Finał

_____ _____ _____

_____ _____ _____

_____ _____ _____

Sprawdzam: mogę wskazać zmianę celu lub sposobu działania i jej widoczny skutek.

Które przejście wymaga dopracowania? _____

Gest zamiast słowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekażesz prostą intencję bez użycia słów.

Materiały: ołówek; wygodna przestrzeń i dobrowolny udział.

Wybierz zamiar, na prz'ykład zaproszenie do wspólnego zadania. Zaplanuj trzy kolejne gesty bez kontaktu. Możesz wykonać je siedząc albo narysować.

Pokaż próbę bez dopowiadania znaczenia. Zapisz odczyt odbiorcy i porównaj z zamiarem. Nie ma jednego kodu gestów rozumianego identycznie przez wszystkie osoby.

Trzy gesty

Mój zamiar

Odczyt odbiorcy:

Sprawdzam: porównuję zamierzenie i rzeczywistą interpretację; poprawiam kontekst zamiast obwiniać odbiorcę za inne skojarzenie.

Który gest zmienię? _____

Mimika i dystans

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sprawdzisz relację wyrazu twarzy i odległości między postaciami.

Materiały: ołówek; dwie dobrowolne role lub papierowe znaki.

Zaplanuj dwie wersje tej samej sceny. Zachowaj podobny wyraz twarzy, zmieniając odległość w uzgodnionym zakresie. Nie zbliżaj się bez zgody partnera.

Naszkicuj oba ustawienia i zapisz możliwy odczyt. Następnie rozważ zmianę mimiki przy podobnym dystansie. Nie traktuj ekspresji jako diagnozy prawdziwych emocji osoby.

Ustawienie pierwsze

Relacja i możliwy odczyt:

_____

_____

_____

Ustawienie drugie

Relacja i możliwy odczyt:

_____

_____

_____

Sprawdzam: oddzielam zmienioną cechę od pozostałych; interpretacja odnosi się do sceny, nie do charakteru wykonawcy.

Co silniej zmieniło odczyt sytuacji? _____

_____

_____

Status postaci

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz zmianę scenicznego statusu przez postawę i inicjatywę.

Materiały: ołówek; fikcyjna sytuacja dwóch postaci.

Zaplanuj spotkanie, w którym jedna postać ustala zadanie, a druga początkowo czeka. Opisz postawę, kolejność zabierania głosu i użycie miejsca.

W drugiej wersji zmień, kto podejmuje inicjatywę. Zapisz widoczną różnicę. Sceniczny status dotyczy relacji w sytuacji, nie wartości człowieka ani obowiązkowo jego zawodu.

Wersja pierwsza

Zmiana inicjatywy

Sprawdzam: zmiana wynika z działania i relacji; nie sprowadzam statusu do wzrostu, stroju lub głośności.

Który szczegół ujawnia zmianę? _____

Rekwizyt zmienia funkcję

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: nadasz temu samemu lekkiemu przedmiotowi trzy fikcyjne funkcje.

Materiały: ołówek; papierowa rurka albo inny rekwizyt zatwierdzony przez nauczyciela.

Wybierz przedmiot, którego nie trzeba przerabiać. Zaplanuj trzy sceniczne użycia, na przykład jako umownego wskaźnika, lunety i mikrofonu. Każde pokaż odmiennym działaniem.

Naszkicuj pomysły i dodaj kontekst sceny. Nie wkładaj rekwizytu do ust ani nie kieruj go w twarz. Funkcja jest umowna, nie techniczna.

Użycie 1

Użycie 2

Użycie 3

Sprawdzam: trzy role przedmiotu wynikają z gestu i sytuacji; zmiana dekoracji nie jest jedyną wskazówką.

Które użycie jest czytelne bez słów? _____

Kostium z informacją

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz kostium przekazujący określoną informację o fikcyjnej postaci.

Materiały: ołówek; kredki i opis własnej sceny.

Zapisz czas, miejsce i działanie postaci. Wybierz trzy cechy kostiumu, które pomagają widzowi rozpoznać ten kontekst, na przykład wygodne kieszenie do przenoszenia rekwizytów.

Naszkicuj projekt i uzasadnij decyzje. Zachowaj swobodę ruchu oraz widoczność. Nie przypisuj cech charakteru narodowości, płci lub niepełnosprawności przez stereotypowy strój.

Mój projekt kostiumu

Trzy cechy i ich funkcje:

1. _____
2. _____
3. _____

Sprawdzam: wybory wspierają konkretną scenę i wykonanie; opis wyjaśnia informację zamiast oceniania wyglądu osoby.

Który element jest zbędny? _____

Scenografia z trzech elementów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: określisz przestrzeń sceny za pomocą trzech elementów.

Materiały: ołówek; lekkie materiały do planu albo papierowe znaki.

Wybierz miejsce fikcyjnej sceny, na przykład poczekalnię. Zaplanuj trzy elementy i nazwij funkcję każdego: orientacja w miejscu, działanie postaci lub zmiana sytuacji.

Naszkicuj ustawienie z góry. Zostaw wolne wejścia i przejście. Sprawdź, czy każdy element jest potrzebny; scenografia nie musi wypełniać całej dostępnej powierzchni.

Plan trzech elementów

Funkcje elementów:

_____

_____

_____

Sprawdzam: układ pozwala wykonać działanie; usunięcie elementu ma rozpoznawalny skutek dla sceny.

Co przesunę, aby ułatwić przejście? _____

Światło buduje scenę

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa stany oświetlenia zmieniające skupienie uwagi lub moment sceny.

Materiały: ołówek; mały model i lampka ustawiana przez dorosłego.

Zaplanuj pierwsze ustawienie wyróżniające jeden element. W drugim zmień kierunek albo obszar światła. Zachowaj model, aby porównywać właśnie oświetlenie.

Naszkicuj oba stany i zapisz ich funkcje. Nie wkładaj lampki pod papier ani do zamkniętego pudełka. Światło nie ma jednego obowiązkowego znaczenia emocjonalnego.

Stan światła 1

Co zmienia oświetlenie:

_____

_____

_____

Stan światła 2

Co zmienia oświetlenie:

_____

_____

_____

Sprawdzam: wskazuję widoczną zmianę i jej rolę w konkretnej scenie; nie oceniam tylko jasności fotografii.

Które miejsce ma przyciągać uwagę? _____

_____

Dźwięk zza sceny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: użyjesz dźwięku spoza widocznej sceny do rozszerzenia wyobrażonej przestrzeni.

Materiały: ołówek; cichy efekt przygotowany z nauczycielem.

Wymyśl scenę, w której słychać coś niewidocznego, na przykład kroki za drzwiami. Ustal moment wejścia, zakończenia i reakcję postaci.

Zapisz plan efektu oraz to, czego widz może się domyślić. Nie zastępuj reakcji podpisem. Dźwięk wykonajcie lub wybierzcie z dozwolonego źródła; karta nie zawiera nagrania.

Plan wejścia i końca dźwięku

Reakcja i przestrzeń wyobrażona:

Sprawdzam: efekt ma związek z akcją; opis odróżnia to, co widoczne, od sugerowanego miejsca poza sceną.

Co stanie się bez tego dźwięku? _____

Plan wejść i wyjść

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ciągłość wejść i wyjść dwóch postaci.

Materiały: ołówek; własna krótka scena.

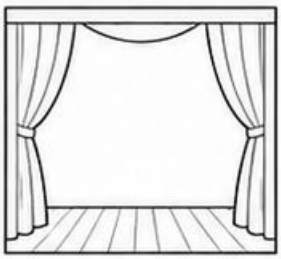

Narysuj plan pustej sceny i oznacz wejścia własnymi literami. Ustal położenie dwóch postaci w trzech kolejnych momentach, zaznaczając drogi odmiennymi znakami.

Sprawdź, czy postać opuszczająca scenę może pojawić się ponownie zgodnie z czasem akcji. Zadbaj o niekrzyżujące się gwałtownie przejścia i wolne miejsca dla wykonawców.

Mój plan sceny

Trzy momenty i legenda:

Sprawdzam: ruch wynika z akcji; postać nie zmienia miejsca bez zaplanowanej drogi lub uzasadnionej przerwy.

Które przejście wymaga próby? _____

Teatr cieni

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz czytelne sylwety między źródłem światła a ekranem.

Materiały: ołówek; papierowy ekran, sylweta i chłodne źródło światła ustawiane przez dorosłego.

Naszkicuj kolejność: źródło, sylweta, ekran, widz. Wykonaj małą próbę bez dotykania lampy. Sprawdź czytelność konturu oraz nakładanie dwóch sylwet.

Zapisz potrzebną poprawkę. Przy stałej lampie i ekranie zmiana położenia sylwety wpływa na rozmiar oraz ostrość cienia. Nie myl cienia z plamą narysowaną na ekranie.

Plan teatru cieni

Wynik próby i poprawka: _____

Sprawdzam: widz ogląda cień na ekranie; ustawienie pozwala poruszać sylwetą bez zasłamiania całej sceny przez animatora.

Co poprawi czytelność sylwety? _____

Lalka i animator

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz prostą lalkę i możliwy sposób jej animacji.

Materiały: ołówek; złożony papier i taśma.

Zaplanuj papierową formę prowadzoną dłonią od dołu lub z boku. Zaznacz miejsce chwytu i ruch, który pozwoli wyrazić działanie postaci.

Naszkicuj lalkę oraz dłoń w osobnym schemacie. Sprawdź model bez ostrych uchwytów i skomplikowanych cięgien. Ruch powinien wynikać z rzeczywistego chwytu, nie niewidocznego niemożliwego mechanizmu.

Moja lalka

Chwyt i ruch:

Sprawdzam: potrafię pokazać, jak animator uruchamia zaplanowaną część; forma pozostaje lekka i wygodna w prowadzeniu.

Który ruch jest najczytelniejszy? _____

Maska i ruch

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz projekt maski z czytelnym działaniem całego ciała.

Materiały: ołówek; papierowy projekt maski trzymanej poza twarzą.

Wybierz fikcyjną postać i zaplanuj jej działanie. Naszkicuj maskę oraz dwa gesty wspierające zamiar. Nie polegaj wyłącznie na narysowanym wyrazie ust.

Próbę gestów wykonaj bez zakrywania oczu, siedząc lub stojąc wygodnie. Maska może pozostać projektem na papierze. Porównaj możliwy odczyt gestów z projektem twarzy.

Projekt maski

Dwa gesty postaci

Sprawdzam: ruch wspiera sytuację sceniczną; projekt nie ogranicza widzenia ani nie wymaga zakładania maski podczas próby.

Co dopowiada ciało? _____

Obraz sceniczny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: skomponujesz nieruchomy obraz sceniczny z określonym miejscem uwagi.

Materiały: ołówek; dobrowolna grupa lub papierowe znaki postaci.

Zaplanuj trzy postacie w krótkim zatrzymanym momencie, na przykład przed wspólną decyzją. Ustal kierunki spojrzeń i różnice położenia bez kontaktu wymuszonego.

Naszkicuj układ. Poproś odbiorcę o wskazanie pierwszego miejsca uwagi i porównaj z zamiarem. Nie wymuszaj długiego bezruchu ani niewygodnej pozycji wykonawców.

Mój obraz sceniczny

Zamiar i odczyt odbiorcy:

Sprawdzam: układ sugeruje relację i działanie; skupienie uwagi wynika z kompozycji, nie wyłącznie z dopisku.

Co przesunę w kompozycji? _____

Improwizacja z zasadą

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustalisz zasadę improwizacji, którą można sprawdzić podczas próby.

Materiały: ołówek; dwie dobrowolne role lub wariant rysunkowy.

Wybierz fikcyjną sytuację i jedną regułę, na przykład każda odpowiedź musi odnosić się do propozycji partnera. Ustal sygnał początku oraz końca.

Wykonaj krótką próbę i zapisz jeden moment zastosowania reguły. Przyjmowanie propozycji w fikcji nie oznacza zgody na kontakt, ujawnianie prywatności lub przekraczanie granic.

Sytuacja i reguła

Próba oraz obserwacja:

Sprawdzam: reguła daje się zaobserwować; oceniam działanie sceniczne, nie odwagę ani osobowość wykonawcy.

Które zdarzenie rozwinęło propozycję partnera?

Narrator i bohater

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozdzielisz informację narratora i działanie bohatera bez zbędnego powtarzania.

Materiały: ołówek; własna krótka historia.

Wybierz moment, który można pokazać działaniem, oraz informację wymagającą opowiedzenia. Zapisz krótką wypowiedź narratora i odpowiadającą jej czynność postaci.

Przeczytaj obie części razem. Usuń zdanie wyłącznie opisujące to, co widz już wyraźnie widzi, chyba że powtórzenie ma zaplanowaną funkcję. Uzasadnij zachowany podział.

Narrator

Bohater w działaniu

Podział informacji:

Sprawdzam: odbiorca otrzymuje potrzebny kontekst; tekst i działanie współpracują zamiast przypadkowo dublować całą treść.

Co zostawię poza komentarzem narratora? _____

Adaptacja krótkiego tekstu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekształcisz krótki fragment opowieści w działania i wypowiedzi.

Materiały: ołówek; krótki tekst własny lub dozwolony do użycia, wybrany z nauczycielem.

Zapisz źródło i wybierz jedno zdarzenie z wyraźną przeszkodą. Wskaż postacie, ich cele i to, co musi zmienić się w scenie.

Przełóż fragment na krótki plan działań oraz potrzebne kwestie. Nie kopiuj całego opisu do ust bohatera. Sprawdź, czy adaptacja zachowuje zasadniczy konflikt wybranego zdarzenia.

Źródło i konflikt

Działania oraz potrzebne kwestie

Sprawdzam: zmiana medium ma uzasadnienie; plan można zrealizować dostępnymi środkami, bez dopowiadania brakującej akcji poza tekstem.

Co pominąłem i dlaczego? _____

Afisz teatralny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz afisz z czytelną informacją i motywem związanym ze sceną.

Materiały: ołówek, kredki i dane fikcyjnego szkolnego przedstawienia.

Ustal tytuł, zespół, datę oraz miejsce. Zaplanuj kolejność odczytu i jeden własny motyw wizualny odnoszący się do konfliktu lub rekwizytu sceny.

Naszkicuj afisz. Sprawdź odczyt z oddalenia i popraw hierarchię. Nie używaj zdjęć wykonawców bez uzgodnienia; sam ornament nie może zasłonić danych potrzebnych widzowi.

Mój afisz

Informacje do sprawdzenia:

Sprawdzam: tytuł i dane można odczytać w zaplanowanym formacie; motyw ma związek z przedstawieniem, nie jest przypadkową ozdobą.

Co widz zauważa jako pierwsze? _____

Próba z obserwacją

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz problem tempa sceny i zaproponujesz sprawdzalną zmianę.

Materiały: ołówek; krótka próba własnej grupy albo scenariusz do obserwacji.

Wybierz moment, w którym oczekiwanie, nakładanie wypowiedzi lub przejście utrudnia odczyt akcji. Opisz konkretne zdarzenie, nie oceniaj wykonawcy etykietą nudny lub słaby.

Zaproponuj jedną zmianę, na przykład czytelny sygnał wejścia. Powtórzcie fragment i zapiszcie różnicę. Szybsze wykonanie nie zawsze poprawia rytm całej sceny.

Obserwowany moment

Zmiana do sprawdzenia

Wynik powtórnej próby:

Sprawdzam: poprawka odpowiada zaobserwowanemu problemowi; porównuję ten sam fragment przed zmianą i po niej.

Co nadal wymaga próby? _____

Etyka wspólnej sceny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustalisz zasady udziału respektujące przestrzeń osobistą i możliwość wyboru.

Materiały: ołówek; plan wspólnej sceny do omówienia z nauczycielem.

Wskaż momenty wymagające zbliżenia, rekwizytu lub wystąpienia przed grupą. Zapisz, jak wcześniej uzgodnicie granice oraz prosty sygnał przerwania próby.

Zaproponuj równoważną rolę bez kontaktu lub publicznego występowania, na przykład planowanie światła. Odmowa konkretnego działania nie jest niepowodzeniem artystycznym i nie wymaga ujawniania prywatnych powodów.

Granice i sygnał

Alternatywna rola

Uzgodnienie grupy:

Sprawdzam: każdy zna sposób zmiany roli; zgoda dotyczy konkretnej czynności i może zostać wycofana podczas pracy.

Co uzgodnimy przed próbą? _____

Recenzja przedstawienia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ocenisz wybrany fragment przedstawienia na podstawie aktorstwa, przestrzeni i dźwięku.

Materiały: ołówek; obejrzana scena oraz dane spektaklu podane przez nauczyciela.

Zapisz po jednej konkretnej obserwacji działania postaci, wykorzystania przestrzeni i dźwięku. Podaj miejsce w przebiegu sceny, zamiast ograniczyć się do ocen podobało mi się.

Wybierz jedną ocenę i poprzyj ją dwiema obserwacjami. Oddziel opis od własnego upodobania. Nie przypisuj całemu zespołowi cech charakteru na podstawie odegranej roli.

Aktorstwo

Przestrzeń

Dźwięk

Ocena z argumentami:

Sprawdzam: argumenty dotyczą obejrzanej sceny i jej środków; dane spektaklu są sprawdzone, a nie wymyślone.

Która obserwacja najmocniej wspiera ocenę? _____

Ruch na trzech poziomach

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz krótką frazę wykorzystującą niski, średni i wysoki poziom ruchu.

Materiały: ołówek; przestrzeń i sposób udziału uzgodnione z nauczycielem.

Wybierz trzy wygodne działania. Pokaż różnice wysokości położenia dłoni, tułowia lub całej sylwetki bez skoków i schodzenia na podłogę. Możesz pracować siedząc.

Zapisz kolejność w trzech polach i dodaj przejścia. Porównaj poziomy względem własnej wygodnej pozycji. Wysoko nie musi oznaczać stania na palcach ani maksymalnego wyciągania.

Poziom niski	Poziom średni	Poziom wysoki

Sprawdzam: trzy położenia są rozróżnialne; przejścia pozostają płynne i mieszczą się w moim swobodnym zakresie.

Które przejście dopracuję? _____

Kierunek i zwrot

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz kierunek przemieszczania od zwrócenia ciała lub dłoni.

Materiały: ołówek; własna mała fraza ruchowa.

Zaplanuj dwa przesunięcia po tej samej drodze, zmieniając zwrócenie sylwetki. Wariant siedzący może wykorzystywać dłoń poruszaną po wyobrażonej trasie, z innym ustawieniem palców.

Zapisz drogę strzałką, a zwrócenie osobnym znakiem. Dodaj legendę. Nie używaj identycznej strzałki do dwóch różnych informacji bez wyjaśnienia znaczenia.

Droga i zwrócenie

Moja legenda:

Sprawdzam: z zapisu można osobno odczytać, dokąd odbywa się ruch i w którą stronę zwrócona jest wybrana część.

Która informacja wymaga osobnego znaku? _____

Tempo ruchu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz tę samą frazę ruchową w dwóch tempach.

Materiały: ołówek; spokojna sekwencja uzgodniona z nauczycielem.

Wybierz trzy wygodne działania i zapisz ich kolejność. Wykonaj je wolniej, potem nieco szybciej, zachowując zakres oraz własną kontrolę. Możesz użyć tylko dłoni.

Porównaj przejścia i czytelność. Nie zwiększaj szybkości kosztem równowagi ani komfortu. Zapisz jedną zmianę potrzebną, aby oba wykonania nadal były tą samą frazą.

Wolniej	Szybciej

Co pozostaje stałe:

Sprawdzam: porównanie dotyczy tempa, a nie wymiany gestów; potrafię wskazać rzeczywiście zaobserwowaną różnicę.

Które przejście wymaga więcej czasu? _____

Ruch ciągły i urywany

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przedstawisz ruch ciągły i przerywany na tej samej drodze.

Materiały: ołówek; wygodna pozycja siedząca lub stojąca.

Zaplanuj prostą trasę dłoni między dwoma umownymi punktami. Najpierw przeprowadź ruch bez zatrzymania, potem z dwiema krótkimi pauzami. Zachowaj podobny początek i koniec.

Zapisz różnicę własnymi znakami. Zatrzymanie nie wymaga gwałtownego szarpnięcia. Sprawdź, czy odbiorca rozpoznaje jakość ruchu, a nie tylko różne miejsca docelowe.

Ruch ciągły

Ruch przerywany

Znaki i obserwacja: _____

Sprawdzam: droga pozostała podobna; różnicę tworzy sposób przebiegu i pauzy, nie przypadkowa zmiana zadania.

Jak zaznaczę zatrzymanie? _____

Ciężar lekki i mocny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: odróżnisz lekką i mocną jakość ruchu bez uderzania w podłoże lub partnera.

Materiały: ołówek; mały swobodny gest dobrany z nauczycielem.

Wykonaj ten sam gest dłoni raz delikatniej, raz z wyraźniejszą intencją nacisku w wyobrażonej przestrzeni. Nie zwiększaj zakresu do granicy ani nie uderzaj.

Opisz różnicę za pomocą przebiegu, napięcia i zatrzymania. Określenie ciężar dotyczy jakości działania, nie oceny masy lub sprawności ciała wykonawcy. Wariant może pozostać szkicem.

Jakość lekka

Jakość mocna

Sprawdzam: kontrast jest rozpoznawalny bez ryzykownego impetu; nie mylę go wyłącznie z szybkością lub wielkością gestu.

Która cecha tworzy kontrast? _____

Przestrzeń osobista

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaznaczysz wygodną przestrzeń własnego ruchu i granice wobec innych osób.

Materiały: ołówek; uzgodnione stanowisko siedzące albo stojące.

Sprawdź małe swobodne ruchy dłoni w dostępnym obszarze. Narysuj umowną mapę ich zasięgu bez mierzenia maksymalnej rozpiętości. Uwzględnij stół, krzesło i sąsiadów.

Zaznacz miejsce, w którym trzeba ograniczyć gest lub zmienić ustawienie. Nie wchodź w przestrzeń partnera bez uzgodnienia. Mapa opisuje konkretne warunki, nie ocenę możliwości ciała.

Moja mapa przestrzeni

Granica i potrzebna zmiana: _____

Sprawdzam: plan zostawia miejsce innym; wygodny zasięg nie zostaje potraktowany jako obowiązkowy wynik dla całej grupy.

Co zmienię przed rozpoczęciem? _____

Droga po kole

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz drogę po kole z czytelnym początkiem i zakończeniem.

Materiały: ołówek; plan sali uzgodniony z nauczycielem.

Narysuj okrągłą trasę w wolnej części planu. Zaznacz początek, kierunek i zakończenie. Sprawdź, czy droga omija przeszkody i nie przecina stanowisk innych osób.

Przejście wykonuj spokojnie tylko w uzgodnionych warunkach. Możesz zamiast tego prowadzić dłoń po okręgu albo przesuwać papierowy znak po planie. Zapisz jedną poprawkę.

Mój plan drogi po kole

Poprawka i jej powód: _____

Sprawdzam: kierunek jest jednoznaczny; zamknięta droga nie wymaga szybkiego wirowania ani bliskiego mijania.

Gdzie potrzeba więcej wolnego miejsca? _____

Droga po przekątnej

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz drogę po przekątnej z jednym zaplanowanym zwrotem.
Materiały: ołówek; prostokątny schemat dostępnego miejsca.

Własnymi znakami wyznacz dwa odcinki drogi po przekątnej. Zaznacz punkt zmiany kierunku i koniec. Uwzględnij rzeczywiste wejście oraz wolne przejście.

Sprawdź plan papierowym znacznikiem, zanim uzgodnisz wykonanie. Wariant siedzący może wykorzystywać dłoń. Nie przyspieszaj w miejscu zwrotu; pokaż zmianę jasno i spokojnie.

Moja droga po przekątnej

Punkt zwrotu i legenda:

Sprawdzam: dwa odcinki łączą się w zaplanowanym miejscu; strzałki nie prowadzą przez przeszkodę lub cudze stanowisko.

Co poprawię przy zwrocie?

_____

_____

Symetria ciała

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz frazę z działaniem obu stron oraz jedną świadomą asymetrią.

Materiały: ołówek; wygodna pozycja i ruch dłoni dobrany do możliwości.

Wymyśl dwa niewielkie gesty wykonywane po obu stronach. Zapisz ich kolejność. Następnie zmień jedno wybrane działanie tylko po jednej stronie, tworząc wersję asymetryczną.

Porównaj obie wersje. Symetria jest zasadą kompozycji, nie wymaganiem identycznego zakresu lub wyglądu ciała. Możesz przedstawić plan za pomocą papierowych znaków zamiast wykonania.

Wersja obustronna

Świadoma asymetria

Sprawdzam: wskazuję jedną zaplanowaną zmianę; nie oceniam naturalnych różnic ciała jako błędu artystycznego.

Co zmieniła asymetria? _____

Lustro w parze

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustalisz zasadę lustrzanego naśladowania i zamiany prowadzącego.

Materiały: ołówek; dobrowolna para albo wariant z obserwacją własnego dłoniowego gestu.

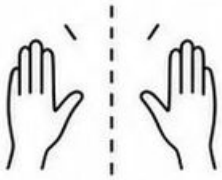

Stańcie lub usiądźcie naprzeciw siebie w uzgodnionej odległości. Ustalcie, która osoba prowadzi i jak druga pokazuje odbicie prostego gestu. Sprawdźcie zasadę powoli.

Zaplanujcie trzy gesty i sygnał zamiany ról. Nie dotykajcie partnera ani nie wymagajcie tego samego zakresu. Wariant indywidualny może polegać na rysunkowym planie odbicia.

Trzy gesty

Zasada odbicia i zamiana:

Sprawdzam: odbiorca rozpoznaje prowadzenie oraz zmianę ról; zgodność dotyczy ustalonej relacji, nie oceny ciała partnera.

Który gest warto uprościć? _____

Kanon ruchowy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz powtórzenie tej samej frazy z opóźnionym wejściem drugiej osoby.

Materiały: ołówek; cztery proste działania w równym liczeniu.

Zapisz frazę trwającą cztery liczenia. Pierwsza osoba zaczyna na pierwszym, druga dwa liczenia później i wykonuje tę samą kolejność. Ustalcie sygnał początku.

Rozpisz, kiedy każda osoba kończy; pierwsza czeka po swojej frazie, druga ją domyka. Próba może odbyć się gestami dłoni lub znacznikami na papierze.

Fraza czterech liczeń

Wejście i koniec osoby A

Wejście i koniec osoby B

Sprawdzam: opóźnienie jest stałe; nie zastępuję kanonu jednoczesnym początkiem ani różnymi niepowiązanymi gestami.

Gdzie widać przesunięcie wejść? _____

Unisono

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustalisz wspólny początek i zakończenie tej samej frazy.

Materiały: ołówek; dobrowolna para lub grupa.

Zaplanujcie trzy wygodne gesty w tej samej kolejności. Uzgodnijcie widoczny sygnał startu i zatrzymania. Wybierzcie wspólne spokojne tempo, bez wymuszania identycznego zakresu.

Wykonajcie próbę, także w pozycji siedzącej, i zapiszcie moment rozminięcia. Poprawcie sygnał lub przejście. Unisono dotyczy wspólnego czasu i materiału, nie identycznego wyglądu osób.

Wspólna fraza

Sygnały początku i końca

Wynik próby: _____

Sprawdzam: początek i koniec są uzgodnione; poprawka odpowiada konkretnemu rozminięciu w wykonaniu.

Który sygnał był czytelniejszy? _____

Powtórzenie i wariacja

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zmienisz jeden element frazy, zachowując jej rozpoznawalną podstawę.

Materiały: ołówek; własna sekwencja trzech małych gestów.

Najpierw zapisz trzy gesty. W wariacji zmień tylko wybraną cechę: tempo, kierunek albo poziom dłoni. Pozostaw kolejność działań i inne cechy możliwie podobne.

Porównaj wykonania lub rysunkowe plany. Wyjaśnij, po czym nadal rozpoznajesz frazę. Jednoczesna wymiana wszystkich cech utrudnia sprawdzenie roli jednej zmiany.

Fraza podstawowa

Moja wariacja

Zmieniona cecha: _____

Sprawdzam: wskazuję zachowany element oraz jedną zmienną; wariacja ma związek z materiałem wyjściowym.

Co zmieniła wybrana cecha? _____

Gest codzienny w tańcu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekształcisz codzienną czynność w zaplanowany gest taneczny.

Materiały: ołówek; własna obserwacja prostej czynności.

Wybierz ruch, na przykład odsuwanie zasłony. Naszkicuj jego początek i koniec. Zmień czas, kierunek albo wielkość, zachowując rozpoznawalny ślad czynności.

Powtórz przekształcony gest trzy razy i dodaj pauzę. Możesz wykonać go dłonią siedząc. Wyjaśnij, co jest zaczerpnięte z codzienności, a co świadomie przekomponowane.

Czynność wyjściowa

Mój przekształcony gest

Trzy powtórzenia i pauza:

Sprawdzam: zmiana jest zaplanowana; odbiorca może wskazać związek gestu z jego codziennym źródłem.

Którą cechę przekształciłem? _____

Ruch z przedmiotem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ruch z lekką tkaniną w wyznaczonej wolnej przestrzeni.

Materiały: ołówek; niewielka chusta zatwierdzona przez nauczyciela.

Wybierz dwa spokojne działania dłoni z chustą. Zaznacz na planie ich zasięg. Materiał pozostaje poniżej twarzy, bez owijania szyi i zaczepiania o partnera.

Sprawdź przejście między działaniami w wygodnej pozycji. Wariant bez tkaniny może odtwarzać ten sam zamiar gestem. Opisz wpływ materiału na widoczny przebieg.

Plan ruchu i zasięgu

Dwa działania oraz wariant:

Sprawdzam: chusta wspiera czytelność gestu; nie zasłania widzenia ani nie wchodzi w przestrzeń innej osoby.

Co zmienił materiał? _____

Choreografia ośmiu liczeń

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozpiszesz krótką choreografię obejmującą osiem równych liczeń.

Materiały: ołówek; proste ruchy w wygodnym zakresie.

W ośmiu polach zapisz kolejność działań lub trwania pozycji. Jedno działanie może obejmować kilka liczeń, jeśli wyraźnie to oznaczysz. Dodaj spokojny początek.

Sprawdź z nauczycielem przy równym liczeniu, także samymi dłońmi. Zaplanuj koniec na ósmym liczeniu. Nie dopisuj dodatkowych działań między polami bez uwzględnienia ich czasu.

1	**2**
3	**4**
5	**6**
7	**8**

Moja legenda:

Sprawdzam: całość mieści się w ośmiu liczeniach; przejścia i pauzy mają przewidziany czas.

Które przejście wymaga korekty? _____

Formacja grupy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz trzy ustawienia grupy i drogi przejścia między nimi.

Materiały: ołówek; papierowe znaczniki uczestników i plan miejsca.

W trzech polach pokaż ustawienia tej samej grupy, na przykład rząd, półkole i rozproszenie. Używaj stałych własnych oznaczeń osób oraz ich stanowisk.

Sprawdź przejścia znacznikami, zanim uzgodnicie wykonanie. Nie prowadź dwóch osób jednocześnie tą samą wąską drogą. Ustawienia mogą dotyczyć także osób siedzących.

Ustawienie 1

Ustawienie 2

Ustawienie 3

Przejścia i legenda:

Sprawdzam: każda osoba ma miejsce i drogę; zmiana formacji nie wymaga szybkiego biegu ani kontaktu.

Które przejście uproszczę? _____

Kontrast solo i grupy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozdzielisz skupienie uwagi między osobę solo i działanie grupy.

Materiały: ołówek; dobrowolne role albo papierowe znaki.

Zaplanuj dwa momenty. W pierwszym grupa utrzymuje spokojne tło dla jednej osoby. W drugim uwaga przechodzi na wspólne działanie. Ustal pozycje i tempo.

Naszkicuj zmianę i sygnał przejścia. Rola solo może być wykonywana siedząc albo przez znacznik. Nie oznacza lepszej wartości wykonawcy ani obowiązku publicznego wystąpienia.

Moment solo

Moment grupy

Sygnał przejścia:

Sprawdzam: wskazuję środki zmiany uwagi; grupa i osoba solo mają uzasadnione funkcje w kompozycji.

Co kieruje spojrzeniem odbiorcy? _____

Ruch do ciszy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: utrzymasz ustaloną kolejność ruchów bez dźwiękowego akompaniamentu.

Materiały: ołówek; wygodna fraza trzech gestów.

Zapisz trzy gesty i ich czasy w umownych liczeniach. Ustal wewnętrzne liczenie oraz widoczny znak początku. Wykonaj próbę bez muzyki, także samymi dłońmi.

Porównaj początek, pauzę i zakończenie z planem. Cisza nie oznacza braku organizacji czasu. Nie przyspieszaj wyłącznie dlatego, że nie słyszysz zewnętrznego pulsu.

Fraza i czasy

Początek, pauza i koniec: _____

Sprawdzam: kolejność pozostaje czytelna bez muzyki; mogę wyjaśnić sposób podtrzymania czasu w swoim wykonaniu.

Który czas wymaga sprawdzenia? _____

Muzyka a ruch

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz ruch zgodny z wybraną cechą muzyki i ruch kontrastujący.

Materiały: ołówek; fragment muzyczny wybrany przez nauczyciela.

Wybierz jedną cechę, na przyklad tempo lub akcent. Zaplanuj krótki ruch wzmacniający tę cechę, a potem wariant celowo odmienny. Zachowaj wygodny zakres.

Zapisz oba warianty i uzasadnij relację. Kontrast nie oznacza przypadkowego zgubienia zadania. Możesz pracować dłonią, rysunkowym planem lub obserwacją, bez obowiązku występu.

Wzmocnienie cechy

Świadomy kontrast

Wybrana cecha muzyki: _____

Sprawdzam: odczyt ma podstawę w słyszanej cesze i zaplanowanym działaniu; nie ogłaszam jednej prawidłowej emocji.

Który wariant lepiej służy mojemu celowi? _____

Taniec i obraz

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przełożysz wybraną relację wizualną na drogę lub układ ruchu.

Materiały: ołówek; reprodukcja i dane obrazu wskazane przez nauczyciela.

Wybierz widoczną relację, na przykład łuk, powtórzenie lub kontrast pustki i skupienia. Naszkicuj ją, a obok zaproponuj odpowiadający jej przebieg ruchu.

Wyjaśnij wybór. Nie musisz odgrywać przedstawionych postaci ani odtwarzać tematu obrazu. Próba może korzystać z dłoni lub papierowych znaczników zamiast przemieszczania całej grupy.

Relacja w obrazie

Mój plan ruchu

Uzasadnienie przekładu:

Sprawdzam: związek dotyczy konkretnej organizacji form; nie sprowadza się wyłącznie do nazwania podobnego nastroju.

Co zachowałem z obrazu? _____

Notacja choreograficzna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: stworzysz czytelny własny kod poziomu, kierunku i pauzy.

Materiały: ołówek; krótka fraza dłoni lub papierowego znacznika.

Wymyśl trzy różne znaki i zapisz ich znaczenia. Ułóż krótki przebieg, w którym każda informacja pojawi się przynajmniej raz. Oznacz punkt rozpoczęcia.

Przekaż zapis drugiej osobie i sprawdź odczyt. Popraw niejasność legendy. To szkolny kod autorski, nie udawany zapis profesjonalnego systemu kinetografii lub gwarancja jednego sposobu wykonania.

Moja legenda

☐ _____

☐ _____

☐ _____

Mój zapis

Wynik odczytu: _____

Sprawdzam: symbole mają stałe znaczenia; odbiorca odróżnia zmianę kierunku od pauzy i poziomu.

Który znak doprecyzuję? _____

Bezpieczna rozgrzewka

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz łagodne przygotowanie do konkretnego zadania pod kierunkiem nauczyciela.

Materiały: ołówek; uzgodniona przestrzeń i wygodne krzesło do wariantu siedzącego.

Wskaż części ciała używane we frazie. Z nauczycielem wybierz trzy spokojne działania przygotowawcze w swobodnym zakresie. Nie planuj skoków, forsownego rozciągania ani ruchu przez ból.

Zapisz kolejność oraz odpowiedniki siedzące. Sprawdź miejsce i możliwość przerwania. Karta nie zastępuje indywidualnych zaleceń; przygotowanie nie daje gwarancji ochrony przed każdym urazem.

Trzy działania przygotowawcze

Wariant siedzący i przerwanie:

Sprawdzam: plan odpowiada zadaniu i możliwościom; nie porównuję zakresu ruchu uczestników jako wyniku ćwiczenia.

Co uzgodnię przed rozpoczęciem? _____

Ruch dostępny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przekształcisz frazę z przemieszczaniem w dostępną wersję siedzącą.

Materiały: ołówek; krótki plan ruchu oraz wygodna pozycja uzgodniona z nauczycielem.

Zapisz intencję, rytm i ważną zmianę kierunku w wersji wyjściowej. W wariancie siedzącym zaproponuj działanie dłoni lub spojrzenia zachowujące te wybrane relacje.

Porównaj obie wersje na papierze lub w próbie. Nie wymagaj identycznego zakresu ani imitacji chodzenia. Adaptacja może zachować sens i czas, zmieniając środek wykonania.

Fraza wyjściowa

Wersja siedząca

Co zachowuję:

Sprawdzam: potrafię wskazać wspólną intencję oraz rytm; odmienny ruch nie jest przedstawiony jako gorsza wersja.

Która zmiana poprawia dostępność? _____

Obserwacja choreografii

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz obserwacje przestrzeni, czasu i energii w wybranej choreografii.

Materiały: ołówek; krótki udokumentowany zapis wskazany przez nauczyciela.

Obejrzyj fragment i podaj dane źródła. W trzech polach zanotuj po jednym konkretnym przykładzie drogi lub ustawienia, organizacji czasu oraz jakości działania.

Oddziel opis od osobistego upodobania. Wybierz jeden wniosek i poprzyj go dwoma momentami nagrania. Nie oceniaj zdolności całej osoby na podstawie wyglądu lub jednego ruchu.

Przestrzeń

Czas

Energia

Wniosek i dowody:

Sprawdzam: obserwacje dotyczą oglądanego fragmentu; słowa płynny lub mocny mają wskazane przykłady, nie zastępują argumentu.

Który moment obejrzę ponownie? _____

Obraz i dźwięk jednej idei

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz obraz i dźwięk, nadając każdemu inne zadanie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz ideę, na przykład stopniowe zagęszczanie. Naszkicuj zmianę układu form i zaplanuj zmianę odstępów między cichymi dźwiękami. Zapisz przyjętą zależność.

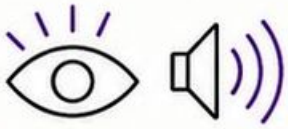

Sprawdź wersję wspólną i każdą część osobno. Wyjaśnij, jak się uzupełniają. Nie przypisuj barwie jednego obowiązkowego brzmienia ani jednakowej reakcji wszystkich odbiorców.

Plan obrazu

Plan dźwięku

Zależność i wynik próby:

Sprawdzam: związek jest opisany i możliwy do powtórzenia; dźwięk nie stanowi przypadkowego dodatku do obrazu.

Co wnosi każde medium?

Komiks bez dialogów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opowiesz zmianę w czterech kadrach bez dialogów i podpisów narracyjnych.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl proste zdarzenie z przedmiotem, na przykład zagubienie i odnalezienie. Podziel je na cztery momenty: sytuację, działanie, zmianę i skutek.

Naszkicuj cztery kadry. Zachowaj rozpoznawalny motyw i kierunek działania. Poproś czytelnika o opowiedzenie przebiegu, zanim wyjaśnisz zamiar; popraw nieczytelne przejście.

1

2

3

4

Odczyt czytelnika: _____

Sprawdzam: każdy kadr wnosi nową informację; historia jest czytelna bez dymków, wyjaśniających napisów i dopowiedzeń autora.

Który kadr wymaga zmiany? _____

Komiks ze zmianą kadru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dobierzesz odległość kadru do potrzebnej informacji.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz krótkie zdarzenie. Zaplanuj ujęcie ogólne pokazujące miejsce, średnie pokazujące działanie oraz detal ujawniający ważny przedmiot albo zmianę.

Narysuj trzy kadry tej samej sytuacji. Przy każdym zapisz informację potrzebną odbiorcy. Sprawdź, czy po zbliżeniu nadal można zrozumieć związek postaci z otoczeniem.

Plan ogólny	Plan średni	Detal

_____ _____ _____

Sprawdzam: zmiana kadru ma funkcję narracyjną; nie polega wyłącznie na trzykrotnym przerysowaniu tego samego fragmentu.

Której informacji zabraknie po usunięciu detalu? _____

Storyboard krótkiej sceny

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: opracujesz sześcioujęciowy plan krótkiej sceny z czasem i dźwiękiem.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl jedno zdarzenie z początkiem i skutkiem. W sześciu polach zaplanuj kolejne ujęcia. Zaznacz działanie, wielkość planu oraz potrzebny ruch kamery.

Pod każdym kadrem zapisz przewidywany czas w sekundach i dźwięk albo ciszę. Zsumuj czasy. Jeden rysunek oznacza ujęcie, nie każdą klatkę filmu.

1

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

2

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

3

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

4

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

5

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

6

Działanie: _____
Wielkość planu: _____
Ruch kamery: _____
Czas (s): _____
Dźwięk albo cisza: _____

Łączny czas: _____

Sprawdzam: kolejność pozwala odtworzyć zdarzenie; czas obejmuje wszystkie ujęcia, a dźwięk ma określony moment wejścia.

Które ujęcie trwa zbyt krótko dla działania? _____

Animowany ornament

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ciągłą przemianę powtarzanego motywu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl prosty ornament z jednego motywu. W sześciu polach zmieniaj tylko jego położenie albo obrót, pozostawiając wielkość i sposób rysowania możliwie stałe.

Sprawdź odstępy między kolejnymi fazami. Jeśli planujesz pętlę, porównaj również przejście z fazy szóstej do pierwszej. Zapisz tempo planowanego odtwarzania.

1	2	3
4	5	6

Tempo i poprawka: _____

Sprawdzam: powtórzenie pozostaje rozpoznawalne; czas animacji zależy od tempa, nie tylko liczby narysowanych faz.

Gdzie pojawia się niezamierzony skok? _____

Plakat do własnego spektaklu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przełożysz główną ideę własnej sceny na plakat.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Zapisz konflikt lub zmianę w jednym zdaniu. Wybierz własny motyw, który może ją zasugerować bez streszczania całego przedstawienia. Ustal tytuł i dane wydarzenia.

Naszkicuj dwa warianty hierarchii obrazu i informacji. Sprawdź czytelność w planowanym formacie. Projekt dotyczy fikcyjnego wydarzenia; nie ogłaszaj go jako rzeczywistego bez uzgodnienia.

Wariant pierwszy

Wariant drugi

Idea i wybór: _____

Sprawdzam: motyw wynika ze sceny; widz odnajduje tytuł, miejsce i datę bez szukania ich w ornamentach.

Który wariant najczytelniej przekazuje ideę? _____

Scena inspirowana obrazem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: stworzysz nowe zdarzenie sceniczne inspirowane relacjami w obrazie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Obejrzyj reprodukcję udostępnioną przez nauczyciela. Wybierz relację postaci, kierunek ruchu lub układ przestrzeni. Opisz widoczną podstawę inspiracji i zapisz źródło.

Zaproponuj, co mogło wydarzyć się chwilę później w twojej fikcyjnej wersji. Naszkicuj początek i zmianę. Nie przypisuj wymyślonego zdarzenia autorowi jako jego potwierdzonej intencji.

Relacja w obrazie

Nowe zdarzenie sceniczne

Sprawdzam: inspiracja jest rozpoznawalna, lecz nowa scena ma własne działanie; nie udaje dokumentu historii przedstawionej w dziele.

Który element przekształciłem? _____

Rzeźba reaguje na dźwięk

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz ręczną zmianę formy wykonywaną po sygnale dźwiękowym.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl lekką papierową formę z częścią składaną lub przesuwaną. Ustal cichy sygnał, po którym animator ręcznie zmienia jej położenie.

Naszkicuj dwa stany oraz chwyt. Zapisz jednoznaczną regułę: jaki sygnał uruchamia jaką czynność. Przetestuj model na stole, bez mechanizmów elektrycznych i obciążeń.

Stan pierwszy

Stan drugi

Sygnał, chwyt i reguła:

Sprawdzam: ruch wykonuje człowiek według ustalenia; model nie reaguje samoczynnie i nie wymaga ukrytego niemożliwego napędu.

Czy inna osoba potrafi wykonać tę zmianę? _____

Mapa emocji wystawy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz trasę wystawy z dwiema kontrastującymi atmosferami.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz cztery własne prace. Podziel je na dwie grupy według widocznych cech, na przykład zagęszczenia form i wielkości pustych obszarów.

Narysuj trasę i zapisz zamierzony nastrój każdej grupy. Poproś odbiorcę o własny odczyt. Nie traktuj koloru lub tematu jako gwarancji określonej emocji.

Mapa wystawy

Cechy i zamiar

_____

_____

_____

_____

Odczyt odbiorcy:

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: nastrój uzasadniam konkretnymi relacjami; różna reakcja odbiorcy jest informacją do porównania, nie błędem osoby.

Gdzie zmiana atmosfery jest najbardziej czytelna? _____

Książka artystyczna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: połączysz sposób otwierania książki z rozwojem własnej idei.
Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Złóż papierowy pasek w harmonijkę z czterema podobnymi polami. Sprawdź kolejność ich odsłaniania. Wymyśl ideę rozwijającą się przez obracanie lub rozkładanie.

Zaplanuj zawartość czterech pól i zaznacz zgięcia na szkicu. Wykonaj próbę na oddzielnym pasku. Nie traktuj samego złożenia jako wystarczającego uzasadnienia formy książki.

Plan czterech pól

Zgięcia i kolejność oglądania

Sprawdzam: treść wykorzystuje sposób otwierania; po złożeniu nie ginie informacja konieczna do zrozumienia pracy.

Co zmienia pełne rozłożenie książki? _____

Pudełko opowieści

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz materialne wskazówki prowadzące do możliwej opowieści.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz trzy własne, lekkie przedmioty lub papierowe symbole. Wymyśl zdarzenie łączące je w jedną historię. Zaplanuj rozmieszczenie w niewielkim otwartym pudełku.

Naszkicuj układ i określ rolę każdej wskazówki. Pokaż projekt odbiorcy bez streszczenia. Porównaj jego opowieść z zamiarem; nie oczekuj identycznych skojarzeń od wszystkich.

Układ pudełka

Trzy wskazówki i ich role

Sprawdzam: przedmioty tworzą relacje, zamiast jedynie wypełniać wnętrze; interpretacja ma widoczne podstawy w układzie.

Której wskazówki brakuje do odczytania zmiany? _____

Partytura wizualna

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: stworzysz notację pozwalającą wykonać prostą sekwencję dźwięków lub gestów.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl trzy własne znaki. Każdemu przypisz konkretną czynność, czas albo sposób wykonania. Dodaj znak ciszy lub bezruchu oraz kierunek odczytu.

Ułóż krótki zapis i legendę. Poproś drugą osobę o wykonanie z wygodną głośnością lub ruchami bez kontaktu. Popraw niejasność ujawnioną podczas próby.

Moja partytura

Legenda i kierunek

- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____
- ☐ _____

Wynik próby: _____

Sprawdzam: znaczenie znaków wynika z legendy; wykonawca nie musi zgadywać, co autor uznał za oczywiste.

Który znak wymaga doprecyzowania? _____

Rytm miasta

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz rytm widocznych elementów i słyszanych zdarzeń miasta.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Z materiałów nauczyciela wybierz fotografię szeregu okien oraz krótki zapis dźwiękowy otoczenia. Zaznacz powtórzenia i przerwy w obu przykładach.

Zaproponuj własne przyporządkowanie okien i odstępów do dźwięków i ciszy. Narysuj zapis, dodaj legendę. Porównanie jest interpretacją formalną, nie pomiarem rzeczywistych częstotliwości.

Rytm wizualny

Rytm dźwiękowy

Moja zasada połączenia:

Sprawdzam: wskazuję powtórzenie w każdym medium; nie twierdzę, że fotografia ma jedno naturalne brzmienie.

Gdzie oba układy się różnią? _____

Teatr papieru

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz scenę papierowego teatru z widocznymi figurami i miejscem ruchu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

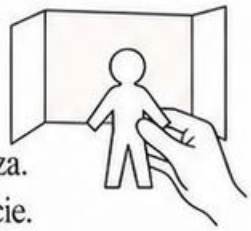

Wymyśl krótkie spotkanie dwóch postaci. Naszkicuj otwartą scenę, tło oraz papierowe figury. Zaznacz sposób prowadzenia ich ręką od boku lub od dołu.

Sprawdź model z punktu widzenia widza. Ustal wejście, miejsce działania i wyjście. Pracuj z lekkim papierem na stole; nie zasłaniaj działania dłonią animatora.

Projekt teatru

Ruch figur i widoczność

Sprawdzam: figury można przesunąć zaplanowaną drogą; dekoracja nie odcina widzowi dostępu do najważniejszego momentu.

Co zmienię po próbie z poziomu widza? _____

Film o przemianie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: udokumentujesz rzeczywistą przemianę materiału w krótkim filmie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz odwracalną zmianę papieru, na przykład składanie i rozkładanie. Zaplanuj trzy etapy procesu. Aparat oprzyj stabilnie i zachowaj podobne oświetlenie.

Naszkicuj etapy oraz sposób rejestracji. Wykonaj próbę lub zapisz plan. Oznacz przyspieszenie i montaż, jeśli ich użyjesz; nie przedstawiaj skrótu jako nieprzerwanego zapisu.

Etap pierwszy

Etap drugi

Etap trzeci

Sposób rejestracji:

Sprawdzam: kolejność pokazuje zmianę tego samego materiału; dokumentacja odróżnia wykonanie od późniejszej edycji filmu.

Który moment trzeba pokazać dłużej? _____

Wystawa procesu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: pokażesz rozwój pracy przez wybór czterech etapów procesu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz szkic, próbę, korektę i rezultat jednego własnego projektu. Nadaj im oznaczenia. Przy każdym zapisz, czego dowiedziałeś się na danym etapie.

Rozmieść cztery dokumenty na planie małej wystawy. Strzałkami pokaż związki decyzji. Nie wybieraj tylko najładniejszych śladów, jeśli nie wyjaśniają rozwoju pracy.

Plan czterech etapów

Cztery decyzje i ich skutki

Sprawdzam: widz rozpoznaje powód korekty; rezultat jest powiązany z próbami, a nie pokazany jako gotowy bez historii.

Który dokument najlepiej ujawnia ważną decyzję? _____

Projekt z ograniczeniem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz świadomie ograniczenie materiału i liczby form.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Zaprojektuj kompozycję tylko z papieru w jednym kolorze oraz trzech rodzajów figur. Zapisz wybrane figury i regułę ich powtarzania lub zmiany wielkości.

Naszkicuj dwa warianty. Wybierz rozwiązanie najlepiej wspierające własną ideę. Nie dodawaj nowego rodzaju kształtu po to, aby ominąć przyjęte ograniczenie.

Wariant pierwszy

Wariant drugi

Ograniczenie i wybór:

_____

_____

_____

Sprawdzam: oba projekty przestrzegają tej samej reguły; uzasadnienie wyjaśnia, jak ograniczenie wpłynęło na decyzję twórczą.

Co odkryłem dzięki ograniczeniu? _____

_____

Dwa media jeden przekaz

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przełożysz jeden komunikat na plakat oraz krótką sekwencję gestów.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl prostą ideę dotyczącą wspólnego działania. Zapisz ją jednym zdaniem. Zaplanuj plakat oraz trzy gesty wykonywane bez kontaktu, także w wersji siedzącej.

Naszkicuj oba rozwiązania. Porównaj, co przekazuje układ obrazu, a co następstwo ruchów. Gesty można tylko narysować; nie wymagaj występu ani jednakowego odczytu.

Plakat

Trzy gesty

Wkład każdego medium:

Sprawdzam: komunikat pozostaje wspólny; adaptacja wykorzystuje możliwości medium, zamiast kopiować dosłownie wszystkie szczegóły.

Co trzeba było zmienić przy adaptacji?

Projekt dla odbiorcy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: określisz odbiorcę, sytuację użycia i trzy kryteria projektu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wymyśl przedmiot lub komunikat potrzebny w szkole. Opisz konkretną sytuację i potrzeby odbiorcy, zamiast opierać projekt wyłącznie na własnym upodobaniu.

Zapisz trzy sprawdzalne kryteria, na przykład odczyt informacji z ustalonej odległości. Zaplanuj próbę. Rozmowa z użytkownikiem jest dobrowolna; nie zbieraj prywatnych danych.

Odbiorca i sytuacja

Trzy kryteria oraz próby

Sprawdzam: każde kryterium można sprawdzić w działaniu; samo określenie ładny nie mówi, jak ocenić użyteczność.

Które założenie wymaga rozmowy z odbiorcą? _____

Wspólna praca z rolami

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozdzielisz role i określisz zależności we wspólnym projekcie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierzcie zadanie, na przykład małą wystawę procesu. Ustalcie trzy role: przygotowanie prac, organizację przestrzeni i informację dla widzów. Dopasujcie zakres do grupy.

Przy każdej roli zapiszcie rezultat, termin oraz informację potrzebną od innej osoby. Ustalcie sposób zgłoszenia trudności i zmiany roli bez oceniania charakteru wykonawcy.

Trzy role, rezultaty i zależności

Sprawdzam: każde zadanie ma rozpoznawalny efekt; terminy uwzględniają to, co musi zostać przygotowane wcześniej.

Które przekazanie informacji jest najważniejsze? _____

Budżet materiałowy projektu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz ilości materiałów i sprawdzisz koszt projektu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Skorzystaj z cennika i limitu podanych przez nauczyciela. Wybierz trzy potrzebne materiały. Zapisz jednostkę zakupu, ilość oraz cenę jednostkową z udostępnionych danych.

Oblicz koszty pozycji i sumę. Porównaj z limitem. Jeśli go przekraczasz, zaproponuj zamianę i ponownie policz koszt, zachowując najważniejszą funkcję projektu.

Trzy materiały i koszty

Materiał	Jednostka zakupu	Ilość	Cena jednostkowa	Koszt

Limit i suma

Suma kosztów: _____	Limit: _____

Zamiana oraz nowe obliczenie:

Sprawdzam: jednostki są zgodne; cena opakowania nie zostaje pomylona z ceną pojedynczego elementu.

Który materiał można zastąpić bez straty funkcji? _____

Plan czasu projektu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ułożysz etapy projektu z uwzględnieniem zależności i schnięcia.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

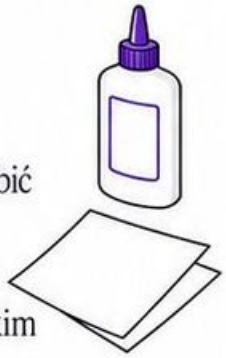

Wybierz pracę z papieru i kleju szkolnego. Zapisz przygotowanie, próbę połączenia, wykonanie, oczekiwanie i prezentację. Czas schnięcia sprawdź w instrukcji użytego kleju.

Ułóż etapy na osi. Zaznacz, co można robić równolegle, a co wymaga gotowego połączenia. Dodaj czas na poprawkę; nie zastępuj schnięcia wyłącznie szybkim dotknięciem powierzchni.

Plan czasu i zależności

Instrukcja materiału oraz poprawka:

Sprawdzam: kolejność uwzględnia rzeczywiste warunki materiału; nie wpisuję jednego czasu schnięcia jako zasady dla wszystkich klejów.

Który etap może opóźnić prezentację? _____

Ryzyko i plan B

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz alternatywę na wypadek jednego przewidywalnego problemu.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz projekt i wskaż możliwą trudność, na przykład brak urządzenia do odtwarzania dźwięku. Określ, która funkcja pracy musi zostać zachowana.

Zaproponuj plan B, możliwy z dostępnych materiałów. Naszkicuj zmianę i zaplanuj krótki test. Nie ograniczaj alternatywy do porzucenia najważniejszej idei projektu.

Problem i funkcja

Plan B

Próba alternatywy:

Sprawdzam: alternatywa odpowiada konkretnemu problemowi; wiem, kiedy podjąć decyzję o jej zastosowaniu.

Po czym rozpoznam, że trzeba zmienić plan? _____

Prezentacja jednej minuty

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przedstawisz cel, ważną decyzję i dowód działania pracy w jednej minucie.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz jeden własny projekt. Zaplanuj wypowiedź w trzech częściach: co chciałeś osiągnąć, jaki wybór podjąłeś i co pokazała próba.

Zapisz hasła, potem zmierz dobrowolną próbę z zegarem. Usuń powtórzenia, zachowując konkretną obserwację. Możesz przygotować nagranie lub odczyt zamiast występu przed grupą.

Cel	Decyzja	Dowód z próby

Zmierzony czas: _____ .

Sprawdzam: wypowiedź trwa najwyżej 60 sekund; ocena dotyczy treści i organizacji, nie osobowości ani odwagi mówiącego.

Co skrócę bez utraty dowodu? _____

Ocena efektu i procesu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ocenisz rezultat i sposób pracy według wcześniej ustalonych kryteriów.

Materiały: ołówek i wskazane materiały.

Wybierz zakończony projekt oraz trzy kryteria zapisane przed wykonaniem. Przy każdym wskaż dowód z rezultatu lub próby, a nie tylko ogólne zadowolenie.

Opisz jedną decyzję procesu, która pomogła, oraz jedną do zmiany. Zaproponuj następny test. Nie utożsamiaj trudności technicznej z brakiem zdolności osoby.

Trzy kryteria i dowody

1.		
2.		
3.		

Proces: zachowam i zmienię

Następny test:

Sprawdzam: wniosek wynika z zapisanych obserwacji; poprawka dotyczy konkretnego działania, materiału albo sposobu sprawdzania.

Co zrobię inaczej w kolejnym projekcie? _____

Karta pracy 451

Teza o funkcji sztuki

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: sformułujesz ograniczoną tezę o funkcji konkretnego dzieła.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz dzieło z dokumentacją muzealną. Zapisz odbiorców, miejsce użycia i jedną potwierdzoną funkcję. Oddziel pierwotne przeznaczenie od dzisiejszego sposobu prezentacji.

Napisz tezę odnoszącą się wyłącznie do wybranego przykładu. Przywołaj szczegół oraz informację źródłową. Wyjaśnij, jak oba wspierają tezę, zamiast ogłaszać funkcję całej sztuki.

Moja teza

Szczegół i dokumentacja

Związek dowodów z tezą:

Sprawdzam: teza ma określony zakres; dowody dotyczą tej samej funkcji i nie opierają się wyłącznie na moim upodobaniu.

Co ogranicza mój wniosek?

Karta pracy 452

Porównanie według kryterium

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa dzieła według tego samego kryterium.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz dwie udokumentowane reprodukcje i jedno kryterium, na przykład sposób skupiania uwagi. Zapisz dla każdej konkretny szczegół odpowiadający temu kryterium.

Ułóż zdanie pokazujące podobieństwo lub różnicę oraz ich znaczenie. Nie porównuj koloru pierwszej pracy wyłącznie z tematem drugiej. Podaj dane obu przykładów.

Kryterium i dane

_____

_____

_____

Dzieło A: szczegół

_____

_____

_____

Dzieło B: szczegół

_____

_____

_____

Relacja i jej znaczenie:

_____

_____

_____

Sprawdzam: obie obserwacje odpowiadają jednemu pytaniu; porównanie wyjaśnia związek, zamiast zestawiać dwa niezależne opisy.

- [ ] Czy stosuję kryterium jednakowo?

Karta pracy 453
Opis materiału bez zgadywania
Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: oddzielisz widoczną powierzchnię od udokumentowanego materiału.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz reprodukcję rzeźby lub przedmiotu. Zapisz dwie cechy wyglądu, na przykład połysk i ziarnistość. Nie rozstrzygaj materiału wyłącznie na podstawie koloru. Sprawdź kartę muzealną i przepisz nazwę materiału oraz techniki. Wskaż, czego reprodukcja nie pozwala ocenić. Zachowaj niepewność obecną w dokumentacji, bez dopisywania pewnego rozpoznania.

Dwie cechy wyglądu

Materiał i technika ze źródła

Granica rozpoznania:

Sprawdzam: opis widzialny nie zastępuje identyfikacji; źródło odnosi się do konkretnego obiektu, nie podobnego przedmiotu.

Co mogło naśladować inny materiał?

Karta pracy 454
Datowanie z ostrożnością

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: uporządkujesz datowania bez zamiany przybliżenia w pewną datę.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz trzy karty dzieł z datowaniem. Zapisz oznaczenia dokładnie, zachowując około, zakres lub znak niepewności. Oddziel datę wykonania od przedstawionego wydarzenia.

Ustal kolejność tam, gdzie dane na to pozwalają. Jeśli zakresy się nakładają, zaznacz nierozstrzygnięcie. Nie wybieraj jednego roku z przedziału dla wygody osi.

Trzy datowania i źródła

1.

2.

3.

Kolejność oraz nierozstrzygnięcie

Sprawdzam: kolejność wynika z danych; wygląd staroświecki ani tematyka historyczna nie stanowią dowodu daty powstania.

Których dat nie mogę uporządkować jednoznacznie?

Karta pracy 455
Artysta i kontekst

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: powiążesz sprawdzony kontekst życia artysty z konkretną decyzją formalną.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Przeczytaj krótką biografię muzealną i obejrzyj wskazane dzieło. Zapisz jeden potwierdzony fakt oraz jedną cechę kompozycji, materiału albo sposobu przedstawienia.

Zaproponuj ostrożną relację między nimi. Wskaż, co wymaga dodatkowego świadectwa. Samo współwystępowanie wydarzenia życiowego i motywu nie dowodzi zamiaru ani jedynej przyczyny powstania pracy.

Fakt i źródło

Cecha dzieła

Możliwy związek i ograniczenie:

Sprawdzam: nie wyjaśniam całego dzieła jednym zdarzeniem; zaznaczam różnicę między udokumentowaną relacją a własną hipotezą.

Jakie świadectwo wzmocniłoby związek?

Forma i treść

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyjaśnisz udział jednej cechy formalnej w odczytaniu treści.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

1. Wybierz dzieło i nazwij jego temat na podstawie reprodukcji oraz podpisu. Zaznacz jedną widoczną relację, na przykład skalę postaci albo kontrast jasności.
2. Napisz, jak ta relacja kieruje uwagą i wspiera określony sens. Oddziel jej obserwację od interpretacji. Unikaj twierdzenia, że każdy odbiorca musi odczuwać identyczną emocję.

Temat i dane

Relacja formalna

Jej udział w interpretacji:

Sprawdzam: wniosek wskazuje konkretny środek i jego działanie; samo nazwanie tematu nie zastępuje wyjaśnienia formy.

Który szczegół najmocniej wspiera odczyt? _____

Cytat i parafraza

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: przygotujesz cytat i parafrazę z rozpoznawalnym źródłem.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

1. Wybierz krótkie zdanie z opisu muzealnego podanego przez nauczyciela. Przepisz je wiernie w cudzysłowie. Zapisz autora lub instytucję, tytuł oraz adres źródła.
2. Obok oddaj sens własnymi słowami i ponownie wskaż źródło. Nie zamieniaj tylko kilku wyrazów ani nie dodawaj własnego przypuszczenia jako poglądu autora.

Cytat

Dane źródła:

_____

_____

_____

Moja parafraza

Dane źródła:

_____

_____

_____

Sprawdzam: parafraza zachowuje zakres i niepewność oryginału; cytat pozostaje dosłowny, a oba zapisy mają przypisane źródło.

Czy przypadkiem zmieniłem sens? _____

Karta pracy 458

Źródło wiarygodne

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz źródło odpowiednie do konkretnego pytania o dzieło.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Porównaj dwie publikacje wskazane przez nauczyciela. Zapisz autora lub instytucję, datę, wykorzystane dokumenty oraz pytanie, na które każda publikacja rzeczywiście odpowiada.

Wybierz lepiej uzasadnioną odpowiedź i wyjaśnij wybór. Sama profesjonalna grafika, popularność ani najnowsza data nie wystarczą jako dowód. Sprawdź możliwość dotarcia do przywołanej dokumentacji.

Źródło A

Źródło B

Wybór i uzasadnienie:

Sprawdzam: dobór odpowiada pytaniu i jakości dowodów; odróżniam brak danych od potwierdzenia, że informacja jest fałszywa.

Który dokument sprawdzę bezpośrednio?

Karta pracy 459
Sprzeczne informacje

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zapiszesz rozbieżność źródeł i zaplanujesz jej sprawdzenie.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

W dwóch materiałach nauczyciela znajdź różniące się informacje o tym samym obiekcie. Przepisz sens obu twierdzeń i zapisz dokładne źródła, daty oraz zakres.

Sprawdź, czy mówią o wykonaniu, przedstawionym wydarzeniu czy późniejszej zmianie. Zaplanuj konsultację katalogu lub dokumentu. Jeśli brak rozstrzygnięcia, pozostaw je jawne zamiast wybierać wygodniejszą wersję.

Twierdzenie i źródło A	Twierdzenie i źródło B

Sposób sprawdzenia:

☐ **Sprawdzam:** rozbieżność dotyczy tej samej kwestii; nie mylę różnych etapów historii obiektu ze sprzecznością danych.

? **Czego nadal nie mogę rozstrzygnąć?**

Karta pracy 460

Słownik własnymi słowami

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyjaśnisz pięć terminów plastycznych własnymi słowami i przykładem.
Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz pięć pojęć z lekcji. Dla każdego zapisz krótkie objaśnienie oraz konkretny przykład z pracy własnej lub udokumentowanego dzieła. Wskaż źródło sprawdzenia.

Odczytaj definicje bez nazw pojęć i sprawdź ich odróżnialność. Nie tłumacz słowa jedynie jego powtórzeniem. Przykład powinien pokazywać cechę rozstrzygającą, a nie luźne skojarzenie.

Pięć terminów: objaśnienie i przykład

Lp.	Termin	Objaśnienie (własnymi słowami)	Przykład (z pracy własnej lub udokumentowanego dzieła)
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			

Źródła sprawdzenia:

☑ **Sprawdzam:** każde objaśnienie pomaga rozpoznać pojęcie; przykład odpowiada definicji, a podobne terminy nie zlewają się w jedno.

Które objaśnienie wymaga doprecyzowania? _____

Karta pracy 461
Przykład i kontrprzykład

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyjaśnisz granicę pojęcia przez przykład i kontrprzykład.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz pojęcie z lekcji, na przykład symetrię osiową. Zapisz jego kryterium. Naszkicuj układ spełniający warunek i drugi, który go nie spełnia.
Wskaż konkretny element rozstrzygający o różnicy. Kontrprzykład powinien dotyczyć tej samej cechy, nie dowolnie odmiennego tematu. Oznacz własne schematy jako próby, nie reprodukcje dzieł.

Kryterium

Przykład

Kontrprzykład

Różnica rozstrzygająca:

- [x] **Sprawdzam:** oba przypadki można sprawdzić tym samym warunkiem; uzasadnienie nie ogranicza się do podoba *mi* się lub *wygląda* inaczej.
- [ ] Czy zmieniłem tylko badaną cechę?

Karta pracy 462

Błąd uogólnienia

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: poprawisz zbyt szerokie twierdzenie, zachowując uzasadniony sens.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

1. Wybierz zdanie z materiału ćwiczeniowego zawierające słowa *zawsze*, *wszyscy* albo *wyłącznie*. Sprawdź, jaki przykład i źródło faktycznie je wspierają. Nie zakładaj błędu automatycznie.

2. Przepisz twierdzenie z właściwym ograniczeniem czasu, miejsca lub zbioru dzieł. Usuń nieuprawniony zakres, lecz zachowaj informację potwierdzoną. Wyjaśnij, czego źródło nie pozwala rozszerzyć.

Zdanie do sprawdzenia

Zakres dowodu

Moja poprawiona wersja

Sprawdzam: poprawka odpowiada dowodom; nie zamieniam każdego twierdzenia w nieokreślone *być może* bez wskazania przyczyny ograniczenia.

Które słowo nadmiernie rozszerzało wniosek? _____

Karta pracy 463

Chronologia i wpływ

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: odróżnisz wcześniejsze powstanie pracy od potwierdzonego wpływu.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz dwie udokumentowane prace z różnych dat. Zapisz ich kolejność i dostrzeżone podobieństwo. Nie uznawaj podobnej formy za dowód kontaktu twórców.

Wskaż świadectwo potrzebne do badania wpływu, na przykład list, wypowiedź albo udokumentowaną dostępność dzieła. Sprawdź materiał nauczyciela i nazwij granicę możliwego wniosku.

Daty i podobieństwo

Świadectwo relacji

Wniosek z ograniczeniem:

Sprawdzam: wcześniejsza data jest warunkiem chronologicznym, ale sama nie dowodzi przejęcia rozwiązania ani bezpośredniego poznania pracy.

Jakie inne wyjaśnienie podobieństwa istnieje?

Karta pracy 464
Interpretacje alternatywne

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaproponujesz dwie interpretacje wspierane przez szczegóły tego samego dzieła.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Obejrzyj udokumentowaną reprodukcję. Zapisz dwa możliwe odczytania i dla każdego wskaż inny szczegół. Oddziel dane z podpisu od własnego rozumowania.

Porównaj mocne strony oraz ograniczenia obu propozycji. Sprawdź, czy któraś przeczy dokumentacji. Wielość odczytań nie oznacza, że każda dowolna opowieść ma takie samo uzasadnienie.

Interpretacja A i szczegół

Interpretacja B i szczegół

Porównanie granic:

Sprawdzam: oba odczytania odwołują się do dzieła; potrafię wskazać, co wspiera interpretację i czego nie można z niej wywnioskować.

Który szczegół warto obejrzeć ponownie?

Karta pracy 465
Pytanie problemowe

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: zamienisz szeroki temat w pytanie wymagające porównania dwóch dzieł.
Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz temat, na przykład przedstawienie pracy. Zawęź go do jednej relacji formalnej lub funkcji. Dobierz dwa udokumentowane dzieła pozwalające badać to samo pytanie.

Sformułuj pytanie bez wpisanej z góry odpowiedzi. Zapisz, jakie szczegóły i dokumenty sprawdzisz. Nie wystarczy pytanie o samą datę ani katalog luźno związanych informacji.

Temat i zawężenie

Moje pytanie

Dwa dzieła i potrzebne dowody:

☐ **Sprawdzam:** pytanie ma określony zakres i wymaga rozumowania; oba wybrane przykłady dostarczają materiału do jego sprawdzenia.

Co muszę jeszcze zawęzić?

Karta pracy 466

Plan krótkiej wypowiedzi

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz krótką wypowiedź wokół tezy i dwóch uzasadnień.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Zapisz tezę dotyczącą wybranego dzieła lub porównania. Dobierz dwa argumenty, a do każdego obserwację albo informację źródłową. Wyjaśnij ich związek z tezą.

Ułóż kolejność wypowiedzi i krótki wniosek. Sprawdź, czy drugi argument wnosi nową relację. Nie traktuj dwóch podobnie brzmiących ocen jako dwóch niezależnych uzasadnień.

Teza

Argument pierwszy i dowód

Argument drugi i dowód

Wniosek

Sprawdzam: każda część pełni funkcję; zakończenie wynika z przedstawionych dowodów i nie wprowadza nowej nieuzasadnionej informacji.

Którą część mogę połączyć lub doprecyzować?

Karta pracy 467
Argument słaby i mocny

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wzmocnisz opinię przez wskazanie obserwacji i związku z oceną.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Zapisz własną krótką opinię o wybranej pracy. Oddziel osobiste upodobanie od twierdzenia o jej działaniu. Podkreśl słowo wymagające wyjaśnienia, na przykład *dynamiczny*.

Dodaj widoczny szczegół oraz wyjaśnij, dlaczego wspiera ocenę, Możesz zachować gust jako osobistą reakcję. Nie przedstawiaj go jako jedynego dowodu jakości pracy lub zamiaru twórcy.

Pierwsza opinia	Szczegół i jego działanie	Wzmocniony argument

Sprawdzam: ocena ma rozpoznawalną podstawę; odbiorca może sprawdzić wskazany szczegół, nawet jeśli nie podziela mojego upodobania.

Co teraz można zweryfikować? _____

_____

Wniosek z porównania

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wyprowadzisz wniosek z porównania, bez dodawania nowego faktu.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz gotowe własne porównanie dwóch dzieł. Zapisz wspólne kryterium i dwie najważniejsze różnice. Sprawdź, czy każda ma podany przykład albo źródło.

Sformułuj wniosek wyjaśniający znaczenie różnic dla badanego pytania. Usuń informację nieobecną w analizie albo dodaj wcześniej potrzebny dowód. Nie zamieniaj podsumowania w ocenę całej epoki.

Kryterium i dwie różnice

Mój wniosek

Kontrola podstawy:

Sprawdzam: każda część wniosku ma oparcie w porównaniu; zakres zakończenia nie przekracza zakresu zbadanych przykładów.

Które zdanie wymaga dowodu? _____

Karta pracy 469

Termin w odpowiednim miejscu

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: zastąpisz trzy nieprecyzyjne określenia terminami pasującymi do obserwacji.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

1. Wybierz trzy zdania własnego opisu zawierające słowa takie jak *fajny*, *dziwny* lub *ten element*. Zaznacz, jaką widoczną cechę chciałeś rzeczywiście nazwać.

2. Dobierz termin z materiału lekcji i sprawdź jego znaczenie. Przepisz każde zdanie, wskazując miejsce w dziele. Fachowe słowo bez zgodności z obserwacją nie poprawia analizy.

Trzy zdania: przed i po

Nr	Twoje zdanie przed zmianą	Widoczna cecha	Twoje zdanie po zmianie (z terminem i miejscem w dziele)
1			
2			
3			

Znaczenie terminów i źródło:

Sprawdzam: nowe określenie jest dokładniejsze i poprawne; nie zastępuję prostego trafnego opisu niepotrzebnym żargonem.

Który termin najlepiej wyjaśnia szczegół?

Karta pracy 470

Redakcja bez nadmiaru

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____

Data: _____

Cel: skrócisz akapit, zachowując twierdzenie, dowód i ich związek.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz własny akapit analizy. Zaznacz główne twierdzenie, konkretną obserwację oraz wyjaśnienie. Wskaż powtórzenie, ogólnik albo fragment niezwiązany z badanym pytaniem.

Napisz krótszą wersję. Porównaj sens obu tekstów i zachowaj potrzebne źródło oraz oznaczenie niepewności. Skrócenie nie może zmienić hipotezy w pewny fakt.

Wersja wyjściowa

Wersja skrócona

Co usuwam i dlaczego:

Sprawdzam: krótszy tekst nadal pozwala odtworzyć rozumowanie; nie usuwam jedynego dowodu ani ograniczenia potrzebnego do uczciwego wniosku.

Które zdanie wnosi najwięcej? _____

Karta pracy 471
Samoocena analizy
Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: Data:

Cel: ocenisz własną analizę według trzech konkretnych kryteriów.
Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Przeczytaj swój tekst i sprawdź precyzję obserwacji, oparcie interpretacji w dowodach oraz kolejność argumentów. Dla każdego kryterium wskaż jedno miejsce w pracy.
Zapisz osiągnięcie i potrzebną poprawkę. Wybierz jedną zmianę do wykonania teraz. Ocena dotyczy tekstu i rozumowania, a nie wartości osoby ani porównania z kolegą.

Precyzja: przykład i poprawka

Dowody: przykład i poprawka

Organizacja: przykład i poprawka

Moja pierwsza zmiana:

Po czym rozpoznam poprawę?

Sprawdzam: każda uwaga wskazuje fragment tekstu; plan poprawy opisuje działanie, które można później sprawdzić.

Karta pracy 472
Informacja zwrotna

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: napiszesz informację zwrotną zawierającą obserwację, skutek i sugestię.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

1. Za zgodą autora przeczytaj krótką analizę koleżeńską. Wybierz jeden fragment. Opisz, co rzeczywiście zawiera, i wyjaśnij wpływ na jasność argumentu lub wiarygodność wniosku.

2. Zaproponuj wykonalną poprawkę, na przykład doprecyzowanie miejsca szczegółu. Oddziel uwagę o tekście od oceny osoby. Nie wymagaj przyjęcia własnej interpretacji jako jedynej możliwej.

Moja obserwacja

Jej skutek

Konkretna sugestia

Sprawdzam: odbiorca wie, który fragment i w jaki sposób może poprawić; sugestia odpowiada zaobserwowanemu problemowi, nie mojej preferencji stylistycznej. ☐

Czy autor może wykonać tę zmianę? ☐

Karta pracy 473

Poprawa po informacji zwrotnej

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ **Data:** _____

Cel: powiążesz dwie otrzymane sugestie z widocznymi zmianami tekstu.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz dwie uwagi do własnej analizy. Zapisz ich sens oraz fragment, którego dotyczą. Sprawdź zasadność każdej uwagi względem dzieła, źródeł i celu wypowiedzi.

Przepisz dwa fragmenty po poprawie i uzasadnij zmiany. Jeśli sugestia jest nietrafna, wyjaśnij ograniczenie oraz zaproponuj inną poprawkę. Nie usuwaj uzasadnionej interpretacji tylko dla zgody.

Uwaga pierwsza i zmiana

Uwaga druga i zmiana

Uzasadnienie decyzji:

Sprawdzam: poprawki odpowiadają konkretnym uwagom; potrafię pokazać różnicę i jej wpływ na precyzję lub spójność tekstu.

Co sprawdzę po ponownym odczytaniu?

Karta pracy 474

Portfolio z wyborem

Klasa 8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz trzy prace pokazujące określoną zmianę umiejętności.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Przejrzyj własne prace i wybierz trzy z różnych etapów. Zapisz ich daty oraz jedną wspólną umiejętność, na przykład organizowanie kontrastu. Ustal zasadę wyboru.

Przy każdej wskaż konkretny ślad działania i następną próbę. Nie wybieraj wyłącznie najbardziej efektownych prac. Wczesna próba może pokazać problem ważny dla zrozumienia postępu.

Trzy prace i daty	Ślady umiejętności	Zasada wyboru i kolejny krok:

Sprawdzam: rozwój opisuję zmianą sposobu pracy, nie samym upływem czasu; wybór trzech przykładów ma wspólny uzasadniony cel.

Która praca najlepiej pokazuje zmianę?

_____

Plan dalszego ćwiczenia

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaplanujesz jedno ćwiczenie odpowiadające rozpoznanej trudności.

Materiały: ołówek; własny tekst lub materiał wskazany przez nauczyciela.

Wybierz z własnej pracy jeden problem, na przykład mało czytelny kontrast. Opisz jego widoczny skutek i wskaż fragment. Nie zastępuj rozpoznania ogólną oceną braku talentu.

Ustal krótkie ćwiczenie, potrzebny materiał i termin sprawdzenia. Określ kryterium porównania próby pierwszej z kolejną. Zmieniaj jedną ważną cechę, aby rozpoznać wynik działania.

Trudność i dowód

Moje ćwiczenie

Kryterium oraz termin sprawdzenia:

☐ Sprawdzam: zadanie odpowiada wskazanej trudności; kryterium pozwala zauważyć zmianę, a plan mieści się w dostępnych warunkach.

Jaki ślad zachowam do porównania?

Karta pracy 476

Pytanie do eksperymentu

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: sformułujesz pytanie, na które można odpowiedzieć prostą próbą plastyczną.

Materiały: ołówek, papier i dwa szkolne narzędzia wskazane przez nauczyciela.

Wybierz problem śladu, na przykład wpływ narzędzia na szerokość linii. Zapisz pytanie bez sugerowania wyniku. Wskaż zmieniany czynnik i obserwowaną cechę.

Zaplanuj dwa porównywalne ślady oraz sposób zapisu. Ustal, co pozostanie takie samo. Oddziel przewidywanie od wyniku, którego jeszcze nie znasz.

Moje pytanie

Zmieniam / obserwuję / zachowuję

Plan śladów i dowodu

☐ **Sprawdzam:** pytanie dotyczy obserwowalnej cechy; opis próby pozwala porównać wyniki, nie tylko wybrać ładniejszą pracę.

Jaki wynik zmieniłby moje przewidywanie? _____

Karta pracy 477
Jedna zmienna w próbie

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwie próbki, zmieniając jeden wybrany czynnik.

Materiały: ołówek, jednakowy papier, jeden pędzel i szkolna farba wodna.

Zaplanuj dwa ślady tego samego pędzla: czubkiem włosia oraz jego szerszą stroną. Zachowaj papier, farbę, długość śladu oraz podobny nacisk.

Wykonaj próbki na oddzielnym papierze. Podpisz sposób prowadzenia, opisz szerokość i granice. Jeśli zmienił się też nacisk, zapisz ograniczenie i powtórz próbę.

Plan porównania

Próbka A: zapis

Próbka B: zapis

Stałe warunki i ograniczenie:

Sprawdzam: wskazuję jedną planowaną zmianę; nie ukrywam dodatkowego czynnika, który utrudnił porównanie.

Co trzeba utrzymać dokładniej?

Karta pracy 478

Próba papieru

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dobierzesz papier do pracy na podstawie obserwacji trzech cech.

Materiały: ołówek, trzy rodzaje papieru, zakraplacz, woda, szkolny pędzel i podkładka.

Oznacz papiery A, B, C. Na osobnych skrawkach porównaj fakturę, rozchodzenie jednakowej kropli wody oraz stan powierzchni po podobnym przesunięciu wilgotnego pędzla.

Zachowaj wielkość skrawków, ilość wody i czas obserwacji. Zapisz marszczenie lub uszkodzenie, jeśli wystąpi.

Wybierz papier do planowanej pracy i uzasadnij wybór.

Papier A

Papier B

Papier C

Warunki i wybór:

Sprawdzam: wniosek wynika z tych próbek; nie oceniam odporności wszystkich papierów na podstawie jednego skrawka.

Która cecha była najważniejsza dla celu?

Karta pracy 479
Próba kleju

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa połączenia papieru wykonane szkolnymi klejami.

Materiały: ołówek, jednakowe paski papieru, dwa kleje szkolne dopuszczone przez nauczyciela.

Przeczytaj instrukcje obu produktów. Sklej po dwa paski z jednakową zakładką. Zapisz rodzaj kleju, sposób nakładania i czas połączenia; przygotuj oddzielne próbki.

Sprawdzaj dopiero po czasie wskazanym na opakowaniu. Delikatnie porównaj trzymanie brzegów, bez obciążania ciężarem. Zapisz czas sprawdzenia i miejsce ewentualnego odklejenia.

Połączenie A

Połączenie B

Czasy, warunki i wniosek:

Sprawdzam: nie mylę suchego wierzchu z pełnym związaniem; wynik zależy również od podłoża i ilości kleju.

Który warunek wymaga powtórnej kontroli? _____

Karta pracy 480

Próba pigmentu

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz krycie dwóch gotowych farb na jednakowym podłożu.

Materiały: ołówek, dwa szkolne kolory, pędzel, woda i papier z suchą wodoodporną linią przygotowaną przez nauczyciela.

Na oddzielnym papierze przeprowadź dwa podobne pociągnięcia przez tę samą ciemną linię. Zachowaj sposób rozcieńczenia i podobną grubość warstwy. Podpisz użyte farby.

Po wyschnięciu porównaj widoczność linii pod farbą. Zapisz warunki. Badanie dotyczy gotowych mieszanin, nie czystego pigmentu; nie używaj ani nie rozcieraj proszków.

Farba A: zapis krycia

Farba B: zapis krycia

Warunki i wniosek:

Sprawdzam: odróżniam krycie od jasności koloru; grubość i rozcieńczenie mogą wpływać na wynik.

Co zmieniłaby cieńsza warstwa?

Karta pracy 481

Próba faktury

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzyskasz cztery różne faktury i opiszesz sposób ich wykonania.

Materiały: ołówek, szkolna farba, pędzel, gąbka, kartonik i papier na podkładce.

Na oddzielnym arkuszu przygotuj cztery podobne pola. Wykonaj kolejno ślady pędzla, gąbki, krawędzi kartonika oraz odciski złożonego papieru. Używaj małej ilości farby.

Po wyschnięciu opisz powtarzalność, kierunek i zagęszczenie śladów. Zapisz procedury w czterech polach. Wybierz fakturę do własnego celu; to porównanie sposobów, nie kontrolowany eksperyment jednoczynnikowy.

Próba 1

Próba 2

Próba 3

Próba 4

Mój wybór i powód:

Sprawdzam: każda faktura ma opis działania; nie przypisuję różnic wyłącznie narzędziu, gdy zmieniłem także nacisk lub farbę.

Którą próbę potrafię powtórzyć?

_____

Karta pracy 482
Próba narzędzia

Klasy 5–8 i szkoła ponadpodstawowa

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz narzędzie na podstawie trzech porównywalnych śladów.
Materiały: ołówek, papier, szkolna farba, cienki pędzel, szeroki pędzel i kartonik.

Wykonaj na osobnym papierze trzy linie tej samej planowanej długości. Zachowaj farbę i podłoże. Oznacz narzędzia; opisz szerokość, ciągłość i ostrość brzegu.

Wskaż cel, na przykład drobny kontur albo szeroką plamę. Wybierz ślad wspierający ten cel. Inny nacisk lub ilość farby zapisz jako ograniczenie porównania.

Narzędzie 1	Narzędzie 2	Narzędzie 3

Cel i wybór:

Sprawdzam: porównuję ślady w odniesieniu do celu; nie nazywam jednego narzędzia najlepszym do wszystkich zadań.

Co sprawdzę w kolejnej próbie?

Dziennik procesu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: udokumentujesz zmianę decyzji podczas jednej własnej pracy.

Materiały: ołówek i własna rozpoczęta praca plastyczna.

Wybierz zadanie, którego cel potrafisz nazwać. Zapisz kolejno zamiar, wykonaną próbę i zauważony wynik. Podaj materiał oraz warunek, który mógł wpłynąć na rezultat.

Zaplanuj jedną zmianę i wyjaśnij, co sprawdzisz po jej wykonaniu. Datę dopisz samodzielnie. Nie poprawiaj wcześniejszego zapisu tak, jakby od początku zawierał późniejszy pomysł.

Zamiar

Próba i warunki

Wynik obserwacji

Następna zmiana i sprawdzenie

Sprawdzam: czytelnik może prześledzić decyzję; obserwacja nie jest zastąpiona samym zdaniem, że praca wyszła dobrze.

Który zapis najlepiej wyjaśnia zmianę? _____

Błąd jako informacja

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zamienisz opis niepowodzenia w plan sprawdzalnej poprawki.

Materiały: ołówek i własna próbka, która nie spełniła wybranego kryterium.

Nazwij oczekiwany efekt i opisz widoczny problem bez oceniania siebie. Wskaż miejsce, na przykład przerwany kontur lub odstający brzeg papieru.

Zaproponuj jedną możliwą przyczynę i próbę jej sprawdzenia. Zmień tylko wybrany warunek. Zapisz, jaki ślad uznasz za poprawę; przyczyna pozostaje hipotezą do testu.

Problem i oczekiwanie	Możliwa przyczyna	Próba poprawki i dowód

Sprawdzam: oddzielam problem od przypuszczalnej przyczyny; poprawkę można sprawdzić na małym fragmencie przed zmianą całej pracy.

Co zrobię, jeśli hipoteza się nie potwierdzi? _____

Inspiracja z natury

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przeniesiesz zauważoną regułę naturalnej formy do własnej kompozycji.

Materiały: ołówek, papier i fotografia albo opadły liść wskazany przez nauczyciela.

Wybierz fragment z widocznym rozgałęzieniem lub powtarzaniem części. Naszkicuj go i zaznacz regułę kierunku albo odstępów. Zapisz pochodzenie obserwacji.

W drugim polu zastosuj regułę do własnego układu abstrakcyjnego. Zmień skalę lub liczbę części. Nie nazywaj dowolnej spirali złotą bez rzeczywistego pomiaru.

Obserwacja natury

Reguła i źródło:

_____

_____

Moje przekształcenie

Sprawdzam: potrafię wskazać przejętą relację oraz własną zmianę; podobieństwo nie wymaga kopiowania całego liścia.

Który element zachowuje regułę? _____

Inspiracja z techniki

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wykorzystasz zauważony sposób łączenia części jako pomysł formalny.

Materiały: ołówek, papier i bezpieczny przedmiot codzienny zatwierdzony przez nauczyciela.

Obejrzyj zamknięty przedmiot, na przykład papierowy wachlarz lub tekturowy organizer. Naszkicuj widoczne zagięcia albo połączenia. Nie rozbieraj urządzeń i nie sięgaj do instalacji.

Zastosuj jedną relację do własnej formy z papieru. Opisz, co przenosisz i co zmieniasz. Podobieństwo konstrukcji nie potwierdza wytrzymałości ani działania jak oryginał.

Zasada zaobserwowana

Mój pomysł

Transfer i ograniczenie:

Sprawdzam: wskazuję konkretny układ części; nie przypisuję niewidocznego mechanizmu na podstawie wyglądu obudowy.

Co muszę sprawdzić w modelu? _____

Bank własnych motywów

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zgromadzisz sześć własnych motywów z udokumentowanej obserwacji.

Materiały: ołówek; sześć szczegółów otoczenia dostępnych do spokojnej obserwacji.

Wybierz detale z własnego otoczenia: krawędzie, podziały lub cienie. W sześciu polach narysuj uproszczone motywy. Pod każdym zapisz miejsce i datę obserwacji.

Przy dwóch motywach dopisz możliwe zastosowanie. Zachowaj własne szkice jako punkt wyjścia. Nie przepisuj gotowych znaków firmowych ani ornamentu innego autora jako własnego projektu.

Motyw 1

Miejsce: _____

Data: _____

Zastosowanie:

_____

_____

Motyw 2

Miejsce: _____

Data: _____

Zastosowanie:

_____

_____

Motyw 3

Miejsce: _____

Data: _____

Motyw 4

Miejsce: _____

Data: _____

Motyw 5

Miejsce: _____

Data: _____

Motyw 6

Miejsce: _____

Data: _____

Sprawdzam: każdy motyw ma pochodzenie; uproszczenie zachowuje wybraną cechę, a nie tylko przypadkową kreskę.

Który motyw chcę dalej przekształcać? _____

Moodboard z uzasadnieniem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zestawisz odniesienia wizualne według jawnych kryteriów własnego projektu.

Materiały: ołówek, kredki i własne szkice lub materiały udostępnione do tego celu przez nauczyciela.

Wybierz temat projektu i trzy odniesienia. Przy każdym wskaż cechę formalną, na przykład układ, fakturę albo relację barw. Zanotuj źródło, jeśli korzystasz z cudzej pracy.

W pustym polu zaplanuj tablicę inspiracji. Zapisz wspólną regułę oraz jedną różnicę. Nie przedstawiaj zestawionych cudzych prac jako własnego autorstwa ani gotowej pracy końcowej.

Moja tablica inspiracji

Trzy odniesienia: cecha i źródło

Reguła wyboru: _____

Sprawdzam: każde odniesienie służy decyzji projektowej; dekoracyjny zbiór przypadkowych obrazków nie zastępuje uzasadnienia.

Którego odniesienia nie potrzebuję? _____

Wybór materiału do celu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz materiał według celu, dostępności i warunków użycia.

Materiały: ołówek; dwa materiały szkolne i informacje o nich wybrane przez nauczyciela.

Określ potrzebny efekt, na przykład sztywny element papierowej makiety. Porównaj dwie dostępne możliwości: rezultat próbki, potrzebną ilość oraz sposób użycia zgodny z instrukcją.

Zapisz wybór i jedno ograniczenie. Koszt porównuj tylko przy znanej cenie oraz tej samej potrzebnej ilości. Nie uznawaj droższego materiału automatycznie za odpowiedniejszy.

Cel i kryteria

Materiał A

Materiał B

Mój wybór i ograniczenie:

Sprawdzam: decyzja opiera się na danych i małej próbie; nie deklaruję właściwości, których nie sprawdziłem.

Jaka informacja mogłaby zmienić wybór? _____

Oszczędne wykorzystanie arkusza

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: porównasz dwa rozmieszczenia elementów przed cięciem arkusza.

Materiały: ołówek, linijka, jednakowy papier, trzy własne szablony i nożyczki szkolne.

Zaprojektuj trzy potrzebne kształty na osobnych szablonach. W dwóch schematach jednakowego arkusza rozmieść ten sam komplet. Elementy nie mogą na siebie zachodzić ani przekraczać brzegu.

Zaznacz planowane linie cięcia i pozostałe skrawki. Wybierz układ zostawiający bardziej użyteczną resztę. Wytnij dopiero po sprawdzeniu; nie ogłaszaj znalezienia najlepszego możliwego upakowania.

Układ A

Układ B

Pozostałości i wybór: _____

Sprawdzam: porównuję te same elementy i format; mniejsza liczba skrawków nie musi oznaczać mniejszej straty powierzchni.

Do czego wykorzystam pozostały fragment? _____

Drugie życie materiału

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: nadasz czystemu skrawkowi nową funkcję i sprawdzisz ją w modelu.

Materiały: ołówek, czyste resztki papieru lub tektury, szkolny klej i nożyczki.

Wybierz pozostałość po własnej pracy. Opisz jej wielkość, sztywność i stan. Zaproponuj funkcję, na przykład przekładkę albo element małej dekoracji, bez kontaktu z żywnością.

Naszkicuj przekształcenie i sprawdź jeden warunek działania. Użyj wyłącznie czystego materiału zatwierdzonego przez nauczyciela. Ponowne użycie nie potwierdza automatycznie trwałości ani wszystkich korzyści środowiskowych.

Pozostałość przed zmianą

Nowa funkcja

Próba działania i wynik:

Sprawdzam: funkcja wynika z właściwości skrawka; potrafię pokazać zmianę i ograniczenie zastosowania.

Co sprawdzę po dłuższym użyciu? _____

Porządek pracowni

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: rozplanujesz miejsce pracy, oddzielając suche materiały od mokrych prób.

Materiały: ołówek; szkolny stół i przybory używane w wybranym zadaniu.

Naszkicuj stół z góry. Wyznacz miejsce rysowania, narzędzi, mokrych prac i czystego papieru. Uwzględnij dojście oraz miejsce na odłożenie narzędzia po użyciu.

Oznacz drogę przenoszenia pracy do suszenia uzgodnionego z nauczycielem. Sprawdź, czy nie prowadzi nad cudzym rysunkiem. Pojemników z farbą nie myl z naczyniami do picia.

Plan stanowiska

Moja legenda

Kolejność odkładania:

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Sprawdzam: materiały nie blokują ruchu; mokra próbka nie leży na czystym papierze ani przy krawędzi grożącej strąceniem.

Które miejsce trzeba przeorganizować? _____

Dokumentacja przed i po

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz porównywalny zapis pracy przed zmianą i po niej.

Materiały: ołówek, linijka, własna praca; aparat tylko za zgodą nauczyciela.

Wybierz jeden fragment. Ustal widok, odległość, tło i światło dla obu zapisów. Umieść obok linijkę w tej samej płaszczyźnie, nie zasłaniając badanego miejsca.

Wykonaj dwa szkice lub fotografie, bez zmiany kadru.
Podpisz daty i wprowadzoną poprawkę.
Jeżeli warunki się różnią, zapisz to zamiast przypisywać każdą różnicę samej zmianie pracy.

Przed zmianą

Po zmianie

Stałe warunki i różnice:

Sprawdzam: porównuję ten sam obszar w podobnej skali; sama wielkość obiektu na zdjęciu nie dowodzi rzeczywistego wzrostu.

Co mogło zniekształcić porównanie? _____

Zgoda na współpracę

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uzgodnisz sposób współpracy i możliwą alternatywę indywidualną.

Materiały: ołówek; wspólny mały projekt papierowy omówiony z nauczycielem.

Nazwij zadanie i zaproponuj dwie role, na przykład planowanie oraz wykonanie prób. Każda osoba wybiera udział i sposób komunikacji; uzgodnijcie możliwość zamiany ról.

Zapisz rozwiązanie indywidualne prowadzące do podobnego celu. Nie wymagaj dotyku ani ujawniania prywatnych powodów odmowy. Trudność w uzgodnieniu omów z nauczycielem przed rozpoczęciem.

Zadanie i role

Uzgodnienia i komunikacja

Alternatywa indywidualna

Sprawdzam: role są uzgodnione, a nie narzucone; obie drogi dają możliwość wykazania umiejętności.

Kiedy ponownie sprawdzimy ustalenia? _____

Plan konsultacji

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: przygotujesz trzy konkretne pytania do konsultacji własnej pracy.

Materiały: ołówek i własny szkic z zaznaczonym miejscem wątpliwości.

Nazwij cel pracy i wskaż fragment wymagający decyzji. Ułóż trzy pytania o widoczny problem, na przykład czytelność hierarchii, zgodność widoków lub dobór materiału.

Przy każdym zapisz, jaki dowód pomoże odpowiedzieć. Po rozmowie zanotuj wskazówkę i własną decyzję. Ogólne pytanie o to, czy praca jest ładna, zastąp kryterium.

Pytanie 1 i dowód

Pytanie 2 i dowód

Pytanie 3 i dowód

Wskazówka i moja decyzja:

Sprawdzam: pytania odnoszą się do celu oraz konkretnego miejsca; potrafię wykorzystać odpowiedź w następnej próbie.

Która odpowiedź wymaga jeszcze sprawdzenia? _____

Samodzielny wybór poziomu

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: wybierzesz zakres wyzwania odpowiedni do dostępnych umiejętności i materiałów.

Materiały: ołówek; własny temat kompozycji i dostępne przybory szkolne.

Zapisz dwa zakresy tego samego zadania: układ trzech form albo układ trzech form z dodatkowym planem głębi. Określ potrzebny materiał i umiejętność.

Wybierz wariant i uzasadnij decyzję. Ustal moment sprawdzenia, po którym możesz zmienić zakres z nauczycielem. Większa liczba elementów nie oznacza automatycznie lepszego rozwiązania.

Zakres A

Zakres B

Mój wybór i punkt sprawdzenia: _____

Sprawdzam: wyzwanie pozwala ćwiczyć wybraną umiejętność; decyzja nie jest oceną mojej stałej wartości ani zdolności. _____

Jak poznam, że zakres wymaga zmiany? _____

Kryteria przed wykonaniem

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: ustalisz trzy kryteria, które można sprawdzić w gotowej pracy.

Materiały: ołówek i własny projekt wybrany z nauczycielem.

Nazwij cel oraz planowany rezultat. Zapisz trzy kryteria opisujące widoczną cechę lub działanie, na przykład liczbę wariantów, czytelność znaku albo zgodność dwóch widoków.

Przy każdym dopisz sposób sprawdzenia. Usuń niejasne określenia bez dowodu. Przed wykonaniem zapytaj drugą osobę, czy na podstawie zapisu potrafi ocenić spełnienie kryterium.

Cel pracy

Kryterium 1 i sprawdzenie

Kryterium 2 i sprawdzenie

Kryterium 3 i sprawdzenie

Sprawdzam: kryteria wynikają z celu; nie dopisuję wymagań dopiero po zobaczeniu, jaki efekt przypadkiem uzyskałem.

Które kryterium trzeba doprecyzować? _____

Prezentacja prób materiałowych

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: uporządkujesz próbki tak, aby odbiorca mógł porównać warunki i wyniki.

Materiały: ołówek, trzy własne suche próbki, papierowa podkładka i szkolny klej.

Wybierz trzy próbki dotyczące jednego celu. Oznacz każdą i zapisz materiał, działanie oraz obserwowany rezultat. Ułóż je tak, by można było odczytać porównanie.

W karcie zaplanuj rozmieszczenie; próbki zamocuj na oddzielnej podkładce. Dodaj wspólny wniosek oraz ograniczenie. Wyraźnie nazwij prezentację próbami materiałowymi, a nie skończoną pracą artystyczną.

Plan prezentacji

Próbka 1	Próbka 2	Próbka 3
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____

Wniosek i ograniczenie:

Sprawdzam: opis pozwala powiązać wynik z procedurą; atrakcyjna oprawa nie zastępuje brakujących warunków próby.

Co odbiorca może sprawdzić samodzielnie? _____

Projekt po korekcie

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: dostosujesz projekt do nowego ograniczenia, zachowując jego najważniejszy cel.

Materiały: ołówek, linijka i własny projekt papierowy.

Nazwij funkcję projektu i element, którego nie chcesz utracić. Przyjmij nowe ograniczenie: dostępny arkusz jest mniejszy. Zapisz jego rzeczywiste wymiary przed przerysowaniem.

Naszkicuj wariant po korekcie. Wskaż zachowane działanie oraz zmienioną proporcję lub układ. Sprawdź, czy elementy mieszczą się w nowym formacie; nie wystarczy zmniejszyć samego podpisu.

Projekt przed zmianą

Projekt po korekcie

Cel, format i dowód:

Sprawdzam: poprawka odpowiada ograniczeniu; zachowany cel można wskazać w nowym wariancie, a nie tylko w deklaracji.

Co jeszcze trzeba sprawdzić w modelu? _____

Moja instrukcja dla następnej osoby

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: napiszesz instrukcję, którą inna osoba może wykonać bez dodatkowej podpowiedzi.

Materiały: ołówek, papier, linijka i przybory potrzebne do własnego prostego zadania.

Wybierz wykonane wcześniej działanie z papierem, bez ostrych narzędzi poza nożyczkami szkolnymi. Zapisz materiały, kolejność kroków i sposób rozpoznania końca. Dodaj potrzebny szkic.

Poproś drugą osobę o próbę wykonania pod nadzorem nauczyciela. Zanotuj miejsce niejasne i popraw instrukcję. Sprawdź nową wersję; nie oceniaj odbiorcy za brakującą informację.

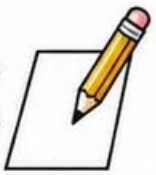

Materiały i kroki

Szkic pomocniczy

Próba odbiorcy i poprawka

Sprawdzam: instrukcja zawiera potrzebne dane; rezultat sprawdzam według opisanej cechy, nie domysłu o moim zamiarze.

Która poprawka najbardziej ułatwiła wykonanie? _____

Synteza: własna karta pracy

Imię i nazwisko: _____ Data: _____

Cel: zaprojektujesz własną kartę pracy z celem, zadaniem i miejscem na sprawdzenie.

Materiały: ołówek, linijka i pusty papier; temat uzgodniony z nauczycielem.

Wybierz jedną umiejętność plastyczną. Zapisz krótki cel, materiały oraz wykonalne polecenie. Zaplanuj pola, których rzeczywiście wymaga odpowiedź, pozostawiając miejsce na rysunek lub notatkę.

Dodaj obserwowalne kryterium i pytanie do poprawy. Daj projekt drugiej osobie do przeczytania. Zapisz niejasność oraz zmianę; karta ma umożliwiać pracę, nie podawać gotowego rozwiązania.

Projekt mojej karty

Informacja z próby

Moja poprawka: _____

Sprawdzam: cel, zadanie, pola i kryterium są zgodne; czytelnik wie, co wykonać oraz jak sprawdzić rezultat.

Co usunę, żeby karta była czytelniejsza? _____

Źródła 1/2

Grupy tematyczne porządkują źródła. Liczby w nawiasach kwadratowych zachowują numery odsyłaczy; nie oznaczają kolejności kart.

1. Rysunek, barwa i przestrzeń

ZPE

[1] [2] [4] [5] [6] [7] [8] [9] [10] [11] [13] [14] [41] [43] [52]

2. Techniki i materiały

Winsor & Newton; Derwent; NPG; MAC; NGA; Art Institute of Chicago

[601] [602] [603] [604] [605] [606]

3. Fotografia i obraz cyfrowy

Adobe; UODO; Creative Commons

[607] [608] [609] [610] [611] [612]

4. Ornament i symetria

V&A; ZPE; Muzeum Etnograficzne w Krakowie

[701] [702] [703] [704] [705] [706]

5. Projektowanie komunikacji

V&A; USWDS; W3C; ONS; ZPE

[801] [802] [803] [804] [805] [806]

6. Rzeźba i konstrukcja

NGA; NMWA; Hirshhorn; NPG; Salford; Oak; Harvard; SUNY; Sculpture by the Sea

[1001] [1002] [1003] [1004] [1005] [1006] [1007] [1008]

7. Architektura i otoczenie

ZPE; Fundusze Europejskie; NID; Institute of Physics; WorkSafe

[1101] [1102] [1103] [1104] [1105] [1106]

8. Analiza dzieła i portretu

Getty; National Portrait Gallery

[12001] [12002]

9. Dziedzictwo i wspólnoty

NID; ICOM; Met; muzea w Łowiczu i Wrocławiu; NIM; Creative Commons; Muzeum Powstania Warszawskiego

[13001] [13002] [13003] [13004] [13005] [13006] [13007] [13008] [13009]

Pełne adresy, instytucje i numery kart: Bibliografia-Fichas.html.
Ćwiczenia są autorskimi propozycjami; źródła wspierają pojęcia, nie stanowią gotowych odpowiedzi ani zatwierdzenia każdego projektu.

Źródła 2/2

Grupy tematyczne porządkują źródła. Liczby w nawiasach kwadratowych zachowują numery odsyłaczy; nie oznaczają kolejności kart.

10. Historia sztuki: dawne epoki

Instytucje muzealne i źródła edukacyjne

[71] [75] [77] [78] [79] [82] [83] [88] [95] [711] [712] [713] [717] [811] [813] [815] [816] [817] [914] [916] [924]

11. Muzyka: pojęcia i wykonanie

Narodowy Instytut Muzyki i Tańca; Muzykoteka Szkolna; NCK

[101] [102] [103] [104] [105] [106] [107] [108] [109] [1011] [1012]

12. Muzyka: słuchanie i ostinato

WHO; ZPE

[15001] [15002]

13. Teatr, gest i światło

Instytut Teatralny; OTLiA; ZPE; DK Ursynów; Uniwersytet Dzieci

[112] [113] [114] [115] [116] [117] [119] [1110] [1111] [1112]

14. Ruch i działania choreograficzne

BC Education; ACARA; NESA; One Dance UK; NSW Education

[121] [122] [123] [124] [125] [1212] [17001]

15. Łączenie mediów i projekt

NGA; ACMI; Museums Victoria; NMA; Instytut Teatralny; MoMA; BBC; Anchorage Museum; Harvard

[18001] [18002] [18003] [18004] [18005] [18006] [18007] [18008] [18009]

16. Odczyt, argument i informacja zwrotna

National Gallery; Met; Victoria Education; ZPE

[19001] [19002] [19003] [19004] [19005]

17. Badanie i próby materiałowe

Centrum Nauki Kopernik; Winsor & Newton; UHU

[20001] [20002] [20003] [20004] [20005]

Pełne adresy, instytucje i numery kart: Bibliografia-Fichas.html.

Ćwiczenia są autorskimi propozycjami; źródła wspierają pojęcia, *nie* stanowią gotowych odpowiedzi ani zatwierdzenia każdego projektu.